നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

വിനയപിടകേ

ചൂളവഗ്ഗ-അട്ഠകഥാ

൧. കമ്മക്ഖന്ധകം

തജ്ജനീയകമ്മകഥാ

൧. ചൂളവഗ്ഗസ്സ പഠമേ കമ്മക്ഖന്ധകേ താവ **പണ്ഡുകലോഹിതകാ**തി പണ്ഡുകോ ചേവ ലോഹിതകോ ചാതി ഛബ്ബഗ്ഗിയേസു ദ്വേ ജനാ; തേസം നിസ്സിതകാപി പണ്ഡുകലോഹിതകാത്വേവ പഞ്ഞായന്തി. **ബലവാബലവം പടിമന്തേഥാ**തി സുട്ഠുബലവം പടിവദഥ. **അലമത്ഥതരാ**തി സമത്ഥതരാ.

തജ്ജനീയകമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

അധമ്മകമ്മദ്വാദസകകഥാ

൪. **അസമ്മുഖാ കത**ന്തിആദീസു സങ്ഘധമ്മവിനയപുഗ്ഗലസമ്മുഖാനം വിനാ കതം, ചുദിതകം അപ്പടിപുച്ഛിത്വാ കതം, തസ്സേവ അപ്പടിഞ്ഞായ കതം. **അദേസനാഗാമിനിയാ**തി പാരാജികാപത്തിയാ വാ സങ്ഘാദിസേസാപത്തിയാ വാ. ഏത്ഥ പുരിമകേസു തീസു തികേസു നവ പദാ അധമ്മേനകതം വഗ്ഗേനകതന്തി ഇമേഹി സദ്ധിം ഏകേകം ഗഹേത്വാ നവ തികാ വുത്താ. ഏവം സബ്ബേപി ദ്വാദസ തികാ ഹോന്തി. പടിപക്ഖവസേന സുക്കപക്ഖേസുപി ഏതേയേവ ദ്വാദസ തികാ വുത്താ.

൬. **അനനുലോമികേഹി ഗിഹിസംസഗ്ഗേഹീ**തി പബ്ബജിതാനം അനനുച്ഛവികേഹി സഹസോകിതാദീഹി ഗിഹിസംസഗ്ഗേഹി.

തിണ്ണം , **ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂന**ന്തിആദി ഏകേകേനാപി അങ്ഗേന തജ്ജനീയകമ്മം കാതും വട്ടതീതി ദസ്സനത്ഥം വുത്തം. തജ്ജനീയസ്സ ഹി വിസേസേന ഭണ്ഡനകാരകത്തം അങ്ഗം, നിയസ്സസ്സ അഭിണ്ഹാപത്തികത്തം, പബ്ബാജനീയസ്സ കുലദൂസകത്തം വുത്തം. ഇമേസു പന തീസു അങ്ഗേസു യേന കേനചി സബ്ബാനിപി കാതും വട്ടതി. യദി ഏവം യം ചമ്പേയ്യക്ഖന്ധകേ വുത്തം - ''തജ്ജനീയകമ്മാരഹസ്സ നിയസ്സകമ്മം കരോതി...പേ॰... ഉപസമ്പദാരഹം അബ്ഭേതി; ഏവം ഖോ ഉപാലി അധമ്മകമ്മം ഹോതി അവിനയകമ്മം, ഏവഞ്ച പന സങ്ഘോ സാതിസാരോ ഹോതീ''തി ഇദം വിരുജ്ഝതീതി. ഇദഞ്ച ന വിരുജ്ഝതി. കസ്മാ? വചനത്ഥനാനത്തതോ, ''തജ്ജനീയകമ്മാരഹസ്സാ''തി ഇമസ്സ ഹി വചനസ്സ കമ്മസന്നിട്ഠാനം അത്ഥോ. ''തിണ്ണം, ഭിക്ഖവേ''തിആദിവചനസ്സ അങ്ഗസമ്ഭവോ, തസ്മാ യദാ സങ്ഘേന സന്നിപതിത്വാ ''ഇദം നാമ ഇമസ്സ ഭിക്ഖുനോ കമ്മേം കരോമാ''തി സന്നിട്ഠാനം കതം ഹോതി, തദാ കമ്മാരഹോ നാമ ഹോതി. തസ്സ ഇമിനാ ലക്ഖണേന തജ്ജനീയാദികമ്മാരഹസ്സ നിയസ്സകമ്മാദികരണം അധമ്മകമ്മഞ്ചേവ

അവിനയകമ്മഞ്ചാതി വേദിതബ്ബം. യസ്സ പന ഭണ്ഡനകാരകാദീസു അങ്ഗേസു അഞ്ഞതരം അങ്ഗം അത്ഥി, തസ്സ ആകങ്ഖമാനോ സങ്ഘോ യഥാനുഞ്ഞാതേസു അങ്ഗേസു ച കമ്മേസു ച യേന കേനചി അങ്ഗേന യംകിഞ്ചി കമ്മം വവത്ഥപേത്വാ തം ഭിക്ഖും കമ്മാരഹം കത്വാ കമ്മം കരേയ്യ. അയമേത്ഥ വിനിച്ഛയോ. ഏവം പുബ്ബേനാപരം സമേതി.

തത്ഥ കിഞ്ചാപി തജ്ജനീയകമ്മേ ഭണ്ഡനകാരകവസേന കമ്മവാചാ വുത്താ, അഥ ഖോ ബാലസ്സ അബ്യത്തസ്സ ആപത്തിബഹുലസ്സ തജ്ജനീയകമ്മം കരോന്തേന ബാലഅബ്യത്തവസേനേവ കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ . ഏവഞ്ഹി ഭൂതേന വത്ഥുനാ കതം കമ്മം ഹോതി, ന ച അഞ്ഞസ്സ കമ്മസ്സ വത്ഥുനാ. കസ്മാ? യസ്മാ ഇദമ്പി അനുഞ്ഞാതന്തി. ഏസ നയോ സബ്ബത്ഥ. **അട്ഠാരസ സമ്മാവത്തനവത്ഥൂനി** പാരിവാസികക്ഖന്ധകേ വണ്ണയിസ്സാമ.

അധമ്മകമ്മദ്വാദസകകഥാ നിട്ഠിതാ.

നപ്പടിപ്പസ്സമ്ഭേതബ്ബഅട്ഠാരസകാദികഥാ

൫൯. ലോമം പാതേന്തീതി പന്നലോമാ ഹോന്തി; ഭിക്ഖൂ അനുവത്തന്തീതി അത്ഥോ. **നേത്ഥാരം വത്തന്തീ**തി നിത്ഥരന്താനം ഏതന്തി നേത്ഥാരം; യേന സക്കാ നിസ്സാരണാ നിത്ഥരിതും, തം അട്ഠാരസവിധം സമ്മാവത്തനം വത്തന്തീതി അത്ഥോ. കിത്തകം കാലം വത്തം പൂരേതബ്ബന്തി? ദസ വാ പഞ്ച വാ ദിവസാനി. ഇമസ്മിഞ്ഹി കമ്മക്ഖന്ധകേ ഏത്തകേന വത്തം പൂരിതമേവ ഹോതി.

നപ്പടിപ്പസ്സമ്ഭേതബ്ബഅട്ഠാരസകാദികഥാ നിട്ഠിതാ.

നിയസ്സകമ്മകഥാ

൬൦. സേയ്യസകവത്ഥുസ്മിം - **അപിസ്സു ഭിക്ഖൂ പകതാ**തി അപിസ്സു ഭിക്ഖൂ നിച്ചം ബ്യാവടാ ഹോന്തി. സേസം തജ്ജനീയേ വുത്തസദിസമേവ.

നിയസ്സകമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

പബ്ബാജനീയകമ്മകഥാ

൬൩. അസ്സജിപുനബ്ബസുകവത്ഥു സങ്ഘാദിസേസവണ്ണനായം വുത്തം.

൬൪. **കായികേന ദവേനാ**തിആദീസു പനേത്ഥ കായികോ ദവോ നാമ കായകീളാ വുച്ചതി. സേസപദദ്വയേപി ഏസേവ നയോ. **കായികോ അനാചാരോ** നാമ കായദ്വാരേ പഞ്ഞത്തസിക്ഖാപദവീതിക്കമോ വുച്ചതി . സേസദ്വയേപി ഏസേവ നയോ. **കായികം ഉപഘാതികം** നാമ കായദ്വാരേ പഞ്ഞത്തസിക്ഖാപദസ്സ അസിക്ഖനഭാവേന ഉപഹനനം വുച്ചതി; നാസനം വിനാസനന്തി അത്ഥോ. സേസദ്വയേപി ഏസേവ നയോ. **കായികോ മിച്ഛാജീവോ** നാമ പടിക്ഖിത്തവേജ്ജകമ്മാദിവസേന തേലപചനഅരിട്ഠപചനാദീനി. **വാചസികോ മിച്ഛാജീവോ** നാമ ഗിഹീനം സാസനസമ്പടിച്ഛനാരോചനാദീനി. **കായികവാചസികോ** നാമ തദുഭയം. സേസം തജ്ജനീയേ വുത്തനയമേവ.

പബ്ബാജനീയകമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

പടിസാരണീയകമ്മകഥാ

൩൩. സുധമ്മവത്ഥുസ്മിം പന - **അനപലോകേത്വാ**തി ന ആപുച്ഛിത്വാ. **ഏതദവോചാ**തി കിം തേ ഗഹപതി ഥേരാനം പടിയത്തന്തി സബ്ബം വിവരാപേത്വാ ദിസ്വാ ഏതം അവോച. **ഏകാ ച ഖോ ഇധ നത്ഥി യദിദം തിലസംഗുളികാ**തി യാ അയം തിലസക്ഖലികാ നാമ വുച്ചതി, സാ നത്ഥീതി അത്ഥോ. തസ്സ കിര ഗഹപതിനോ വംസേ ആദിമ്ഹി ഏകോ പൂവിയോ അഹോസി. തേന നം ഥേരോ ജാതിയാ ഖുംസേതുകാമോ ഏവമാഹ. **യദേവ കിഞ്ചീ**തി ഏവം ബഹും ബുദ്ധവചനം രതനം പഹായ കിഞ്ചിദേവ തിലസംഗുളികാവചനം ഭാസിതം. കുക്കുടപോതകഉദാഹരണേന ഇദം ദസ്സേതി "യഥാ സോ നേവ കാകവസ്സിതം ന കുക്കുടവസ്സിതം അകാസി, ഏവം തയാപി നേവ ഭിക്ഖുവചനം ന ഗിഹിവചനം വുത്ത"ന്തി.

പടിസാരണീയകമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

അധമ്മകമ്മാദിദ്വാദസകകഥാ

൩൭. **അസമ്മുഖാ കത**ന്തിആദയോ തികാ വുത്തപ്പകാരാ ഏവ.

൩൯. അങ്ഗസമന്നാഗമോ പുരിമേഹി അസദിസോ. തത്ഥ യഥാ ലാഭം ന ലഭന്തി; ഏവം പരിസക്കന്തോ പരക്കമന്തോ **അലാഭായ പരിസക്കതി** നാമ. ഏസ നയോ അനത്ഥാദീസു. തത്ഥ **അനത്ഥോ**തി അത്ഥഭങ്ഗോ. **അനാവാസോ**തി തസ്മിം ഠാനേ അവസനം. **ഗിഹീനം ബുദ്ധസ്സ അവണ്ണ**ന്തി ഗിഹീനം സന്തികേ ബുദ്ധസ്സ അവണ്ണം ഭാസതി. **ധമ്മികം പടിസ്സവം ന സച്ചാപേതീ**തി യഥാ സച്ചോ ഹോതി, ഏവം ന കരോതി; വസ്സാവാസം പടിസ്സുണിത്വാ ന ഗച്ഛതി, അഞ്ഞം വാ ഏവരൂപം കരോതി. **പഞ്ചന്നം ഭിക്ഖവേ**തിആദി ഏകങ്ഗേനപി കമ്മാരഹഭാവദസ്സനത്ഥം വുത്തം. സേസമേത്ഥ ഉത്താനത്ഥഞ്ചേവ, തജ്ജനീയേ ച വുത്തനയമേവ.

അധമ്മകമ്മാദിദ്വാദസകകഥാ നിട്ഠിതാ.

ആപത്തിയാ അദസ്സനേ ഉക്ഖേപനീയകമ്മകഥാ

൪൨. ഛന്നവത്ഥുസ്മിം - **ആവാസപരമ്പരഞ്ച ഭിക്ഖവേ സംസഥാ**തി സബ്ബാവാസേസു ആരോചേഥ.

൪൩. **ഭണ്ഡനകാരകോ**തിആദീസു ഭണ്ഡനാദിപച്ചയാ ആപന്നം ആപത്തിം രോപേത്വാ തസ്സാ അദസ്സനേയേവ കമ്മം കാതബ്ബം. തികാ വുത്തപ്പകാരാ ഏവ.

൫൧. സമ്മാവത്തനായം പനേത്ഥ തേചത്താലീസ വത്താനി. തത്ഥ **ന അനുദ്ധംസേതബ്ബോ**തി ന ചോദേതബ്ബോ. **ന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹീ**തി അഞ്ഞോ ഭിക്ഖു അഞ്ഞേഹി ഭിക്ഖൂഹി ന ഭിന്ദിതബ്ബോ. **ന ഗിഹിദ്ധജോ**തി ഓദാതവത്ഥാനി അച്ഛിന്നദസപുപ്ഫദസാനി ച ന ധാരേതബ്ബാനി. **ന തിത്ഥിയദ്ധജോ**തി കുസചീരാദീനി ന ധാരേതബ്ബാനി. **ന ആസാദേതബ്ബോ**തി ന അപസാദേതബ്ബോ. **അന്തോ വാ ബഹി വാ**തി വിഹാരസ്സ അന്തോ വാ ബഹി

വാ. ന തിത്ഥിയാദിപദത്തയം ഉത്താനമേവ . സേസം സബ്ബം പാരിവാസികക്ഖന്ധകേ വണ്ണയിസ്സാമ. സേസം തജ്ജനീയേ വുത്തനയമേവ. ആപത്തിയാ അപ്പടികമ്മേ ഉക്ഖേപനീയകമ്മം ഇമിനാ സദിസമേവ.

൬൫. അരിട്ഠവത്ഥു ഖുദ്ദകവണ്ണനായം വുത്തം. ''ഭണ്ഡനകാരകോ''തിആദീസു യം ദിട്ഠിം നിസ്സായ ഭണ്ഡനാദീനി കരോതി, തസ്സാ അപ്പടിനിസ്സഗ്ഗേയേവ കമ്മം കാതബ്ബം. സേസം തജ്ജനീയേ വുത്തനയമേവ. സമ്മാവത്തനായമ്പി ഹി ഇധ തേചത്താലീസംയേവ വത്താനീതി.

ആപത്തിയാ അദസ്സനേ ഉക്ഖേപനീയകമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

കമ്മക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. പാരിവാസികക്ഖന്ധകം

പാരിവാസികവത്തകഥാ

൭൫. പാരിവാസികക്ഖന്ധകേ - **പാരിവാസികാ**തി പരിവാസം പരിവസന്താ. തത്ഥ ചതുബ്ബിധോ പരിവാസോ - അപ്പടിച്ഛന്നപരിവാസോ, പടിച്ഛന്നപരിവാസോ, സുദ്ധന്തപരിവാസോ, സമോധാനപരിവാസോതി. തേസു "യോ, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞോപി അഞ്ഞതിത്ഥിയപുബ്ബോ ഇമസ്മിം ധമ്മവിനയേ ആകങ്ഖതി പബ്ബജ്ജം, ആകങ്ഖതി ഉപസമ്പദം, തസ്സ ചത്താരോ മാസേ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ"തി (മഹാവ॰ ൮൬) ഏവം മഹാഖന്ധകേ വുത്തോ തിത്ഥിയപരിവാസോ അപ്പടിച്ഛന്നപരിവാസോ നാമ. തത്ഥ യം വത്തബ്ബം തം വുത്തമേവ. അയം പന ഇധ അനധിപ്പേതോ. സേസാ തയോ യേന സങ്ഘാദിസേസാപത്തി ആപന്നാ ചേവ ഹോതി പടിച്ഛാദിതാ ച, തസ്സ ദാതബ്ബാ. തേസു യം വത്തബ്ബം തം സമുച്ചയക്ഖന്ധകേ വക്ഖാമ. ഏതേ പന ഇധ അധിപ്പേതാ. തസ്മാ ഏതേസു യംകിഞ്ചി പരിവാസം പരിവസന്താ "പാരിവാസികാ"തി വേദിതബ്ബാ.

പകതത്താനം ഭിക്ഖൂനന്തി ഠപേത്വാ നവകതരം പാരിവാസികം അവസേസാനം അന്തമസോ മൂലായപടികസ്സനാരഹാദീനമ്പി. **അഭിവാദനപച്ചുട്ഠാന**ന്തി യം തേ അഭിവാദനാദിം കരോന്തി, തം സാദിയന്തി, സമ്പടിച്ഛന്തി; ന പടിക്ഖിപന്തീതി അത്ഥോ. തത്ഥ **സാമീചികമ്മ**ന്തി ഠപേത്വാ അഭിവാദനാദീനി അഞ്ഞസ്സ അനുച്ഛവികസ്സ ബീജനവാതദാനാദിനോ ആഭിസമാചാരികസ്സേതം അധിവചനം. **ആസനാഭിഹാര**ന്തി ആസനസ്സ അഭിഹരണം, ആസനം ഗഹേത്വാ അഭിഗമനം പഞ്ഞാപനമേവ വാ. സേയ്യാഭിഹാരേപി ഏസേവ നയോ. **പാദോദക**ന്തി പാദധോവനഉദകം. **പാദപീഠ**ന്തി ധോതപാദട്ഠപനകം. **പാദകഥലിക**ന്തി അധോതപാദട്ഠപനകം പാദഘംസനം വാ. **ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ**തി സദ്ധിവിഹാരികാനമ്പി സാദിയന്തസ്സ ദുക്കടമേവ, തസ്മാ തേ വത്തബ്ബാ - "അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, മയ്ഹം വത്തം മാ കരോഥ, മാ മം ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛഥാ"തി. സചേ സദ്ധാപബ്ബജിതാ കുലപുത്താ "തുമ്ഹേ, ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം വിനയകമ്മം കരോഥാ"തി വത്വാ വത്തം കരോന്തി, ഗാമപ്പവേസനമ്പി ആപുച്ഛന്തിയേവ, വാരിതകാലതോ പട്ഠായ അനാപത്തി. **മിഥു യഥാവുഡ്ഢ**ന്തി പാരിവാസികഭിക്ഖൂനം അഞ്ഞമഞ്ഞം യോ യോ വുഡ്ഢോ തേന തേന നവകതരസ്സ സാദിതും.

പഞ്ച യഥാവുഡ്ഢന്തി പകതത്തേഹിപി സദ്ധിം വുഡ്ഢപടിപാടിയാ ഏവ. തസ്മാ പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ഹത്ഥപാസേ നിസീദിതും വട്ടതി. മഹാപച്ചരിയം പന "പാളിയാ അനിസീദിത്വാ പാളിം വിഹായ ഹത്ഥപാസം അമുഞ്ചന്തേന നിസീദിതബ്ബ"ന്തി വുത്തം. പാരിസുദ്ധിഉപോസഥേ കരീയമാനേ സങ്ഘനവകട്ഠാനേ നിസീദിത്വാ തത്ഥേവ നിസിന്നേന അത്തനോ പാളിയാ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. പവാരണായപി സങ്ഘനവകട്ഠാനേ നിസീദിത്വാ തത്ഥേവ നിസിന്നേന അത്തനോ പാളിയാ പവാരേതബ്ബം. സങ്ഘേന ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഭാജീയമാനം വസ്സികസാടികമ്പി അത്തനോ പത്തട്ഠാനേ ഗഹേതും വട്ടതി.

ഓണോജനന്തി വിസ്സജ്ജനം വുച്ചതി. സചേ ഹി പാരിവാസികസ്സ ദ്വേ തീണി ഉദ്ദേസഭത്താദീനി പാപുണന്തി, അഞ്ഞാ ചസ്സ പുഗ്ഗലികഭത്തപച്ചാസാ ഹോതി, താനി പടിപാടിയാ ഗഹേത്വാ ''ഭന്തേ, ഹേട്ഠാ ഗാഹേഥ, അജ്ജ മയ്ഹം ഭത്തപച്ചാസാ അത്ഥി, സ്വേ ഗണ്ഹിസ്സാമീ''തി വത്വാ വിസ്സജ്ജേതബ്ബാനി. ഏവം താനി പുനദിവസേസു ഗണ്ഹിതും ലഭതി. പുനദിവസേ സബ്ബപഠമം ഏതസ്സ ദാതബ്ബന്തി കുരുന്ദിയം വുത്തം. യദി പന ന ഗണ്ഹാതി ന വിസ്സജ്ജേതി, പുനദിവസേ ന ലഭതി, ഇദം ഓണോജനം നാമ പാരിവാസികസ്സേവ ഓദിസ്സ അനുഞ്ഞാതം. കസ്മാ? തസ്സ ഹി സങ്ഘനവകട്ഠാനേ നിസിന്നസ്സ ഭത്തഗ്ഗേ യാഗുഖജ്ജകാദീനി പാപുണന്തി വാ ന വാ, തസ്മാ സോ ''ഭിക്ഖാഹാരേന മാ കിലമിത്ഥാ''തി ഇദമസ്സ സങ്ഗഹകരണത്ഥായ ഓദിസ്സ അനുഞ്ഞാതം.

ഭത്തന്തി ആഗതാഗതേഹി വുഡ്ഢപടിപാടിയാ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം വിഹാരേ സങ്ഘസ്സ ചതുസ്സാലഭത്തം, ഏതം യഥാവുഡ്ഢം ലഭതി. പാളിയാ പന ഗന്തും വാ ഠാതും വാ ന ലഭതി, തസ്മാ പാളിതോ ഓസക്കിത്വാ ഹത്ഥപാസേ ഠിതേന ഹത്ഥം പസാരേത്വാ യഥാ സേനോ നിപതിത്വാ ഗണ്ഹാതി, ഏവം ഗണ്ഹിതബ്ബം. ആരാമികസമണുദ്ദേസേഹി ആഹരാപേതും ന ലഭതി. സചേ സയമേവ ആഹരന്തി, വട്ടതി. രഞ്ഞോ മഹാപേളഭത്തേപി ഏസേവ നയോ. ചതുസ്സാലഭത്തേ പന സചേ ഓണോജനം കത്തുകാമോ ഹോതി, അത്തനോ അത്ഥായ ഉക്ഖിത്തേ പിണ്ഡേ ''അജ്ജ മേ ഭത്തം അത്ഥി, സ്വേ ഗണ്ഹിസ്സാമീ''തി വത്തബ്ബം. പുനദിവസേ ദ്വേ പിണ്ഡേ ലഭതീതി മഹാപച്ചരിയം വുത്തം. ഉദ്ദേസഭത്താദീനിപി പാളിതോ ഓസക്കിത്വാവ ഗഹേതബ്ബാനി. യത്ഥ പന നിസീദാപേത്വാ പരിവിസന്തി, തത്ഥ സാമണേരാനം ജേട്ഠകേന ഭിക്ഖൂനം സങ്ഘനവകേന ഹുത്വാ നിസീദിതബ്ബം.

൭൬. ഇദാനി യാ അയം സമ്മാവത്തനാ വുത്താ, തത്ഥ **ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബ**ന്തി ഉപജ്ഝായേന ഹുത്വാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം; വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ പന ഉപസമ്പാദേതും വട്ടതി. ആചരിയേന ഹുത്വാപി കമ്മവാചാ ന സാവേതബ്ബാ, അഞ്ഞസ്മിം അസതി വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ സാവേതും വട്ടതി. **ന നിസ്സയോ**തി ആഗന്തുകാനം നിസ്സയോ ന ദാതബ്ബോ. യേഹിപി പകതിയാവ നിസ്സയോ ഗഹിതോ, തേ വത്തബ്ബാ - ''അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, അസുകത്ഥേരസ്സ നാമ സന്തികേ നിസ്സയം ഗണ്ഹഥ, മയ്ഹം വത്തം മാ കരോഥ, മാ മം ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛഥാ''തി. സചേ ഏവം വുത്തേപി കരോന്തിയേവ, വാരിതകാലതോ പട്ഠായ കരോന്തേസുപി അനാപത്തി.

ന സാമണേരോതി അഞ്ഞോ സാമണേരോ ന ഗഹേതബ്ബോ. ഉപജ്ഝം ദത്വാ ഗഹിതസാമണേരാപി വത്തബ്ബാ - ''അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, മയ്ഹം വത്തം മാ കരോഥ, മാ മം ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛഥാ''തി. സചേ ഏവം വുത്തേപി കരോന്തിയേവ, വാരിതകാലതോ പട്ഠായ കരോന്തേസുപി അനാപത്തി. ഭിക്ഖുനോവാദകസമ്മുതി നാമ ആധിപച്ചട്ഠാനഭൂതാതി പടിക്ഖിത്താ, തസ്മാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ വത്തബ്ബം - ''ഭന്തേ, അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, ഭിക്ഖുനോവാദകം ജാനാഥാ''തി, പടിബലസ്സ വാ ഭിക്ഖുസ്സ ഭാരോ കാതബ്ബോ. ആഗതാ ഭിക്ഖുനിയോ ''സങ്ഘസന്തികം ഗച്ഛഥ, സങ്ഘോ വോ ഓവാദദായകം ജാനിസ്സതീ''തി വാ ''അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, അസുകഭിക്ഖുസ്സ നാമ സന്തികം ഗച്ഛഥ, സോ വോ ഓവാദം ദസ്സതീ''തി വാ വത്തബ്ബാ.

സാ ആപത്തീതി സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ പരിവാസേ ദിന്നേ സുക്കവിസ്സട്ഠിം നാപജ്ജിതബ്ബാ. **അഞ്ഞാ വാ താദിസികാ**തി കായസംസഗ്ഗാദിഗരുകാപത്തി. **തതോ വാ പാപിട്ഠതരാ**തി പാരാജികാപത്തി; സത്തസു ഹി ആപത്തീസു ദുബ്ഭാസിതാപത്തി പാപിട്ഠാ; ദുക്കടാപത്തി പാപിട്ഠതരാ; ദുക്കടാപത്തി പാപിട്ഠാ, പാടിദേസനീയാപത്തി പാപിട്ഠതരാതി ഏവം പാചിത്തിയഥുല്ലച്ചയസങ്ഘാദിസേസപാരാജികാപത്തീസു നയോ നേതബ്ബോ. താസം വത്ഥൂസുപി ദുബ്ഭാസിതവത്ഥു പാപിട്ഠം, ദുക്കടവത്ഥു പാപിട്ഠതരന്തി പുരിമനയേനേവ ഭേദോ വേദിതബ്ബോ. പണ്ണത്തിവജ്ജസിക്ഖാപദേ പന വത്ഥുപി ആപത്തിപി പാപിട്ഠാ. ലോകവജ്ജേ ഉഭയമ്പി പാപിട്ഠതരം.

കമ്മന്തി പരിവാസകമ്മവാചാ വുച്ചതി. തം കമ്മം "അകതം ദുക്കട"ന്തിആദീഹി വാ "കിം ഇദം കമ്മം നാമ കസികമ്മം ഗോരക്ഖകമ്മ"ന്തിആദീഹി വാ വചനേഹി ന ഗരഹിതബ്ബം. **കമ്മികാ**തി യേഹി ഭിക്ഖൂഹി കമ്മം കതം, തേ വുച്ചന്തി, തേ "ബാലാ അബ്യത്താ"തിആദീഹി വചനേഹി ന ഗരഹിതബ്ബാ. **ന സവചനീയം കാതബ്ബ**ന്തി പലിബോധത്ഥായ വാ പക്കോസനത്ഥായ വാ സവചനീയം ന കാതബ്ബം, പലിബോധത്ഥായ ഹി കരോന്തോ "അഹം ആയസ്മന്തം ഇമസ്മിം വത്ഥുസ്മിം സവചനീയം കരോമി, ഇമമ്ഹാ ആവാസാ ഏകപദമ്പി മാ പക്കാമി, യാവ ന തം അധികരണം വൂപസന്തം ഹോതീ"തി ഏവം കരോതി. പക്കോസനത്ഥായ കരോന്തോ "അഹം തേ സവചനീയം കരോമി, ഏഹി മയാ സദ്ധിം വിനയധരാനം സമ്മുഖീഭാവം ഗച്ഛാമാ"തി ഏവം കരോതി; തദുഭയമ്പി ന കാതബ്ബം.

ന അനുവാദോതി വിഹാരേ ജേട്ഠകട്ഠാനം ന കാതബ്ബം. പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന വാ ധമ്മജ്ഝേസകേന വാ ന ഭവിതബ്ബം. നാപി തേരസസു സമ്മുതീസു ഏകസമ്മുതിവസേനാപി ഇസ്സരിയകമ്മം കാതബ്ബം. **ന ഓകാസോ**തി "കരോതു മേ ആയസ്മാ ഓകാസം, അഹം തം വത്തുകാമോ"തി ഏവം പകതത്തസ്സ ഓകാസോ ന കാരേതബ്ബോ, വത്ഥുനാ വാ ആപത്തിയാ വാ ന ചോദേതബ്ബോ, "അയം പുബ്ബേ തേ ദോസോ"തി ന സാരേതബ്ബോ. **ന ഭിക്ഖൂഹി സമ്പയോജേതബ്ബ**ന്തി അഞ്ഞമഞ്ഞം യോജേത്വാ കലഹോ ന കാരേതബ്ബോ.

പുരതോതി സങ്ഘത്ഥേരേന ഹുത്വാ പുരതോ ന ഗന്തബ്ബം, ദ്വാദസഹത്ഥം ഉപചാരം മുഞ്ചിത്വാ ഏകകേന ഗന്തബ്ബം. നിസീദനേപി ഏസേവ നയോ. **ആസനപരിയന്തോ**തി ഭത്തഗ്ഗാദീസു സങ്ഘനവകാസനം വുച്ചതി; സ്വാസ്സ ദാതബ്ബോ, തത്ഥ നിസീദിതബ്ബം. **സേയ്യാപരിയന്തോ**തി സേയ്യാനം പരിയന്തോ, സബ്ബലാമകം മഞ്ചപീഠം. അയഞ്ഹി വസ്സഗ്ഗേന അത്തനോ പത്തട്ഠാനേ സേയ്യം ഗഹേതും ന ലഭതി. സബ്ബഭിക്ഖൂഹി വിചിനിത്വാ ഗഹിതാവസേസാ മങ്കുലഗൂഥഭരിതാ വേത്തലതാദിവിനദ്ധാ ലാമകസേയ്യാ അസ്സ ദാതബ്ബാ. **വിഹാരപരിയന്തോ**തി യഥാ ച സേയ്യാ, ഏവം വസനആവാസോപി വസ്സഗ്ഗേന അത്തനോ പത്തട്ഠാനേ തസ്സ ന വട്ടതി. സബ്ബഭിക്ഖൂഹി വിചിനിത്വാ ഗഹിതാവസേസാ പന രജോഹതഭൂമി ജതുകമൂസികഭരിതാ പണ്ണസാലാ അസ്സ ദാതബ്ബാ. സചേ പകതത്താ സബ്ബേ രുക്ഖമൂലികാ അബ്ഭോകാസികാ ച ഹോന്തി, ഛന്നം ന ഉപേന്തി, സബ്ബേപി ഏതേഹി വിസ്സട്ഠാവാസാ നാമ ഹോന്തി. തേസു യം ഇച്ഛതി, തം ലഭതി. വസ്സൂപനായികദിവസേ പച്ചയം ഏകപസ്സേ ഠത്വാ വസ്സഗ്ഗേന ഗണ്ഹിതും ലഭതി. സേനാസനം ന ലഭതി,

നിബദ്ധവസ്സാവാസികം സേനാസനം ഗണ്ഹിതുകാമേന വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ ഗഹേതബ്ബം.

തേന ച സോ സാദിതബ്ബോതി യം അസ്സ ആസനാദിപരിയന്തം ഭിക്ഖൂ ദേന്തി, സോ എവ സാദിതബ്ബോ. **പുരേസമണേന വാ പച്ഛാസമണേന വാ**തി ഞാതിപവാരിതട്ഠാനേ "എത്തകേ ഭിക്ഖൂ ഗഹേത്വാ ആഗച്ഛഥാ"തി നിമന്തിതേന "ഭന്തേ, അസുകം നാമ കുലം ഭിക്ഖൂ നിമന്തേസി, ഏഥ തത്ഥ ഗച്ഛാമാ"തി എവം സംവിധായ ഭിക്ഖൂ പുരേസമണേ വാ പച്ഛാസമണേ വാ കത്വാ ന ഗന്തബ്ബം. "ഭന്തേ, അസുകസ്മിം നാമ ഗാമേ മനുസ്സാ ഭിക്ഖൂനം ആഗമനം ഇച്ഛന്തി, സാധു വതസ്സ സചേ തേസം സങ്ഗഹം കരേയ്യാഥാ"തി എവം പന പരിയായേന കഥേതും വട്ടതി.

ന ആരഞ്ഞികങ്ഗന്തി ആഗതാഗതാനം ആരോചേതും ഹരായമാനേന ആരഞ്ഞികധുതങ്ഗം ന സമാദാതബ്ബം. യേനാപി പകതിയാ സമാദിന്നം, തേന ദുതിയം ഭിക്ഖും ഗഹേത്വാ അരഞ്ഞേ അരുണം ഉട്ഠാപേതബ്ബം, ന ച ഏകകേന വത്ഥബ്ബം. തഥാ ഭത്തഗ്ഗാദീസു ആസനപരിയന്തേ നിസജ്ജായ ഹരായമാനേന പിണ്ഡപാതികധുതങ്ഗമ്പി ന സമാദാതബ്ബം. യോ പന പകതിയാവ പിണ്ഡപാതികോ തസ്സ പടിസേധോ നത്ഥി.

ന ച തപ്പച്ചയാതി "നീഹടഭത്തോ ഹുത്വാ വിഹാരേയേവ നിസീദിത്വാ ഭുഞ്ജന്തോ രത്തിയോ ഗണയിസ്സാമി, ഗച്ഛന്തോ മേ ഭിക്ഖും ദിസ്വാ അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ സിയാ"തി ഇമിനാ കാരണേന പിണ്ഡപാതോ ന നീഹരാപേതബ്ബോ. **മാ മം ജാനിംസൂ**തി "മാ മം ഏകഭിക്ഖുപി ജാനാതൂ"തി ച ഇമിനാ അജ്ഝാസയേന വിഹാരേ സാമണേരേഹി പചാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതുമ്പി ന ലഭതി. ഗാമം പിണ്ഡായ പവിസിതബ്ബമേവ. ഗിലാനസ്സ പന നവകമ്മആചരിയുപജ്ഝായകിച്ചാദിപസുതസ്സ വാ വിഹാരേയേവ അച്ഛിതും വട്ടതി. സചേപി ഗാമേ അനേകസതാ ഭിക്ഖൂ വിചരന്തി, ന സക്കാ ഹോതി ആരോചേതും, ഗാമകാവാസം ഗന്ത്വാ സഭാഗട്ഠാനേ വസിതും വട്ടതി.

ആഗന്തുകേനാതി കഞ്ചി വിഹാരം ഗതേന തത്ഥ ഭിക്ഖൂനം ആരോചേതബ്ബം. സചേ സബ്ബേ ഏകട്ഠാനേ ഠിതേ പസ്സതി, ഏകട്ഠാനേ ഠിതേനേവ ആരോചേതബ്ബം. അഥ രുക്ഖമൂലാദീസു വിസും വിസും ഠിതാ ഹോന്തി, തത്ഥ തത്ഥ ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം. സഞ്ചിച്ച അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ച ഹോതി, വത്തഭേദേ ച ദുക്കടം. അഥ വിചിനന്തോ ഏകച്ചേ ന പസ്സതി, രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദദുക്കടം.

ആഗന്തുകസ്സാതി അത്തനോ വസനവിഹാരം ആഗതസ്സാപി ഏകസ്സ വാ ബഹൂനം വാ വുത്തനയേനേവ ആരോചേതബ്ബം . രത്തിച്ഛേദവത്തഭേദാപി ചേത്ഥ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബാ. സചേ ആഗന്തുകാ മുഹുത്തം വിസ്സമിത്വാ വാ അവിസ്സമിത്വാ എവ വാ വിഹാരമജ്ഝേന ഗച്ഛന്തി, തേസമ്പി ആരോചേതബ്ബം. സചേ തസ്സ അജാനന്തസ്സേവ ഗച്ഛന്തി, അയഞ്ച പന ഗതകാലേ ജാനാതി, ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം. സമ്പാപുണിതും അസക്കോന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദദുക്കടം. യേപി അന്തോവിഹാരം അപ്പവിസിത്വാ ഉപചാരസീമം ഓക്കമിത്വാ ഗച്ഛന്തി, അയഞ്ച നേസം ഛത്തസദ്ദം വാ ഉക്കാസിതസദ്ദം വാ ഖിപിതസദ്ദം വാ സുത്വാവ ആഗന്തുകഭാവം ജാനാതി, ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം . ഗതകാലേ ജാനന്തേനപി അനുബന്ധിത്വാ

ആരോചേതബ്ബമേവ. സമ്പാപുണിതും അസക്കോന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദദുക്കടം. യോപി രത്തിംയേവ ആഗന്ത്വാ രത്തിംയേവ ഗച്ഛതി, സോപിസ്സ രത്തിച്ഛേദം കരോതി, അഞ്ഞാതത്താ പന വത്തഭേദദുക്കടം നത്ഥി. സചേ അജാനിത്വാവ അബ്ഭാനം കരോതി, അകതമേവ ഹോതീതി കുരുന്ദിയം വുത്തം. തസ്മാ അധികാ രത്തിയോ ഗഹേത്വാ കാതബ്ബം, അയം അപണ്ണകപടിപദാ.

നദീആദീസു നാവായ ഗച്ഛന്തമ്പി പരതീരേ ഠിതമ്പി ആകാസേന ഗച്ഛന്തമ്പി പബ്ബതതലഅരഞ്ഞാദീസു ദൂരേ ഠിതമ്പി ഭിക്ഖും ദിസ്വാ സചേ “ഭിക്ഖൂ”തി വവത്ഥാനം അത്ഥി, നാവാദീഹി വാ ഗന്ത്വാ മഹാസദ്ദം കത്വാ വാ വേഗേന അനുബന്ധിത്വാ വാ ആരോചേതബ്ബം, അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദദുക്കടഞ്ച. സചേ വായമന്തോപി സമ്പാപുണിതും വാ സാവേതും വാ ന സക്കോതി, രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദദുക്കടം. സങ്ഘസേനാഭയത്ഥേരോ പന വിസയാവിസയേന കഥേതി - “വിസയേ കിര അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദദുക്കടഞ്ച ഹോതി, അവിസയേ പന ഉഭയമ്പി നത്ഥീ”തി. കരവീകതിസ്സത്ഥേരോ “സമണോ അയന്തി വവത്ഥാനമേവ പമാണം, സചേപി അവിസയോ ഹോതി, വത്തഭേദദുക്കടമേവ നത്ഥി, രത്തിച്ഛേദോ പന ഹോതിയേവാ”തി ആഹ.

ഉപോസഥേതി “ഉപോസഥം സമ്പാപുണിസ്സാമാ”തി ആഗന്തുകാ ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തി, ഇദ്ധിയാ ഗച്ഛന്താപി ഉപോസഥഭാവം ഞത്വാ ഓതരിത്വാ ഉപോസഥം കരോന്തി, തസ്മാ ആഗന്തുകസോധനത്ഥം ഉപോസഥദിവസേ ആരോചേതബ്ബം. പവാരണായപി ഏസേവ നയോ. **ഗിലാനോ**തി ഗന്തും അസമത്ഥോ. **ദൂതേനാ**തി ഏത്ഥ അനുപസമ്പന്നം പേസേതും ന വട്ടതി, ഭിക്ഖും പേസേത്വാ ആരോചാപേതബ്ബം.

അഭിക്ഖുകോ ആവാസോതി സുഞ്ഞവിഹാരോ; യത്ഥ ഏകോപി ഭിക്ഖു നത്ഥി, തത്ഥ വാസത്ഥായ ന ഗന്തബ്ബം. ന ഹി തത്ഥ വുത്ഥരത്തിയോ ഗണനൂപികാ ഹോന്തി, പകതത്തേന പന സദ്ധിം വട്ടതി. ദസവിധന്തരായേ പന സചേപി രത്തിയോ ഗണനൂപികാ ന ഹോന്തി, അന്തരായതോ പരിമുച്ചനത്ഥായ ഗന്തബ്ബമേവ. തേന വുത്തം - “അഞ്ഞത്ര അന്തരായാ”തി. നാനാസംവാസകേഹി സദ്ധിം വിനയകമ്മം കാതും ന വട്ടതി. തേസം അനാരോചനേപി രത്തിച്ഛേദോ നത്ഥി, അഭിക്ഖുകാവാസസദിസമേവ ഹോതി. തേന വുത്തം - **“യത്ഥസ്സു ഭിക്ഖൂ നാനാസംവാസകാ”**തി. സേസം ഉപോസഥക്ഖന്ധകേ വുത്തനയമേവ.

വ്വ്ഥ. ഏകച്ഛന്നേ ആവാസേതിആദീസു **ആവാസോ** നാമ വസനത്ഥായ കതസേനാസനം. **അനാവാസോ** നാമ ചേതിയഘരം ബോധിഘരം സമ്മുഞ്ജനിഅട്ടകോ ദാരുഅട്ടകോ പാനീയമാളോ വച്ചകുടി ദ്വാരകോട്ഠകോതി ഏവമാദി. തതിയപദേന തദുഭയമ്പി ഗഹിതം. ഏതേസു യത്ഥ കത്ഥചി ഏകച്ഛന്നേ ഛദനതോ ഉദകപതനട്ഠാനപരിച്ഛിന്നേ ഓകാസേ ഉക്ഖിത്തകോ വസിതും ന ലഭതി. “പാരിവാസികോ പന അന്തോആവാസേയേവ ന ലഭതീ”തി മഹാപച്ചരിയം വുത്തം. മഹാഅട്ഠകഥായം പന “അവിസേസേന ഉദകപാതേന വാരിത”ന്തി വുത്തം. കുരുന്ദിയം “ഏതേസു ഏത്തകേസു പഞ്ചവണ്ണച്ഛദനബദ്ധട്ഠാനേസു പാരിവാസികസ്സ ച ഉക്ഖിത്തകസ്സ ച പകതത്തേന സദ്ധിം ഉദകപാതേന വാരിത”ന്തി വുത്തം. തസ്മാ നാനൂപചാരേപി ഏകച്ഛന്നേ ന വട്ടതി. സചേ പനേത്ഥ തദഹുപസമ്പന്നേപി

പകതത്തേ പഠമം പവിസിത്വാ നിപന്നേ സട്ഠിവസ്സോപി പാരിവാസികോ പച്ഛാ പവിസിത്വാ ജാനന്തോ നിപജ്ജതി, രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദദുക്കടഞ്ച. അജാനന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ ന വത്തഭേദദുക്കടം. സചേ പന തസ്മിം പഠമം നിപന്നേ പച്ഛാ പകതത്തോ പവിസിത്വാ നിപജ്ജതി, പാരിവാസികോ ച ജാനാതി, രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദദുക്കടഞ്ച. നോ ചേ ജാനാതി, രത്തിച്ഛേദോവ ന വത്തഭേദദുക്കടം.

വുട്ഠാതബ്ബം നിമന്തേതബ്ബോതി തദഹുപസമ്പന്നമ്പി ദിസ്വാ വുട്ഠാതബ്ബമേവ; വുട്ഠായ ച "അഹം ഇമിനാ സുഖനിസിന്നോ വുട്ഠാപിതോ"തി പരമ്മുഖേന ന ഗന്തബ്ബം, "ഇദം ആചരിയ-ആസനം, ഏത്ഥ നിസീദഥാ"തി ഏവം നിമന്തേതബ്ബോയേവ. നവകേന പന "മഹാഥേരം ഓബദ്ധം കരോമീ"തി പാരിവാസികത്ഥേരസ്സ സന്തികം ന ഗന്തബ്ബം. **ഏകാസനേ**തി സമാനവസ്സികാസനേ മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ . **ന ഛമായം നിസിന്നേ**തി പകതത്തേ ഭൂമിയം നിസിന്നേ ഇതരേന അന്തമസോ തിണസന്ഥാരേപി ഉച്ചതരേ വാലികാതലേപി വാ ന നിസീദിതബ്ബം, ദ്വാദസഹത്ഥം പന ഉപചാരം മുഞ്ചിത്വാ നിസീദിതും വട്ടതി. **ഏകചങ്കമേ**തി സഹായേന വിയ സദ്ധിം ചങ്കമന്തോ ഏകസ്മിം ചങ്കമേ.

ഛമായം ചങ്കമന്തന്തി ഛമായം ചങ്കമന്തേ, അയമേവ വാ പാഠോ. അയം പനേത്ഥ അത്ഥോ - അകതപരിച്ഛേദായ ഭൂമിയാ ചങ്കമന്തേ പരിച്ഛേദം കത്വാ വാലികം ആകിരിത്വാ ആലമ്ബനം യോജേത്വാ കതചങ്കമേ നീചേപി ന ചങ്കമിതബ്ബം, കോ പന വാദോ ഇട്ഠകാചയസമ്പന്നേ വേദികാപരിക്ഖിത്തേതി! സചേ പന പാകാരപരിക്ഖിത്തോ ഹോതി ദ്വാരകോട്ഠകയുത്തോ പബ്ബതന്തരവനന്തരഗുമ്ബന്തരേസു വാ സുപ്പടിച്ഛന്നോ, താദിസേ ചങ്കമേ ചങ്കമിതും വട്ടതി. അപ്പടിച്ഛന്നേപി ഉപചാരം മുഞ്ചിത്വാ വട്ടതി.

വുഡ്ഢതരേനാതി ഏത്ഥ സചേ വുഡ്ഢതരേ പാരിവാസികേ പഠമം നിപന്നേ ഇതരോ ജാനന്തോ പച്ഛാ നിപജ്ജതി, രത്തിച്ഛേദോ ചസ്സ ഹോതി വത്തഭേദേ ച ദുക്കടം. വുഡ്ഢതരസ്സ പന രത്തിച്ഛേദോവ ന വത്തഭേദദുക്കടം. അജാനിത്വാ നിപജ്ജതി, ദ്വിന്നമ്പി വത്തഭേദോ നത്ഥി, രത്തിച്ഛേദോ പന ഹോതി. അഥ നവകപാരിവാസികേ പഠമം നിപന്നേ വുഡ്ഢതരോ പച്ഛാ നിപജ്ജതി, നവകോ ച ജാനാതി, രത്തി ചസ്സ ഛിജ്ജതി, വത്തഭേദേ ച ദുക്കടം ഹോതി. വുഡ്ഢതരസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ ന വത്തഭേദോ. നോ ചേ ജാനാതി, ദ്വിന്നമ്പി വത്തഭേദോ നത്ഥി, രത്തിച്ഛേദോ പന ഹോതി. സചേ ദ്വേപി അപച്ഛാപുരിമം നിപജ്ജന്തി, വുഡ്ഢതരസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ ഇതരസ്സ വത്തഭേദോപീതി കുരുന്ദിയം വുത്തം. ദ്വേ പാരിവാസികാ സമവസ്സാ, ഏകോ പഠമം നിപന്നോ, ഏകോ ജാനന്തോവ പച്ഛാ നിപജ്ജതി, രത്തി ച ഛിജ്ജതി, വത്തഭേദേ ച ദുക്കടം. പഠമം നിപന്നസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ ന വത്തഭേദോ. സചേ പച്ഛാ നിപജ്ജന്തോപി ന ജാനാതി, ദ്വിന്നമ്പി വത്തഭേദോ നത്ഥി, രത്തിച്ഛേദോ പന ഹോതി. സചേ ദ്വേപി അപച്ഛാപുരിമം നിപജ്ജന്തി, ദ്വിന്നമ്പി രത്തിച്ഛേദോയേവ, ന വത്തഭേദോ. സചേ ഹി ദ്വേ പാരിവാസികാ ഏകതോ വസേയ്യും, തേ അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ അജ്ഝാചാരം ഞത്വാ അഗാരവാ വാ വിപ്പടിസാരിനോ വാ ഹുത്വാ പാപിട്ഠതരം വാ ആപത്തിം ആപജ്ജേയ്യും വിബ്ഭമേയ്യും വാ, തസ്മാ നേസം സഹസേയ്യാ സബ്ബപ്പകാരേന പടിക്ഖിത്താ. സേസം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം. മൂലായപടികസ്സനാരഹാദയോ ചേത്ഥ പാരിവാസികാനം പകതത്തട്ഠാനേ ഠിതാതി വേദിതബ്ബാ.

പാരിവാസികചതുത്ഥോ ചേ, ഭിക്ഖവേ, പരിവാസന്തി ഏത്ഥ പാരിവാസികം ചതുത്ഥം കത്വാ അഞ്ഞസ്സ പരിവാസദാനാദീനി കാതും ന വട്ടതി. ഏതേസ്വേവായം ഗണപൂരകോ ന ഹോതി, സേസസങ്ഘകമ്മേസു ഹോതി. ഗണേ പന അപ്പഹോന്തേ വത്തം നിക്ഖിപാപേത്വാ ഗണപൂരകോ കാതബ്ബോതി.

൭൫. ഇമം പന വത്തകഥം സുത്വാ വിനയധരഉപാലിത്ഥേരസ്സ രഹോഗതസ്സ ഏവം പരിവിതക്കോ ഉദപാദി - ''ഭഗവതാ ബഹു പാരിവാസികവത്തം പഞ്ഞത്തം, കതിഹി നു ഖോ ഏത്ഥ കാരണേഹി രത്തിച്ഛേദോ ഹോതീ''തി! സോ ഭഗവന്തം ഉപസങ്കമിത്വാ തമത്ഥം പുച്ഛി. ഭഗവാ ചസ്സ ബ്യാകാസി. തേന വുത്തം - **''അഥ ഖോ ആയസ്മാ ഉപാലി...പേ॰... രത്തിച്ഛേദാ''**തി. തത്ഥ **സഹവാസോ**തി യ്വായം പകതത്തേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം ഏകച്ഛന്നേതിആദിനാ നയേന വുത്തോ ഏകതോ വാസോ. **വിപ്പവാസോ**തി ഏകകസ്സേവ വാസോ. **അനാരോചനാ**തി ആഗന്തുകാദീനം അനാരോചനാ. ഏതേസു തീസു ഏകേകേന കാരണേന രത്തിച്ഛേദോ ഹോതി.

൭൬. **ന സക്കോന്തീ**തി സങ്ഘസ്സ മഹന്തതായ തത്ഥ തത്ഥ ഗന്ത്വാ സബ്ബേസം ആരോചേതും അസക്കോന്താ സോധേതും ന സക്കോന്തി. **പരിവാസം നിക്ഖിപാമി, വത്തം നിക്ഖിപാമീ**തി ഇമേസു ദ്വീസു പദേസു ഏകേനാപി നിക്ഖിത്തോവ ഹോതി പരിവാസോ; ദ്വീഹി സുനിക്ഖിത്തോയേവ. സമാദാനേപി ഏസേവ നയോ. ഏവം വത്തം സമാദിയിത്വാ പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ മാനത്തം ഗണ്ഹതോ പുന വത്തസമാദാനകിച്ചം നത്ഥി, സമാദിന്നവത്തോയേവ ഹേസ തസ്മാസ്സ ഛാരത്തം മാനത്തം ദാതബ്ബം, ചിണ്ണമാനത്തോ അബ്ഭേതബ്ബോ. ഏവം അനാപത്തികോ ഹുത്വാ സുദ്ധന്തേ പതിട്ഠിതോ തിസ്സോ സിക്ഖാ പൂരേത്വാ ദുക്ഖസ്സന്തം കരിസ്സതീതി.

പാരിവാസികവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

മൂലായപടികസ്സനാരഹവത്തകഥാ

൭൭. **മൂലായപടികസ്സനാരഹാ ഭിക്ഖൂ സാദിയന്തി പകതത്താന**ന്തി ഠപേത്വാ നവകതരം മൂലായപടികസ്സനാരഹം അവസേസാനം അന്തമസോ പാരിവാസികാദീനമ്പി. ഇമേസഞ്ഹി പാരിവാസികമൂലായപടികസ്സനാരഹമാനത്താരഹമാനത്താചാരികബ്ഭാനാരഹാനം പഞ്ചന്നം ഠപേത്വാ അത്തനോ അത്തനോ നവകതരം, സേസാ സബ്ബേ പകതത്താ ഏവ. കസ്മാ? മിഥു യഥാവുഡ്ഢം അഭിവാദനാദീനം അനുഞ്ഞാതത്താ. തേന വുത്തം - ''അവസേസാനം അന്തമസോ പാരിവാസികാദീനമ്പീ''തി. മൂലായപടികസ്സനാരഹാദിലക്ഖണം പന നേസം പരതോ ആവിഭവിസ്സതി. സേസമേത്ഥ ഇതോ പരേസു ച മാനത്താരഹാദിവത്തേസു പാരിവാസികവത്തേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

൭൮. **മൂലായപടികസ്സനാരഹചതുത്ഥോ ചേ**തിആദീസുപി യഥേവ പാരിവാസികോ; ഏവം ഏതേപി ഏതേസു വിനയകമ്മേസു ഗണപൂരകാ ന ഹോന്തി, സേസസങ്ഘകമ്മേസു ഹോന്തി.

മൂലായപടികസ്സനാരഹവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

മാനത്തചാരികവത്തകഥാ

൯൦. മാനത്തചാരികസ്സ വത്തേസു ‘‘ദേവസികം ആരോചേതബ്ബ’’ന്തി വിസേസോ.

൯൨. രത്തിച്ഛേദേസു ഊനേ ഗണേതി ഏത്ഥ **ഗണോതി** ചത്താരോ വാ അതിരേകാ വാ; തസ്മാ സചേപി തീഹി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം വസതി, രത്തിച്ഛേദോ ഹോതിയേവ. മാനത്തനിക്ഖേപസമാദാനേസു വുത്തസദിസോവ വിനിച്ഛയോ. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

മാനത്തചാരികവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

പാരിവാസികക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. സമുച്ചയക്ഖന്ധകം

സുക്കവിസ്സട്ഠികഥാ

൯൭. സമുച്ചയക്ഖന്ധകേ - **ഛാരത്തം മാനത്ത**ന്തി ഏത്ഥ ചതുബ്ബിധം മാനത്തം - അപ്പടിച്ഛന്നമാനത്തം, പടിച്ഛന്നമാനത്തം, പക്ഖമാനത്തം, സമോധാനമാനത്തന്തി. തത്ഥ **അപ്പടിച്ഛന്നമാനത്തം** നാമ - യം അപ്പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവാസം അദത്വാ കേവലം ആപത്തിം ആപന്നഭാവേനേവ മാനത്താരഹസ്സ മാനത്തം ദിയ്യതി. **പടിച്ഛന്നമാനത്തം** നാമ - യം പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ ദിയ്യതി. **പക്ഖമാനത്തം** നാമ - യം പടിച്ഛന്നായ വാ അപ്പടിച്ഛന്നായ വാ ആപത്തിയാ അദ്ധമാസം ഭിക്ഖുനീനം ദിയ്യതി. **സമോധാനമാനത്തം** നാമ - യം ഓധായ ഏകതോ കത്വാ ദിയ്യതി. തേസു ഇദം ''അപ്പടിച്ഛന്നായ ഛാരത്തം മാനത്ത''ന്തി വചനതോ ''അപ്പടിച്ഛന്നമാനത്ത''ന്തി വേദിതബ്ബം. തം ദേന്തേന സചേ ഏകം ആപത്തിം ആപന്നോ ഹോതി, ഇധ വുത്തനയേന ദാതബ്ബം. സചേ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ തതുത്തരിം വാ ആപന്നോ, യഥേവ ''ഏകം ആപത്തി''ന്തി വുത്തം; ഏവം ''ദ്വേ ആപത്തിയോ, തിസ്സോ ആപത്തിയോ''തി വത്തബ്ബം. തതുത്തരി പന സചേപി സതം വാ സഹസ്സം വാ ഹോതി, ''സമ്ബഹുലാ''തി വത്തബ്ബം. നാനാവത്ഥുകായോപി ഏകതോ കത്വാ ദാതബ്ബാ, താസം ദാനവിധിം പരിവാസദാനേ കഥയിസ്സാമ.

ഏവം ആപത്തിവസേന കമ്മവാചം കത്വാ ദിന്നേ മാനത്തേ ''ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി കമ്മവാചാപരിയോസാനേ മാളകസീമായമേവ ''മാനത്തം സമാദിയാമി, വത്തം സമാദിയാമീ''തി വുത്തനയേന വത്തം സമാദാതബ്ബം. വത്തം സമാദിയിത്വാ തത്ഥേവ സങ്ഘസ്സ ആരോചേതബ്ബം, ആരോചേന്തേന ച ഏവം ആരോചേതബ്ബം -

> ''അഹം , ഭന്തേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം സഞ്ചേതനികം സുക്കവിസ്സട്ഠിം അപ്പടിച്ഛന്നം, സോഹം സങ്ഘം ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ അപ്പടിച്ഛന്നായ ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ അപ്പടിച്ഛന്നായ ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി. സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദയാമഹം, ഭന്തേ 'വേദയതീ'തി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ''തി.

ഇമഞ്ച പന അത്ഥം ഗഹേത്വാ യായ കായചി ഭാസായ ആരോചേതും വട്ടതിയേവ. ആരോചേത്വാ സചേ നിക്ഖിപിതുകാമോ, വുത്തനയേനേവ സങ്ഘമജ്ഝേ നിക്ഖിപിതബ്ബം. മാളകതോ ഭിക്ഖൂസു നിക്ഖന്തേസു ഏകസ്സപി സന്തികേ നിക്ഖിപിതും വട്ടതി. മാളകതോ നിക്ഖമിത്വാ സതിം പടിലഭന്തേന സഹഗച്ഛന്തസ്സ സന്തികേ നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ സോപി പക്കന്തോ, അഞ്ഞസ്സ യസ്സ മാളകേ നാരോചിതം, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. ആരോചേന്തേന പന അവസാനേ ''വേദയതീതി മം ആയസ്മാ ധാരേതൂ''തി വത്തബ്ബം. ദ്വിന്നം ആരോചേന്തേന ''ആയസ്മന്താ ധാരേന്തൂ''തി, തിണ്ണം ആരോചേന്തേന ''ആയസ്മന്തോ ധാരേന്തൂ''തി വത്തബ്ബം. നിക്ഖിത്തകാലതോ പട്ഠായ പകതത്തട്ഠാനേ തിട്ഠതി.

സചേ അപ്പഭിക്ഖുകോ വിഹാരോ ഹോതി, സഭാഗാ ഭിക്ഖൂ വസന്തി, വത്തം അനിക്ഖിപിത്വാ അന്തോവിഹാരേയേവ രത്തിയോ ഗണേതബ്ബാ. അഥ ന സക്കാ സോധേതും, വുത്തനയേനേവ വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ പച്ചൂസസമയേ ചതൂഹി പഞ്ചഹി വാ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം പരിക്ഖിത്തസ്സ വിഹാരസ്സ പരിക്ഖേപതോ, അപരിക്ഖിത്തസ്സ പരിക്ഖേപാരഹട്ഠാനതോ ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതേ അതിക്കമിത്വാ മഹാമഗ്ഗതോ ഓക്കമ്മ ഗുമ്ബേന വാ വതിയാ വാ പടിച്ഛന്നട്ഠാനേ നിസീദിതബ്ബം. അന്തോഅരുണേയേവ വുത്തനയേന വത്തം സമാദിയിത്വാ ആരോചേതബ്ബം. സചേ അഞ്ഞോ കോചി ഭിക്ഖു കേനചിദേവ കരണീയേന തം ഠാനം ആഗച്ഛതി, സചേ ഏസ തം പസ്സതി, സദ്ദം വാസ്സ സുണാതി, ആരോചേതബ്ബം. അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദോ ച.

അഥ ദ്വാദസഹത്ഥം ഉപചാരം ഓക്കമിത്വാ അജാനന്തസ്സേവ ഗച്ഛതി, രത്തിച്ഛേദോ ഹോതി ഏവ, വത്തഭേദോ പന നത്ഥി. ആരോചിതകാലതോ പട്ഠായ ച ഏകം ഭിക്ഖും ഠപേത്വാ സേസേഹി സതി കരണീയേ ഗന്തുമ്പി വട്ടതി. അരുണേ ഉട്ഠിതേ തസ്സ ഭിക്ഖുസ്സ സന്തികേ വത്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ സോപി കേനചി കമ്മേന പുരേഅരുണേയേവ ഗച്ഛതി, അഞ്ഞം വിഹാരതോ നിക്ഖന്തം വാ ആഗന്തുകം വാ യം പഠമം പസ്സതി, തസ്സ സന്തികേ ആരോചേത്വാ വത്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. അയഞ്ച യസ്മാ ഗണസ്സ ആരോചേത്വാ ഭിക്ഖൂനഞ്ച അത്ഥിഭാവം സല്ലക്ഖേത്വാവ വസി, തേനസ്സ ഊനേ ഗണേ ചരണദോസോ വാ വിപ്പവാസോ വാ ന ഹോതി. സചേ ന കഞ്ചി പസ്സതി, വിഹാരം ഗന്ത്വാ അത്തനാ സദ്ധിം ഗതഭിക്ഖൂസു ഏകസ്സ സന്തികേ നിക്ഖിപിതബ്ബന്തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പന ''യം പഠമം പസ്സതി, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം; അയം നിക്ഖിത്തവത്തസ്സ പരിഹാരോ''തി ആഹ.

ഏവം ഛാരത്തം മാനത്തം അഖണ്ഡം ചരിത്വാ യത്ഥ സിയാ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ, തത്ഥ സോ ഭിക്ഖു അബ്ഭേതബ്ബോ. അബ്ഭേന്തേഹി ച പഠമം അബ്ഭാനാരഹോ കാതബ്ബോ. അയഞ്ഹി നിക്ഖിത്തവത്തത്താ പകതത്തട്ഠാനേ ഠിതോ, പകതത്തസ്സ ച അബ്ഭാനം കാതും ന വട്ടതി, തസ്മാ വത്തം സമാദാപേതബ്ബോ. വത്തേ സമാദിന്നേ അബ്ഭാനാരഹോ ഹോതി. തേനാപി വത്തം സമാദിയിത്വാ ആരോചേത്വാ അബ്ഭാനം യാചിതബ്ബം. അനിക്ഖിത്തവത്തസ്സ പുന വത്തസമാദാനകിച്ചം നത്ഥി. സോ ഹി ഛാരത്താതിക്കമേനേവ അബ്ഭാനാരഹോ ഹോതി, തസ്മാ സോ അബ്ഭേതബ്ബോ. തത്ര യ്വായം ''ഏവഞ്ച പന, ഭിക്ഖവേ, അബ്ഭേതബ്ബോ''തി പാളിയംയേവ അബ്ഭാനവിധി വുത്തോ, അയഞ്ച ഏകാപത്തിവസേന വുത്തോ. സചേ പന ദ്വേ തിസ്സോ സമ്ബഹുലാ വാ ഏകവത്ഥുകാ വാ നാനാവത്ഥുകാ വാ ആപത്തിയോ ഹോന്തി, താസം വസേന കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ. ഏവം അപ്പടിച്ഛന്നമാനത്തം ദാതബ്ബം. പടിച്ഛന്നമാനത്തം പന യസ്മാ പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ ദാതബ്ബം ഹോതി, തസ്മാ നം പരിവാസകഥായംയേവ കഥയിസ്സാമ.

പരിവാസകഥാ

൧൦൨. ''തേന ഹി, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘോ ഉദായിസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ ഏകാഹപടിച്ഛന്നായ

ഏ്കാഹപരിവാസം ദേതൂ''തിആദിനാ നയേന പാളിയം അനേകേഹി ആകാരേഹി പരിവാസോ ച മാനത്തഞ്ച വുത്തം. തസ്സ യസ്മാ ആഗതാഗതട്ഠാനേ വിനിച്ഛയോ വുച്ചമാനോ പാളി വിയ അതിവിത്ഥാരം ആപജ്ജതി, ന ച സക്കാ ഹോതി സുഖേന പരിഗ്ഗഹേതും, തസ്മാ നം സമോധാനേത്വാ ഇധേവ ദസ്സയിസ്സാമ.

അയഞ്ഹി ഇധ അധിപ്പേതോ പരിവാസോ നാമ - പടിച്ഛന്നപരിവാസോ, സുദ്ധന്തപരിവാസോ, സമോധാനപരിവാസോതി തിവിധോ ഹോതി. തത്ഥ പടിച്ഛന്നപരിവാസോ താവ യഥാപടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ ദാതബ്ബോ . കസ്സചി ഹി ഏ്കാഹപടിച്ഛന്നാ ആപത്തി ഹോതി യഥാ അയം ഉദായിത്ഥേരസ്സ, കസ്സചി ദ്വീഹാദിപടിച്ഛന്നാ യഥാ പരതോ ആഗതാ ഉദായിത്ഥേരസ്സേവ, കസ്സചി ഏ്കാ ആപത്തി ഹോതി യഥാ അയം, കസ്സചി ദ്വേ തിസ്സോ തതുത്തരി വാ യഥാ പരതോ ആഗതാ, തസ്മാ പടിച്ഛന്നപരിവാസം ദേന്തേന പഠമം താവ പടിച്ഛന്നഭാവോ ജാനിതബ്ബോ.

അയഞ്ഹി ആപത്തി നാമ ദസഹാകാരേഹി പടിച്ഛന്നാ ഹോതി. തത്ഥായം മാതികാ - ആപത്തി ച ഹോതി ആപത്തിസഞ്ഞീ ച, പകതത്തോ ച ഹോതി പകതത്തസഞ്ഞീ ച, അനന്തരായികോ ച ഹോതി അനന്തരായികസഞ്ഞീ ച, പഹു ച ഹോതി പഹുസഞ്ഞീ ച, ഛാദേതുകാമോ ച ഹോതി ഛാദേതി ചാതി.

തത്ഥ **ആപത്തി ച ഹോതി ആപത്തിസഞ്ഞീ ചാ**തി യം ആപന്നോ, സാ ആപത്തിയേവ ഹോതി. സോപി ച തത്ഥ ആപത്തിസഞ്ഞീയേവ. ഇതി ജാനന്തോ ഛാദേതി, ഛന്നാവ ഹോതി. അഥ പനായം തത്ഥ അനാപത്തിസഞ്ഞീ, അച്ഛന്നാ ഹോതി, അനാപത്തി പന ആപത്തിസഞ്ഞായപി അനാപത്തിസഞ്ഞായപി ഛാദേന്തേനാപി അച്ഛാദിതാവ ഹോതി. ലഹുകം വാ ഗരുകാതി ഗരുകം വാ ലഹുകാതി ഛാദേതി, അലജ്ജിപക്ഖേ തിട്ഠതി, ആപത്തി പന അച്ഛന്നാ ഹോതി. ഗരുകം ലഹുകാതി മഞ്ഞമാനോ ദേസേതി, നേവ ദേസിതാ ഹോതി, ന ഛന്നാ. ഗരുകം ഗരുകാതി ഞത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. ഗരുകലഹുകഭാവം ന ജാനാതി, ആപത്തിം ഛാദേമീതി ഛാദേതി, ഛന്നാവ ഹോതി.

പകതത്തോതി തിവിധം ഉക്ഖേപനീയകമ്മം അകതോ - സോ ചേ പകതത്തസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. അഥ ''മയ്ഹം സങ്ഘേന കമ്മം കത''ന്തി അപകതത്തസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, അച്ഛന്നാ ഹോതി. അപകതത്തേന പകതത്തസഞ്ഞിനാ വാ അപകതത്തസഞ്ഞിനാ വാ ഛാദിതാപി അച്ഛന്നാവ ഹോതി. വുത്തമ്പി ചേതം -

> ''ആപജ്ജതി ഗരുകം സാവസേസം,
> ഛാദേതി അനാദരിയം പടിച്ച;
> ന ഭിക്ഖുനീ നോ ച ഫുസേയ്യ വജ്ജം,
> പഞ്ഹാ മേസാ കുസലേഹി ചിന്തിതാ''തി. (പരി॰ ർവ്വ൫);

അയഞ്ഹി പഞ്ഹോ ഉക്ഖിത്തകേന കഥിതോ.

അനന്തരായികോതി യസ്സ ദസസു അന്തരായേസു ഏകോപി നത്ഥി, സോ ചേ അനന്തരായികസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. സചേപി സോ ഭീരുകജാതികതായ അന്ധകാരേ അമനുസ്സചണ്ഡമിഗഭയേന അന്തരായികസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, അച്ഛന്നാവ ഹോതി. യസ്സ ഹി പബ്ബതവിഹാരേ വസന്തസ്സ കന്ദരം വാ നദിം വാ അതിക്കമിത്വാ ആരോചേതബ്ബം ഹോതി, അന്തരാമഗ്ഗേ ച ചണ്ഡവാളഅമനുസ്സാദിഭയം അത്ഥി, മഗ്ഗേ അജഗരാ നിപജ്ജന്തി, നദീ പൂരാ ഹോതി, ഏതസ്മിം പന സതിയേവ അന്തരായേ അന്തരായികസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, അച്ഛന്നാവ ഹോതി. അന്തരായികസ്സ പന അന്തരായികസഞ്ഞായ വാ അനന്തരായികസഞ്ഞായ വാ ഛാദയതോ അച്ഛന്നാവ ഹോതി.

പഹൂതി യോ സക്കോതി ഭിക്ഖുനോ സന്തികം ഗന്തുഞ്ചേവ ആരോചേതുഞ്ച; സോ ചേ പഹുസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. സചസ്സ മുഖേ അപ്പമത്തകോ ഗണ്ഡോ വാ ഹോതി, ഹനുകവാതോ വാ വിജ്ഝതി, ദന്തോ വാ രുജ്ജതി, ഭിക്ഖാ വാ മന്ദാ ലദ്ധാ ഹോതി, താവതകേന പന നേവ വത്തും ന സക്കോതി ന ഗന്തും; അപിച ഖോ ന സക്കോമീതി സഞ്ഞീ ഹോതി, അയം പഹു ഹുത്വാ അപ്പഹുസഞ്ഞീ നാമ. ഇമിനാ ഛാദിതാപി അച്ഛാദിതാ. അപ്പഹുനാ പന വത്തും വാ ഗന്തും വാ അസമത്ഥേന പഹുസഞ്ഞിനാ വാ അപ്പഹുസഞ്ഞിനാ വാ ഛാദിതാ ഹോതു, അച്ഛാദിതാവ.

ഛാദേതുകാമോ ച ഹോതി ഛാദേതി ചാതി ഇദം ഉത്താനത്ഥമേവ. സചേ പന ഛാദേസ്സാമീതി ധുരനിക്ഖേപം കത്വാ പുരേഭത്തേ വാ പച്ഛാഭത്തേ വാ പഠമയാമാദീസു വാ ലജ്ജിധമ്മം ഓക്കമിത്വാ അന്തോഅരുണേയേവ ആരോചേതി, അയം ഛാദേതുകാമോ ന ഛാദേതി നാമ.

യസ്സ പന അഭിക്ഖുകേ ഠാനേ വസന്തസ്സ ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ സഭാഗസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആഗമനം ആഗമേന്തസ്സ സഭാഗസന്തികം വാ ഗച്ഛന്തസ്സ അഡ്ഢമാസോപി മാസോപി അതിക്കമതി, അയം ന ഛാദേതുകാമോ ഛാദേതി നാമ, അയമ്പി അച്ഛന്നാവ ഹോതി.

യോ പന ആപന്നമത്തോവ അഗ്ഗിം അക്കന്തപുരിസോ വിയ സഹസാ അപക്കമിത്വാ സഭാഗട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ആവി കരോതി, അയം ന ഛാദേതുകാമോവ ന ഛാദേതി നാമ. സചേ പന സഭാഗം ദിസ്വാപി "അയം മേ ഉപജ്ഝായോ വാ ആചരിയോ വാ"തി ലജ്ജായ നാരോചേതി, ഛന്നാവ ഹോതി ആപത്തി. ഉപജ്ഝായാദിഭാവോ ഹി ഇധ അപ്പമാണം അവേരിസഭാഗമത്തമേവ പമാണം, തസ്മാ അവേരിസഭാഗസ്സ സന്തികേ ആരോചേതബ്ബാ.

യോ പന വിസഭാഗോ ഹോതി സുത്വാ പകാസേതുകാമോ, ഏവരൂപസ്സ ഉപജ്ഝായസ്സാപി സന്തികേ ന ആരോചേതബ്ബാ. തത്ഥ പുരേഭത്തം വാ ആപത്തിം ആപന്നോ ഹോതു പച്ഛാഭത്തം വാ, ദിവാ വാ രത്തിം വാ യാവ അരുണം ന ഉഗ്ഗച്ഛതി താവ ആരോചേതബ്ബം. ഉദ്ധസ്തേ അരുണേ പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, പടിച്ഛാദനപച്ചയാ ച ദുക്കടം ആപജ്ജതി. സഭാഗസങ്ഘാദിസേസം ആപന്നസ്സ പന സന്തികേ ആവി കാതും ന വട്ടതി. സചേ ആവി കരോതി, ആപത്തി ആവികതാ ഹോതി, ദുക്കടാ പന ന മുച്ചതി, തസ്മാ സുദ്ധസ്സ സന്തികേ ആവികാതബ്ബാ. ആവികരോന്തോ ച "തുയ്ഹം സന്തികേ ഏകം

ആപത്തിം ആവികരോമീ"തി വാ "ആചിക്ഖാമീ"തി വാ "ആരോചേമീ"തി വാ "മമ ഏകം ആപത്തിം ആപന്നഭാവം ജാനാഹീ"തി വാ വദതു, "ഏകം ഗരുകാപത്തിം ആവികരോമീ"തിആദിനാ വാ നയേന വദതു, സബ്ബേഹിപി ആകാരേഹി അപ്പടിച്ഛന്നാവ ഹോതീതി കുരുന്ദിയം വുത്തം. സചേ പന ലഹുകാപത്തിം ആവികരോമീതിആദിനാ നയേന വദതി, പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, വത്ഥും ആരോചേതി, ആപത്തിം ആരോചേതി, ഉഭയം ആരോചേതി, തിവിധേനാപി ആരോചിതാവ ഹോതി. ഇതി ഇമാനി ദസ കാരണാനി ഉപലക്ഖേത്വാ പടിച്ഛന്നപരിവാസം ദേന്തേന പഠമമേവ പടിച്ഛന്നഭാവോ ജാനിതബ്ബോ.

തതോ പടിച്ഛന്നദിവസേ ച ആപത്തിയോ ച സല്ലക്ഖേത്വാ സചേ ഏകാഹപടിച്ഛന്നാ ഹോതി - "അഹം, ഭന്തേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം സഞ്ചേതനികം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഏകാഹപടിച്ഛന്ന"ന്തി ഏവം യാചാപേത്വാ ഇധ വുത്തനയേനേവ കമ്മവാചം വത്വാ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ. അഥ ദ്വീഹതീഹാദിപടിച്ഛന്നാ ഹോതി, ദ്വീഹപടിച്ഛന്നം തീഹപടിച്ഛന്നം ചതൂഹപടിച്ഛന്നം പഞ്ചാഹപടിച്ഛന്നം ഛാഹപടിച്ഛന്നം സത്താഹപടിച്ഛന്നം അട്ഠാഹപടിച്ഛന്നം നവാഹപടിച്ഛന്നം ദസാഹപടിച്ഛന്നം ഏകാദസാഹപടിച്ഛന്നം ദ്വാദസാഹപഅച്ഛന്നം തേരസാഹപടിച്ഛന്നം ചുദ്ദസാഹപടിച്ഛന്നന്തി ഏവം യാവ ചുദ്ദസ ദിവസാനി ദിവസവസേന യോജനാ കാതബ്ബാ. പഞ്ചദസ ദിവസാനി പടിച്ഛന്നായ പക്ഖപടിച്ഛന്നന്തി വത്വാ യോജനാ കാതബ്ബാ. തതോ യാവ ഏകൂനതിംസതിമോ ദിവസോ, താവ അതിരേകപക്ഖപടിച്ഛന്നന്തി.

തതോ മാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകമാസപടിച്ഛന്നം ദ്വേമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകദ്വേമാസപടിച്ഛന്നം തേമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകതേമാസപടിച്ഛന്നം ചതുമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകചതുമാസപടിച്ഛന്നം പഞ്ചമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകപഞ്ചമാസപടിച്ഛന്നം ഛമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകഛമാസപടിച്ഛന്നം സത്തമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകസത്തമാസപടിച്ഛന്നം അട്ഠമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകഅട്ഠമാസപടിച്ഛന്നം നവമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകനവമാസപടിച്ഛന്നം ദസമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകദസമാസപടിച്ഛന്നം ഏകാദസമാസപടിച്ഛന്നം അതിരേകഏകാദസമാസപടിച്ഛന്നന്തി ഏവം യോജനാ കാതബ്ബാ. സംവച്ഛരേ പരിപുണ്ണേ ഏകസംവച്ഛരപടിച്ഛന്നന്തി. തതോ പരം അതിരേകഏകസംവച്ഛര... ദ്വേസംവച്ഛര... അതിരേകദ്വേസംവച്ഛര... തിസംവച്ഛര... അതിരകേതിസംവച്ഛര... ചതുസംവച്ഛര... അതിരേകചതുസംവച്ഛര... പഞ്ചസംവച്ഛര... അതിരേകപഞ്ചസംവച്ഛരപടിച്ഛന്നന്തി ഏവം യാവ സട്ഠിസംവച്ഛര... അതിരേകസട്ഠിസംവച്ഛരപടിച്ഛന്നന്തി വാ തതോ വാ ഭിയ്യോപി വത്വാ യോജനാ കാതബ്ബാ.

സചേ പന ദ്വേ തിസ്സോ തതുത്തരി വാ ആപത്തിയോ ഹോന്തി, യഥാ ഇധ ഏകം ആപത്തിന്തി വുത്തം; ഏവം ദ്വേ ആപത്തിയോ തിസ്സോ ആപത്തിയോതി വത്തബ്ബം. തതോ പരം പന സതം വാ ഹോതു സഹസ്സം വാ, സമ്ബഹുലാതി വത്തും വട്ടതി. നാനാവത്ഥുകാസുപി "അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം - ഏകം സുക്കവിസ്സട്ഠിം, ഏകം കായസംസഗ്ഗം, ഏകം ദുട്ഠുല്ലവാചം, ഏകം അത്തകാമം, ഏകം സഞ്ചരിത്തം, ഏകാഹപടിച്ഛന്നായോ"തി ഏവം ഗണനവസേന വാ "അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം നാനാവത്ഥുകായോ ഏകാഹപടിച്ഛന്നായോ"തി ഏവം

വത്ഥുകിത്തനവസേന വാ, ‘‘അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപടിച്ഛന്നായോ’’തി ഏവം നാമമത്തവസേന വാ യോജനാ കാതബ്ബാ.

തത്ഥ നാമം ദുവിധം - സജാതിസാധാരണഞ്ച സബ്ബസാധാരണഞ്ച. തത്ഥ സങ്ഘാദിസേസോതി സജാതിസാധാരണം, ആപത്തീതി സബ്ബസാധാരണം; തസ്മാ ‘‘സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപടിച്ഛന്നായോ’’തി ഏവം സബ്ബസാധാരണനാമവസേനപി വത്തും വട്ടതി. ഇദഞ്ഹി സബ്ബമ്പി പരിവാസാദികം വിനയകമ്മം വത്ഥുവസേന ഗോത്തവസേന നാമവസേന ആപത്തിവസേന ച കാതും വട്ടതിയേവ.

തത്ഥ ‘‘സുക്കവിസ്സട്ഠീ’’തി വത്ഥു ചേവ ഗോത്തഞ്ച. ‘‘സങ്ഘാദിസേസോ’’തി നാമഞ്ചേവ ആപത്തി ച. ‘‘കായസംസഗ്ഗോ’’തി വത്ഥു ചേവ ഗോത്തഞ്ചേ. ‘‘സങ്ഘാദിസേസോ’’തി നാമഞ്ചേവ ആപത്തി ച, തത്ഥ ‘‘സുക്കവിസ്സട്ഠിം കായസംസഗ്ഗ’’ന്തിആദിനാ വചനേനാപി ‘‘നാനാവത്ഥുകായോ’’തി വചനേനാപി വത്ഥു ചേവ ഗോത്തഞ്ച ഗഹിതം ഹോതി. ‘‘സങ്ഘാദിസേസോ’’തി വചനേനാപി ‘‘ആപത്തിയോ’’തി വചനേനാപി നാമഞ്ചേവ ആപത്തി ച ഗഹിതാ ഹോതി. ഇധ പന ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം സഞ്ചേതനികം ‘‘സുക്കവിസ്സട്ഠി’’ന്തി നാമമ്പി വത്ഥുഗോത്താനിപി ഗഹിതാനേവ. യഥാ ച ഇധ ‘‘അയം ഉദായി ഭിക്ഖൂ’’തി വുത്തം; ഏവം യോ യോ ആപന്നോ ഹോതി, തസ്സ തസ്സ നാമം ഗഹേത്വാ ‘‘അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖൂ’’തി കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച തേന ഭിക്ഖുനാ മാളകസീമായമേവ ‘‘പരിവാസം സമാദിയാമി, വത്തം സമാദിയാമീ’’തി വുത്തനയേനേവ വത്തം സമാദാതബ്ബം . സമാദിയിത്വാ തത്ഥേവ സങ്ഘസ്സ ആരോചേതബ്ബം, ആരോചേന്തേന ച ഏവം ആരോചേതബ്ബം -

> ‘‘അഹം, ഭന്തേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം സഞ്ചേതനികം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഏകാഹപടിച്ഛന്നം, സോഹം സങ്ഘം ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ ഏകാഹപടിച്ഛന്നായ ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ ഏകാഹപടിച്ഛന്നായ ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസാമി - ‘വേദയാമഹം, ഭന്തേ, വേദയതീ’തി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ’’തി.

ഇമഞ്ച പനത്ഥം ഗഹേത്വാ യായ കായചി ഭാസായ ആരോചേതും വട്ടതിയേവ. ആരോചേത്വാ സചേ നിക്ഖിപിതുകാമോ, വുത്തനയേനേവ സങ്ഘമജ്ഝേ നിക്ഖിപിതബ്ബം. മാളകതോ ഭിക്ഖൂസു നിക്ഖന്തേസു ഏകസ്സാപി സന്തികേ നിക്ഖിപിതും വട്ടതി. മാളകതോ നിക്ഖമിത്വാ സതിം പടിലഭന്തേന സഹഗച്ഛന്തസ്സ സന്തികേ നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ സോപി പക്കന്തോ, അഞ്ഞസ്സ യസ്സ മാളകേ നാരോചിതം, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. ആരോചേന്തേന ച അവസാനേ ‘‘വേദയതീതി മം ആയസ്മാ ധാരേതൂ’’തി വത്തബ്ബം. ദ്വിന്നം ആരോചേന്തേന ‘‘ആയസ്മന്താ ധാരേന്തൂ’’തി, തിണ്ണം ആരോചേന്തേന ‘‘ആയസ്മന്തോ ധാരേന്തൂ’’തി വത്തബ്ബം. നിക്ഖിത്തകാലതോ പട്ഠായ പകതത്തട്ഠാനേ തിട്ഠതി.

സചേ അപ്പഭിക്ഖുകോ വിഹാരോ ഹോതി, സഭാഗാ ഭിക്ഖൂ വസന്തി, വത്തം അനിക്ഖിപിത്വാ വിഹാരേയേവ രത്തിപരിഗ്ഗഹോ കാതബ്ബോ. അഥ ന സക്കാ സോധേതും, വുത്തനയേനേവ വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ പച്ചൂസസമയേ ഏകേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം മാനത്തവണ്ണനായം വുത്തനയേനേവ ഉപചാരസീമം അതിക്കമിത്വാ മഹാമഗ്ഗാ ഓക്കമ്മ പടിച്ഛന്നേ ഠാനേ നിസീദിത്വാ അന്തോഅരുണേയേവ വുത്തനയേനേവ വത്തം സമാദിയിത്വാ തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പരിവാസോ ആരോചേതബ്ബോ. ആരോചേന്തേന സചേ നവകതരോ ഹോതി, ''ആവുസോ''തി വത്തബ്ബം. സചേ വുഡ്ഢതരോ, ''ഭന്തേ''തി വത്തബ്ബം. സചേ അഞ്ഞോ കോചി ഭിക്ഖു കേനചിദേവ കരണീയേന തം ഠാനം ആഗച്ഛതി, സചേ ഏസ തം പസ്സതി, സദ്ദം വാസ്സ സുണാതി, ആരോചേതബ്ബം; അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദോ ച. അഥ ദ്വാദസഹത്ഥം ഉപചാരം ഓക്കമിത്വാ അജാനന്തസ്സേവ ഗച്ഛതി, രത്തിച്ഛേദോയേവ ഹോതി, വത്തഭേദോ പന നത്ഥി.

ഉഗ്ഗതേ അരുണേ വത്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ സോ ഭിക്ഖു കേനചിദേവ കരണീയേന പക്കന്തോ ഹോതി, യം അഞ്ഞം സബ്ബപഠമം പസ്സതി, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ പന കഞ്ചി ന പസ്സതി, വിഹാരം ഗന്ത്വാ അത്തനാ സദ്ധിം ഗതഭിക്ഖുസ്സ സന്തികേ നിക്ഖിപിതബ്ബന്തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പന ''യം പഠമം പസ്സതി, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം, അയം നിക്ഖിത്തവത്തസ്സ പരിഹാരോ''തി ആഹ.

ഏവം യത്തകാനി ദിവസാനി ആപത്തി പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, തത്തകാനി തതോ അധികതരാനി വാ കുക്കുച്ചവിനോദനത്ഥായ പരിവസിത്വാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ വത്തം സമാദിയിത്വാ മാനത്തം യാചിതബ്ബം. അയഞ്ഹി വത്തേ സമാദിന്നേ ഏവ മാനത്താരഹോ ഹോതി നിക്ഖിത്തവത്തേന പരിവുത്ഥത്താ. അനിക്ഖിത്തവത്തസ്സ പന പുന സമാദാനകിച്ചം നത്ഥി, സോ ഹി പടിച്ഛന്നദിവസാതിക്കമേനേവ മാനത്താരഹോ ഹോതി, തസ്മാ തസ്സ മാനത്തം ദാതബ്ബമേവ. ഇദം പടിച്ഛന്നമാനത്തം നാമ. തം ദേന്തേന സചേ ഏകാപത്തി ഹോതി , പാളിയം വുത്തനയേനേവ ദാതബ്ബം. അഥ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ ''സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം ദ്വിന്നം ആപത്തീനം തിസ്സന്നം ആപത്തീനം ഏകാഹപടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ''തി പരിവാസേ വുത്തനയേനേവ ആപത്തിയോ ച ദിവസേ ച സല്ലക്ഖേത്വാ യോജനാ കാതബ്ബാ.

അപ്പടിച്ഛന്നാപത്തിം പടിച്ഛന്നാപത്തിയാ സമോധാനേത്വാപി ദാതും വട്ടതി. കഥം? പടിച്ഛന്നായ ഏകാഹപരിവാസം വസിത്വാ -

> ''അഹം, ഭന്തേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം സഞ്ചേതനികം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഏകാഹപടിച്ഛന്നം, സോഹം സങ്ഘം ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ ഏകാഹപടിച്ഛന്നായ ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ ഏകാഹപടിച്ഛന്നായ ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ . അഹം, ഭന്തേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം സഞ്ചേതനികം സുക്കവിസ്സട്ഠിം അപ്പടിച്ഛന്നം. സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം

സഞ്ചേതനികാനം സുക്കവിസ്സട്ഠീനം പടിച്ഛന്നായ ച അപ്പടിച്ഛന്നായ ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ”തി.

അഥസ്സ തദനുരൂപം കമ്മവാചം കത്വാ മാനത്തം ദാതബ്ബം. സചേ പടിച്ഛന്നാ ദ്വേ, അപ്പടിച്ഛന്നാ ഏകാ “പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നായ ചാ”തി വത്തബ്ബം. അഥ പടിച്ഛന്നാ ഏകാ, അപ്പടിച്ഛന്നാ ദ്വേ, “പടിച്ഛന്നായ ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ചാ”തി വത്തബ്ബം. സചേ പടിച്ഛന്നാപി ദ്വേ, അപ്പടിച്ഛന്നാപി ദ്വേ, “പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ചാ”തി വത്തബ്ബം. സബ്ബത്ഥ അനുരൂപം കമ്മവാചം കത്വാ മാനത്തം ദാതബ്ബം. ചിണ്ണമാനത്തസ്സ ച തദനുരൂപമേവ കമ്മവാചം കത്വാ അബ്ഭാനം കാതബ്ബം. ഇധ പന ഏകാപത്തിവസേന വുത്തം. ഇതി യം പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവാസാവസാനേ മാനത്തം ദിയ്യതി, ഇദം പടിച്ഛന്നമാനത്തം നാമ. ഏവമേത്ഥ ഏകേനേവ യോജനാമുഖേന പടിച്ഛന്നപരിവാസോ ച പടിച്ഛന്നമാനത്തഞ്ച വുത്തന്തി വേദിതബ്ബം. പക്ഖമാനത്തം സമോധാനമാനത്തഞ്ച അവസേസപരിവാസകഥാവസാനേ കഥയിസ്സാമ.

സുദ്ധന്തപരിവാസോ സമോധാനപരിവാസോതി ഹി ദ്വേ പരിവാസാ അവസേസാ. തത്ഥ **“സുദ്ധന്തപരിവാസോ”** നാമ പരതോ അധമ്മികമാനത്തചാരാവസാനേ “തേന ഖോ പന സമയേന അഞ്ഞതരോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപന്നോ ഹോതി, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതീ”തി ഇമസ്മിം വത്ഥുസ്മിം അനുഞ്ഞാതപരിവാസോ. സോ ദുവിധോ - ചൂളസുദ്ധന്തോ, മഹാസുദ്ധന്തോതി. ദുവിധോപി ചേസ രത്തിപരിച്ഛേദം സകലം വാ ഏകച്ചം വാ അജാനന്തസ്സ ച അസ്സരന്തസ്സ ച തത്ഥ വേമതികസ്സ ച ദാതബ്ബോ. ആപത്തിപരിയന്തം പന ഏത്തകാ അഹം ആപത്തിയോ ആപന്നോതി ജാനാതു വാ മാ വാ, അകാരണമേതം.

തത്ഥ യോ ഉപസമ്പദതോ പട്ഠായ അനുലോമക്കമേന വാ ആരോചിതദിവസതോ പട്ഠായ പടിലോമക്കമേന വാ “അസുകഞ്ച അസുകഞ്ച ദിവസം വാ പക്ഖം വാ മാസം വാ സംവച്ഛരം വാ തവ സുദ്ധഭാവം ജാനാസീ”തി പുച്ഛിയമാനോ “ആമ, ഭന്തേ, ജാനാമി, ഏത്തകം നാമ കാലം അഹം സുദ്ധോ”തി വദതി, തസ്സ ദിന്നോ സുദ്ധന്തപരിവാസോ **“ചൂളസുദ്ധന്തോ”**തി വുച്ചതി.

തം ഗഹേത്വാ പരിവസന്തേന യത്തകം കാലം അത്തനോ സുദ്ധിം ജാനാതി, തത്തകം അപനേത്വാ അവസേസം മാസം വാ ദ്വേമാസം വാ പരിവസിതബ്ബം. സചേ മാസമത്തം അസുദ്ധോമ്ഹീതി സല്ലക്ഖേത്വാ അഗ്ഗഹേസി പരിവസന്തോ ച പുന അഞ്ഞം മാസം സരതി, തമ്പി മാസം പരിവസിതബ്ബമേവ. പുന പരിവാസദാനകിച്ചം നത്ഥി. അഥ ദ്വേമാസം അസുദ്ധോമ്ഹീതി സല്ലക്ഖേത്വാ അഗ്ഗഹേസി, പരിവസന്തോ ച മാസമത്തമേവാഹം അസുദ്ധോമ്ഹീതി സന്നിട്ഠാനം കരോതി, മാസമേവ പരിവസിതബ്ബം. പുന പരിവാസദാനകിച്ചം നത്ഥി. അയഞ്ഹി സുദ്ധന്തപരിവാസോ നാമ ഉദ്ധമ്പി ആരോഹതി, ഹേട്ഠാപി ഓരോഹതി, ഇദമസ്സ ലക്ഖണം. അഞ്ഞസ്മിം പന ആപത്തിവുട്ഠാനേ ഇദം ലക്ഖണം - യോ അപ്പടിച്ഛന്നം ആപത്തിം പടിച്ഛന്നാതി വിനയകമ്മം കരോതി, തസ്സ ആപത്തി വുട്ഠാതി. യോ പടിച്ഛന്നം അപ്പടിച്ഛന്നാതി വിനയകമ്മം കരോതി, തസ്സ ന വുട്ഠാതി. അചിരപടിച്ഛന്നം ചിരപടിച്ഛന്നാതി കരോന്തസ്സാപി

വുട്ഠാതി. ചിരപടിച്ഛന്നം അചിരപടിച്ഛന്നാതി കരോന്തസ്സ ന വുട്ഠാതി. ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ സമ്ബഹുലാതി കരോന്തസ്സാപി വുട്ഠാതി, ഏകം വിനാ സമ്ബഹുലാനം അഭാവതോ. സമ്ബഹുലാ പന ആപജ്ജിത്വാ ഏകം ആപജ്ജിന്തി കരോന്തസ്സ ന വുട്ഠാതി.

യോ പന യഥാവുത്തേന അനുലോമപടിലോമനയേന പുച്ഛിയമാനോപി രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി നേവ സരതി വേമതികോ വാ ഹോതി, തസ്സ ദിന്നോ സുദ്ധന്തപരിവാസോ **"മഹാസുദ്ധന്തോ"**തി വുച്ചതി. തം ഗഹേത്വാ ഗഹിതദിവസതോ പട്ഠായ യാവ ഉപസമ്പദദിവസോ, താവ രത്തിയോ ഗണേത്വാ പരിവസിതബ്ബം. അയം ഉദ്ധം നാരോഹതി, ഹേട്ഠാ പന ഓരോഹതി. തസ്മാ സചേ പരിവസന്തോ രത്തിപരിച്ഛേദേ സന്നിട്ഠാനം കരോതി, മാസോ വാ സംവച്ഛരോ വാ മയ്ഹം ആപന്നസ്സാതി മാസം വാ സംവച്ഛരം വാ പരിവസിതബ്ബം. പരിവാസയാചനദാനലക്ഖണം പനേത്ഥ പരതോ പാളിയം ആഗതനയേനേവ വേദിതബ്ബം. കമ്മവാചാപരിയോസാനേ വത്തസമാദാനമാനത്തഅബ്ഭാനാനി വുത്തനയാനേവ. അയം സുദ്ധന്തപരിവാസോ നാമ.

"സമോധാനപരിവാസോ" നാമ തിവിധോ ഹോതി - ഓധാനസമോധാനോ, അഗ്ഘസമോധാനോ, മിസ്സകസമോധാനോതി. തത്ഥ **"ഓധാനസമോധാനോ"** നാമ - അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ പടിച്ഛാദേന്തസ്സ പരിവുത്ഥദിവസേ ഓധുനിത്വാ മക്ഖേത്വാ പുരിമായ ആപത്തിയാ മൂലദിവസപരിച്ഛേദേ പച്ഛാ ആപന്നം ആപത്തിം സമോദഹിത്വാ ദാതബ്ബപരിവാസോ വുച്ചതി. സോ പരതോ "തേന ഹി ഭിക്ഖവേ സങ്ഘോ ഉദായിം ഭിക്ഖും അന്തരാ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ പഞ്ചാഹപടിച്ഛന്നായ മൂലായ പടികസ്സിത്വാ പുരിമായ ആപത്തിയാ സമോധാനപരിവാസം ദേതൂ"തി ഇതോ പട്ഠായ വിത്ഥാരതോ പാളിയംയേവ ആഗതോ.

അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയോ - യോ പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവാസം ഗഹേത്വാ പരിവസന്തോ വാ മാനത്താരഹോ വാ മാനത്തം ചരന്തോ വാ അബ്ഭാനാരഹോ വാ അഞ്ഞം ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ പുരിമായ ആപത്തിയാ സമാ വാ ഊനതരാ വാ രത്തിയോ പടിച്ഛാദേതി, തസ്സ മൂലായപടികസ്സനേന തേ പരിവുത്ഥദിവസേ ച മാനത്തചിണ്ണദിവസേ ച സബ്ബേ ഓധുനിത്വാ അദിവസേ കത്വാ പച്ഛാ ആപന്നാപത്തിം മൂലാപത്തിയം സമോധായ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ. തേന സചേ മൂലാപത്തി പക്ഖപടിച്ഛന്നാ, അന്തരാപത്തി ഊനകപക്ഖപടിച്ഛന്നാ, പുന പക്ഖമേവ പരിവാസോ പരിവസിതബ്ബോ. അഥാപി അന്തരാപത്തി പക്ഖപടിച്ഛന്നാവ പക്ഖമേവ പരിവസിതബ്ബം. ഏതേനുപായേന യാവ സട്ഠിവസ്സപടിച്ഛന്നാ മൂലാപത്തി, താവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. സട്ഠിവസ്സാനി പരിവസിത്വാ മാനത്താരഹോ ഹുത്വാപി ഹി ഏകദിവസം അന്തരാപത്തിം പടിച്ഛാദേത്വാ പുനപി സട്ഠിവസ്സാനി പരിവാസാരഹോ ഹോതി.

സചേ പന അന്തരാപത്തി മൂലാപത്തിതോ അതിരേകപടിച്ഛന്നാ ഹോതി, തത്ഥ "കിം കാതബ്ബ"ന്തി വുത്തേ മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ - "അതേകിച്ഛോ അയം പുഗ്ഗലോ, അതേകിച്ഛോ നാമ ആവികാരാപേത്വാ വിസ്സജ്ജേതബ്ബോ"തി. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ - "കസ്മാ അതേകിച്ഛോ നാമ, നനു അയം സമുച്ചയക്ഖന്ധകോ നാമ ബുദ്ധാനം ഠിതകാലസദിസോ, ആപത്തി നാമ

പടിച്ഛന്നാ വാ ഹോതു അപ്പടിച്ഛന്നാ വാ സമകഊനതരഅതിരേകപടിച്ഛന്നാ വാ വിനയധരസ്സ കമ്മവാചം യോജേതും സമത്ഥഭാവോയേവേത്ഥ പമാണം, തസ്മാ യാ അതിരേകപടിച്ഛന്നാ ഹോതി, തം മൂലാപത്തിം കത്വാ തത്ഥ ഇതരം സമോധായ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ''തി. അയം ''ഓധാനസമോധാനോ'' നാമ.

''അഗ്ഘസമോധാനോ'' നാമ സമ്ബഹുലാസു ആപത്തീസു യാ ഏകാ വാ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ സമ്ബഹുലാ വാ ആപത്തിയോ സബ്ബചിരപടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധായ താസം രത്തിപരിച്ഛേദവസേന അവസേസാനം ഊനതരപടിച്ഛന്നാനം ആപത്തീനം പരിവാസോ ദിയ്യതി. അയം വുച്ചതി അഗ്ഘസമോധാനോ. സോപി പരതോ ''തേന ഖോ പന സമയേന അഞ്ഞതരോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപന്നോ ഹോതി, ഏകാ ആപത്തി ഏകാഹപടിച്ഛന്നാ ഏകാ ആപത്തി ദ്വീഹപടിച്ഛന്നാ''തിആദിനാ നയേന പാളിയം ആഗതോയേവ.

യസ്സ പന സതം ആപത്തിയോ ദസാഹപടിച്ഛന്നാ, അപരമ്പി സതം ആപത്തിയോ ദസാഹപടിച്ഛന്നാതി ഏവം ദസക്ഖത്തും കത്വാ ആപത്തിസഹസ്സം ദിവസസതപടിച്ഛന്നം ഹോതി, തേന കിം കാതബ്ബന്തി? സബ്ബം സമോദഹിത്വാ ദസ ദിവസേ പരിവസിതബ്ബം. ഏവം ഏകേനേവ ദസാഹേന ദിവസസതമ്പി പരിവസിതമേവ ഹോതി. വുത്തമ്പി ചേതം -

''ദസസതം രത്തിസതം, ആപത്തിയോ ഛാദയിത്വാന;
ദസ രത്തിയോ വസിത്വാന, മുച്ചേയ്യ പാരിവാസികോ''തി. (പരി॰ ൪൭൭);

അയം അഗ്ഘസമോധാനോ നാമ.

''മിസ്സകസമോധാനോ'' നാമ - യോ നാനാവത്ഥുകാ ആപത്തിയോ ഏകതോ കത്വാ ദിയ്യതി. തത്രായം നയോ -

''അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകം സുക്കവിസ്സട്ഠിം, ഏകം കായസംസഗ്ഗം, ഏകം ദുട്ഠുല്ലവാചം, ഏകം അത്തകാമം, ഏകം സഞ്ചരിത്തം, ഏകം കുടികാരം, ഏകം വിഹാരകാരം, ഏകം ദുട്ഠദോസം, ഏകം അഞ്ഞഭാഗിയം, ഏകം സങ്ഘഭേദം, ഏകം ഭേദാനുവത്തകം, ഏകം ദുബ്ബചം, ഏകം കുലദൂസകം, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സമോധാനപരിവാസം യാചാമീ''തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ തദനുരൂപായ കമ്മവാചായ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ.

ഏത്ഥ ച സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം നാനാവത്ഥുകായോതിപി സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിന്തിപി ഏവം പുബ്ബേ വുത്തനയേന വത്ഥുവസേനപി ഗോത്തവസേനപി നാമവസേനപി ആപത്തിവസേനപി യോജേത്വാ കമ്മവാചം കാതും വട്ടതിയേവാതി അയം മിസ്സകസമോധാനോ. സബ്ബപരിവാസകമ്മവാചാവസാനേ പന നിക്ഖിത്താനിക്ഖിത്തവത്താദികഥാ പുരിമനയേനേവ വേദിതബ്ബാതി.

പരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഇദാനി യം വുത്തം ''പക്ഖമാനത്തഞ്ച സമോധാനമാനത്തഞ്ച അവസേസപരിവാസകഥാവസാനേ കഥയിസ്സാമാ''തി, തസ്സോകാസോ സമ്പത്തോ, തസ്മാ വുച്ചതി - **''പക്ഖമാനത്ത''**ന്തി ഭിക്ഖുനിയാ ദാതബ്ബമാനത്തം. തം പന പടിച്ഛന്നായപി അപ്പടിച്ഛന്നായപി ആപത്തിയാ അഡ്ഢമാസമേവ ദാതബ്ബം. വുത്തഞ്ഹേതം - ''ഗരുധമ്മം അജ്ഝാപന്നായ ഭിക്ഖുനിയാ ഉഭതോസങ്ഘേ പക്ഖമാനത്തം ചരിതബ്ബ''ന്തി (ചൂളവ॰ ൪൦൩). തം പന ഭിക്ഖുനീഹി അത്തനോ സീമം സോധേത്വാ വിഹാരസീമായ വാ വിഹാരസീമം സോധേതും അസക്കോന്തീഹി ഖണ്ഡസീമായ വാ സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന ചതുവഗ്ഗഗണം സന്നിപാതാപേത്വാ ദാതബ്ബം. സചേ ഏകാ ആപത്തി ഹോതി ഏകിസ്സാ വസേന, സചേ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ സമ്ബഹുലാ വാ ഏകവത്ഥുകാ വാ നാനാവത്ഥുകാ വാ താസം താസം വസേന വത്ഥുഗോത്തനാമആപത്തീസു യം യം ഇച്ഛതി തം തം ആദായ യോജനാ കാതബ്ബാ.

തത്രിദം ഏകാപത്തിവസേന മുഖമത്തദസ്സനം, തായ ആപന്നായ ഭിക്ഖുനിയാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ വുഡ്ഢാനം ഭിക്ഖുനീനം പാദേ വന്ദിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ - ''അഹം, അയ്യേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം ഗാമന്തരം, സാഹം, അയ്യേ, ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഗാമന്തരായ പക്ഖമാനത്തം യാചാമീ''തി.

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ ബ്യത്തായ ഭിക്ഖുനിയാ പടിബലായ സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

> ''സുണാതു മേ അയ്യേ സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമാ ഭിക്ഖുനീ ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജി ഗാമന്തരം, സാ സങ്ഘം ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഗാമന്തരായ പക്ഖമാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമായ ഭിക്ഖുനിയാ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഗാമന്തരായ പക്ഖമാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.
>
> ''സുണാതു മേ അയ്യേ സങ്ഘോ, അയം...പേ॰... ദുതിയമ്പി... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി. സുണാതു മേ അയ്യേ സങ്ഘോ...പേ॰... ദേതി... ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമായ ഭിക്ഖുനിയാ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഗാമന്തരായ പക്ഖമാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ; ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ വത്തം സമാദിയിത്വാ ഭിക്ഖുമാനത്തകഥായ വുത്തനയേനേവ സങ്ഘസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിത്തവത്തം വസിതുകാമായ തഥേവ സങ്ഘമജ്ഝേ വാ പക്കന്താസു ഭിക്ഖുനീസു ഏകഭിക്ഖുനിയാ വാ ദുതിയികായ വാ സന്തികേ വുത്തനയേനേവ നിക്ഖിപിതബ്ബം. അഞ്ഞിസ്സാ പന ആഗന്തുകായ സന്തികേ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. നിക്ഖിത്തകാലതോ പട്ഠായ പകതത്തട്ഠാനേ തിട്ഠതി. പുന സമാദിയിത്വാ അരുണം ഉട്ഠാപേന്തിയാ പന ഭിക്ഖുനീനംയേവ സന്തികേ വസിതും ന ലഭതി. ''ഉഭതോസങ്ഘേ പക്ഖമാനത്തം ചരിതബ്ബ''ന്തി ഹി വുത്തം. തസ്മാ അസ്സാ ആചരിയുപജ്ഝായാഹി വിഹാരം ഗന്ത്വാ സങ്ഗാഹകപക്ഖേ ഠിതോ ഏകോ മഹാഥേരോ വാ ധമ്മകഥികോ വാ ഭിക്ഖു വത്തബ്ബോ - ''ഏകിസ്സാ ഭിക്ഖുനിയാ വിനയകമ്മം കത്തബ്ബമത്ഥി, തത്ര നോ അയ്യാ, ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ

പേസേഥാ''തി. സങ്ഗഹം അകാതും ന ലബ്ഭതി, പേസേസ്സാമീതി വത്തബ്ബം. ചതൂഹി പകതത്തഭിക്ഖുനീഹി മാനത്തചാരിനിം ഭിക്ഖുനിം ഗഹേത്വാ അന്തോഅരുണേയേവ നിക്ഖമിത്വാ ഗാമൂപചാരതോ ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതേ അതിക്കമിത്വാ മഗ്ഗാ ഓക്കമ്മ ഗുമ്ബവതിആദീഹി പടിച്ഛന്നട്ഠാനേ നിസീദിതബ്ബം. വിഹാരൂപചാരതോപി ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതാ അതിക്കമിതബ്ബാ ചതൂഹി പകതത്തഭിക്ഖൂഹിപി തത്ഥ ഗന്തബ്ബം. ഗന്ത്വാ പന ഭിക്ഖുനീഹി സദ്ധിം ന ഏകട്ഠാനേ നിസീദിതബ്ബം, പടിക്കമിത്വാ അവിദൂരട്ഠാനേ നിസീദിതബ്ബം. കുരുന്ദിമഹാപച്ചരീസു പന ''ഭിക്ഖുനീഹിപി ബ്യത്തം ഏകം വാ ദ്വേ വാ ഉപാസികായോ ഭിക്ഖൂഹിപി ഏകം വാ ദ്വേ വാ ഉപാസകേ അത്തരക്ഖണത്ഥായ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബ''ന്തി വുത്തം. കുരുന്ദിയംയേവ ച ഭിക്ഖുനുപസ്സയസ്സ ച വിഹാരസ്സ ച ഉപചാരം മുഞ്ചിതും വട്ടതീ''തി വുത്തം, ഗാമസ്സാതി ന വുത്തം.

ഏവം നിസിന്നേസു പന ഭിക്ഖൂസു ച ഭിക്ഖുനീസു ച തായ ഭിക്ഖുനിയാ ''മാനത്തം സമാദിയാമി, വത്തം സമാദിയാമീ''തി വത്തം സമാദിയിത്വാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ താവ ഏവം ആരോചേതബ്ബം -

> ''അഹം, അയ്യേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം ഗാമന്തരം, സാഹം സങ്ഘം ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഗാമന്തരായ പക്ഖമാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഗാമന്തരായ പക്ഖമാനത്തം അദാസി, സാഹം പക്ഖമാനത്തം ചരാമി, 'വേദയാമഹം, അയ്യേ, വേദയതീ'തി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ''തി.

തതോ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ ഏവം ആരോചേതബ്ബം - ''അഹം, അയ്യാ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം ...പേ॰... വേദയാമഹം, അയ്യാ, വേദയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ''തി. ഇധാപി യായ കായചി ഭാസായ ആരോചേതും വട്ടതി.

ആരോചേത്വാ ച ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സേവ സന്തികേ നിസീദിതബ്ബം, ആരോചിതകാലതോ പട്ഠായ ഭിക്ഖൂനം ഗന്തും വട്ടതി. സചേ സാസങ്കം ഹോതി, ഭിക്ഖുനിയോ തത്ഥേവ ഠാനം പച്ചാസീസന്തി, ഠാതബ്ബം. സചേ അഞ്ഞോ ഭിക്ഖു വാ ഭിക്ഖുനീ വാ തം ഠാനം ഏതി, പസ്സന്തിയാ ആരോചേതബ്ബം. നോ ചേ ആരോചേതി, രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദദുക്കടഞ്ച. സചേ അജാനന്തിയാ ഏവ ഉപചാരം ഓക്കമിത്വാ ഗച്ഛതി, രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദദുക്കടം. സചേ ഭിക്ഖുനിയോ ഉപജ്ഝായാദീനം വത്തകരണത്ഥം പഗേവ ഗന്തുകാമാ ഹോന്തി, രത്തിവിപ്പവാസഗണഓഹീയനഗാമന്തരാപത്തിരക്ഖണത്ഥം ഏകം ഭിക്ഖുനിം ഠപേത്വാ ഗന്തബ്ബം. തായ അരുണേ ഉട്ഠിതേ തസ്സാ സന്തികേ വത്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. ഏതേനുപായേന അഖണ്ഡാ പഞ്ചദസ രത്തിയോ മാനത്തം ചരിതബ്ബം.

അനിക്ഖിത്തവത്തായ പന പാരിവാസികക്ഖന്ധകേ വുത്തനയേനേവ സമ്മാ വത്തിതബ്ബം. അയം പന വിസേസോ - ''ആഗന്തുകസ്സ ആരോചേതബ്ബ''ന്തി ഏത്ഥ യത്തകാ പുരേഭത്തം വാ പച്ഛാഭത്തം വാ തം ഗാമം ഭിക്ഖൂ വാ ഭിക്ഖുനിയോ വാ ആഗച്ഛന്തി, സബ്ബേസം ആരോചേതബ്ബം. അനാരോചേന്തിയാ രത്തിച്ഛേദോ ച വത്തഭേദദുക്കടഞ്ച. സചേപി രത്തിം കോചി ഭിക്ഖു തം

ഗാമൂപചാരം ഓക്കമിത്വാ ഗച്ഛതി, രത്തിച്ഛേദോ ഹോതിയേവ, അജാനനപച്ചയാ പന വത്തഭേദതോ മുച്ചതി. കുരുന്ദിആദീസു പന അനിക്ഖിത്തവത്തഭിക്ഖൂനം വുത്തനയേനേവ കഥേതബ്ബന്തി വുത്തം. തം പാരിവാസികവത്താദീനം ഉപചാരസീമായ പരിച്ഛിന്നത്താ യുത്തതരം ദിസ്സതി. ഉപോസഥേ ആരോചേതബ്ബം, പവാരണായ ആരോചേതബ്ബം, ചതുന്നം ഭിക്ഖൂനഞ്ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച ദേവസികം ആരോചേതബ്ബം. സചേ ഭിക്ഖൂനം തസ്മിം ഗാമേ ഭിക്ഖാചാരോ സമ്പജ്ജതി, തത്ഥേവ ഗന്തബ്ബം. നോ ചേ സമ്പജ്ജതി, അഞ്ഞത്ര ചരിത്വാപി തത്ര ആഗന്ത്വാ അത്താനം ദസ്സേത്വാ ഗന്തബ്ബം. ബഹിഗാമേ വാ സങ്കേതട്ഠാനം കാതബ്ബം - "അസുകസ്മിം നാമ ഠാനേ അമ്ഹേ പസ്സിസ്സസീ"തി. തായ സങ്കേതട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം. സങ്കേതട്ഠാനേ അദിസ്വാ വിഹാരം ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം. വിഹാരേ സബ്ബഭിക്ഖൂനം ആരോചേതബ്ബം. സചേ സബ്ബേസം സക്കാ ന ഹോതി ആരോചേതും, ബഹിഉപചാരസീമായ ഠത്വാ ഭിക്ഖുനിയോ പേസേതബ്ബാ. താഹി ആനീതാനം ചതുന്നം ഭിക്ഖൂനം ആരോചേതബ്ബം. സചേ വിഹാരോ ദൂരോ ഹോതി സാസങ്കോ, ഉപാസകേ ച ഉപാസികായോ ച ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേ പന അയം ഏകാ വസതി, രത്തിവിപ്പവാസം ആപജ്ജതി, തസ്മാസ്സാ ഏകാ പകതത്താ ഭിക്ഖുനീ സമ്മന്നിത്വാ ദാതബ്ബാ ഏകച്ഛന്നേ വസനത്ഥായ.

ഏവം അഖണ്ഡം മാനത്തം ചരിത്വാ വീസതിഗണേ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേ വുത്തനയേനേവ അബ്ഭാനം കാതബ്ബം. സചേ മാനത്തം ചരമാനാ അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജതി, മൂലായ പടികസ്സിത്വാ തസ്സാ ആപത്തിയാ മാനത്തം ദാതബ്ബന്തി കുരുന്ദിയം വുത്തം. ഇദം "പക്ഖമാനത്തം" നാമ.

"സമോധാനമാനത്തം" പന തിവിധം ഹോതി - ഓധാനസമോധാനം, അഗ്ഘസമോധാനം, മിസ്സകസമോധാനന്തി. തത്ഥ യദേതം പരതോ ഉദായിത്ഥേരസ്സ പഞ്ചാഹപടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവാസം പരിവസന്തസ്സ പരിവാസേ ച മാനത്താരഹട്ഠാനേ ച അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ മൂലായപടികസ്സിതസ്സ "തേന ഹി, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘോ ഉദായിസ്സ ഭിക്ഖുനോ തിസ്സന്നം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതൂ"തി മാനത്തം അനുഞ്ഞാതം, ഇദം **"ഓധാനസമോധാനം"** നാമ. ഇദഞ്ഹി പുനപ്പുനം മൂലായപടികസ്സനേന പരിവുത്ഥദിവസേ ഓധുനിത്വാ പുരിമാപത്തീഹി സദ്ധിം സമോധായ ദിന്നം, തസ്മാ ഓധാനസമോധാനന്തി വുച്ചതി. കുരുന്ദിയം പന "സമോധാനപരിവാസം വുത്ഥസ്സ ദാതബ്ബം മാനത്തം സമോധാനമാനത്ത"ന്തി വുത്തം. തമ്പി തേന പരിയായേന യുജ്ജതി.

അഗ്ഘസമോധാനം പന **മിസ്സകസമോധാനഞ്ച** അഗ്ഘസമോധാനമിസ്സകസമോധാനപരിവാസാവസാനേ ദാതബ്ബമാനത്തമേവ വുച്ചതി, തം പരിവാസകമ്മവാചാനുസാരേന യോജേത്വാ ദാതബ്ബം. ഏത്താവതാ യം വുത്തം "തേന ഹി, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘോ ഉദായിസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ സഞ്ചേതനികായ സുക്കവിസ്സട്ഠിയാ ഏകാഹപടിച്ഛന്നായ ഏകാഹപരിവാസം ദേതൂതിആദിനാ നയേന പാളിയം അനേകേഹി ആകാരേഹി പരിവാസോ ച മാനത്തഞ്ച വുത്തം, തസ്സ യസ്മാ ആഗതാഗതട്ഠാനേ വിനിച്ഛയോ വുച്ചമാനോ പാളി വിയ അതിവിത്ഥാരം ആപജ്ജതി, ന ച സക്കാ ഹോതി സുഖേന പരിഗ്ഗഹേതും, തസ്മാ നം സമോധാനേത്വാ ഇധേവ ദസ്സേസ്സാമാ"തി, തദിദം അത്ഥതോ സമ്പാദിതം ഹോതി.

പടിച്ഛന്നപരിവാസകഥാ

൱൦൮. ഇദാനി യാ താവ അയം പടിച്ഛന്നായ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ വസേന പാളി വുത്താ, സാ ഉത്താനത്ഥാവ.

൱൦൯. തതോ പരം ദ്വീഹതീഹചതൂഹപഞ്ചാഹപടിച്ഛന്നാനം വസേന പാളിം വത്വാ പഞ്ചാഹപടിച്ഛന്നായ പരിവാസതോ പട്ഠായ അന്തരാപത്തി ദസ്സിതാ. യസ്മാ പന തം ആപത്തിം ആപന്നോ മൂലായപടികസ്സനാരഹോ നാമ ഹോതി, തസ്മാസ്സ തത്ഥ മൂലായപടികസ്സനം അനുഞ്ഞാതം. സചേ പന നിക്ഖിത്തവത്തോ ആപജ്ജതി, മൂലായപടികസ്സനാരഹോ ന ഹോതി. കസ്മാ? യസ്മാ ന സോ പരിവസന്തോ ആപന്നോ, പകതത്തട്ഠാനേ ഠിതോ ആപന്നോ, തസ്മാ തസ്സാ ആപത്തിയാ വിസും മാനത്തം ചരിതബ്ബം. സചേ പടിച്ഛന്നാ ഹോതി പരിവാസോപി വസിതബ്ബോ. യഞ്ചേതം മൂലായപടികസ്സനം വുത്തം, തസ്മിമ്പി കതേ പരിവുത്ഥദിവസാ മക്ഖിതാ ഹോന്തി. ഇതി പരിവാസേ അന്തരാപത്തിം ദസ്സേത്വാ പുന മാനത്താരഹസ്സ അന്തരാപത്തിം ദസ്സേത്വാ മൂലായപടികസ്സനം വുത്തം, തസ്മിമ്പി കതേ പരിവുത്ഥദിവസാ മക്ഖിതാവ ഹോന്തി. തതോ പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ താസം തിസ്സന്നമ്പി ആപത്തീനം സമോധാനമാനത്തം ദസ്സിതം. തതോ മാനത്തചാരികസ്സ അന്തരാപത്തിം ദസ്സേത്വാ മൂലായപടികസ്സനം വുത്തം. തസ്മിം പന പടികസ്സനേ കതേ മാനത്തചിണ്ണദിവസാപി പരിവുത്ഥദിവസാപി മക്ഖിതാവ ഹോന്തി. തതോ അബ്ഭാനാരഹസ്സ അന്തരാപത്തിം ദസ്സേത്വാ മൂലായപടികസ്സനം വുത്തം. തസ്മിമ്പി കതേ സബ്ബേ തേ മക്ഖിതാവ ഹോന്തി. തതോ പരം സബ്ബാ അന്തരാപത്തിയോ യോജേത്വാ അബ്ഭാനകമ്മം ദസ്സിതം. ഏവം പടിച്ഛന്നവാരേ ഏകാഹപടിച്ഛന്നാദിവസേന പഞ്ച, അന്തരാപത്തിവസേന ചതസ്സോതി നവ കമ്മവാചാ ദസ്സിതാ ഹോന്തി.

പടിച്ഛന്നപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

സമോധാനപരിവാസകഥാ

൱൮൧. തതോ പരം പക്ഖപടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ അന്തോപരിവാസതോ പട്ഠായ പഞ്ചാഹപടിച്ഛന്നായ അന്തരാപത്തിയാ വസേന സമോധാനപരിവാസോ ച, സമോധാനമാനത്തഞ്ച ദസ്സിതം. ഏത്ഥ ച മാനത്തചാരികമാനത്താരഹകാലേപി ആപന്നായ ആപത്തിയാ മൂലായപടികസ്സനേ കതേ മാനത്തചിണ്ണദിവസാപി പരിവാസപരിവുത്ഥദിവസാപി സബ്ബേ മക്ഖിതാവ ഹോന്തി. കസ്മാ? യസ്മാ പടിച്ഛന്നാ അന്തരാപത്തി. തേനേവ വുത്തം - ''മൂലായ പടികസ്സിത്വാ പുരിമായ ആപത്തിയാ സമോധാനപരിവാസം ദത്വാ ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതൂ''തി. തതോ പരം സബ്ബാ അന്തരാപത്തിയോ യോജേത്വാ അബ്ഭാനകമ്മം ദസ്സേത്വാ സുക്കവിസ്സട്ഠിവത്ഥു നിട്ഠാപിതം.

സമോധാനപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

സുക്കവിസ്സട്ഠികഥാ ച നിട്ഠിതാ.

അഗ്ഘസമോധാനപരിവാസകഥാ

൧൩൮. തതോ ഏകാപത്തിമൂലകഞ്ച ആപത്തിവഡ്ഢനകഞ്ചാതി ദ്വേ നയേ ദസ്സേത്വാ അഗ്ഘസമോധാനപരിവാസോ ദസ്സിതോ.

തതോ സഞ്ചിച്ച അനാരോചിതാപത്തിവത്ഥും ദസ്സേത്വാ സഞ്ചിച്ച അജാനനഅസ്സരണവേമതികഭാവേഹി അനാരോചിതായ ആപത്തിയാ പച്ഛാ ലജ്ജിധമ്മേ വാ ഞാണസരണനിബ്ബേമതികഭാവേസു വാ ഉപ്പന്നേസു യം കാതബ്ബം, തം ദസ്സേതും ''ഇധ പന ഭിക്ഖവേ''തിആദിനാ നയേന പാളി ഠപിതാ. തതോ അജാനനഅസ്സരണവേമതികപടിച്ഛന്നാനം അപ്പടിച്ഛന്നഭാവം ദസ്സേതും തഥേവ പാളി ഠപിതാ.

അഗ്ഘസമോധാനപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

ദ്വേമാസപരിവാസകഥാ

൧൩൯. തതോ ദ്വിന്നം ആപത്തീനം ദ്വേമാസപടിച്ഛന്നാനം ഏകമാസപരിവാസയാചനവത്ഥും ദസ്സേത്വാ അസഞ്ചിച്ച അജാനനഅസ്സരണവേമതികഭാവേഹി അനാരോചിതേ ഇതരസ്മിം മാസേ പച്ഛാ ലജ്ജിധമ്മാദീസു ഉപ്പന്നേസു യം കാതബ്ബം, തം ദസ്സേതും അജാനനഅസ്സരണവേമതികപടിച്ഛന്നസ്സ ച ആപന്നഭാവം ദസ്സേതും പുരിമനയേനേവ പാളി ഠപിതാ.

ദ്വേമാസപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

സുദ്ധന്തപരിവാസാദികഥാ

൧൫൬. തതോ ''ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതീ''തിആദിനാ നയേന സുദ്ധന്തപരിവാസോ ദസ്സിതോ.

൧൫൭. തതോ പരം പാരിവാസികം ആദിം കത്വാ വിബ്ഭമിത്വാ പുനഉപസമ്പന്നാദീസു പടിപത്തിദസ്സനത്ഥം പാളി ഠപിതാ.

൧൫൮. തത്ഥ **''അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജതി പരിമാണാ അപ്പടിച്ഛന്നായോ''**തിആദീസു ആപത്തിപരിച്ഛേദവസേന പരിമാണായോ ചേവ അപ്പടിച്ഛന്നായോ ചാതി അത്ഥോ.

൧൫൯. **പച്ഛിമസ്മിം ആപത്തിക്ഖന്ധേ**തി ഏകോവ സോ ആപത്തിക്ഖന്ധോ, പച്ഛാ ഛാദിതത്താ പന ''പച്ഛിമസ്മിം ആപത്തിക്ഖന്ധേ''തി വുത്തം. **പുരിമസ്മി**ന്തി ഏത്ഥാപി ഏസേവ നയോ.

൧൬൦. **വവത്ഥിതാ സമ്ഭിന്നാ**തി സഭാഗവിസഭാഗാനമേവേതം പരിയായവചനം.

സുദ്ധന്തപരിവാസാദികഥാ നിട്ഠിതാ.

ദ്വേഭിക്ഖുവാരഏകാദസകാദികഥാ

ഫവ്വഫ. തതോ പരം യോ പടിച്ഛാദേതി, തസ്മിം പടിപത്തിദസ്സനത്ഥം **“ദ്വേ ഭിക്ഖൂ”**തിആദി വുത്തം. തത്ഥ **മിസ്സക**ന്തി ഥുല്ലച്ചയാദീഹി മിസ്സകം. **സുദ്ധക**ന്തി സങ്ഘാദിസേസം വിനാ ലഹുകാപത്തിക്ഖന്ധമേവ.

ഫവ്വർ. തതോ പരം അവിസുദ്ധവിസുദ്ധഭാവദസ്സനത്ഥം **“ഇധ പന, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ”**തിആദി വുത്തം. തത്ഥ ബ്യഞ്ജനതോ വാ അധിപ്പായതോ വാ അനുത്താനം നാമ കിഞ്ചി നത്ഥി, തസ്മാ തഞ്ച ഇതോ പുബ്ബേ അവുത്തഞ്ച സബ്ബം പാളിഅനുസാരേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

ദ്വേഭിക്ഖുവാരഏകാദസകാദികഥാ നിട്ഠിതാ.

സമുച്ചയക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. സമഥക്ഖന്ധകം

സമ്മുഖാവിനയകഥാ

൧൮൫-൧൮൭. സമഥക്ഖന്ധകേ - ‘‘അധമ്മവാദീ പുഗ്ഗലോ’’തിആദീനി ഛ മാതികാപദാനി നിക്ഖിപിത്വാ ‘‘അധമ്മവാദീ പുഗ്ഗലോ ധമ്മവാദിം പുഗ്ഗലം സഞ്ഞാപേതീ’’തിആദിനാ നയേന വിത്ഥാരോ വുത്തോ. തത്ഥ **സഞ്ഞാപേതീ**തി കാരണപതിരൂപകാനി വത്വാ പരിതോസേത്വാ ജാനാപേതി. **നിജ്ഝാപേതീ**തി യഥാ സോ തം അത്ഥം നിജ്ഝായതി, ഓലോകേതി; ഏവം കരോതി. **പേക്ഖതി അനുപേക്ഖതീ**തി യഥാ സോ തം അത്ഥം പേക്ഖതി ചേവ പുനപ്പുനഞ്ച പേക്ഖതി; ഏവം കരോതി. **ദസ്സേതി അനുദസ്സേതീ**തി തേസഞ്ഞേവ പരിയായവചനാനി. **അധമ്മേന വൂപസമ്മതീ**തി യസ്മാ സോ അധമ്മമേവ ‘‘അയം ധമ്മോ’’തിആദിനാ നയേന മോഹേത്വാ ദസ്സേതി, തസ്മാ അധമ്മേന വൂപസമ്മതി നാമ.

൧൮൮. **ധമ്മേന വൂപസമ്മതീ**തി യസ്മാ ധമ്മവാദീ ധമ്മമേവ ‘‘അയം ധമ്മോ’’തിആദിനാ നയേന അമോഹേത്വാ ദസ്സേതി, തസ്മാ ധമ്മേന വൂപസമ്മതി നാമ.

സമ്മുഖാവിനയകഥാ നിട്ഠിതാ.

സതിവിനയകഥാ

൧൯൩. **പഞ്ചിമാനി ഭിക്ഖവേ ധമ്മികാനി സതിവിനയസ്സ ദാനാനീ**തി ഏത്ഥ സുദ്ധസ്സ അനാപത്തികസ്സ ദാനം ഏകം, അനുവദിതസ്സ ദാനം ഏകം, യാചിതസ്സ ദാനം ഏകം, സങ്ഘേന ദാനം ഏകം, ധമ്മേന സമഗ്ഗദാനം ഏകന്തി ഏവം പഞ്ച. ഏതാനി പന ഏകേകഅങ്ഗവസേന ന ലബ്ഭന്തി, തസ്മാ ദേസനാമത്തമേവേതം, പഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതം പന സതിവിനയദാനം ധമ്മികന്തി അയമേത്ഥ അത്ഥോ. തത്ഥ ച **അനുവദന്തീ**തി ചോദേന്തി. സേസം ഉത്താനമേവ. അയം പന സതിവിനയോ ഖീണാസവസ്സേവ ദാതബ്ബോ ന അഞ്ഞസ്സ, അന്തമസോ അനാഗാമിനോപി. സോ ച ഖോ അഞ്ഞേന ചോദിയമാനസ്സേവ, ന അചോദിയമാനസ്സ. ദിന്നേ ച പന തസ്മിം ചോദകസ്സ കഥാ ന രുഹതി. ചോദേന്തോപി ‘‘അയം ഖീണാസവോ സതിവിനയലദ്ധോ, കോ തുയ്ഹം കഥം ഗഹേസ്സതീ’’തി അപസാദേതബ്ബതം ആപജ്ജതി.

സതിവിനയകഥാ നിട്ഠിതാ.

അമൂള്ഹവിനയകഥാ

൧൯൫. **ഭാസിതപരിക്കന്ത**ന്തി വാചായ ഭാസിതം കായേന പരിക്കന്തം; പരിക്കമിത്വാ കതന്തി അത്ഥോ. **സരതായസ്മാ ഏവരൂപിം ആപത്തിം ആപജ്ജിതാ**തി ഏത്ഥ സരതു ആയസ്മാ ഏവരൂപിം ആപത്തിം ആപജ്ജിതാ; ആയസ്മാ ഏവരൂപിയാ ആപത്തിയാതി അയമത്ഥോ. ആപജ്ജിതാതി വാ പാഠോ, തസ്സത്ഥോ - പഠമം ആപജ്ജിത്വാ പച്ഛാ തം ആപത്തിം സരതു ആയസ്മാതി.

അമൂള്ഹവിനയകഥാ നിട്ഠിതാ.

യേഭുയ്യസികാകഥാ

൨൦൨. യേഭുയ്യസികായ വൂപസമേതുന്തി ഏത്ഥ യസ്സാ കിരിയായ ധമ്മവാദിനോ ബഹുതരാ, ഏസാ യേഭുയ്യസികാ നാമ.

൨൦൪. അധമ്മികസലാകഗ്ഗാഹേസു **ഓരമത്തക**ന്തി പരിത്തം അപ്പമത്തകം ഭണ്ഡനമത്തമേവ. **ന ച ഗതിഗത**ന്തി ദ്വേ തയോ ആവാസേ ന ഗതം, തത്ഥ തത്ഥേവ വാ ദ്വത്തിക്ഖത്തും അവിനിച്ഛിതം. **ന ച സരിതസാരിത**ന്തി ദ്വത്തിക്ഖത്തും തേഹി ഭിക്ഖൂഹി സയം സരിതം വാ അഞ്ഞേഹി സാരിതം വാ ന ഹോതി. **ജാനാതീ**തി സലാകം ഗാഹേന്തോ ജാനാതി ''അധമ്മവാദീ ബഹുതരാ''തി. **അപ്പേവ നാമാ**തി ഇമിനാ നീഹാരേന സലാകായ ഗാഹിയമാനായ ''അപി നാമ അധമ്മവാദിനോ ബഹുതരാ അസ്സൂ''തി അയമസ്സ അജ്ഝാസയോ ഹോതി. അപരേസുപി ദ്വീസു ഏസേവ നയോ.

അധമ്മേന ഗണ്ഹന്തീതി അധമ്മവാദിനോ ''ഏവം മയം ബഹൂ ഭവിസ്സാമാ''തി ദ്വേ ദ്വേ സലാകായോ ഗണ്ഹന്തി. **വഗ്ഗാ ഗണ്ഹന്തീ**തി ദ്വേ ധമ്മവാദിനോ ഏകം ധമ്മവാദിസലാകം ഗണ്ഹന്തി ''ഏവം ധമ്മവാദിനോ ന ബഹൂ ഭവിസ്സന്തീ''തി മഞ്ഞമാനാ. **ന ച യഥാദിട്ഠിയാ ഗണ്ഹന്തീ**തി ധമ്മവാദിനോ ഹുത്വാ ''ബലവപക്ഖം ഭജിസ്സാമാ''തി അധമ്മവാദിസലാകം ഗണ്ഹന്തി. ധമ്മികസലാകഗ്ഗാഹേസു അയമേവത്ഥോ പരിവത്തേത്വാ വേദിതബ്ബോ. ഏവം സലാകം ഗാഹേത്വാ സചേ ബഹുതരാ ധമ്മവാദിനോ ഹോന്തി; യഥാ തേ വദന്തി, ഏവം തം അധികരണം വൂപസമേതബ്ബം, ഏവം യേഭുയ്യസികായ വൂപസന്തം ഹോതി. അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ. വിത്ഥാരോ പന പരതോപി ആഗമിസ്സതി.

യേഭുയ്യസികാകഥാ നിട്ഠിതാ.

തസ്സപാപിയസികാകഥാ

൨൦൫. അസുചീതി അസുചീഹി കായവചീകമ്മേഹി സമന്നാഗതോ. **അലജ്ജീ**തി സഞ്ചിച്ച ആപജ്ജനാദിനാ അലജ്ജിലക്ഖണേന സമന്നാഗതോ. **സാനുവാദോ**തി സഉപവാദോ. ഇതി ഇമേസഞ്ച തിണ്ണം അങ്ഗാനം വസേന തീണി കരണാനി, സങ്ഘേന കരണം, ധമ്മേന സമഗ്ഗേന കരണന്തി ഇമാനി ച ദ്വേതി പഞ്ച തസ്സപാപിയസികാകമ്മസ്സ കരണാനി നാമ ഹോന്തി. സേസമേത്ഥ തജ്ജനീയാദീസു വുത്തനയമേവ. അയം പനേത്ഥ വചനത്ഥോ - ഇദഞ്ഹി യോ പാപുസ്സന്നതായ പാപിയോ പുഗ്ഗലോ, തസ്സ കത്തബ്ബതോ ''തസ്സപാപിയസികാകമ്മ''ന്തി വുച്ചതി.

തസ്സപാപിയസികാകഥാ നിട്ഠിതാ.

തിണവത്ഥാരകാദികഥാ

൨൧൨. കക്ഖളത്തായ വാളത്തായാതി കക്ഖളഭാവായ ചേവ വാളഭാവായ ച. **ഭേദായാ**തി സങ്ഘഭേദായ. **സബ്ബേഹേവ ഏകജ്ഝ**ന്തി കസ്സചി ഛന്ദം അനാഹരിത്വാ ഗിലാനേപി തത്ഥേവ ആനേത്വാ ഏകതോ സന്നിപതിതബ്ബം.

തിണവത്ഥാരകേന വൂപസമേയ്യാതി ഏത്ഥ ഇദം കമ്മം തിണവത്ഥാരകസദിസത്താ ‘‘തിണവത്ഥാരകോ’’തി വുത്തം. യഥാ ഹി ഗൂഥം വാ മുത്തം വാ ഘട്ടിയമാനം ദുഗ്ഗന്ധതായ ബാധതി, തിണേഹി അവത്ഥരിത്വാ സുപ്പടിച്ഛാദിതസ്സ പനസ്സ സോ ഗന്ധോ ന ബാധതി; ഏവമേവ യം അധികരണം മൂലാനുമൂലം ഗന്ത്വാ വൂപസമിയമാനം കക്ഖളത്തായ വാളത്തായ ഭേദായ സംവത്തതി, തം ഇമിനാ കമ്മേന വൂപസന്തം ഗൂഥം വിയ തിണവത്ഥാരകേന പടിച്ഛന്നം സുവൂപസന്തം ഹോതീതി ഇദം കമ്മം തിണവത്ഥാരകസദിസത്താ ‘‘തിണവത്ഥാരകോ’’തി വുത്തം.

൨൧൩. **ഥുല്ലവജ്ജ**ന്തി പാരാജികഞ്ചേവ സങ്ഘാദിസേസഞ്ച. **ഗിഹിപടിസംയുത്ത**ന്തി ഗിഹീനം ഹീനേന ഖുംസനവമ്ഭനധമ്മികപടിസ്സവേസു ആപന്നം ആപത്തിം.

൨൧൪. **ഏവഞ്ച പന ഭിക്ഖവേ തേ ഭിക്ഖൂ താഹി ആപത്തീഹി വുട്ഠിതാ ഹോന്തീ**തി ഏവം തിണവത്ഥാരകകമ്മവാചായ കതായ കമ്മവാചാപരിയോസാനേ യത്തകാ തത്ഥ സന്നിപതിതാ അന്തമസോ സുത്താപി സമാപന്നാപി അഞ്ഞവിഹിതാപി സബ്ബേ തേ ഭിക്ഖൂ യാവ ഉപസമ്പദമണ്ഡലതോ പട്ഠായ ഥുല്ലവജ്ജഞ്ച ഗിഹിപടിസംയുത്തഞ്ച ഠപേത്വാ അവസേസാ ആപത്തിയോ ആപന്നാ, സബ്ബാഹി താഹി ആപത്തീഹി വുട്ഠിതാ ഹോന്തി. യേ പന ‘‘ന മേതം ഖമതീ’’തി അഞ്ഞമഞ്ഞം ദിട്ഠാവികമ്മം കരോന്തി, തേഹി വാ സദ്ധിം ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാപി തത്ഥ അനാഗതാ, ആഗന്ത്വാ വാ ഛന്ദം ദത്വാ പരിവേണാദീസു നിസിന്നാ, തേ ആപത്തീഹി ന വുട്ഠഹന്തി. തേന വുത്തം - ‘‘ഠപേത്വാ ദിട്ഠാവികമ്മം ഠപേത്വാ യേ ന തത്ഥ ഹോന്തീ’’തി.

തിണവത്ഥാരകാദികഥാ നിട്ഠിതാ.

അധികരണകഥാ

൨൧൫. **ഭിക്ഖുനീനം അനുപഖജ്ജാ**തി ഭിക്ഖുനീനം അന്തോ പവിസിത്വാ. വിവാദാധികരണാദീനം വചനത്ഥോ ദുട്ഠദോസവണ്ണനായം വുത്തോയേവ. **വിപച്ചതായ വോഹാരോ**തി ചിത്തദുക്ഖത്ഥം വോഹാരോ; ഫരുസവചനന്തി അത്ഥോ. **യോ തത്ഥ അനുവാദോ**തി യോ തേസു അനുവദന്തേസു ഉപവാദോ. **അനുവദനാ**തി ആകാരനിദസ്സനമേതം; ഉപവദനാതി അത്ഥോ. **അനുല്ലപനാ അനുഭണനാ**തി ഉഭയം അനുവദനവേവചനമത്തമേവ. **അനുസമ്പവങ്കതാ**തി പുനപ്പുനം കായചിത്തവാചാഹി തത്ഥേവ സമ്പവങ്കതാ; അനുവദനഭാവോതി അത്ഥോ. **അബ്ഭുസ്സഹനതാ**തി ‘‘കസ്മാ ഏവം ന ഉപവദിസ്സാമി, ഉപവദിസ്സാമിയേവാ’’തി ഉസ്സാഹം കത്വാ അനുവദനാ. **അനുബലപ്പദാന**ന്തി പുരിമവചനസ്സ കാരണം ദസ്സേത്വാ പച്ഛിമവചനേന ബലപ്പദാനം.

കിച്ചയതാ കരണീയതാതി ഏത്ഥ കിച്ചമേവ കിച്ചയം, കിച്ചയസ്സ ഭാവോ കിച്ചയതാ, കരണീയസ്സ ഭാവോ കരണീയതാ; ഉഭയമ്പേതം സങ്ഘകമ്മസ്സേവ അധിവചനം. **അപലോകനകമ്മ**ന്തിആദി പന തസ്സേവ പഭേദവചനം. തത്ഥ **അപലോകനകമ്മം** നാമ സീമട്ഠകസങ്ഘം സോധേത്വാ ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദം ആഹരിത്വാ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ തിക്ഖത്തും സാവേത്വാ കത്തബ്ബകമ്മം. **ഞത്തികമ്മം** നാമ വുത്തനയേനേവ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ

അനുമതിയാ ഏകായ ഞത്തിയാ കത്തബ്ബകമ്മം. **ഞത്തിദുതിയകമ്മം** നാമ വുത്തനയേനേവ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ ഏകായ ഞത്തിയാ ഏകായ ച അനുസ്സാവനായാതി ഏവം ഞത്തിദുതിയായ അനുസ്സാവനായ കത്തബ്ബകമ്മം. **ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം** നാമ വുത്തനയേനേവ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ ഏകായ ഞത്തിയാ തീഹി ച അനുസ്സാവനാഹീതി ഏവം ഞത്തിചതുത്ഥാഹി തീഹി അനുസ്സാവനാഹി കത്തബ്ബകമ്മം.

തത്ഥ അപലോകനകമ്മം അപലോകേത്വാവ കാതബ്ബം, ഞത്തികമ്മാദിവസേന ന കാതബ്ബം. ഞത്തികമ്മമ്പി ഏകം ഞത്തിം ഠപേത്വാവ കാതബ്ബം, അപലോകനകമ്മാദിവസേന ന കാതബ്ബം. ഞത്തിദുതിയകമ്മം പന അപലോകേത്വാ കത്തബ്ബമ്പി അത്ഥി, അകത്തബ്ബമ്പി അത്ഥി. തത്ഥ സീമാസമ്മുതി സീമാസമൂഹനനം കഥിനദാനം കഥിനുബ്ഭാരോ കുടിവത്ഥുദേസനാ വിഹാരവത്ഥുദേസനാതി ഇമാനി ഛ കമ്മാനി ഗരുകാനി, അപലോകേത്വാ കാതും ന വട്ടന്തി. ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചം സാവേത്വാവ കാതബ്ബാനി. അവസേസാ തേരസ സമ്മുതിയോ സേനാസനഗ്ഗാഹകമതകചീവരദാനാദിസമ്മുതിയോ ചാതി ഏവരൂപാനി ലഹുകകമ്മാനി അപലോകേത്വാപി കാതും വട്ടന്തി. ഞത്തികമ്മഞത്തിചതുത്ഥകമ്മവസേന പന ന കാതബ്ബമേവ. ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം ഞത്തിഞ്ച തിസ്സോ ച കമ്മവാചായോ സാവേത്വാവ കാതബ്ബം, അപലോകനകമ്മാദിവസേന ന കാതബ്ബന്തി അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ.

വിത്ഥാരതോ പന ഇമാനി ചത്താരി കമ്മാനി "കതിഹാകാരേഹി വിപജ്ജന്തീ"തിആദിനാ നയേന പരിവാരാവസാനേ കമ്മവഗ്ഗേ ഏതേസം വിനിച്ഛയോ ആഗതോയേവ. യം പന തത്ഥ അനുത്താനം, തം കമ്മവഗ്ഗേയേവ വണ്ണയിസ്സാമ. ഏവഞ്ഹി സതി ന അട്ഠാനേ വണ്ണനാ ഭവിസ്സതി, ആദിതോ പട്ഠായ ച തസ്സ തസ്സ കമ്മസ്സ വിഞ്ഞാതത്താ സുവിഞ്ഞേയ്യോ ഭവിസ്സതി.

൨൧൫. വിവാദാധികരണസ്സ കിം മൂലന്തിആദീനി പാളിവസേനേവ വേദിതബ്ബാനി.

൨൨൦. "വിവാദാധികരണം സിയാ കുസല"ന്തിആദീസു യേന വിവദന്തി, സോ ചിത്തുപ്പാദോ വിവാദോ, സമഥേഹി ച അധികരണീയതായ അധികരണന്തി ഏവമാദിനാ നയേന അത്ഥോ ദട്ഠബ്ബോ.

൨൨൨. ആപത്താധികരണം സിയാ അകുസലം സിയാ അബ്യാകതം, നത്ഥി ആപത്താധികരണം കുസലന്തി ഏത്ഥ സന്ധായ ഭാസിതവസേന അത്ഥോ വേദിതബ്ബോ. യസ്മിഞ്ഹി പഥവിഖണനാദികേ ആപത്താധികരണേ കുസലചിത്തം അങ്ഗം ഹോതി, തസ്മിം സതി ന സക്കാ വത്തും "നത്ഥി ആപത്താധികരണം കുസല"ന്തി, തസ്മാ നയിദം അങ്ഗപ്പഹോനകചിത്തം സന്ധായ വുത്തം. ഇദം പന സന്ധായ വുത്തം. യം താവ ആപത്താധികരണം ലോകവജ്ജം, തം ഏകന്തതോ അകുസലമേവ, തത്ഥ "സിയാ അകുസല"ന്തി വികപ്പോ നത്ഥി. യം പന പണ്ണത്തിവജ്ജം, തം യസ്മാ സഞ്ചിച്ച "ഇമം ആപത്തിം വീതിക്കമാമീ"തി വീതിക്കമന്തസ്സേവ അകുസലം ഹോതി, അസഞ്ചിച്ച പന കിഞ്ചി അജാനന്തസ്സ സഹസേയ്യാദിവസേന ആപജ്ജതോ അബ്യാകതം ഹോതി, തസ്മാ തത്ഥ സഞ്ചിച്ചാസഞ്ചിച്ചവസേന ഇമം വികപ്പഭാവം സന്ധായ

ഇദം വുത്തം - “ആപത്താധികരണം സിയാ അകുസലം, സിയാ അബ്യാകതം, നത്ഥി ആപത്താധികരണം കുസല”ന്തി.

സചേ പന “യം കുസലചിത്തോ ആപജ്ജതി, ഇദം വുച്ചതി ആപത്താധികരണം കുസല”ന്തി വദേയ്യ, അചിത്തകാനം പന ഏളകലോമപദസോധമ്മാദിസമുട്ഠാനാനമ്പി കുസലചിത്തം ആപജ്ജേയ്യ, ന ച തത്ഥ വിജ്ജമാനമ്പി കുസലചിത്തം ആപത്തിയാ അങ്ഗം. കായവചീവിഞ്ഞത്തിവസേന പന ചലിതപ്പവത്താനം കായവാചാനം അഞ്ഞതരമേവ അങ്ഗം, തഞ്ച രൂപക്ഖന്ധപരിയാപന്നത്താ അബ്യാകതന്തി.

യം ജാനന്തോതിആദിമ്ഹി പന അയമത്ഥോ - യം ചിത്തം ആപത്തിയാ അങ്ഗം ഹോതി, തേന വത്ഥും ജാനന്തോ “ഇദം വീതിക്കമാമീ”തി ച വീതിക്കമാകാരേന സദ്ധിം ജാനന്തോ സഞ്ജാനന്തോ വീതിക്കമചേതനാവസേന ചേതേത്വാ പകപ്പേത്വാ ഉപക്കമവസേന മദ്ദന്തോ അഭിവിതരിത്വാ നിരാസങ്കചിത്തം പേസേത്വാ യം ആപത്താധികരണം വീതിക്കമം ആപജ്ജതി, തസ്സ ഏവം വീതിക്കമതോ യോ വീതിക്കമോ, ഇദം വുച്ചതി “ആപത്താധികരണം അകുസല”ന്തി.

അബ്യാകതവാരേപി യം ചിത്തം ആപത്തിയാ അങ്ഗം ഹോതി, തസ്സ അഭാവേന അജാനന്തോ വീതിക്കമാകാരേന ച സദ്ധിം അജാനന്തോ അസഞ്ജാനന്തോ ആപത്തിഅങ്ഗഭൂതായ വീതിക്കമചേതനായ അഭാവേന അചേതേത്വാ സഞ്ചിച്ച മദ്ദനസ്സ അഭാവേന അനഭിവിതരിത്വാ നിരാസങ്കചിത്തം അപേസേത്വാ യം ആപത്താധികരണം വീതിക്കമം ആപജ്ജതി, തസ്സ ഏവം വീതിക്കമതോ യോ വീതിക്കമോ, ഇദം വുച്ചതി “ആപത്താധികരണം അബ്യാകത”ന്തി.

൨൨൪. അയം വിവാദോ നോ അധികരണന്തിആദീസു സമഥേഹി അധികരണീയതായ അഭാവതോ നോഅധികരണന്തി ഏവമത്ഥോ വേദിതബ്ബോ.

അധികരണകഥാ നിട്ഠിതാ.

അധികരണവൂപസമനസമഥകഥാ

൨൨൫. യാവതികാ ച ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താതി ഏത്ഥ ചതുവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ ചത്താരോ, പഞ്ചവഗ്ഗകരണേ പഞ്ച, ദസവഗ്ഗകരണേ ദസ, വീസതിവഗ്ഗകരണേ വീസതി ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താതി വേദിതബ്ബാ.

൨൨൭. സുപരിഗ്ഗഹിതന്തി സുട്ഠു പരിഗ്ഗഹിതം കത്വാ സമ്പടിച്ഛിതബ്ബം. സമ്പടിച്ഛിത്വാ ച പന “അജ്ജ ഭണ്ഡകം ധോവാമ, അജ്ജ പത്തം പചാമ, അജ്ജേകോ പലിബോധോ അത്ഥീ”തി മാനനിഗ്ഗഹത്ഥായ കതിപാഹം അതിക്കാമേതബ്ബം.

൨൨൯. അനന്താനി ചേവ ഭസ്സാനി ജായന്തീതി അപരിമാണാനി ഇതോ ചിതോ ച വചനാനി ഉപ്പജ്ജന്തി. “ഭാസാനീ”തിപി പാഠോ, അയമേവത്ഥോ. **ഉബ്ബാഹികായ സമ്മന്നിതബ്ബോ**തി അപലോകേത്വാ വാ സമ്മന്നിതബ്ബോ പരതോ വുത്തായ ഞത്തിദുതിയായ വാ കമ്മവാചായ. ഏവം സമ്മതേഹി പന ഭിക്ഖൂഹി വിസും വാ നിസീദിത്വാ തസ്സായേവ വാ പരിസായ “അഞ്ഞേഹി

അസമ്മതേഹി ന കിഞ്ചി കഥേതബ്ബ''ന്തി സാവേത്വാ തം അധികരണം വിനിച്ഛിതബ്ബം.

൨൩൩. **തത്രാസ്സാ**തി തസ്സം പരിസതി ഭവേയ്യ. **നേവ സുത്തം ആഗത**ന്തി ന മാതികാ ആഗതാ. **നോ സുത്തവിഭങ്ഗോ**തി വിനയോപി ന പഗുണോ. **ബ്യഞ്ജനച്ഛായായ അത്ഥം പടിബാഹതീ**തി ബ്യഞ്ജനമത്തമേവ ഗഹേത്വാ അത്ഥം പടിസേധേതി. ജാതരൂപരജതഥേത്തവത്ഥുപടിഗ്ഗഹണാദീസു വിനയധരേഹി ഭിക്ഖൂഹി ആപത്തിയാ കാരിയമാനേ ദിസ്വാ ''കിം ഇമേ ആപത്തിയാ കാരേഥ, 'നനു ജാതരൂപരജതപടിഗ്ഗഹണാ പടിവിരതോ ഹോതീ'തി ഏവം സുത്തേ പടിവിരതിമത്തമേവ വുത്തം, നത്ഥി ഏത്ഥ ആപത്തീ''തി വദതി. അപരോ ധമ്മകഥികോ സുത്തസ്സ ആഗതത്താ ഓലമ്ബേത്വാ നിവാസേന്താനം ആപത്തിയാ ആരോപിയമാനായ ''കിം ഇമേസം ആപത്തിം രോപേഥ, 'നനു പരിമണ്ഡലം നിവാസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ'തി ഏവം സിക്ഖാകരണമത്തമേവേത്ഥ വുത്തം, നത്ഥി ഏത്ഥ ആപത്തീ''തി വദതി.

൨൩൪. **യഥാ ബഹുതരാ ഭിക്ഖൂ**തി ഏത്ഥ ഏകേനപി അധികാ ബഹുതരാവ കോ പന വാദോ ദ്വീഹി തീഹീതി.

അധികരണവൂപസമനസമഥകഥാ നിട്ഠിതാ.

തിവിധസലാകഗ്ഗാഹകഥാ

൨൩൫. **സഞ്ഞത്തിയാ**തി സഞ്ഞാപനത്ഥായ. **ഗൂള്ഹക**ന്തിആദീസു അലജ്ജുസ്സന്നായ പരിസായ ഗൂള്ഹകോ സലാകഗ്ഗാഹോ കാതബ്ബോ, ലജ്ജുസ്സന്നായ പരിസായ വിവടകോ, ബാലുസ്സന്നായ സകണ്ണജപ്പകോ. **വണ്ണാവണ്ണായോ കത്വാ**തി ധമ്മവാദീനഞ്ച അധമ്മവാദീനഞ്ച സലാകായോ നിമിത്തസഞ്ഞം ആരോപേത്വാ അഞ്ഞമഞ്ഞം വിസഭാഗാ കാതബ്ബാ. തതോ താ സബ്ബാപി ചീവരഭോഗേ കത്വാ വുത്തനയേന ഗാഹേതബ്ബാ. **ദുഗ്ഗഹോതി പച്ചുക്കഡ്ഢിതബ്ബ**ന്തി ''ദുഗ്ഗഹിതാ സലാകായോ''തി വത്വാ പുന ഗഹേത്വാ യാവതതിയം ഗാഹേതബ്ബാ. **സുഗ്ഗഹോതി സാവേതബ്ബ**ന്തി ഏകസ്മിമ്പി ധമ്മവാദിമ്ഹി അതിരേകജാതേ ''സുഗ്ഗഹിതാ സലാകായോ''തി സാവേതബ്ബം. യഥാ ച തേ ധമ്മവാദിനോ വദന്തി തഥാ തം അധികരണം വൂപസമേതബ്ബന്തി. അഥ യാവതതിയമ്പി അധമ്മവാദിനോവ ബഹുതരാ ഹോന്തി, അജ്ജ ''അകാലോ, സ്വേ ജാനിസ്സാമാ''തി വുട്ഠഹിത്വാ അലജ്ജീനം പക്ഖഭേദത്ഥായ ധമ്മവാദിപക്ഖം പരിയേസിത്വാ പുനദിവസേ സലാകഗ്ഗാഹോ കാതബ്ബോ. അയം ഗൂള്ഹകോ സലാകഗ്ഗാഹോ.

സകണ്ണജപ്പകേ പന **ഗഹിതേ വത്തബ്ബോ**തി ഏത്ഥ സചേ സങ്ഘത്ഥേരോ അധമ്മവാദിസലാകം ഗണ്ഹാതി, സോ ഏവം അവബോധേതബ്ബോ - ''ഭന്തേ, തുമ്ഹേ മഹല്ലകാ വയോഅനുപ്പത്താ, തുമ്ഹാകം ഏതം ന യുത്തം, അയം പന ധമ്മവാദിസലാകാ''തി അസ്സ ഇതരാ സലാകാ ദസ്സേതബ്ബാ. സചേ സോ തം ഗണ്ഹാതി, ദാതബ്ബാ. അഥ നേവ അവബുജ്ഝതി, തതോ ''മാ കസ്സചി ആരോചേഹീ''തി വത്തബ്ബോ. സേസം വുത്തനയമേവ. വിവടകോ വിവടത്ഥോയേവ.

തിവിധസലാകഗ്ഗാഹകഥാ നിട്ഠിതാ.

തസ്സപാപിയസികാവിനയകഥാ

൨൩൮. **പാരാജികസാമന്തം വാ**തി ഏത്ഥ മേഥുനധമ്മേ പാരാജികസാമന്തം നാമ ദുക്കടം ഹോതി. അദിന്നാദാനാദീസു ഥുല്ലച്ചയം. **നിബ്ബേഠേന്തേ**ന്തി ''ന സരാമീ''തി വചനേന നിബ്ബേഠയമാനം. **അതിവേഠേതീ**തി ''ഇങ്ഘായസ്മാ''തിആദിവചനേഹി അതിവേഠിയതി. **സരാമി ഖോ അഹം ആവുസോ**തി പാരാജികപടിച്ഛാദനത്ഥായ ഏവം പടിജാനാതി. പുന തേന അതിവേഠിയമാനോ ''സരാമി ഖോ''തി പടിഞ്ഞം ദത്വാ ''ഇദാനി മം നാസേസ്സന്തീ''തി ഭയേന **''ദവായ മേ''**തിആദിമാഹ. ഏതസ്സ തസ്സപാപിയസികാകമ്മം കാതബ്ബം. സചേ സീലവാ ഭവിസ്സതി, വത്തം പരിപൂരേത്വാ പടിപ്പസ്സദ്ധിം ലഭതി, നോ ചേ തഥാ നാസിതകോവ ഭവിസ്സതി. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനത്ഥമേവാതി.

തസ്സപാപിയസികാവിനയകഥാ നിട്ഠിതാ.

സമഥക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

౯. ഖുദ്ദകവത്ഥുക്ഖന്ധകം

ഖുദ്ദകവത്ഥുകഥാ

൨൪൫. ഖുദ്ദകവത്ഥുക്ഖന്ധകേ - **മല്ലമുട്ഠികാ**തി മുട്ഠികമല്ലാ. **ഗാമമുദ്ദവാ**തി ഛവിരാഗമണ്ഡനാനുയുത്താ നാഗരികമനുസ്സാ. ഗാമമോദ്ദവാതിപി പാഠോ; ഏസേവത്ഥോ. **ഥമ്ഭേ**തി ന്ഹാനതിത്ഥേ നിഖണിത്വാ ഠപിതത്ഥമ്ഭേ.

കുട്ടേതി ഇട്ഠകാസിലാദാരുകുട്ടാനം അഞ്ഞതരസ്മിം. **അട്ടാനേ ന്ഹായന്തീ**തി ഏത്ഥ അട്ടാനം നാമ രുക്ഖം ഫലകം വിയ തച്ഛേത്വാ അട്ഠപദാകാരേന രാജിയോ ഛിന്ദിത്വാ ന്ഹാനതിത്ഥേ നിഖണന്തി, തത്ഥ ചുണ്ണാനി ആകിരിത്വാ മനുസ്സാ കായം ഘംസന്തി. **ഗന്ധബ്ബഹത്ഥകേനാ**തി ന്ഹാനതിത്ഥേ ഠപിതേന ദാരുമയഹത്ഥേന, തേന കിര ചുണ്ണാനി ഗഹേത്വാ മനുസ്സാ സരീരം ഘംസന്തി . **കുരുവിന്ദകസുത്തിയാ**തി കുരുവിന്ദകപാസാണചുണ്ണാനി ലാഖായ ബന്ധിത്വാ കതഗുളികകലാപകോ വുച്ചതി, തം ഉഭോസു അന്തേസു ഗഹേത്വാ സരീരം ഘംസന്തി. **വിഗ്ഗയ്ഹ പരികമ്മം കാരാപേന്തീ**തി അഞ്ഞമഞ്ഞം സരീരേന സരീരം ഘംസന്തി. **മല്ലകം** നാമ മകരദന്തകേ ഛിന്ദിത്വാ മല്ലകമൂലസണ്ഠാനേന കതം മല്ലകന്തി വുച്ചതി, ഇദം ഗിലാനസ്സാപി ന വട്ടതി.

൨൪൭. അകതമല്ലകം നാമ ദന്തേ അച്ഛിന്ദിത്വാ കതം, ഇദം അഗിലാനസ്സേവ ന വട്ടതി; ഇട്ഠകാഖണ്ഡം പന കപാലഖണ്ഡം വാ വട്ടതി. **ഉക്കാസിക**ന്തി വത്ഥവട്ടിം; തസ്മാ ന്ഹായന്തസ്സ യസ്സ കസ്സചി ന്ഹാനസാടകവട്ടിയാ പിട്ഠിം ഘംസിതും വട്ടതി. **പുഥുപാണിക**ന്തി ഹത്ഥപരികമ്മം വുച്ചതി, തസ്മാ സബ്ബേസം ഹത്ഥേന പിട്ഠിപരികമ്മം കാതും വട്ടതി.

൨൪൮. വല്ലികാതി കണ്ണതോ നിക്ഖന്തമുത്തോലമ്ബകാദീനം ഏതം അധിവചനം; ന കേവലഞ്ച വല്ലികാ ഏവ, യംകിഞ്ചി കണ്ണപിളന്ധനം അന്തമസോ താലപണ്ണമ്പി ന വട്ടതി. **പാമങ്ഗ**ന്തി യംകിഞ്ചി പലമ്ബകസുത്തം. **കണ്ഠസുത്തക**ന്തി യംകിഞ്ചി ഗീവൂപഗആഭരണം. **കടിസുത്തക**ന്തി യംകിഞ്ചി കടിപിളന്ധനം അന്തമസോ സുത്തതന്തുമത്തമ്പി. **ഓവട്ടിക**ന്തി വലയം. **കായൂരാ**ദീനി പാകടാനേവ, അക്ഖകാനം ഹേട്ഠാ ബാഹാഭരണം യംകിഞ്ചി ആഭരണം ന വട്ടതി.

൨൪൯. ദുമാസികം വാ ദുവങ്ഗുലം വാതി ഏത്ഥ സചേ കേസാ അന്തോദ്വേമാസേ ദ്വങ്ഗുലം പാപുണന്തി, അന്തോദ്വേമാസേവ ഛിന്ദിതബ്ബാ. ദ്വങ്ഗുലേഹി അതിക്കാമേതും ന വട്ടതി. സചേപി ന ദീഘാ, ദ്വേമാസതോ ഏകദിവസമ്പി അതിക്കാമേതും ന വട്ടതിയേവ; ഏവമയം ഉഭയേനപി ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദോവ വുത്തോ, തതോ ഓരം പന നവട്ടനഭാവോ നാമ നത്ഥി.

കോച്ഛേന ഓസണ്ഠേന്തീതി കോച്ഛേന ഓലിഖിത്വാ സന്നിസീദാപേന്തി. **ഫണകേനാ**തി ദന്തമയാദീസു യേന കേനചി. **ഹത്ഥഫണകേനാ**തി ഹത്ഥേനേവ ഫണകിച്ചം കരോന്താ അങ്ഗുലീഹി ഓസണ്ഠേന്തി. **സിത്ഥതേലകേനാ**തി മധുസിത്ഥകനിയ്യാസാദീസു യേന കേനചി ചിക്കലേന. **ഉദകതേലകേനാ**തി ഉദകമിസ്സകേന തേലേന. മണ്ഡനത്ഥായ സബ്ബത്ഥ ദുക്കടം, ഉദ്ധലോമേന പന

അനുലോമനിപാതനത്ഥം ഹത്ഥം തേമേത്വാ സീസം പുഞ്ഛിതബ്ബം. ഉണ്ഹാഭിതത്തരജസിരാനമ്പി അല്ലഹത്ഥേന പുഞ്ഛിതും വട്ടതി.

൨൮൭. **ന ഭിക്ഖവേ ആദാസേ വാ ഉദകപത്തേ വാ**തി ഏത്ഥ കംസപത്താദീനിപി യേസു മുഖനിമിത്തം പഞ്ഞായതി, സബ്ബാനി ആദാസസങ്ഖമേവ ഗച്ഛന്തി. കഞ്ജിയാദീനിപി ച ഉദകപത്തസങ്ഖമേവ. തസ്മാ യത്ഥ കത്ഥചി ഓലോകേന്തസ്സ ദുക്കടം. **ആബാധപച്ചയാ**തി ''സഞ്ഛവി നു ഖോ മേ വണോ, ഉദാഹു ന താവാ''തി ജാനനത്ഥം; ''ജിണ്ണോ നു ഖോമ്ഹി നോ''തി ഏവം ആയുസങ്ഖാരം ഓലോകനത്ഥമ്പി വട്ടതീതി വുത്തം.

മുഖം ആലിമ്പന്തീതി വിപ്പസന്നഛവിരാഗകരേഹി മുഖാലേപനേഹി ആലിമ്പന്തി. **ഉമ്മദ്ദേന്തീ**തി നാനാഉമ്മദ്ദനേഹി ഉമ്മദ്ദേന്തി. **ചുണ്ണേന്തീ**തി മുഖചുണ്ണകേന മക്ഖേന്തി. **മനോസിലികായ മുഖം ലഞ്ഛേന്തീ**തി മനോസിലായ തിലകാദീനി ലഞ്ഛനാനി കരോന്തി, താനി ഹരിതാലാദീഹിപി ന വട്ടന്തിയേവ. **അങ്ഗരാഗാ**ദയോ പാകടായേവ. സബ്ബത്ഥ ദുക്കടം.

൨൮൯. **ന ഭിക്ഖവേ നച്ചം വാ**തിആദീസു യംകിഞ്ചി നച്ചം അന്തമസോ മോരനച്ചമ്പി ദസ്സനായ ഗച്ഛന്തസ്സ ദുക്കടം. സയമ്പി നച്ചന്തസ്സ വാ നച്ചാപേന്തസ്സ വാ ദുക്കടമേവ. **ഗീതമ്പി** യംകിഞ്ചി നടഗീതം വാ സാധുഗീതം വാ അന്തമസോ ദന്തഗീതമ്പി ''യം ഗായിസ്സാമാ''തി പുബ്ബഭാഗേ ഓകൂജന്താ കരോന്തി, ഏതമ്പി ന വട്ടതി. സയം ഗായന്തസ്സാപി ഗായാപേന്തസ്സാപി ദുക്കടമേവ. **വാദിതമ്പി** യംകിഞ്ചി ന വട്ടതി. യം പന നിട്ഠുഭന്തോ വാ സാസങ്കേ വാ ഠിതോ അച്ഛരികം വാ ഫോടേതി , പാണിം വാ പഹരതി, തത്ഥ അനാപത്തി. സബ്ബം അന്തരാരാമേ ഠിതസ്സ പസ്സതോ അനാപത്തി. ''പസ്സിസ്സാമീ''തി വിഹാരതോ വിഹാരം ഗച്ഛന്തസ്സ ആപത്തിയേവ. ആസനസാലായ നിസിന്നോ പസ്സതി, അനാപത്തി. ''പസ്സിസ്സാമീ''തി ഉട്ഠഹിത്വാ ഗച്ഛതോ ആപത്തി. വീഥിയം ഠത്വാ ഗീവം പരിവത്തേത്വാ പസ്സതോപി ആപത്തിയേവ.

൨൯൦. **സരകുത്തി**ന്തി സരകിരിയം. **ഭങ്ഗോ ഹോതീ**തി അലദ്ധം ഉപ്പാദേതും ന സക്കോതി; ലദ്ധം സമാപജ്ജിതും. **പച്ഛിമാ ജനതാ**തി അമ്ഹാകം ആചരിയാപി ഉപജ്ഝായാപി ഏവം ഗായിംസൂതി പച്ഛിമോ ജനോ ദിട്ഠാനുഗതിം ആപജ്ജതി; തഥേവ ഗായതി. **ന ഭിക്ഖവേ ആയതകേനാ**തി ഏത്ഥ ആയതകോ നാമ തം തം വത്തം ഭിന്ദിത്വാ അക്ഖരാനി വിനാസേത്വാ പവത്തോ. ധമ്മേ പന സുത്തന്തവത്തം നാമ അത്ഥി, ജാതകവത്തം നാമ അത്ഥി, ഗാഥാവത്തം നാമ അത്ഥി, തം വിനാസേത്വാ അതിദീഘം കാതും ന വട്ടതി. ചതുരസ്സേന വത്തേന പരിമണ്ഡലാനി പദബ്യഞ്ജനാനി ദസ്സേതബ്ബാനി. **സരഭഞ്ഞ**ന്തി സരേന ഭണനം. സരഭഞ്ഞേ കിര തരങ്ഗവത്തധോതകവത്തഗലിതവത്താദീനി ദ്വത്തിംസ വത്താനി അത്ഥി. തേസു യം ഇച്ഛതി, തം കാതും ലഭതി. സബ്ബേസം പദബ്യഞ്ജനം അവിനാസേത്വാ വികാരം അകത്വാ സമണസാരുപ്പേന ചതുരസ്സേന നയേന പവത്തനംയേവ ലക്ഖണം.

ബാഹിരലോമിം ഉണ്ണിന്തി ഉണ്ണലോമാനി ബഹി കത്വാ ഉണ്ണപാവാരം പാരുപന്തി; തഥാ ധാരേന്തസ്സ ദുക്കടം. ലോമാനി അന്തോ കത്വാ പാരുപിതും വട്ടതി. **സമണകപ്പകഥാ** ഭൂതഗാമസിക്ഖാപദവണ്ണനായം വുത്താ.

൨൭. ന ഭിക്ഖവേ അത്തനോ അങ്ഗജാതന്തി അങ്ഗജാതം ഛിന്ദന്തസ്സേവ ഥുല്ലച്ചയം. അഞ്ഞം പന കണ്ണനാസാഅങ്ഗുലിആദിം യംകിഞ്ചി ഛിന്ദന്തസ്സ താദിസം വാ ദുക്ഖം ഉപ്പാദേന്തസ്സ ദുക്കടം. അഹികീടദട്ഠാദീസു പന അഞ്ഞആബാധപച്ചയാ വാ ലോഹിതം വാ മോചേന്തസ്സ ഛിന്ദന്തസ്സ വാ അനാപത്തി.

൨൮. ചന്ദനഗണ്ഠി ഉപ്പന്നാ ഹോതീതി ചന്ദനഘടികാ ഉപ്പന്നാ ഹോതി. സോ കിര ഉദ്ധഞ്ച അധോ ച ജാലാനി പരിക്ഖിപാപേത്വാ ഗങ്ഗായ നദിയാ കീളതി, തസ്സ നദീസോതേന വുയ്ഹമാനാ ചന്ദനഗണ്ഠി ആഗന്ത്വാ ജാലേ ലഗ്ഗാ, തമസ്സ പുരിസാ ആഹരിത്വാ അദംസു; ഏവം സാ ഉപ്പന്നാ ഹോതി. **ഇദ്ധിപാടിഹാരിയ**ന്തി ഏത്ഥ വികുബ്ബനിദ്ധിപാടിഹാരിയം പടിക്ഖിത്തം, അധിട്ഠാനിദ്ധി പന അപ്പടിക്ഖിത്താതി വേദിതബ്ബാ.

ന ഭിക്ഖവേ സോവണ്ണമയോ പത്തോതിആദീസു സചേപി ഗിഹീ ഭത്തഗ്ഗേ സുവണ്ണതട്ടികാദീസു ബ്യഞ്ജനം കത്വാ ഉപനാമേന്തി, ആമസിതുമ്പി ന വട്ടതി. ഫലികമയകാചമയകംസമയാനി പന തട്ടികാദീനി ഭാജനാനി പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേനേവ ന വട്ടന്തി, സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ ഗിഹിവികടാനി വാ വട്ടന്തി. "തമ്ബലോഹമയോപി പത്തോവ ന വട്ടതി, ഥാലകം പന വട്ടതീ"തി ഇദം സബ്ബം കുരുന്ദിയം വുത്തം. **മണിമയോ**തി ഏത്ഥ പന ഇന്ദനീലാദിമണിമയോ വുത്തോ. **കംസമയോ**തി ഏത്ഥ വട്ടലോഹമയോപി സങ്ഗഹിതോ.

൨൯. ലിഖിതുന്തി തനുകരണത്ഥായേതം വുത്തം. **പകതിമണ്ഡല**ന്തി മകരദന്തച്ഛിന്നകമണ്ഡലമേവ.

൩൦. ആവട്ടിത്വാതി അഞ്ഞമഞ്ഞം പഹരിത്വാ. **പത്താധാരക**ന്തി ഏത്ഥ "ദന്തവല്ലിവേത്താദീഹി കതേ ഭൂമിആധാരകേ തയോ, ദാരുആധാരകേ ദ്വേ പത്തേ ഉപരൂപരി ഠപേതും വട്ടതീ"തി കുരുന്ദിയം വുത്തം. മഹാഅട്ഠകഥായം പന വുത്തം - "ഭൂമിആധാരകേ തിണ്ണം പത്താനം അനോകാസോ, ദ്വേ ഠപേതും വട്ടതി. ദാരുആധാരകദണ്ഡാധാരകേസുപി സുസജ്ജിതേസു ഏസേവ നയോ. ഭമകോടിസദിസോ പന ദാരുആധാരകോ തീഹി ദണ്ഡകേഹി ബദ്ധോ ദണ്ഡകാധാരോ ച ഏകസ്സപി പത്തസ്സ അനോകാസോ, തത്ഥ ഠപേത്വാപി ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാ ഏവ നിസീദിതബ്ബം. ഭൂമിയം പന നിക്കുജ്ജിത്വാ ഏകമേവ ഠപേതബ്ബ"ന്തി.

മിഡ്ഢന്തേതി ആലിന്ദകമിഡ്ഢികാദീനം അന്തേ. സചേ പന പരിവത്തേത്വാ തത്ഥേവ പതിട്ഠാതി, ഏവരൂപായ വിത്ഥിണ്ണായ മിഡ്ഢിയാ ഠപേതും വട്ടതി. **പരിഭണ്ഡന്തേ**തി ബാഹിരപസ്സേ കതായ തനുകമിഡ്ഢികായ അന്തേ. മിഡ്ഢിയം വുത്തനയേനേവേത്ഥാപി വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

ചോളകന്തി യം പത്ഥരിത്വാ പത്തോ ഠപീയതി; തസ്മിം പന അസതി കടസാരകേ വാ തട്ടികായ വാ മത്തികാപരിഭണ്ഡകതായ ഭൂമിയാ വാ യത്ഥ ന ദുസ്സതി, തഥാരൂപായ വാലികായ വാ ഠപേതും വട്ടതി. പംസുരജാദീസു പന ഖരഭൂമിയം വാ ഠപേന്തസ്സ ദുക്കടം. **പത്തമാളകം** ഇട്ഠകാഹി വാ ദാരൂഹി വാ കാതും വട്ടതി . **പത്തകുണ്ഡോലികാ**തി മഹാമുഖകുണ്ഡസണ്ഠാനാ ഭണ്ഡകുക്ഖലികാ വുച്ചതി. **യോ ലഗ്ഗേയ്യാ**തി യത്ഥ കത്ഥചി ലഗ്ഗേന്തസ്സ

ദുക്കടമേവ. ചീവരവംസേപി ബന്ധിത്വാ ഠപേതും ന വട്ടതി. ഭണ്ഡകട്ഠപനത്ഥമേവ വാ കതം ഹോതു നിസീദനസയനത്ഥം വാ യത്ഥ കത്ഥചി മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ ഠപേന്തസ്സ ദുക്കടം, അഞ്ഞേന പന ഭണ്ഡകേന സദ്ധിം ബന്ധിത്വാ ഠപേതും വട്ടതി. അടനിയം ബന്ധിത്വാ ഓലമ്ബേതും വാ വട്ടതി, ബന്ധിത്വാപി ഉപരി ഠപേതും ന വട്ടതിയേവ. സചേ പന മഞ്ചോ വാ പീഠം വാ ഉക്ഖിപിത്വാ ചീവരവംസാദീസു അട്ടകഛന്നേന ഠപിതം ഹോതി, തത്ഥ ഠപേതും വട്ടതി. അംസവദ്ധനകേന അംസകൂടേ ലഗ്ഗേത്വാ അങ്കേ ഠപേതും വട്ടതി. ഛത്തേ ഭത്തപൂരോപി അംസകൂടേ ലഗ്ഗിതപത്തോപി ഠപേതും ന വട്ടതി, ഭണ്ഡകേന പന സദ്ധിം ബന്ധിത്വാ വാ അട്ടകം കത്വാ വാ ഠപിതേ യോ കോചി ഠപേതും വട്ടതി.

൨൭൭. **പത്തഹത്ഥേനാ**തി ഏത്ഥ ന കേവലം യസ്സ പത്തോ ഹത്ഥേ, സോ ഏവ പത്തഹത്ഥോ, ന കേവലഞ്ച കവാടമേവ പണാമേതും ന ലഭതി; അപിച ഖോ പന ഹത്ഥേ വാ പിട്ഠിപാദേ വാ യത്ഥ കത്ഥചി സരീരാവയവേ പത്തസ്മിം സതി ഹത്ഥേന വാ പാദേന വാ സീസേന വാ യേന കേനചി സരീരാവയവേന കവാടം വാ പണാമേതും ഘടികം വാ ഉക്ഖിപിതും സൂചിം വാ കുഞ്ചികായ അപാപുരിതും ന ലഭതി. അംസകൂടേ പന പത്തം ലഗ്ഗേത്വാ യഥാസുഖം അവാപുരിതും ലഭതി.

തുമ്ബകടാഹന്തി ലാബുകടാഹം വുച്ചതി, തം പരിഹരിതും ന വട്ടതി. ലഭിത്വാ പന താവകാലികം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. ഘടികടാഹേപി ഏസേവ നയോ. **ഘടികടാഹ**ന്തി ഘടികപാലം. **അഭും മേ**തി ഉത്രാസവചനമേതം. **സബ്ബപംസുകൂലികേനാ**തി ഏത്ഥ ചീവരഞ്ച മഞ്ചപീഠഞ്ച പംസുകൂലം വട്ടതി, അജ്ഝോഹരണീയം പന ദിന്നകമേവ ഗഹേതബ്ബം.

ചലകാനീതി ചബ്ബേത്വാ അപവിദ്ധാമിസാനി. **അട്ഠികാനീ**തി മച്ഛമംസഅട്ഠികാനി. **ഉച്ഛിട്ഠോദക**ന്തി മുഖവിക്ഖാലനോദകം. ഏതേസു യംകിഞ്ചി പത്തേന നീഹരന്തസ്സ ദുക്കടം. പത്തം പടിഗ്ഗഹം കത്വാ ഹത്ഥം ധോവിതുമ്പി ന ലഭതി. ഹത്ഥധോതപാദധോതഉദകമ്പി പത്തേ ആകിരിത്വാ നീഹരിതും ന വട്ടതി. അനുച്ഛിട്ഠം സുദ്ധപത്തം ഉച്ഛിട്ഠഹത്ഥേന ഗണ്ഹിതും ന വട്ടതി, വാമഹത്ഥേന പനേത്ഥ ഉദകം ആസിഞ്ചിത്വാ ഏകം ഉദകഗണ്ഡുസം ഗഹേത്വാ ഉച്ഛിട്ഠഹത്ഥേന ഗണ്ഹിതും വട്ടതി. ഏത്താവതാപി ഹി സോ ഉച്ഛിട്ഠപത്തോ ഹോതി, ഹത്ഥം പന ബഹി ഉദകേന വിക്ഖാലേത്വാ ഗഹേതും വട്ടതി. മച്ഛമംസഫലാഫലാദീനി ഖാദന്തോ യം തത്ഥ അട്ഠിം വാ ചലകം വാ ഛഡ്ഡേതുകാമോ ഹോതി, തം പത്തേ ഠപേതും ന ലഭതി. യം പന പടിഖാദിതുകാമോ ഹോതി, തം പത്തേ ഠപേതും ലഭതി. അട്ഠികകണ്ടകാദീനി തത്ഥേവ കത്വാ ഹത്ഥേന ലുഞ്ചിത്വാ ഖാദിതും വട്ടതി. മുഖതോ നീഹടം പന യംകിഞ്ചി പുന ഖാദിതുകാമോ ഹോതി, തം പത്തേ ഠപേതും ന ലഭതി. സിങ്ഗിവേരനാളികേരഖണ്ഡാനി ഡംസിത്വാ പുന ഠപേതും ലഭതി.

൨൭൮. **നമതക**ന്തി സത്ഥകവേഠനകം പിലോതികഖണ്ഡം. **ദണ്ഡസത്ഥക**ന്തി പിപ്ഫലകം വാ അഞ്ഞമ്പി വാ യംകിഞ്ചി ദണ്ഡം യോജേത്വാ കതസത്ഥകം.

കണ്ണകിതാ ഹോന്തീതി മലഗ്ഗഹിതാ ഹോന്തി. **കിണ്ണേന പൂരേതു**ന്തി കിണ്ണചുണ്ണേന പൂരേതും. **സത്തുയാ**തി ഹലിദ്ദിമിസ്സകേന പിട്ഠചുണ്ണേന. **സരിതക**ന്തി പാസാണചുണ്ണം വുച്ചതി; തേന പൂരേതും അനുജാനാമീതി

അത്ഥോ. **മധുസിത്ഥകേന സാരേതുന്തി** മധുസിത്ഥകേന മക്ഖേതും. **സരിതകം പരിഭിജ്ജതീ**തി തം മക്ഖിതമധുസിത്ഥകം ഭിജ്ജതി. **സരിതസിപാടികന്തി** മധുസിത്ഥകപിലോതികം; സത്ഥകോസകസിപാടിയാ പന സരിതസിപാടികായ അനുലോമാതി കുരുന്ദിയം വുത്തം. **കഥിനന്തി** നിസ്സേണിമ്പി തത്ഥ അത്ഥരിതബ്ബകടസാരകകിലഞ്ജാനം അഞ്ഞതരമ്പി. **കഥിനരജ്ജുന്തി** യായ ദുപട്ടചീവരം സിബ്ബന്താ കഥിനേ ചീവരമ്പി ബന്ധന്തി. **കഥിനം നപ്പഹോതീ**തി ദീഘസ്സ ഭിക്ഖുനോ പമാണേന കതം കഥിനം; തത്ഥ രസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ ചീവരം പത്ഥരിയമാനം നപ്പഹോതി, അന്തോയേവ ഹോതി; ദണ്ഡകേ ന പാപുണാതീതി അത്ഥോ. **ദണ്ഡകഥിന**ന്തി തസ്സ മജ്ഝേ ഇതരസ്സ ഭിക്ഖുനോ പമാണേന അഞ്ഞം നിസ്സേണിം ബന്ധിതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ.

ബിദലകന്തി ദണ്ഡകഥിനപ്പമാണേന കടസാരകസ്സ പരിയന്തേ പടിസംഹരിത്വാ ദുഗുണകരണം. **സലാക**ന്തി ദുപട്ടചീവരസ്സ അന്തരേ പവേസനസലാകം. **വിനന്ധനരജ്ജു**ന്തി മഹാനിസ്സേണിയാ സദ്ധിം ഖുദ്ദകം നിസ്സേണിം വിനന്ധിതും രജ്ജും. **വിനന്ധനസുത്ത**ന്തി ഖുദ്ദകനിസ്സേണിയാ ചീവരം വിനന്ധിതും സുത്തകം. **വിനന്ധിത്വാ ചീവരം സിബ്ബേതു**ന്തി തേന സുത്തകേന തത്ഥ ചീവരം വിനന്ധിത്വാ സിബ്ബിതും. **വിസമാ ഹോന്തീ**തി കാചി ഖുദ്ദകാ ഹോന്തി, കാചി മഹന്താ. **കളിമ്ഭക**ന്തി പമാണസഞ്ഞാകരണം യംകിഞ്ചി താലപണ്ണാദിം. **മോഘസുത്തക**ന്തി വഡ്ഢകീനം ദാരൂസു കാളസുത്തേന വിയ ഹലിദ്ദിസുത്തേന സഞ്ഞാകരണം . **അങ്ഗുലിയാ പടിഗ്ഗണ്ഹന്തീ**തി സൂചിമുഖം അങ്ഗുലിയാ പടിച്ഛന്തി. **പടിഗ്ഗഹ**ന്തി അങ്ഗുലികോസകം.

൨൭൭. **ആവേസനവിത്ഥകം** നാമ യംകിഞ്ചി പാതിചങ്കോടകാദി. **ഉച്ചവത്ഥുക**ന്തി പംസും ആകിരിത്വാ ഉച്ചവത്ഥുകം കാതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ. **ഓഗുമ്ഫേത്വാ ഉല്ലിത്താവലിത്തം കാതു**ന്തി ഛദനം ഓധുനിത്വാ ഘനദണ്ഡകം കത്വാ അന്തോ ചേവ ബഹി ച മത്തികായ ലിമ്പിതുന്തി അത്ഥോ. **ഗോഘംസികായാ**തി വേളും വാ രുക്ഖദണ്ഡം വാ അന്തോകത്വാ തേന സദ്ധിം സങ്ഘരിതുന്തി അത്ഥോ. **ബന്ധനരജ്ജു**ന്തി തഥാ സങ്ഘരിതസ്സ ബന്ധനരജ്ജും.

൨൭൮. **കടച്ഛുപരിസ്സാവനം** നാമ തീസു ദണ്ഡകേസു വിനന്ധിത്വാ കതം.

൨൭൯. **യോ ന ദദേയ്യാ**തി അപരിസ്സാവനകസ്സേവ യോ ന ദദാതി, തസ്സ ആപത്തി. യോ പന അത്തനോ ഹത്ഥേ പരിസ്സാവനേ വിജ്ജമാനേപി യാചതി, തസ്സ ന അകാമാ ദാതബ്ബം. **ദണ്ഡപരിസ്സാവന**ന്തി രജകാനം ഖാരപരിസ്സാവനം വിയ ചതൂസു പാദേസു ബദ്ധനിസ്സേണികായ സാടകം ബന്ധിത്വാ മജ്ഝേദണ്ഡകേ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം, തം ഉഭോപി കോട്ഠാസേ പൂരേത്വാ പരിസ്സവതി. **ഓത്ഥരകം** നാമ യം ഉദകേ ഓത്ഥരിത്വാ ഘടകേന ഉദകം ഗണ്ഹന്തി, തഞ്ഹി ചതൂസു ദണ്ഡകേസു വത്ഥം ബന്ധിത്വാ ഉദകേ ചത്താരോ ഖാണുകേ നിഖണിത്വാ തേസു ബന്ധിത്വാ സബ്ബപരിയന്തേ ഉദകതോ മോചേത്വാ മജ്ഝേ ഓത്ഥരിത്വാ ഘടേന ഉദകം ഗണ്ഹന്തി. **മകസകുടികാ**തി ചീവരകുടികാ വുച്ചതി.

൨൮൦. **അഭിസന്നകായാ**തി സേമ്ഹാദിദോസുസ്സന്നകായാ. **അഗ്ഗളവട്ടി** നാമ ദ്വാരബാഹായ സമപ്പമാണോയേവ അഗ്ഗളത്ഥമ്ഭോ വുച്ചതി, യത്ഥ തീണി ചത്താരി ഛിദ്ദാനി കത്വാ സൂചിയോ ദേന്തി. **കപിസീസകം** നാമ ദ്വാരബാഹം വിജ്ഝിത്വാ തത്ഥ പവേസിതോ അഗ്ഗളപാസകോ വുച്ചതി. **സൂചികാ**തി തത്ഥ

മജ്ഝേ ഛിദ്ദം കത്വാ പവേസിതാ. **ഘടികാ**തി ഉപരി യോജിതാ. **മണ്ഡലികം കാതു**ന്തി നീചവത്ഥുകം ചിനിതും. **ധൂമനേത്ത**ന്തി ധൂമനിക്ഖമനഛിദ്ദം. **വാസേതു**ന്തി ഗന്ധേന വാസേതും. **ഉദകട്ഠാന**ന്തി ഉദകത്ഥപനട്ഠാനം. തത്ഥ ഘടേന ഉദകം ഠപേത്വാ സരാവകേന വളഞ്ജേതബ്ബം. **കോട്ഠകോ**തി ദ്വാരകോട്ഠകോ.

൨൬൭. തിസ്സോ പടിച്ഛാദിയോതി ഏത്ഥ ജന്താഘരപടിച്ഛാദി ച ഉദകപടിച്ഛാദി ച പരികമ്മം കരോന്തസ്സേവ വട്ടതി, സേസേസു അഭിവാദനാദീസു ന വട്ടതി. വത്ഥപടിച്ഛാദി സബ്ബകമ്മേസു വട്ടതി. **ഉദകം ന ഹോതീ**തി ന്ഹാനോദകം ന ഹോതി.

൨൬൮. തുലന്തി പണ്ണികാനം വിയ ഉദകഉബ്ബാഹനകതുലം. **കരകടകോ** വുച്ചതി ഗോണേ വാ യോജേത്വാ ഹത്ഥേഹി വാ ഗഹേത്വാ ദീഘവരത്താദീഹി ആകഡ്ഢനയന്തം. **ചക്കവട്ടക**ന്തി അരഹടഘടിയന്തം. **ചമ്മഖണ്ഡം** നാമ തുലായ വാ കരകടകേ വാ യോജേതബ്ബകം ചമ്മഭാജനം. **പാകടാ ഹോതീ**തി അപരിക്ഖിത്താ ഹോതി. **ഉദകപുഞ്ഛനീ**തി ദണ്ഡമയാപി വിസാണമയാപി ദാരുമയാപി വട്ടതി, തസ്സാ അസതി ചോളകേനാപി ഉദകം പച്ചുദ്ധരിതും വട്ടതി.

൨൬൯. ഉദകമാതികന്തി ഉദകസ്സ ആഗമനമാതികം. **നില്ലേഖജന്താഘരം** നാമ ആവിദ്ധപക്ഖപാസകം വുച്ചതി, ഗോപാനസീനം ഉപരി മണ്ഡലേ പക്ഖപാസകേ ഠപേത്വാ കതകൂടച്ഛദനസ്സേതം നാമം. **ചാതുമാസം നിസീദനേനാ**തി നിസീദനേന ചത്താരോ മാസേ ന വിപ്പവസിതബ്ബന്തി അത്ഥോ.

൨൭൦. പുപ്ഫാഭികിണ്ണേസൂതി പുപ്ഫേഹി സന്ഥതേസു. **നമതകം** നാമ ഏളകലോമേഹി കതം അവായിമം ചമ്മഖണ്ഡപരിഹാരേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. **ആസിത്തകൂപധാനം** നാമ തമ്ബലോഹേന വാ രജതേന വാ കതായ പേളായ ഏതം അധിവചനം, പടിക്ഖിത്തത്താ പന ദാരുമയാപി ന വട്ടതി. **മളോരികാ**തി ദണ്ഡധാരകോ വുച്ചതി. യട്ഠിആധാരകപണ്ണാധാരകപച്ഛികപിട്ഠാനിപി ഏത്ഥേവ പവിട്ഠാനി. ആധാരകസങ്ഖേപഗമനതോ ഹി പട്ഠായ ഛിദ്ദം വിദ്ധമ്പി അവിദ്ധമ്പി വട്ടതിയേവ. **ഏകഭാജനേ**തി ഏത്ഥ സചേ ഏകോ ഭിക്ഖു ഭാജനതോ ഫലം വാ പൂവം വാ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛതി, തസ്മിം അപഗതേ ഇതരസ്സ സേസകം ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. ഇതരസ്സാപി തസ്മിം ഖീണേ പുന ഗഹേതും വട്ടതി.

൨൭൧. അട്ഠഹങ്ഗേഹീതി ഏത്ഥ ഏകേകേനപി അങ്ഗേന സമന്നാഗതസ്സ അന്തോസീമായ വാ നിസ്സീമം ഗന്ത്വാ നദീആദീസു വാ നിക്കുജ്ജിതും വട്ടതിയേവ. ഏവം നിക്കുജ്ജിതേ പന പത്തേ തസ്സ ഗേഹേ കോചി ദേയ്യധമ്മോ ന ഗഹേതബ്ബോ - "അസുകസ്സ ഗേഹേ ഭിക്ഖം മാ ഗണ്ഹിത്ഥാ"തി അഞ്ഞേസു വിഹാരേസുപി പേസേതബ്ബം. ഉക്കുജ്ജനകാലേ പന യാവതതിയം യാചാപേത്വാ ഹത്ഥപാസം വിജഹാപേത്വാ ഞത്തിദുതിയകമ്മേന ഉക്കുജ്ജിതബ്ബോ.

൨൭൪. പുരക്ഖത്വാതി അഗ്ഗതോ കത്വാ. **സംഹരന്തൂ**തി സംഹരിയന്തു. **ചേലപടിക**ന്തി ചേലസന്ഥരം. സോ കിര "സചേ അഹം പുത്തം ലച്ഛാമി, അക്കമിസ്സതി മേ ഭഗവാ ചേലപടിക"ന്തി ഇമിനാ അജ്ഝാസയേന സന്ഥരി, അഭബ്ബോ ചേസ പുത്തലാഭായ; തസ്മാ ഭഗവാ ന അക്കമി. യദി അക്കമേയ്യ,

പച്ഛാ പുത്തം അലഭന്തോ "നായം സബ്ബഞ്ഞൂ"തി ദിട്ഠിം ഗണ്ഹേയ്യ. ഇദം താവ ഭഗവതോ അനക്കമനേ കാരണം. യസ്മാ പന ഭിക്ഖൂപി യേ അജാനന്താ അക്കമേയ്യും, തേ ഗിഹീനം പരിഭൂതാ ഭവേയ്യും; തസ്മാ ഭിക്ഖൂ പരിഭവതോ മോചേതും സിക്ഖാപദം പഞ്ഞപേസി. ഇദം സിക്ഖാപദപഞ്ഞാപനേ കാരണം.

മങ്ഗലത്ഥായ യാചിയമാനേനാതി അപഗതഗബ്ഭാ വാ ഹോതു ഗരുഗബ്ഭാ വാ, ഏവരൂപേസു ഠാനേസു മങ്ഗലത്ഥായ യാചിയമാനേന അക്കമിതും വട്ടതി. **ധോതപാദകം** നാമ പാദധോവനട്ഠാനേ ധോതേഹി പാദേഹി അക്കമനത്ഥായ പച്ചത്ഥരണം അത്ഥതം ഹോതി, തം അക്കമിതും വട്ടതി.

൨൬൯. **കതകം** നാമ പദുമകണ്ണികാകാരം പാദഘംസനത്ഥം കണ്ടകേ ഉട്ഠാപേത്വാ കതം. തം വട്ടം വാ ഹോതു ചതുരസ്സാദിഭേദം വാ, ബാഹുലികാനുയോഗത്താ പടിക്ഖിത്തമേവ, നേവ പടിഗ്ഗഹേതും ന പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. **സക്ഖരാ**തി പാസാണോ വുച്ചതി; പാസാണഫേണകോപി വട്ടതി. **വിധൂപന**ന്തി വീജനീ വുച്ചതി . താലവണ്ടം പന താലപണ്ണേഹി വാ കതം ഹോതു വേളുദന്തവിലീവേഹി വാ മോരപിഞ്ഛേഹി വാ ചമ്മവികതീഹി വാ സബ്ബം വട്ടതി. **മകസബീജനീ** ദന്തമയവിസാണമയദണ്ഡകാപി വട്ടതി, വാകമയബീജനിയാ കേതകപാരോഹകുന്താലപണ്ണാദിമയാപി സങ്ഗഹിതാ.

൨൭൦. **ഗിലാനസ്സ ഛത്ത**ന്തി ഏത്ഥ യസ്സ കായഡാഹോ വാ പിത്തകോപോ വാ ഹോതി, ചക്ഖു വാ ദുബ്ബലം, അഞ്ഞോ വാ കോചി ആബാധോ വിനാ ഛത്തേന ഉപ്പജ്ജതി, തസ്സ ഗാമേ വാ അരഞ്ഞേ വാ ഛത്തം വട്ടതി. വസ്സേ പന ചീവരഗുത്തത്ഥം വാളമിഗചോരഭയേസു ച അത്തഗുത്തത്ഥമ്പി വട്ടതി. ഏകപണ്ണച്ഛത്തം പന സബ്ബത്ഥേവ വട്ടതി.

അസിസ്സാതി അസി അസ്സ. **വിജ്ജോതലതീ**തി വിജ്ജോതതി. **ദണ്ഡസമ്മുതി**ന്തി ഏത്ഥ പമാണയുത്തോ ചതുഹത്ഥോയേവ ദണ്ഡോ സമ്മന്നിത്വാ ദാതബ്ബോ. തതോ ഊനാതിരിത്തോ വിനാപി സമ്മുതിയാ സബ്ബേസം വട്ടതി. **സിക്കാ** പന അഗിലാനസ്സ ന വട്ടതി, ഗിലാനസ്സാപി സമ്മന്നിത്വാവ ദാതബ്ബാ.

൨൭൩. **രോമന്ഥകസ്സാ**തി ഏത്ഥ ഠപേത്വാ രോമന്ഥകം സേസാനം ആഗതം ഉഗ്ഗാരം മുഖേ സന്ധാരേത്വാ ഗിലന്താനം ആപത്തി. സചേ പന അസന്ധാരിതമേവ പരഗലം ഗച്ഛതി, വട്ടതി.

യം ദിയ്യമാനന്തി യം ദായകേഹി ദിയ്യമാനം പടിഗ്ഗഹിതഭാജനതോ ബഹി പതിതം, തം ഭിക്ഖുനാ സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ. ഇദം ഭോജനവഗ്ഗേ വണ്ണിതമേവ.

൨൭൪. **കുപ്പം കരിസ്സാമീ**തി സദ്ദം കരിസ്സാമി. നഖാദീഹി നഖച്ഛേദനേ ആപത്തി നത്ഥി, അനുരക്ഖണത്ഥം പന നഖച്ഛേദനം അനുഞ്ഞാതം. **വീസതിമട്ഠ**ന്തി വീസതിപി നഖേ ലിഖിതമട്ഠേ കാരാപേന്തി. **മലമത്ത**ന്തി നഖതോ മലമത്തം അപകഡ്ഢിതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ.

൨൭൫. **ഖുരസിപാടികന്തി** ഖുരകോസകം . **മസ്സും കപ്പാപേന്തീ**തി കത്തരിയാ മസ്സും ഛേദാപേന്തി. **മസ്സും വഡ്ഢാപേന്തീ**തി മസ്സും ദീഘം കാരേന്തി. **ഗോലോമികന്തി** ഹനുകമ്ഹി ദീഘം കത്വാ ഠപിതം എളകമസ്സു വുച്ചതി. **ചതുരസ്സകന്തി** ചതുകോണം. **പരിമുഖന്തി** ഉരേ ലോമസംഹരണം. **അഡ്ഢദുകന്തി** ഉദരേ ലോമരാജിട്ഠപനം. **ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ**തി മസ്സുകപ്പാപനാദീസു സബ്ബത്ഥ ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. **ആബാധപ്പച്ചയാ സമ്ബാധേ ലോമന്തി** ഗണ്ഡവണരുധിആദിആബാധപ്പച്ചയാ. **കത്തരികായാ**തി ഗണ്ഡവണരുധിസീസരോഗാബാധപ്പച്ചയാ. സക്ഖരാദീഹി നാസികാലോമഗ്ഗാഹാപനേ ആപത്തി നത്ഥി. അനുരക്ഖണത്ഥം പന സണ്ഡാസോ അനുഞ്ഞാതോ. **ന ഭിക്ഖവേ പലിതം ഗാഹാപേതബ്ബന്തി** ഏത്ഥ യം ഭമുകായ വാ നലാടേ വാ ദാഠികായ വാ ഉഗ്ഗന്ത്വാ ബീഭച്ഛം ഠിതം, താദിസം ലോമം പലിതം വാ അപലിതം വാ ഗാഹാപേതും വട്ടതി.

൨൭൬. **കംസപത്ഥരികാ**തി കംസഭണ്ഡവാണിജാ. **ബന്ധനമത്തന്തി** വാസികത്തരയട്ഠിആദീനം ബന്ധനമത്തം.

൨൭൮. **ന ഭിക്ഖവേ അകായബന്ധനേനാ**തി ഏത്ഥ അബന്ധിത്വാ നിക്ഖമന്തേന യത്ഥ സരതി, തത്ഥ ബന്ധിതബ്ബം. ആസനസാലായ ബന്ധിസ്സാമീതി ഗന്തും വട്ടതി. സരിത്വാ യാവ ന ബന്ധതി, ന താവ പിണ്ഡായ ചരിതബ്ബം. **കലാബുകം** നാമ ബഹുരജ്ജുകം. **ദേഡ്ഡുഭകം** നാമ ഉദകസപ്പസീസസദിസം. **മുരജം** നാമ മുരജവട്ടിസണ്ഠാനം വേഠേത്വാ കതം. **മദ്ദവീണം** നാമ പാമങ്ഗസണ്ഠാനം. ഈദിസഞ്ഹി ഏകമ്പി ന വട്ടതി, പഗേവ ബഹൂനി. **പട്ടികം സൂകരന്തകന്തി** ഏത്ഥ പകതിവീതാ വാ മച്ഛകണ്ടകവായിമാ വാ പട്ടികാ വട്ടതി, സേസാ കുഞ്ജരച്ഛികാദിഭേദാ ന വട്ടന്തി. **സൂകരന്തകം** നാമ കുഞ്ജികാകോസകസണ്ഠാനം ഹോതി. ഏകരജ്ജുകം പന മുദ്ദികകായബന്ധനഞ്ച സൂകരന്തകം അനുലോമേതി. **അനുജാനാമി ഭിക്ഖവേ മുരജം മദ്ദവീണന്തി** ഇദം ദസാസുയേവ അനുഞ്ഞാതം . പാമങ്ഗദസാ ചേത്ഥ ചതുന്നം ഉപരി ന വട്ടതി. **സോഭണം** നാമ വേഠേത്വാ മുഖവട്ടിസിബ്ബനം. **ഗുണകം** നാമ മുദിങ്ഗസണ്ഠാനേന സിബ്ബനം; ഏവം സിബ്ബിതാ ഹി അന്താ ഥിരാ ഹോന്തി. **പവനന്തോ**തി പാസന്തോ വുച്ചതി.

൨൮൦. **ഹത്ഥിസോണ്ഡകം** നാമ നാഭിമൂലതോ ഹത്ഥിസോണ്ഡസണ്ഠാനം ഓലമ്ബകം കത്വാ നിവത്ഥം ചോളികഇത്ഥീനം നിവാസനം വിയ. **മച്ഛവാളകം** നാമ ഏകതോ ദസന്തം ഏകതോ പാസന്തം ഓലമ്ബേത്വാ നിവത്ഥം. **ചതുകണ്ണകം** നാമ ഉപരി ദ്വേ, ഹേട്ഠതോ ദ്വേതി ഏവം ചത്താരോ കണ്ണേ ദസ്സേത്വാ നിവത്ഥം. **താലവണ്ടകം** നാമ താലവണ്ടാകാരേന സാടകം ഓലമ്ബേത്വാ നിവാസനം. **സതവലികം** നാമ ദീഘസാടകം അനേകക്ഖത്തും ഓഭഞ്ജിത്വാ ഓവട്ടികം കരോന്തേന നിവത്ഥം, വാമദക്ഖിണപസ്സേസു വാ നിരന്തരം വലിയോ ദസ്സേത്വാ നിവത്ഥം. സചേ പന ജാണുതോ പട്ഠായ ഏകാ വാ ദ്വേ വാ വലിയോ പഞ്ഞായന്തി, വട്ടതി.

സംവേല്ലിയം നിവാസേന്തീതി മല്ലകമ്മകാരാദയോ വിയ കച്ഛം ബന്ധിത്വാ നിവാസേന്തി; ഏവം നിവാസേതും ഗിലാനസ്സപി മഗ്ഗപ്പടിപന്നസ്സപി ന വട്ടതി. യമ്പി മഗ്ഗം ഗച്ഛന്താ ഏകം വാ ദ്വേ വാ കോണേ ഉക്ഖിപിത്വാ അന്തരവാസകസ്സ ഉപരി ലഗ്ഗേന്തി, അന്തോ വാ ഏകം കാസാവം തഥാ നിവാസേത്വാ ബഹി അപരം നിവാസേന്തി, സബ്ബം ന വട്ടതി. ഗിലാനോ പന

അന്തോ കാസാവസ്സ ഓവട്ടികം ദസ്സേത്വാ അപരം ഉപരി നിവാസേതും ലഭതി. അഗിലാനേന ദ്വേ നിവാസേന്തേന സഗുണം കത്വാ നിവാസേതബ്ബാനി. ഇതി യഞ്ച ഇധ പടിക്ഖിത്തം, യഞ്ച സേഖിയവണ്ണനായം; തം സബ്ബം വജ്ജേത്വാ നിബ്ബികാരം തിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേന്തേന പരിമണ്ഡലം നിവാസേതബ്ബം. യംകിഞ്ചി വികാരം കരോന്തോ ദുക്കടാ ന മുച്ചതി. ന ഭിക്ഖവേ ഗിഹിപാരുതം പാരുപിതബ്ബന്തി ഏവം പടിക്ഖിത്തം ഗിഹിപാരുതം അപാരുപിത്വാ, ഉഭോ കണ്ണേ സമം കത്വാ പാരുപനം പരിമണ്ഡലപാരുപനം നാമ, തം പാരുപിതബ്ബം.

തത്ഥ യംകിഞ്ചി സേതപടപാരുതം പരിബ്ബാജകപാരുതം ഏകസാടകപാരുതം സോണ്ഡപാരുതം അന്തേപുരികപാരുതം മഹാജേട്ഠകപാരുതം കുടിപവേസകപാരുതം ബ്രാഹ്മണപാരുതം പാളികാരകപാരുതന്തി ഏവമാദി പരിമണ്ഡലലക്ഖണതോ അഞ്ഞഥാ പാരുതം, സബ്ബമേതം ഗിഹിപാരുതം നാമ. തസ്മാ യഥാ സേതപടാ അഡ്ഢപാലകനിഗണ്ഠാ പാരുപന്തി, യഥാ ച ഏകച്ചേ പരിബ്ബാജകാ ഉരം വിവരിത്വാ ദ്വീസു അംസകൂടേസു പാവുരണം ഠപേന്തി, യഥാ ച ഏകസാടകാ മനുസ്സാ നിവത്ഥസാടകസ്സ ഏകേനന്തേന പിട്ഠിം പാരുപിത്വാ ഉഭോ കണ്ണേ ഉഭോസു അംസകൂടേസു ഠപേന്തി, യഥാ ച സുരാസോണ്ഡാദയോ സാടകേന ഗീവം പരിക്ഖിപന്താ ഉഭോ അന്തേ ഉദരേ വാ ഓലമ്ബേന്തി; പിട്ഠിയം വാ ഖിപന്തി, യഥാ ച അന്തേപുരികായോ അക്ഖിതാരകമത്തം ദസ്സേത്വാ ഓഗുണ്ഠികം പാരുപന്തി, യഥാ ച മഹാജേട്ഠാ ദീഘസാടകം നിവാസേത്വാ തസ്സേവ ഏകേനന്തേന സകലസരീരം പാരുപന്തി, യഥാ ച കസ്സകാ ഖേത്തകുടിം പവിസന്താ സാടകം പലിവേഠേത്വാ ഉപകച്ഛകേ പക്ഖിപിത്വാ തസ്സേവ ഏകേനന്തേന സരീരം പാരുപന്തി, യഥാ ച ബ്രാഹ്മണാ ഉഭിന്നം ഉപകച്ഛകാനം അന്തരേന സാടകം പവേസേത്വാ അംസകൂടേസു പക്ഖിപന്തി, യഥാ ച പാളികാരകോ ഭിക്ഖു ഏകംസപാരുപനേന പാരുതം വാമബാഹും വിവരിത്വാ ചീവരം അംസകൂടം ആരോപേതി; ഏവം അപാരുപിത്വാ സബ്ബേപി ഏതേ അഞ്ഞേ ച ഏവരൂപേ പാരുപനദോസേ വജ്ജേത്വാ നിബ്ബികാരം പരിമണ്ഡലം പാരുപിതബ്ബം. തഥാ അപാരുപിത്വാ ആരാമേ വാ അന്തരഘരേ വാ അനാദരേന യംകിഞ്ചി വികാരം കരോന്തസ്സ ദുക്കടം.

൨൮൫. **മുണ്ഡവട്ടീ**തി യഥാ രഞ്ഞോ കുഹിഞ്ചി ഗച്ഛതോ പരിക്ഖാരഭണ്ഡവഹനമനുസ്സാതി അധിപ്പായോ. **അന്തരാകാജ**ന്തി മജ്ഝേ ലഗ്ഗേത്വാ ദ്വീഹി വഹിതബ്ബഭാരം.

൨൮൬. **അചക്ഖുസ്സ**ന്തി ചക്ഖൂനം ഹിതം ന ഹോതി; പരിഹാനിം ജനേതി. **നച്ഛാദേതീ**തി ന രുച്ചതി. **അട്ഠങ്ഗുലപരമ**ന്തി മനുസ്സാനം പമാണങ്ഗുലേന അട്ഠങ്ഗുലപരമം. **അതിമടാഹക**ന്തി അതിഖുദ്ദകം.

൨൮൭. **ദായം ആലിമ്പേന്തീ**തി തിണവനാദീസു അഗ്ഗിം ദേന്തി. **പടഗ്ഗി**ന്തി പടിഅഗ്ഗിം. **പരിത്ത**ന്തി അപ്പഹരിതകരണേന വാ പരിഖാഖണനേന വാ പരിത്താണം. ഏത്ഥ പന അനുപസമ്പന്നേ സതി സയം അഗ്ഗിം ദാതും ന ലഭതി, അസതി അഗ്ഗിമ്പി ദാതും ലഭതി, ഭൂമിം തച്ഛേത്വാ തിണാനിപി ഹരിതും, പരിഖമ്പി ഖണിതും, അല്ലസാഖം ഭഞ്ജിത്വാപി അഗ്ഗിം നിബ്ബാപേതും ലഭതി, സേനാസനം പത്തം വാ അപ്പത്തം വാ തഥാ നിബ്ബാപേതും ലഭതിയേവ. ഉദകേന പന കപ്പിയേനേവ ലഭതി, ന ഇതരേന.

൨൮൪. സതി കരണീയേതി സുക്ഖകട്ഠാദിഗ്ഗഹണകിച്ചേ സതി. **പോരിസിയ**ന്തി പുരിസപ്പമാണം. **ആപദാസൂ**തി വാളമിഗാദയോ വാ ദിസ്വാ മഗ്ഗമൂള്ഹോ വാ ദിസാ ഓലോകേതുകാമോ ഹുത്വാ ദവഡാഹം വാ ഉദകോഘം വാ ആഗച്ഛന്തം ദിസ്വാ ഏവരൂപാസു ആപദാസു അതിഉച്ചമ്പി രുക്ഖം ആരോഹിതും വട്ടതി.

൨൮൫. കല്യാണവാക്കരണാതി മധുരസദ്ദാ. **ഛന്ദസോ ആരോപേമാ**തി വേദം വിയ സക്കതഭാസായ വാചനാമഗ്ഗം ആരോപേമ. **സകായ നിരുത്തിയാ**തി എത്ഥ സകാ നിരുത്തി നാമ സമ്മാസമ്ബുദ്ധേന വുത്തപ്പകാരോ മാഗധികോ വോഹാരോ.

൨൮൬. ലോകായതം നാമ സബ്ബം ഉച്ഛിട്ഠം, സബ്ബം അനുച്ഛിട്ഠം, സേതോ കാകോ, കാളോ ബകോ; ഇമിനാ ച ഇമിനാ ച കാരണേനാതി ഏവമാദിനിരത്ഥകകാരണപടിസംയുത്തം തിത്ഥിയസത്ഥം.

൨൮൭. അന്തരാ അഹോസീതി അന്തരിതാ അഹോസി പടിച്ഛന്നാ.

൨൮൯. ആബാധപ്പച്ചയാതി യസ്സ ആബാധസ്സ ലസുണം ഭേസജ്ജം; തപ്പച്ചയാതി അത്ഥോ.

൨൯൦. പസ്സാവപാദുകന്തി ഏത്ഥ പാദുകാ ഇട്ഠകാഹിപി സിലാഹിപി ദാരൂഹിപി കാതും വട്ടതി. **വച്ചപാദുകായ**പി ഏസേവ നയോ. **പരിവേണ**ന്തി വച്ചകുടിപരിക്ഖേപബ്ഭന്തരം.

൨൯൩. യഥാധമ്മോ കാരേതബ്ബോതി ദുക്കടവത്ഥുമ്ഹി ദുക്കടേന പാചിത്തിയവത്ഥുമ്ഹി പാചിത്തിയേന കാരേതബ്ബോ. പഹരണത്ഥം കതം **പഹരണീ**തി വുച്ചതി, യസ്സ കസ്സചി ആവുധസങ്ഖാതസ്സേതം അധിവചനം, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം സബ്ബം ലോഹഭണ്ഡം അനുജാനാമീതി അത്ഥോ. **കതകഞ്ച കുമ്ഭകാരികഞ്ചാ**തി ഏത്ഥ കതകം വുത്തമേവ. **കുമ്ഭകാരികഞ്ചാ**തി ധനിയസ്സേവ സബ്ബമത്തികാമയകുടി വുച്ചതി. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

ഖുദ്ദകവത്ഥുകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഖുദ്ദകവത്ഥുക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. സേനാസനക്ഖന്ധകം

വിഹാരാനുജാനനകഥാ

൨൯൪. സേനാസനക്ഖന്ധകേ - **അപഞ്ഞത്തം ഹോതീ**തി അനനുഞ്ഞാതം ഹോതി. **വിഹാരോ** നാമ അഡ്ഢയോഗാദിമുത്തകോ അവസേസാവാസോ. **അഡ്ഢയോഗോ**തി സുപണ്ണവങ്കഗേഹം. **പാസാദോ**തി ദീഘപാസാദോ. **ഹമ്മിയ**ന്തി ഉപരിആകാസതലേ പതിട്ഠിതകൂടാഗാരോ പാസാദോയേവ. **ഗുഹാ**തി ഇട്ഠകാഗുഹാ സിലാഗുഹാ ദാരുഗുഹാ പംസുഗുഹാ. **ആഗതാനാഗതസ്സ ചാതുദ്ദിസസ്സ സങ്ഘസ്സാ**തി ആഗതസ്സ ച അനാഗതസ്സ ച ചതൂസു ദിസാസു അപ്പടിഹതചാരസ്സ ചാതുദ്ദിസസ്സ സങ്ഘസ്സ.

൨൯൫. അനുമോദനഗാഥാസു - **സീതം ഉണ്ഹ**ന്തി ഉതുവിസഭാഗവസേന വുത്തം. **സിസിരേ ചാപി വുട്ഠിയോ**തി ഏത്ഥ **സിസിരോ**തി സമ്ഫുസിതകവാതോ വുച്ചതി. **വുട്ഠിയോ**തി ഉജുകമേഘവുട്ഠിയോ ഏവ. ഏതാനി സബ്ബാനി **പടിഹന്തീ**തി ഇമിനാവ പദേന യോജേതബ്ബാനി.

പടിഹഞ്ഞതീതി വിഹാരേന പടിഹഞ്ഞതി. **ലേണത്ഥ**ന്തി നിലീയനത്ഥം. **സുഖത്ഥ**ന്തി സീതാദിപരിസ്സയാഭാവേന സുഖവിഹാരത്ഥം. **ഝായിതുഞ്ച വിപസ്സിതു**ന്തി ഇദമ്പി പദദ്വയം "സുഖത്ഥഞ്ചാ"തി ഇമിനാവ പദേന യോജേതബ്ബം. ഇദഞ്ഹി വുത്തം ഹോതി - സുഖത്ഥഞ്ച വിഹാരദാനം, കതമം സുഖത്ഥം? ഝായിതും വിപസ്സിതുഞ്ച യം സുഖം, തദത്ഥം. അഥ വാ പരപദേനപി യോജേതബ്ബം - ഝായിതുഞ്ച വിപസ്സിതുഞ്ച വിഹാരദാനം; ഇധ ഝായിസ്സന്തി വിപസ്സിസ്സന്തീതി ദദതോ **വിഹാരദാനം സങ്ഘസ്സ അഗ്ഗം ബുദ്ധേന വണ്ണിതം**. വുത്തഞ്ഹേതം - "സോ ച സബ്ബദദോ ഹോതി, യോ ദദാതി ഉപസ്സയ"ന്തി (സം॰ നി॰ ൧.൪൨).

യസ്മാ ച അഗ്ഗം വണ്ണിതം , **"തസ്മാ ഹി പണ്ഡിതോ പോസോ"**തി ഗാഥാ. **വാസയേത്ഥ ബഹുസ്സുതേ**തി ഏത്ഥ വിഹാരേ പരിയത്തിബഹുസ്സുതേ ച പടിവേധബഹുസ്സുതേ ച വാസേയ്യ. **തേസം അന്നഞ്ചാ**തി യം തേസം അനുച്ഛവികം അന്നഞ്ച പാനഞ്ച വത്ഥാനി ച മഞ്ചപീഠാദിസേനാസനാനി ച, തം സബ്ബം തേസു ഉജുഭൂതേസു അകുടിലചിത്തേസു. **ദദേയ്യാ**തി നിദഹേയ്യ. തഞ്ച ഖോ വിപ്പസന്നേന ചേതസാ ന ചിത്തപ്പസാദം വിരാധേത്വാ, ഏവം വിപ്പസന്നചിത്തസ്സ ഹി **തേ തസ്സ ധമ്മം ദേസേന്തി...പേ॰... പരിനിബ്ബാതി അനാസവോ**തി.

൨൯൬. **ആവിഞ്ഛനച്ഛിദ്ദം ആവിഞ്ഛനരജ്ജു**ന്തി ഏത്ഥ രജ്ജു നാമ സചേപി ദീപിനങ്ഗുട്ഠേന കതാ ഹോതി, വട്ടതിയേവ; ന കാചി ന വട്ടതി. **തീണി താളാനീ**തി തിസ്സോ കുഞ്ചികായോ. **യന്തകം സൂചിക**ന്തി ഏത്ഥ യം യം ജാനാതി തം തം യന്തകം, തസ്സ വിവരണസൂചികഞ്ച കാതും വട്ടതി. **വേദികാവാതപാനം** നാമ ചേതിയേ വേദികാസദിസം. **ജാലവാതപാനം** നാമ ജാലകബദ്ധം. **സലാകവാതപാനം** നാമ ഥമ്ഭകവാതപാനം. **ചക്കലിക**ന്തി ഏത്ഥ ചോളകപാദപുഞ്ഛനം ബന്ധിതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ. **വാതപാനഭിസീ**തി വാതപാനപ്പമാണേന ഭിസിം കത്വാ ബന്ധിതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ. **മിഡ്ഢി**ന്തി മിഡ്ഢകം. **ബിദലമഞ്ചക**ന്തി വേത്തമഞ്ചം; വേളുവിലീവേഹി വാ വീതം.

൨൯൭. **ആസന്ദികോ**തി ചതുരസ്സപീഠം വുച്ചതി. ഉച്ചകമ്പി ആസന്ദികന്തി വചനതോ ഏകതോഭാഗേന ദീഘപീഠമേവ ഹി അട്ഠങ്ഗുലപാദകം വട്ടതി, ചതുരസ്സആസന്ദികോ പന പമാണാതിക്കന്തോപി വട്ടതീതി വേദിതബ്ബോ. **സത്തങ്ഗോ** നാമ തീസു ദിസാസു അപസ്സയം കത്വാ കതമഞ്ചോ, അയമ്പി പമാണാതിക്കന്തോ വട്ടതി. **ഭദ്ദപീഠ**ന്തി വേത്തമയം പീഠം വുച്ചതി. **പീഠികാ**തി പിലോതികാബദ്ധപീഠമേവ. **ഏളകപാദപീഠം** നാമ ദാരുപട്ടികായ ഉപരി പാദേ ഠപേത്വാ ഭോജനഫലകം വിയ കതപീഠം വുച്ചതി. **ആമലകവട്ടികപീഠം** നാമ ആമലകാകാരേന യോജിതം ബഹുപാദകപീഠം. ഇമാനി താവ പാളിയം ആഗതപീഠാനി. ദാരുമയം പന സബ്ബം പീഠം വട്ടതീതി അയമേത്ഥ വിനിച്ഛയോ. **കോച്ഛ**ന്തി ഉസിരമയം വാ മുഞ്ജപബ്ബജമയം വാ.

അട്ഠങ്ഗുലപരമം മഞ്ചപടിപാദകന്തി ഏത്ഥ മനുസ്സാനം പമാണങ്ഗുലമേവ അട്ഠങ്ഗുലം. **ചിമിലികാ** നാമ പരികമ്മകതായ ഭൂമിയാ ഛവിസംരക്ഖണത്ഥായ അത്ഥരണം വുച്ചതി. **രുക്ഖതൂല**ന്തി സിമ്ബലിരുക്ഖാദീനം യേസം കേസഞ്ചി രുക്ഖാനം തൂലം. **ലതാതൂല**ന്തി ഖീരവല്ലിആദീനം യാസം കാസഞ്ചി വല്ലീനം തൂലം. **പോടകിതൂല**ന്തി പോടകിതിണാദീനം യേസം കേസഞ്ചി തിണജാതികാനം അന്തമസോ ഉച്ഛുനളാദീനമ്പി തൂലം. ഏതേഹി തീഹി സബ്ബഭൂതഗാമാ സങ്ഗഹിതാ ഹോന്തി. രുക്ഖവല്ലിതിണജാതിയോ ഹി മുഞ്ചിത്വാ അഞ്ഞോ ഭൂതഗാമോ നാമ നത്ഥി, തസ്മാ യസ്സ കസ്സചി ഭൂതഗാമസ്സ തൂലം ബിമ്ബോഹനേ വട്ടതി, ഭിസിം പന പാപുണിത്വാ സബ്ബമ്പേതം അകപ്പിയതൂലന്തി വുച്ചതി. ന കേവലഞ്ച ബിമ്ബോഹനേ ഏതം തൂലമേവ, ഹംസമോരാദീനം സബ്ബസകുണാനം സീഹാദീനം സബ്ബചതുപ്പദാനഞ്ച ലോമമ്പി വട്ടതി. പിയങ്ഗുപുപ്ഫബകുളപുപ്ഫാദി പന യംകിഞ്ചി പുപ്ഫം ന വട്ടതി. തമാലപത്തം സുദ്ധമേവ ന വട്ടതി, മിസ്സകം പന വട്ടതി. ഭിസീനം അനുഞ്ഞാതം പഞ്ചവിധം ഉണ്ണാദിതൂലമ്പി വട്ടതി.

അഡ്ഢകായികാനീതി ഉപഡ്ഢകായപ്പമാണാനി, യേസു കടിതോ പട്ഠായ യാവ സീസം ഉപദഹന്തി. **സീസപ്പമാണം** നാമ യസ്സ വിത്ഥാരതോ തീസു കണ്ണേസു ദ്വിന്നം കണ്ണാനം അന്തരം മിനീയമാനം വിദത്ഥി ചേവ ചതുരങ്ഗുലഞ്ച ഹോതി, മജ്ഝട്ഠാനം മുട്ഠിരതനം ഹോതി. ദീഘതോ പന ദിയഡ്ഢരതനം വാ ദ്വിരതനം വാതി കുരുന്ദിയം വുത്തം. അയം സീസപ്പമാണസ്സ ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദോ. ഇതോ ഉദ്ധം ന വട്ടതി, ഹേട്ഠാ പന വട്ടതി. അഗിലാനസ്സ സീസുപധാനഞ്ച പാദുപധാനഞ്ചാതി ദ്വയമേവ വട്ടതി . ഗിലാനസ്സ ബിമ്ബോഹനാനി സന്ഥരിത്വാ ഉപരി പച്ചത്ഥരണം കത്വാ നിപജ്ജിതുമ്പി വട്ടതി. "യാനി പന ഭിസീനം അനുഞ്ഞാതാനി പഞ്ച കപ്പിയതൂലാനി, തേഹി ബിമ്ബോഹനം മഹന്തമ്പി വട്ടതീ"തി ഫുസ്സദേവത്ഥേരോ ആഹ. വിനയധരഉപതിസ്സത്ഥേരോ പന "ബിമ്ബോഹനം കരിസ്സാമീ'തി കപ്പിയതൂലം വാ അകപ്പിയതൂലം വാ പക്ഖിപിത്വാ കരോന്തസ്സ പമാണമേവ വട്ടതീ"തി ആഹ.

പഞ്ച ഭിസിയോതി പഞ്ചഹി ഉണ്ണാദീഹി പൂരിതഭിസിയോ. തൂലഗണനായ ഹി ഏതാസം ഗണനാ വുത്താ. തത്ഥ ഉണ്ണഗ്ഗഹണേന ന കേവലം ഏളകലോമമേവ ഗഹിതം, ഠപേത്വാ മനുസ്സലോമം യംകിഞ്ചി കപ്പിയാകപ്പിയമംസജാതീനം പക്ഖിചതുപ്പദാനം ലോമം, സബ്ബം ഇധ ഉണ്ണഗ്ഗഹണേനേവ ഗഹിതം. തസ്മാ ഛന്നം

ചീവരാനം ഛന്നം അനുലോമചീവരാനഞ്ച അഞ്ഞതരേന ഭിസിച്ഛവിം കത്വാ തം സബ്ബം പക്ഖിപിത്വാ ഭിസിം കാതും വട്ടതി. ഏളകലോമാനി പന അപക്ഖിപിത്വാ കമ്ബലമേവ ചതുഗ്ഗുണം വാ പഞ്ചഗുണം വാ പക്ഖിപിത്വാ കതാപി ഉണ്ണഭിസിസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി.

ചോളഭിസിആദീസു യംകിഞ്ചി നവചോളം വാ പുരാണചോളം വാ സംഹരിത്വാ വാ അന്തോ പക്ഖിപിത്വാ വാ കതാ **ചോളഭിസി,** യംകിഞ്ചി വാകം പക്ഖിപിത്വാ കതാ **വാകഭിസി,** യംകിഞ്ചി തിണം പക്ഖിപിത്വാ കതാ **തിണഭിസി,** അഞ്ഞത്ര സുദ്ധതമാലപത്തം യംകിഞ്ചി പണ്ണം പക്ഖിപിത്വാ കതാ **പണ്ണഭിസീ**തി വേദിതബ്ബാ. തമാലപത്തം പന അഞ്ഞേന മിസ്സമേവ വട്ടതി, സുദ്ധം ന വട്ടതി. ഭിസിയാ പമാണനിയമോ നത്ഥി, മഞ്ചഭിസി പീഠഭിസി ഭൂമത്ഥരണഭിസി ചങ്കമനഭിസി പാദപുഞ്ഛനഭിസീതി ഏതാസം അനുരൂപതോ സല്ലക്ഖേത്വാ അത്തനോ രുചിവസേന പമാണം കാതബ്ബം. യം പനേതം ഉണ്ണാദിപഞ്ചവിധതൂലമ്പി ഭിസിയം വട്ടതി, തം "മസൂരകേപി വട്ടതീ"തി കുരുന്ദിയം വുത്തം. ഏതേന മസൂരകം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതീതി സിദ്ധം ഹോതി.

മഞ്ചഭിസിം പീഠേ സന്ഥരന്തീതി മഞ്ചഭിസിം പീഠേ അത്ഥരന്തി; അത്ഥരണത്ഥായ ഹരന്തീതി യുജ്ജതി. **ഉല്ലോകം അകരിത്വാ**തി ഹേട്ഠാ ചിമിലികം അദത്വാ. **ഫോസിതുന്തി** രജനേന വാ ഹലിദ്ദിയാ വാ ഉപരി ഫുസിതാനി ദാതും. **ഭത്തികമ്മന്തി** ഭിസിച്ഛവിയാ ഉപരി ഭത്തികമ്മം. **ഹത്ഥഭത്തിന്തി** പഞ്ചങ്ഗുലിഭത്തിം.

൨൯൭. ഇക്കാസന്തി രുക്ഖനിയ്യാസം വാ സിലേസം വാ. **പിട്ഠമദ്ദന്തി** പിട്ഠഖലിം. **കുണ്ഡകമത്തികന്തി** കുണ്ഡകമിസ്സകമത്തികം. **സാസപകുട്ടന്തി** സാസപപിട്ഠം. **സിത്ഥതേലകന്തി** വിലീനമധുസിത്ഥകം. **അച്ചുസ്സന്നം ഹോതീ**തി ബിന്ദു ബിന്ദു ഹുത്വാ തിട്ഠതി. **പച്ചുദ്ധരിതുന്തി** പുഞ്ഛിതും. **ഗണ്ഡുമത്തികന്തി** ഗണ്ഡുപ്പാദഗൂഥമത്തികം. **കസാവന്തി** ആമലകഹരീതകാനം കസാവം.

൨൯൮. ന ഭിക്ഖവേ പടിഭാനചിത്തന്തി ഏത്ഥ ന കേവലം ഇത്ഥിപുരിസരൂപമേവ, തിരച്ഛാനരൂപമ്പി അന്തമസോ ഗണ്ഡുപ്പാദരൂപമ്പി ഭിക്ഖുനോ സയം കാതും വാ "കരോഹീ"തി വത്തും വാ ന വട്ടതി, "ഉപാസക ദ്വാരപാലം കരോഹീ"തി വത്തുമ്പി ന ലബ്ഭതി. ജാതകപകരണഅസദിസദാനാദീനി പന പസാദനീയാനി നിബ്ബിദാപടിസംയുത്താനി വാ വത്ഥൂനി പരേഹി കാരാപേതും ലബ്ഭതി. മാലാകമ്മാദീനി സയമ്പി കാതും ലബ്ഭതി.

൩൦൦. അളകമന്ദാതി ഏകങ്ഗണാ മനുസ്സാഭികിണ്ണാ. **തയോ ഗബ്ഭേ**തി ഏത്ഥ **സിവികാഗബ്ഭോ**തി ചതുരസ്സഗബ്ഭോ. **നാളികാഗബ്ഭോ**തി വിത്ഥാരതോ ദിഗുണതിഗുണായാമോ ദീഘഗബ്ഭോ. **ഹമ്മിയഗബ്ഭോ**തി ആകാസതലേ കൂടാഗാരഗബ്ഭോ വാ മുണ്ഡച്ഛദനഗബ്ഭോ വാ.

കലങ്കപാദകന്തി രുക്ഖം വിജ്ഝിത്വാ തത്ഥ ഖാണുകേ ആകോടേത്വാ കതം, തം ആഹരിമം ഭിത്തിപാദം ജിണ്ണകുട്ടപാദസ്സ ഉപത്ഥമ്ഭനത്ഥം ഭൂമിയം പതിട്ഠാപേതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ. **പരിത്താണകിടികന്തി** വസ്സപരിത്താണത്ഥം കിടികം. **ഉദ്ദസുധന്തി** വച്ഛകഗോമയേന ചേവ ഛാരികായ ച സദ്ധിം മദ്ദിതമത്തികം.

ആളിന്ദോ നാമ പമുഖം വുച്ചതി. **പഘനം** നാമ യം നിക്ഖമന്താ ച പവിസന്താ ച പാദേഹി ഹനന്തി, തസ്സ വിഹാരദ്വാരേ ഉഭതോ കുട്ടം നീഹരിത്വാ കതപദേസസ്സേതം അധിവചനം, "പഘാന"ന്തിപി വുച്ചതി. **പകുട്ടന്തി** മജ്ഝേ ഗബ്ഭസ്സ സമന്താ പരിയാഗാരോ വുച്ചതി. "പകുട"ന്തിപി പാഠോ. **ഓസാരകന്തി** അനാളിന്ദകേ വിഹാരേ വംസം ദത്വാ തതോ ദണ്ഡകേ ഓസാരേത്വാ കതഛദനപമുഖം. **സംസാരണകിടികോ** നാമ ചക്കലയുത്തോ കിടികോ.

൩൦൧. പാനീയഭാജനന്തി പിവന്താനം പാനീയദാനഭാജനം. ഉളുങ്കോ ച ഥാലകഞ്ച പാനീയസങ്ഖസ്സ അനുലോമാനി.

൩൦൩. അപേസീതി ദീഘദാരുമ്ഹി ഖാണുകേ പവേസേത്വാ കണ്ടകസാഖാഹി വിനന്ധിത്വാ കതം ദ്വാരഥകനകം. **പലിഘോ**തി ഗാമദ്വാരേസു വിയ ചക്കയുത്തം ദ്വാരഥകനകം.

൩൦൪. അസ്സതരീഹി യുത്താ രഥാ **അസ്സതരീരഥാ. ആമുത്തമണികുണ്ഡലാ**തി ആമുത്തമണികുണ്ഡലാനി.

പരിനിബ്ബുതോതി കിലേസപരിനിബ്ബാനേന പരിനിബ്ബുതോ. **സീതിഭൂതോ**തി കിലേസാതപാഭാവേന സീതിഭൂതോ. **നിരൂപധീ**തി കിലേസുപധിഅഭാവേന നിരൂപധീതി വുച്ചതി.

സബ്ബാ ആസത്തിയോ ഛേത്വാതി രൂപാദീസു വാ വിസയേസു സബ്ബഭവേസു വാ പത്ഥനായോ ഛിന്ദിത്വാ. **ഹദയേ ദരന്തി** ചിത്തേ കിലേസദരഥം വിനേത്വാ. **വേയ്യായികന്തി** വയകരണം വുച്ചതി.

൩൦൭. ആദേയ്യവാചോതി തസ്സ വചനം ബഹൂ ജനാ ആദിയിതബ്ബം സോതബ്ബം മഞ്ഞന്തീതി അത്ഥോ. **ആരാമേ അകംസൂ**തി യേ സധനാ, തേ അത്തനോ ധനേന അകംസു. യേ മന്ദധനാ ചേവ അധനാ ച, തേസം ധനം അദാസി. ഇതി സോ സതസഹസ്സകഹാപണേ സതസഹസ്സഗ്ഘനകഞ്ച ഭണ്ഡം ദത്വാ പഞ്ചചത്താലീസയോജനികേ അദ്ധാനേ യോജനേ യോജനേ വിഹാരപതിട്ഠാനം കത്വാ സാവത്ഥിം അഗമാസി.

കോടിസന്ഥരം സന്ഥരാപേസീതി കഹാപണകോടിയാ കഹാപണകോടിം പടിപാദേത്വാ സന്ഥരി. യേ തത്ഥ രുക്ഖാ വാ പോക്ഖരണിയോ വാ തേസം പരിക്ഖേപപ്പമാണം ഗഹേത്വാ അഞ്ഞസ്മിം ഠാനേ സന്ഥരിത്വാ അദാസി. ഏവമസ്സ അട്ഠാരസകോടികം നിധാനം പരിക്ഖയം അഗമാസി.

കുമാരസ്സ ഏതദഹോസീതി ഗഹപതിനോ ഏവം ബഹുധനം ചജന്തസ്സാപി മുഖസ്സ വിപ്പസന്നാകാരം ദിസ്വാ ഏതം അഹോസി. **കോട്ഠകം മാപേസീ**തി സത്തഭൂമികം ദ്വാരകോട്ഠകപാസാദം മാപേസി.

അഥ ഖോ അനാഥപിണ്ഡികോ ഗഹപതി ജേതവനേ വിഹാരേ കാരാപേസി...പേ... മണ്ഡപേ കാരാപേസീതി അപരാഹിപി അട്ഠാരസഹി കോടീഹി ഏതേ വിഹാരാദയോ കാരാപേസി അട്ഠകരീസപ്പമാണായ ഭൂമിയാ.

വിപസ്സിസ്സ ഹി ഭഗവതോ പുനബ്ബസുമിത്തോ ഗഹപതി യോജനപ്പമാണം ഭൂമിം സുവണ്ണിട്ഠകാസന്ഥരേന കിണിത്വാ വിഹാരം കാരാപേസി. സിഖിസ്സ പന സിരിവഡ്ഢോ ഗഹപതി തിഗാവുതപ്പമാണം സുവണ്ണയട്ഠിസന്ഥരേന, വേസ്സഭുസ്സ സോത്ഥിജോ ഗഹപതി അഡ്ഢയോജനപ്പമാണം സുവണ്ണഫാലസന്ഥരേന, കകുസന്ധസ്സ പന അച്ചുതോ ഗഹപതി ഗാവുതപ്പമാണം സുവണ്ണഹത്ഥിപദസന്ഥരേന, കോണാഗമനസ്സ ഉഗ്ഗോ ഗഹപതി അഡ്ഢഗാവുതപ്പമാണം സുവണ്ണിട്ഠകാസന്ഥരേന, കസ്സപസ്സ സുമങ്ഗലോ ഗഹപതി വീസതിഉസഭപ്പമാണം സുവണ്ണകച്ഛപസന്ഥരേന, അമ്ഹാകം ഭഗവതോ സുദത്തോ ഗഹപതി അട്ഠകരീസപ്പമാണം ഭൂമിം കഹാപണസന്ഥരേന കിണിത്വാ വിഹാരം കാരാപേസീതി; ഏവം അനുപുബ്ബേന പരിഹായന്തി സമ്പത്തിയോതി അലമേവ സബ്ബസമ്പത്തീസു വിരജ്ജിതും അലം വിമുച്ചിതുന്തി.

൩൦൮. **ഖണ്ഡന്തി** ഭിന്നോകാസോ. **ഫുല്ലന്തി** ഫലിതോകാസോ. **പടിസങ്ഖരിസ്സതീ**തി പാകതികം കരിസ്സതി. ലദ്ധനവകമ്മേന പന ഭിക്ഖുനാ വാസിഫരസുനിഖാദനാദീനി ഗഹേത്വാ സയം ന കാതബ്ബം, കതാകതം ജാനിതബ്ബം.

൩൧൦. **പിട്ഠിതോ പിട്ഠിതോ ഗന്ത്വാ**തി ഥേരോ കിര ഗിലാനേ പടിജഗ്ഗന്തോ ജിണ്ണേ വുഡ്ഢേ സങ്ഗണ്ഹന്തോ സബ്ബപച്ഛതോ ആഗച്ഛതി. ഇദമസ്സ ചാരിത്തം. തേന വുത്തം - ''പിട്ഠിതോ പിട്ഠിതോ ഗന്ത്വാ''തി. **അഗ്ഗാസനന്തി** ഥേരാസനം. **അഗ്ഗോദകന്തി** ദക്ഖിണോദകം. **അഗ്ഗപിണ്ഡന്തി** സങ്ഘത്ഥേരപിണ്ഡം. **അന്തരാ സത്ഥീനം കരിത്വാ**തി ചതുന്നം പാദാനം അന്തരേ കരിത്വാ.

൩൧൮. **പതിട്ഠാപേസീ**തി അട്ഠാരസകോടിപരിച്ചാഗം കത്വാ പതിട്ഠാപേസി. ഏവം സബ്ബാപി ചതുപണ്ണാസകോടിയോ പരിച്ചജി.

വിഹാരാനുജാനനകഥാ നിട്ഠിതാ.

ആസനപ്പടിബാഹനാദികഥാ

൩൨൦. **വിപ്പകതഭോജനോ**തി അന്തരഘരേ വാ വിഹാരേ വാ അരഞ്ഞേ വാ യത്ഥ കത്ഥചി ഭുഞ്ജമാനോ ഭിക്ഖു അനിട്ഠിതേ ഭോജനേ ന വുട്ഠാപേതബ്ബോ. അന്തരഘരേ പച്ഛാ ആഗതേന ഭിക്ഖം ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേ മനുസ്സാ വാ ഭിക്ഖൂ വാ ''പവിസഥാ''തി വദന്തി, ''മയി പവിസന്തേ ഭിക്ഖൂ ഉട്ഠഹിസ്സന്തീ''തി വത്തബ്ബം. ''ഏഥ, ഭന്തേ, ആസനം അത്ഥീ''തി വുത്തേന പന പവിസിതബ്ബം. സചേ കോചി കിഞ്ചി ന വദതി, ആസനസാലം ഗന്ത്വാ അതിസമീപം അഗന്ത്വാ സഭാഗട്ഠാനേ ഠാതബ്ബം. ഓകാസേ കതേ ''പവിസഥാ''തി വുത്തേന പന പവിസിതബ്ബം. സചേ പന യം ആസനം തസ്സ പാപുണാതി, തത്ഥ അഭുഞ്ജന്തോ ഭിക്ഖു നിസിന്നോ ഹോതി, തം ഉട്ഠാപേതും വട്ടതി. യാഗുഖജ്ജകാദീസു പന യംകിഞ്ചി പിവിത്വാ വാ ഖാദിത്വാ വാ യാവ അഞ്ഞോ ആഗച്ഛതി, താവ നിസിന്നം രിത്തഹത്ഥമ്പി വുട്ഠാപേതും ന വട്ടതി. വിപ്പകതഭോജനോയേവ ഹി സോ ഹോതി.

സചേ വുട്ഠാപേതീതി സചേ ആപത്തിം അതിക്കമിത്വാപി വുട്ഠാപേതിയേവ. **പവാരിതോ ച ഹോതീ**തി യം സോ വുട്ഠാപേതി, അയഞ്ച ഭിക്ഖു പവാരിതോ ച ഹോതി, തേന വത്തബ്ബോ - ''ഗച്ഛ ഉദകം ആഹരാഹീ''തി. വുഡ്ഢതരഞ്ഹി ഭിക്ഖും ആണാപേതും ഇദമേവ ഏകം ഠാനന്തി. സചേ സോ ഉദകമ്പി ന ആഹരതി, തതോ യഞ്ച നവകതരേന കത്തബ്ബം, തം ദസ്സേന്തോ **''സാധുകം സിത്ഥാനീ''**തിആദിമാഹ.

ഗിലാനസ്സ പതിരൂപം സേയ്യന്തി ഏത്ഥ യോ കാസഭഗന്ദരാതിസാരാദീഹി ഗിലാനോ ഹോതി, വേളമല്ലകവച്ചകപാലാദീനി ഠപേതബ്ബാനി ഹോന്തി. കുട്ഠി വാ ഹോതി, സേനാസനം ദൂസേതി; ഏവരൂപസ്സ ഹേട്ഠാപാസാദപണ്ണസാലാദീസു അഞ്ഞതരം ഏകമന്തം സേനാസനം ദാതബ്ബം. യസ്മിം വസന്തേ സേനാസനം ന ദുസ്സതി, തസ്സ വരസേയ്യാപി ദാതബ്ബാവ. യോപി സിനേഹപാനവിരേചനനത്ഥുകമ്മാദീസു യംകിഞ്ചി ഭേസജ്ജം കരോതി, സബ്ബോ സോ ഗിലാനോയേവ, തസ്സാപി സല്ലക്ഖേത്വാ പതിരൂപം സേനാസനം ദാതബ്ബം . **ലേസകപ്പേനാ**തി അപ്പകേന സീസാബാധാദിമത്തേന. **ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ**തി ''ഏത്തകാ നാമ ഭിക്ഖൂ''തി വിഹാരേ ഭിക്ഖൂനം പരിച്ഛേദം ഞത്വാ.

ആസനപ്പടിബാഹനാദികഥാ നിട്ഠിതാ.

സേനാസനഗ്ഗാഹകഥാ

൩൧൮. **സേയ്യാ**തി മഞ്ചട്ഠാനാനി വുച്ചന്തി. **സേയ്യഗ്ഗേനാ**തി സേയ്യാപരിച്ഛേദേന, വസ്സൂപനായികദിവസേ കാലം ഘോസേത്വാ ഏകമഞ്ചട്ഠാനം ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഗാഹേതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ. **സേയ്യഗ്ഗേന ഗാഹേന്താ**തി സേയ്യാപരിച്ഛേദേന ഗാഹിയമാനാ. **സേയ്യാ ഉസ്സാരയിംസൂ**തി മഞ്ചട്ഠാനാനി അതിരേകാനി അഹേസും. വിഹാരഗ്ഗാദീസുപി ഏസേവ നയോ. **അനുഭാഗന്തി** പുന അപരമ്പി ഭാഗം ദാതും. അതിമന്ദേസു ഹി ഭിക്ഖൂസു ഏകേകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദ്വേ തീണി പരിവേണാനി ദാതബ്ബാനി. **ന അകാമാ ദാതബ്ബോ**തി അനിച്ഛായ ന ദാതബ്ബോ. തത്ഥ വസ്സൂപനായികദിവസേ ഗഹിതേ അനുഭാഗേ പച്ഛാ ആഗതാനം ന അത്തനോ അരുചിയാ സോ അനുഭാഗോ ദാതബ്ബോ. സചേ പന യേന ഗഹിതോ, സോ ച അത്തനോ രുചിയാ തം അനുഭാഗം വാ പഠമഭാഗം വാ ദേതി, വട്ടതി.

നിസ്സീമേ ഠിതസ്സാതി ഉപചാരസീമതോ ബഹി ഠിതസ്സ. അന്തോ ഉപചാരസീമായ പന ദൂരേ ഠിതസ്സാപി ലബ്ഭതിയേവ. **സേനാസനം ഗഹേത്വാ**തി വസ്സൂപനായികദിവസേ ഗഹേത്വാ. **സബ്ബകാലം പടിബാഹന്തീ**തി ചതുമാസച്ചയേന ഉതുകാലേപി പടിബാഹന്തി. തീസു സേനാസനഗ്ഗാഹേസു പുരിമകോ ച പച്ഛിമകോ ചാതി ഇമേ ദ്വേ ഗാഹാ ഥാവരാ.

അന്തരാമുത്തകേ അയം വിനിച്ഛയോ - ഏകസ്മിം വിഹാരേ മഹാലാഭസേനാസനം ഹോതി. സേനാസനസാമികാ വസ്സൂപഗതം ഭിക്ഖും സബ്ബപച്ചയേഹി സക്കച്ചം ഉപട്ഠഹിത്വാ പവാരേത്വാ ഗമനകാലേ ബഹും സമണപരിക്ഖാരം ദേന്തി. മഹാഥേരാ ദൂരതോപി ആഗന്ത്വാ വസ്സൂപനായികദിവസേ തം ഗഹേത്വാ

ഫാസും വസിത്വാ വുത്ഥവസ്സാ ലാഭം ഗണ്ഹിത്വാ പക്കമന്തി. ആവാസികാ "മയം ഏത്ഥുപ്പന്നം ലാഭം ന ലഭാമ, നിച്ചം ആഗന്തുകമഹാഥേരാവ ലഭന്തി, തേയേവ നം ആഗന്ത്വാ പടിജഗ്ഗിസ്സന്തീ"തി പലുജ്ജന്തമ്പി ന ഓലോകേന്തി. ഭഗവാ തസ്സ പടിജഗ്ഗനത്ഥം "അപരജ്ജുഗതായ പവാരണായ ആയതിം വസ്സാവാസത്ഥായ അന്തരാമുത്തകോ ഗാഹേതബ്ബോ"തി ആഹ.

തം ഗാഹേന്തേന സങ്ഘത്ഥേരോ വത്തബ്ബോ - "ഭന്തേ അന്തരാമുത്തകസേനാസനം ഗണ്ഹഥാ"തി. സചേ ഗണ്ഹാതി, ദാതബ്ബം; നോ ചേ ഗണ്ഹാതി, ഏതേനേവ ഉപായേന അനുഥേരം ആദിം കത്വാ യോ ഗണ്ഹാതി, തസ്സ അന്തമസോ സാമണേരസ്സാപി ദാതബ്ബം. തേന തം സേനാസനം അട്ഠമാസേ പടിജഗ്ഗിതബ്ബം. ഛദനഭിത്തിഭൂമീസു യം കിഞ്ചി ഖണ്ഡം വാ ഫുല്ലം വാ ഹോതി, തം സബ്ബം പടിസങ്ഖരിതബ്ബം. ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാദീഹി ദിവസം ഖേപേത്വാ രത്തിം തത്ഥ വസിതുമ്പി വട്ടതി. രത്തിം പരിവേണേ വസിത്വാ തത്ഥ ദിവസം ഖേപേതുമ്പി വട്ടതി. രത്തിന്ദിവം തത്ഥേവ വസിതുമ്പി വട്ടതി. ഉതുകാലേ ആഗതാനം വുഡ്ഢാനം ന പടിബാഹിതബ്ബം. വസ്സൂപനായികദിവസേ പന സമ്പത്തേ സചേ സങ്ഘത്ഥേരോ "മയ്ഹം ഇദം സേനാസനം ദേഥാ"തി വദതി, ന ലഭതി. "ഭന്തേ, ഇദം അന്തരാമുത്തകം ഗഹേത്വാ അട്ഠമാസേ ഏകേന ഭിക്ഖുനാ പടിജഗ്ഗിത"ന്തി വത്വാ ന ദാതബ്ബം. അട്ഠമാസേ പടിജഗ്ഗകഭിക്ഖുസ്സേവ ഗഹിതം ഹോതി.

യസ്മിം പന സേനാസനേ ഏകസംവച്ഛരേ ദ്വിക്ഖത്തും പച്ചയേ ദേന്തി ഛമാസച്ചയേന ഛമാസച്ചയേന, തം അന്തരാമുത്തകം ന ഗാഹേതബ്ബം. യസ്മിം വാ തിക്ഖത്തും ദേന്തി ചതുമാസച്ചയേന ചതുമാസച്ചയേന, യസ്മിം വാ ചതുക്ഖത്തും ദേന്തി തേമാസച്ചയേന തേമാസച്ചയേന, തം അന്തരാമുത്തകം ന ഗാഹേതബ്ബം. പച്ചയേനേവ ഹി തം പടിജഗ്ഗനം ലഭിസ്സതി. യസ്മിം പന ഏകസംവച്ഛരേ സകിദേവ ബഹുപച്ചയേ ദേന്തി, ഏതം അന്തരാമുത്തകം ഗാഹേതബ്ബന്തി. അയം താവ അന്തോവസ്സേ വസ്സൂപനായികദിവസേന പാളിയം ആഗതസേനാസനഗ്ഗാഹകഥാ.

അയം പന സേനാസനഗ്ഗാഹോ നാമ ദുവിധോ ഹോതി - ഉതുകാലേ ച വസ്സാവാസേ ച. തത്ഥ ഉതുകാലേ താവ കേചി ആഗന്തുകാ ഭിക്ഖൂ പുരേഭത്തം ആഗച്ഛന്തി, കേചി പച്ഛാഭത്തം പഠമയാമം വാ മജ്ഝിമയാമം വാ പച്ഛിമയാമം വാ യേ യദാ ആഗച്ഛന്തി, തേസം തദാവ ഭിക്ഖൂ ഉട്ഠാപേത്വാ സേനാസനം ദാതബ്ബം. അകാലോ നാമ നത്ഥി. സേനാസനപഞ്ഞാപകേന പന പണ്ഡിതേന ഭവിതബ്ബം, ഏകം വാ ദ്വേ വാ മഞ്ചട്ഠാനാനി ഠപേതബ്ബാനി. സചേ വികാലേ ഏകോ വാ ദ്വേ വാ ഥേരാ ആഗച്ഛന്തി, തേ വത്തബ്ബാ - "ഭന്തേ, ആദിതോ പട്ഠായ വുട്ഠാപിയമാനേ സബ്ബേപി ഭിക്ഖൂ ഉബ്ഭണ്ഡികാ ഭവിസ്സന്തി, തുമ്ഹേ അമ്ഹാകം വസനട്ഠാനേയേവ വസഥാ"തി.

ബഹൂസു പന ആഗതേസു വുട്ഠാപേത്വാ പടിപാടിയാ ദാതബ്ബം. സചേ ഏകേകം പരിവേണം പഹോതി, ഏകേകം പരിവേണം ദാതബ്ബം. തത്ഥ അഗ്ഗിസാലദീഘസാലമണ്ഡലമാലാദയോ സബ്ബേപി തസ്സേവ പാപുണന്തി . ഏവം അപ്പഹോന്തേ പാസാദഗ്ഗേന ദാതബ്ബം. പാസാദേസു അപ്പഹോന്തേസു ഓവരകഗ്ഗേന ദാതബ്ബം. ഓവരകേസു അപ്പഹോന്തേസു സേയ്യഗ്ഗേന ദാതബ്ബം. സേയ്യഗ്ഗേസു അപ്പഹോന്തേസു മഞ്ചട്ഠാനേന ദാതബ്ബം. മഞ്ചട്ഠാനേ അപ്പഹോന്തേ ഏകപീഠകട്ഠാനവസേന ദാതബ്ബം. ഭിക്ഖുനോ പന ഠിതോകാസമത്തം ന ഗാഹേതബ്ബം. ഏതഞ്ഹി സേനാസനം നാമ ന ഹോതി. പീഠകട്ഠാനേ പന അപ്പഹോന്തേ ഏകം മഞ്ചട്ഠാനം വാ പീഠകട്ഠാനം വാ വാരേന വാരേന ഗഹേത്വാ "ഭന്തേ, വിസ്സമഥാ"തി തിണ്ണം ജനാനം ദാതബ്ബം, ന ഹി സക്കാ സീതസമയേ സബ്ബരത്തിം അജ്ഝോകാസേ വസിതും. മഹാഥേരേന പഠമയാമം വിസ്സമിത്വാ നിക്ഖമിത്വാ ദുതിയത്ഥേരസ്സ വത്തബ്ബം - "ആവുസോ, ഇധ പവിസാഹീ"തി. സചേ മഹാഥേരോ നിദ്ദാഗരുകോ ഹോതി, കാലം ന ജാനാതി, ഉക്കാസിത്വാ ദ്വാരം ആകോടേത്വാ "ഭന്തേ, കാലോ ജാതോ, സീതം അനുദഹതീ"തി വത്തബ്ബം. തേന നിക്ഖമിത്വാ ഓകാസോ ദാതബ്ബോ, അദാതും ന ലഭതി. ദുതിയത്ഥേരേനപി മജ്ഝിമയാമം വിസ്സമിത്വാ പുരിമനയേനേവ ഇതരസ്സ ദാതബ്ബം. നിദ്ദാഗരുകോ വുത്തനയേനേവ വുട്ഠാപേതബ്ബോ. ഏവം ഏകരത്തിം ഏകമഞ്ചട്ഠാനം തിണ്ണം ദാതബ്ബം. ജമ്ബുദീപേ പന ഏകച്ചേ ഭിക്ഖൂ "സേനാസനം നാമ മഞ്ചട്ഠാനം വാ പീഠട്ഠാനം വാ കിഞ്ചിദേവ കസ്സചി സപ്പായം ഹോതി, കസ്സചി അസപ്പായ"ന്തി ആഗന്തുകാ ഹോന്തു വാ മാ വാ, ദേവസികം സേനാസനം ഗാഹേന്തി. അയം ഉതുകാലേ സേനാസനഗ്ഗാഹോ നാമ.

വസ്സാവാസേ പന അത്ഥി ആഗന്തുകവത്തം, അത്ഥി ആവാസികവത്തം, ആഗന്തുകേന താവ സകട്ഠാനം മുഞ്ചിത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ഗന്ത്വാ വസിതുകാമേന വസ്സൂപനായികദിവസമേവ തത്ഥ ന ഗന്തബ്ബം. വസനട്ഠാനം വാ ഹി തത്ര സമ്ബാധം ഭവേയ്യ, ഭിക്ഖാചാരോ വാ ന സമ്പജ്ജേയ്യ, തേന ന ഫാസും വിഹരേയ്യ. തസ്മാ "ഇദാനി മാസമത്തേന വസ്സൂപനായികാ ഭവിസ്സതീ"തി തം വിഹാരം പവിസിതബ്ബം. തത്ഥ മാസമത്തം വസന്തോ സചേ ഉദ്ദേസത്ഥികോ ഉദ്ദേസസമ്പത്തിം സല്ലക്ഖേത്വാ, സചേ കമ്മട്ഠാനികോ കമ്മട്ഠാനസപ്പായതം സല്ലക്ഖേത്വാ, സചേ പച്ചയത്ഥികോ പച്ചയലാഭം സല്ലക്ഖേത്വാ അന്തോവസ്സേ സുഖം വസിസ്സതി.

സകട്ഠാനതോ ച തത്ഥ ഗച്ഛന്തേന ന ഗോചരഗാമോ ഘട്ടേതബ്ബോ, ന തത്ഥ മനുസ്സാ വത്തബ്ബാ - "തുമ്ഹേ നിസ്സായ സലാകഭത്താദീനി വാ യാഗുഖജ്ജകാദീനി വാ വസ്സാവാസികം വാ നത്ഥി, അയം ചേതിയസ്സ പരിക്ഖാരോ, അയം ഉപോസഥാഗാരസ്സ, ഇദം താളഞ്ചേവ സൂചി ച സമ്പടിച്ഛഥ തുമ്ഹാകം വിഹാര"ന്തി. സേനാസനം പന ജഗ്ഗിത്വാ ദാരുഭണ്ഡമത്തികാഭണ്ഡാനി പടിസാമേത്വാ ഗമിയവത്തം പൂരേത്വാ ഗന്തബ്ബം. ഏവം ഗച്ഛന്തേനാപി ദഹരേഹി പത്തചീവരഭണ്ഡികായോ ഉക്ഖിപാപേത്വാ തേലനാളികത്തരദണ്ഡാദീനി ഗാഹാപേത്വാ ഛത്തം പഗ്ഗയ്ഹ അത്താനം ദസ്സേന്തേന ഗാമദ്വാരേനേവ ന ഗന്തബ്ബം, പടിച്ഛന്നേന അടവിമഗ്ഗേന ഗന്തബ്ബം. അടവിമഗ്ഗേ അസതി ഗുമ്ബാദീനി മദ്ദന്തേന ന ഗന്തബ്ബം, ഗമിയവത്തം പന പൂരേത്വാ വിതക്കം ഛിന്ദിത്വാ സുദ്ധചിത്തേന ഗമനവത്തേനേവ ഗന്തബ്ബം. സചേ പന ഗാമദ്വാരേന മഗ്ഗോ ഹോതി, ഗച്ഛന്തഞ്ച നം സപരിവാരം ദിസ്വാ മനുസ്സാ "അമ്ഹാകം ഥേരോ വിയാ"തി ഉപധാവിത്വാ "കുഹിം, ഭന്തേ, സബ്ബപരിക്ഖാരേ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛഥാ"തി വദന്തി, തേസു ചേ ഏകോ ഏവം വദതി - "വസ്സൂപനായികകാലോ നാമായം, യത്ഥ അന്തോവസ്സേ നിബദ്ധഭിക്ഖാചാരോ ഭണ്ഡപടിച്ഛാദനഞ്ച ലബ്ഭതി, തത്ഥ ഭിക്ഖൂ ഗച്ഛന്തീ"തി. തസ്സ ചേ സുത്വാ തേ മനുസ്സാ "ഭന്തേ, ഇമസ്മിമ്പി ഗാമേ ജനോ ഭുഞ്ജതി ചേവ നിവാസേതി ച, മാ അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛഥാ"തി വത്വാ മിത്താമച്ചേ പക്കോസാപേത്വാ സബ്ബേ സമ്മന്തയിത്വാ വിഹാരേ നിബദ്ധവത്തഞ്ച സലാകഭത്താദീനി ച വസ്സാവാസികഞ്ച പട്ഠപേത്വാ "ഇധേവ ഭന്തേ വസഥാ"തി യാചന്തി, സബ്ബം സാദിതും വട്ടതി. സബ്ബഞ്ഹേതം കപ്പിയഞ്ചേവ അനവജ്ജഞ്ച. കുരുന്ദിയം പന "'കുഹിം ഗച്ഛഥാ'തി വുത്തേ 'അസുകട്ഠാന'ന്തി വത്വാ, 'കസ്മാ തത്ഥ ഗച്ഛഥാ'തി

വുത്തേ ‘കാരണം ആചിക്ഖിതബ്ബ’’’ന്തി വുത്തം. ഉഭയമ്പി പനേത്ഥ സുദ്ധചിത്തത്താവ അനവജ്ജം. ഇദം ആഗന്തുകവത്തം നാമ.

ഇദം പന ആവാസികവത്തം - പടികച്ചേവ ഹി ആവാസികേഹി വിഹാരോ ജഗ്ഗിതബ്ബോ. ഖണ്ഡഫുല്ലപടിസങ്ഖരണപരിഭണ്ഡാനി കാതബ്ബാനി. രത്തിട്ഠാനദിവാട്ഠാനവച്ചകുടിപസ്സാവട്ഠാനാനി പധാനഘരവിഹാരമഗ്ഗോതി ഇമാനി സബ്ബാനി പടിജഗ്ഗിതബ്ബാനി, ചേതിയേ സുധാകമ്മം മുദ്ദവേദികായ തേലമക്ഖനം മഞ്ചപീഠപടിജഗ്ഗനന്തി ഇദമ്പി സബ്ബം കാതബ്ബം - ‘‘വസ്സം വസിതുകാമാ ആഗന്ത്വാ ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാകമ്മട്ഠാനാനുയോഗാദീനി കരോന്താ സുഖം വസിസ്സന്തീ’’തി. കതപരികമ്മേഹി ആസാള്ഹീജുണ്ഹപഞ്ചമിതോ പട്ഠായ വസ്സാവാസികം പുച്ഛിതബ്ബം. കത്ഥ പുച്ഛിതബ്ബം? യതോ പകതിയാ ലബ്ഭതി. യേഹി പന ന ദിന്നപുബ്ബം, തേ പുച്ഛിതും ന വട്ടതി. കസ്മാ പുച്ഛിതബ്ബം? കദാചി ഹി മനുസ്സാ ദേന്തി, കദാചി ദുബ്ഭിക്ഖാദീഹി ഉപദ്ദുതാ ന ദേന്തി. തത്ഥ യേ ന ദസ്സന്തി, തേ അപുച്ഛിത്വാ വസ്സാവാസികേ ഗാഹിതേ ഗാഹിതഭിക്ഖൂനം ലാഭന്തരായോ ഹോതി, തസ്മാ പുച്ഛിത്വാവ ഗാഹേതബ്ബം, പുച്ഛന്തേന ‘‘തുമ്ഹാകം വസ്സാവാസികഗ്ഗാഹകകാലോ ഉപകട്ഠോ’’തി വത്തബ്ബം. സചേ വദന്തി ‘‘ഭന്തേ, ഇമം സംവച്ഛരം ഛാതകാദീഹി ഉപദ്ദുതമ്ഹ, ന സക്കോമ ദാതു’’ന്തി വാ ‘‘യം മയം പുബ്ബേ ദേമ, തതോ ഊനതരം ദസ്സാമാ’’തി വാ ‘‘ഇദാനി കപ്പാസോ സുലഭോ, യം പുബ്ബേ ദേമ, തതോ ബഹുതരം ദസ്സാമാ’’തി വാ വദന്തി, തം സല്ലക്ഖേത്വാ തദനുരൂപേന നയേന തേസം തേസം സേനാസനേ ഭിക്ഖൂനം വസ്സാവാസികം ഗാഹേതബ്ബം.

സചേ മനുസ്സാ വദന്തി - ‘‘യസ്സ അമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം പാപുണാതി, സോ തേമാസം പാനീയം ഉപട്ഠാപേതു, വിഹാരമഗ്ഗം ജഗ്ഗതു, ചേതിയങ്ഗണബോധിയങ്ഗണാനി ജഗ്ഗതു, ബോധിരുക്ഖേ ഉദകം ആസിഞ്ചതൂ’’തി, യസ്സ തം പാപുണാതി, തസ്സ ആചിക്ഖിതബ്ബം. യോ പന ഗാമോ പടിക്കമ്മ യോജനദ്വിയോജനന്തരേ ഹോതി, തത്ര ചേ കുലാനി ഉപനിക്ഖേപം ഠപേത്വാ വിഹാരേ വസ്സാവാസികം ദേന്തിയേവ, താനി കുലാനി അപുച്ഛിത്വാപി തേസം സേനാസനേ വത്തം കത്വാ വസന്തസ്സ വസ്സാവാസികം ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന തേസം സേനാസനേ പംസുകൂലികോ വസതി, ആഗതഞ്ച തം ദിസ്വാ ‘‘തുമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം ദേമാ’’തി വദന്തി, തേന സങ്ഘസ്സ ആചിക്ഖിതബ്ബം. സചേ താനി കുലാനി സങ്ഘസ്സ ദാതും ന ഇച്ഛന്തി, ‘‘തുമ്ഹാകംയേവ ദേമാ’’തി വദന്തി, സഭാഗോ ഭിക്ഖു ‘‘വത്തം കത്വാ ഗണ്ഹാഹീ’’തി വത്തബ്ബോ. പംസുകൂലികസ്സ പനേതം ന വട്ടതി, ഇതി സദ്ധാദേയ്യേ ദായകമനുസ്സാ പുച്ഛിതബ്ബാ.

തത്രുപ്പാദേ പന കപ്പിയകാരകാ പുച്ഛിതബ്ബാ. കഥം പുച്ഛിതബ്ബാ? ‘‘കിം, ആവുസോ, സങ്ഘസ്സ ഭണ്ഡപടിച്ഛാദനം ഭവിസ്സതീ’’തി. സചേ വദന്തി - ‘‘ഭവിസ്സതി, ഭന്തേ, ഏകമേകസ്സ നവഹത്ഥം സാടകം ദസ്സാമ, വസ്സാവാസികം ഗാഹേഥാ’’തി, ഗാഹേതബ്ബം. സചേപി വദന്തി - ‘‘സാടകം നത്ഥി; വത്ഥു പന അത്ഥി, ഗാഹേഥ, ഭന്തേ’’തി, വത്ഥുമ്ഹി സന്തേപി ഗാഹേതും വട്ടതിയേവ. കപ്പിയകാരകാനഞ്ഹി ഹത്ഥേ ‘‘കപ്പിയഭണ്ഡം പരിഭുഞ്ജഥാ’’തി ദിന്നവത്ഥുതോ യം യം കപ്പം, തം തം സബ്ബം പരിഭുഞ്ജിതും അനുഞ്ഞാതം.

യം പനേത്ഥ പിണ്ഡപാതത്ഥായ ഗിലാനപച്ചയത്ഥായ വാ ഉദ്ദിസ്സ ദിന്നം, തം ചീവരേ ഉപനാമേന്തേഹി സങ്ഘസുട്ഠുതായ അപലോകേത്വാ ഉപനാമേതബ്ബം. സേനാസനത്ഥായ ഉദ്ദിസ്സ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, ചീവരവസേനേവ ചതുപച്ചയവസേന വാ ദിന്നം ചീവരേ ഉപനാമേന്താനം അപലോകനകമ്മകിച്ചം നത്ഥി, അപലോകനകമ്മം കരോന്തേഹി ച പുഗ്ഗലവസേനേവ കാതബ്ബം, സങ്ഘവസേന ന കാതബ്ബം. ജാതരൂപരജതവസേനാപി ആമകധഞ്ഞവസേന വാ അപലോകനകമ്മം ന വട്ടതി. കപ്പിയഭണ്ഡവസേന ചീവരതണ്ഡുലാദിവസേനേവ ച വട്ടതി. തം പന ഏവം കത്തബ്ബം - ‘‘ഇദാനി സുഭിക്ഖം സുലഭപിണ്ഡം, ഭിക്ഖൂ ചീവരേന കിലമന്തി, ഏത്തകം നാമ തണ്ഡുലഭാഗം ഭിക്ഖൂനം ചീവരം കാതും രുച്ചതീ’’തി. ‘‘ഗിലാനപച്ചയോ സുലഭോ ഗിലാനോ വാ നത്ഥി, ഏത്തകം നാമ തണ്ഡുലഭാഗം ഭിക്ഖൂനം ചീവരം കാതും രുച്ചതീ’’തി.

ഏവം ചീവരപച്ചയം സല്ലക്ഖേത്വാ സേനാസനസ്സ കാലേ ഘോസിതേ സന്നിപതിതേ സങ്ഘേ സേനാസനഗ്ഗാഹകോ സമ്മന്നിതബ്ബോ. സമ്മന്നന്തേന ച ദ്വേ സമ്മന്നിതബ്ബാതി വുത്തം. ഏവഞ്ഹി നവകോ വുഡ്ഢതരസ്സ, വുഡ്ഢോ ച നവകസ്സ ഗാഹേസ്സതി. മഹന്തേ പന മഹാവിഹാരസദിസേ വിഹാരേ തയോ ചത്താരോ ജനാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. കുരുന്ദിയം പന ‘‘അട്ഠപി സോളസപി ജനേ സമ്മന്നിതും വട്ടതീ’’തി വുത്തം. തേസം സമ്മുതി കമ്മവാചായപി അപലോകനേനപി വട്ടതിയേവ.

തേഹി സമ്മതേഹി ഭിക്ഖൂഹി സേനാസനം സല്ലക്ഖേതബ്ബം, ചേതിയഘരം ബോധിഘരം ആസനഘരം സമ്മുഞ്ജനിഅട്ടോ ദാരുഅട്ടോ വച്ചകുടി ഇട്ഠകസാലാ വഡ്ഢകിസാലാ ദ്വാരകോട്ഠകോ പാനീയമാളോ മഗ്ഗോ പോക്ഖരണീതി ഏതാനി ഹി അസേനാസനാനി, വിഹാരോ അഡ്ഢയോഗോ പാസാദോ ഹമ്മിയം ഗുഹാ മണ്ഡപോ രുക്ഖമൂലം വേളുഗുമ്ബോതി ഇമാനി സേനാസനാനി, താനി ഗാഹേതബ്ബാനി. ഗാഹേന്തേന ച ‘‘പഠമം ഭിക്ഖൂ ഗണേതും, ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ സേയ്യാ ഗണേതു’’ന്തി ഏത്ഥ വുത്തനയേന ഗാഹേതബ്ബാനി. സചേ സങ്ഘികോ ച സദ്ധാദേയ്യോ ചാതി ദ്വേ ചീവരപച്ചയാ ഹോന്തി, തേസു യം ഭിക്ഖൂ പഠമം ഗണ്ഹിതും ഇച്ഛന്തി, തം ഗാഹേത്വാ തസ്സ ഠിതികതോ പട്ഠായ ഇതരോ ഗാഹേതബ്ബോ.

സചേ പന ഭിക്ഖൂനം അപ്പതായ പരിവേണഗ്ഗേന സേനാസനേ ഗാഹിയമാനേ ഏകം പരിവേണം മഹാലാഭം ഹോതി, ദസ വാ ദ്വാദസ വാ ചീവരാനി ലഭന്തി, തം വിജടേത്വാ അഞ്ഞേസു അലാഭകേസു ആവാസേസു പക്ഖിപിത്വാ അഞ്ഞേസമ്പി ഭിക്ഖൂനം ഗാഹേതബ്ബന്തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ - ‘‘ന ഏവം കാതബ്ബം, മനുസ്സാ ഹി അത്തനോ ആവാസജഗ്ഗനത്ഥായ പച്ചയം ദേന്തി, തസ്മാ അഞ്ഞേഹി ഭിക്ഖൂഹി തത്ഥ പവിസിതബ്ബ’’ന്തി. സചേ പനേത്ഥ മഹാഥേരോ പടിക്കോസതി - ‘‘മാവുസോ, ഏവം ഗാഹേഥ, ഭഗവതോ അനുസിട്ഠിം കരോഥ, വുത്തഞ്ഹേതം ഭഗവതാ - ‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പരിവേണഗ്ഗേന ഗാഹേതു’’’ന്തി തസ്സ പടിക്കോസനായ അട്ഠത്വാ ‘‘ഭന്തേ ഭിക്ഖൂ ബഹൂ, പച്ചയോ മന്ദോ, സങ്ഗഹം കാതും വട്ടതീ’’തി തം സഞ്ഞാപേത്വാ ഗാഹേതബ്ബമേവ.

ഗാഹേന്തേന ച സമ്മതേന ഭിക്ഖുനാ മഹാഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ ഏവം വത്തബ്ബം - "ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം സേനാസനം പാപുണാതി, ഗണ്ഹഥ പച്ചയം ധാരേഥാ"തി. "അസുകകുലസ്സ പച്ചയോ അസുകസേനാസനഞ്ച മയ്ഹം പാപുണാതി, ആവുസോ"തി, "പാപുണാതി, ഭന്തേ, ഗണ്ഹഥ ന"ന്തി, "ഗണ്ഹാമി, ആവുസോ"തി, ഗഹിതം ഹോതി. സചേ പന "ഗഹിതം വോ, ഭന്തേ"തി വുത്തേ "ഗഹിതം മേ"തി വാ "ഗണ്ഹിസ്സഥ, ഭന്തേ"തി വുത്തേ "ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി വാ വദതി, "അഗഹിതം ഹോതീ"തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ - "അതീതാനാഗതവചനം വാ ഹോതു, വത്തമാനവചനം വാ, സതുപ്പാദമത്തആലയകരണമത്തമേവ ചേത്ഥ പമാണം, തസ്മാ ഗഹിതമേവ ഹോതീ"തി.

യോപി പംസുകൂലികോ ഭിക്ഖു സേനാസനം ഗഹേത്വാ പച്ചയം വിസ്സജ്ജേതി, അയമ്പി ന അഞ്ഞസ്മിം ആവാസേ പക്ഖിപിതബ്ബോ. തസ്മിംയേവ പരിവേണേ അഗ്ഗിസാലായ വാ ദീഘസാലായ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ അഞ്ഞസ്സ ഗാഹേതും വട്ടതി. പംസുകൂലികോ "വസാമീ"തി സേനാസനം ജഗ്ഗിസ്സതി, ഇതരോ "പച്ചയം ഗണ്ഹാമീ"തി, ഏവം ദ്വീഹി കാരണേഹി സേനാസനം സുജഗ്ഗിതതരം ഭവിസ്സതി. മഹാപച്ചരിയം പന വുത്തം - "പംസുകൂലികേ വാസത്ഥായ സേനാസനം ഗണ്ഹന്തേ സേനാസനഗ്ഗാഹാപകേന വത്തബ്ബം - 'ഭന്തേ, ഇധ പച്ചയോ അത്ഥി, സോ കിം കാതബ്ബോ'തി. തേന 'ഹേട്ഠാ അഞ്ഞം ഗാഹാപേഹീ'തി വത്തബ്ബോ. സചേ പന കിഞ്ചി അവത്വാവ വസതി, വുത്ഥവസ്സസ്സ ച പാദമൂലേ ഠപേത്വാ സാടകം ദേന്തി, വട്ടതി. അഥ വസ്സാവാസികം ദേമാതി വദന്തി, തസ്മിം സേനാസനേ വസ്സംവുത്ഥഭിക്ഖൂനം പാപുണാതീ"തി. യേസം പന സേനാസനം നത്ഥി; കേവലം പച്ചയമേവ ദേന്തി, തേസം പച്ചയം അവസ്സാവാസികേ സേനാസനേ ഗാഹേതും വട്ടതി.

മനുസ്സാ ഥൂപം കത്വാ വസ്സാവാസികം ഗാഹാപേന്തി, ഥൂപോ നാമ അസേനാസനം, തസ്സ സമീപേ രുക്ഖേ വാ മണ്ഡപേ വാ ഉപനിബന്ധിത്വാ ഗാഹാപേതബ്ബം. തേന ഭിക്ഖുനാ ചേതിയം പടിജഗ്ഗിതബ്ബം. ബോധിരുക്ഖബോധിഘരആസനഘരസമ്മുഞ്ജനിഅട്ടദാരുഅട്ടവച്ചകുടിദ്വാരകോട്ഠകപാനീയമാളകദന്തകട്ഠമാളകേസുപി ഏസേവ നയോ. ഭോജനസാലാ പന സേനാസനമേവ, തസ്മാ തം ഏകസ്സ വാ ബഹൂനം വാ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ഗാഹേതും വട്ടതീതി സബ്ബമിദം വിത്ഥാരേന മഹാപച്ചരിയം വുത്തം.

സേനാസനഗ്ഗാഹാപകേന പന പാടിപദഅരുണതോ പട്ഠായ യാവ പുന അരുണം ന ഭിജ്ജതി താവ ഗാഹേതബ്ബം, ഇദഞ്ഹി സേനാസനഗ്ഗാഹസ്സ ഖേത്തം. സചേ പാതോവ ഗാഹിതേ സേനാസനേ അഞ്ഞോ വിതക്കചാരികോ ഭിക്ഖു ആഗന്ത്വാ സേനാസനം യാചതി, "ഗഹിതം, ഭന്തേ, സേനാസനം, വസ്സൂപഗതോ സങ്ഘോ, രമണീയോ വിഹാരോ, രുക്ഖമൂലാദീസു യത്ഥ ഇച്ഛഥ തത്ഥ വസഥാ"തി വത്തബ്ബോ. വസ്സൂപഗതേഹി അന്തോവസ്സേ നിബദ്ധവത്തം ഠപേത്വാ വസ്സൂപഗതാ ഭിക്ഖൂ "സമ്മുഞ്ജനിയോ ബന്ധഥാ"തി വത്തബ്ബാ. സുലഭാ ചേ ദണ്ഡകാ ചേവ സലാകായോ ച ഹോന്തി, ഏകേകേന ഛ പഞ്ച മുട്ഠിസമ്മുഞ്ജനിയോ, ദ്വേ തിസ്സോ യട്ഠിസമ്മുഞ്ജനിയോ വാ ബന്ധിതബ്ബാ. ദുല്ലഭാ ചേ ഹോന്തി, ദ്വേ തിസ്സോ മുട്ഠിസമ്മുഞ്ജനിയോ ഏകാ യട്ഠിസമ്മുഞ്ജനീ ബന്ധിതബ്ബാ. സാമണേരേഹി പഞ്ച പഞ്ച ഉക്കാ കോട്ടേതബ്ബാ. വസനട്ഠാനേ കസാവപരിഭണ്ഡം കാതബ്ബം.

വത്തം കരോന്തേഹി പന "ന ഉദ്ദിസിതബ്ബം, ന ഉദ്ദിസാപേതബ്ബം, ന സജ്ഝായോ കാതബ്ബോ, ന പബ്ബാജേതബ്ബം, ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന ധമ്മസവനം കാതബ്ബം, സബ്ബേവ ഹി ഏതേ പപഞ്ചാ. നിപ്പപഞ്ചാ ഹുത്വാ സമണധമ്മമേവ കരിസ്സാമാ"തി വാ "സബ്ബേ തേരസ ധുതങ്ഗാനി സമാദിയന്തു, സേയ്യം അകപ്പേത്വാ ഠാനചങ്കമേഹി വീതിനാമേന്തു, മൂഗബ്ബതം ഗണ്ഹന്തു, സത്താഹകരണീയേന ഗതാപി ഭാജനീയഭണ്ഡം ലഭന്തൂ"തി വാ ഏവരൂപം അധമ്മികവത്തം ന കാതബ്ബം. ഏവം പന കാതബ്ബം - പരിയത്തിധമ്മോ നാമ തിവിധമ്പി സദ്ധമ്മം പതിട്ഠാപേതി; തസ്മാ സക്കച്ചം ഉദ്ദിസഥ, ഉദ്ദിസാപേഥ, സജ്ഝായം കരോഥ, പധാനഘരേ വസന്താനം സങ്ഘട്ടനം അകത്വാ അന്തോവിഹാരേ നിസീദിത്വാ ഉദ്ദിസഥ, ഉദ്ദിസാപേഥ, സജ്ഝായം കരോഥ, ധമ്മസവനം സമിദ്ധം കരോഥ, പബ്ബാജേന്താ സോധേത്വാ പബ്ബാജേഥ, സോധേത്വാ ഉപസമ്പാദേഥ, സോധേത്വാ നിസ്സയം ദേഥ, ഏകോപി ഹി കുലപുത്തോ പബ്ബജ്ജം ഉപസമ്പദഞ്ച ലഭിത്വാ സകലസാസനം പതിട്ഠാപേതി, അത്തനോ ഥാമേന യത്തകാനി സക്കോഥ തത്തകാനി ധുതങ്ഗാനി സമാദിയഥ. അന്തോവസ്സം നാമേതം സകലദിവസം രത്തിയാ ച പഠമപച്ഛിമയാമേസു അപ്പമത്തേഹി ഭവിതബ്ബം, വീരിയം ആരഭിതബ്ബം. പോരാണകമഹാഥേരാപി സബ്ബപലിബോധേ ഛിന്ദിത്വാ അന്തോവസ്സേ ഏകചാരികവത്തം പൂരയിംസു, ഭസ്സേ മത്തം ജാനിത്വാ ദസവത്ഥുകകഥം ദസഅസുഭദസാനുസ്സതിഅട്ഠതിംസാരമ്മണകഥഞ്ച കാതും വട്ടതി, ആഗന്തുകാനം വത്തം കാതും സത്താഹകരണീയേന ഗതാനം അപലോകേത്വാ ദാതും വട്ടതീതി ഏവരൂപം വത്തം കാതബ്ബം.

അപിച ഭിക്ഖൂ ഓവദിതബ്ബാ - "വിഗ്ഗാഹികപിസുണഫരുസവചനാനി മാ വദഥ, ദിവസേ ദിവസേ സീലാനി ആവജ്ജേന്താ ചതുരാരക്ഖം അഹാപേന്താ മനസികാരബഹുലാ വിഹരഥാ"തി. ദന്തകട്ഠഖാദനവത്തം ആചിക്ഖിതബ്ബം, ചേതിയം വാ ബോധിം വാ വന്ദന്തേന ഗന്ധമാലം വാ പൂജേന്തേന പത്തം വാ ഥവികായ പക്ഖിപന്തേന ന കഥേതബ്ബം, ഭിക്ഖാചാരവത്തം ആചിക്ഖിതബ്ബം - "അന്തോഗാമേ മനുസ്സേഹി സദ്ധിം പച്ചയസഞ്ഞുത്തകഥാ വാ വിസഭാഗകഥാ വാ ന കഥേതബ്ബാ, രക്ഖിതിന്ദ്രിയേഹി ഭവിതബ്ബം, ഖന്ധകവത്തഞ്ച സേഖിയവത്തഞ്ച പൂരേതബ്ബ"ന്തി ഏവരൂപാ ബഹുകാപി നിയ്യാനികകഥാ ആചിക്ഖിതബ്ബാതി.

പച്ഛിമവസ്സൂപനായികദിവസേ പന സചേ കാലം ഘോസേത്വാ സന്നിപതിതേ സങ്ഘേ കോചി ദസഹത്ഥം വത്ഥം ആഹരിത്വാ വസ്സാവാസികം ദേതി, ആഗന്തുകോ സചേ ഭിക്ഖു സങ്ഘത്ഥേരോ ഹോതി, തസ്സ ദാതബ്ബം. നവകോ ചേ ഹോതി, സമ്മതേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘത്ഥേരോ വത്തബ്ബോ - "സചേ ഭന്തേ ഇച്ഛഥ, പഠമഭാഗം മുഞ്ചിത്വാ ഇദം വത്ഥം ഗണ്ഹഥാ"തി, അമുഞ്ചന്തസ്സ ന ദാതബ്ബം. സചേ പന പുബ്ബേ ഗാഹിതം മുഞ്ചിത്വാ ഗണ്ഹാതി, ദാതബ്ബം. ഏതേനേവുപായേന ദുതിയത്ഥേരതോ പട്ഠായ പരിവത്തേത്വാ പത്തട്ഠാനേ ആഗന്തുകസ്സ ദാതബ്ബം. സചേ പഠമവസ്സൂപഗതാ ദ്വേ തീണി ചത്താരി പഞ്ച വാ വത്ഥാനി അലത്ഥും, ലദ്ധം ലദ്ധം ഏതേനേവുപായേന വിസ്സജ്ജാപേത്വാ യാവ ആഗന്തുകസ്സ സമകം ഹോതി, താവ ദാതബ്ബം. തേന പന സമകേ ലദ്ധേ അവസിട്ഠോ അനുഭാഗോ ഥേരാസനേ ദാതബ്ബോ. പച്ചുപ്പന്നേ ലാഭേ സതി ഠിതികായ ഗാഹേതും കതികം കാതും വട്ടതി.

സചേ ദുബ്ഭിക്ഖം ഹോതി, ദ്വീസുപി വസ്സൂപനായികാസു വസ്സൂപഗതാ ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖായ കിലമന്താ “ആവുസോ, ഇധ വസന്താ സബ്ബേവ കിലമാമ, സാധു വത ദ്വേഭാഗാ ഹോമ, യേസം ഞാതിപവാരിതട്ഠാനാനി അത്ഥി, തേ തത്ഥ വസിത്വാ പവാരണായ ആഗന്ത്വാ അത്തനോ പത്തം വസ്സാവാസികം ഗണ്ഹന്തൂ”തി വദന്തി, തേസു യേ തത്ഥ വസിത്വാ പവാരണായ ആഗച്ഛന്തി, തേസം അപലോകേത്വാ വസ്സാവാസികം ദാതബ്ബം. സാദിയന്താപി ഹി തേ നേവ വസ്സാവാസികസ്സ സാമിനോ, ഖീയന്താപി ച ആവാസികാ നേവ അദാതും ലഭന്തി. കുരുന്ദിയം പന വുത്തം - “കതികവത്തം കാതബ്ബം - ‘സബ്ബേസം നോ ഇധ യാഗുഭത്തം നപ്പഹോതി, സഭാഗട്ഠാനേ വസിത്വാ ആഗച്ഛഥ, തുമ്ഹാകം പത്തം വസ്സാവാസികം ലഭിസ്സഥാ’തി. തഞ്ചേ ഏകോ പടിബാഹതി, സുപടിബാഹിതം; നോ ചേ പടിബാഹതി, കതികാ സുകതാ. പച്ഛാ തേസം തത്ഥ വസിത്വാ ആഗതാനം അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബം, അപലോകനകാലേ പടിബാഹിതും ന ലബ്ഭതീ”തി. പുനപി വുത്തം - “സചേ വസ്സൂപഗതേസു ഏകച്ചാനം വസ്സാവാസികേ അപാപുണന്തേ ഭിക്ഖൂ കതികം കരോന്തി - ‘ഛിന്നവസ്സാനം വസ്സാവാസികഞ്ച ഇദാനി ഉപ്പജ്ജനകവസ്സാവാസികഞ്ച ഇമേസം ദാതും രുച്ചതീ’തി ഏവം കതികായ കതായ ഗാഹിതസദിസമേവ ഹോതി, ഉപ്പന്നുപ്പന്നം തേസമേവ ദാതബ്ബ”ന്തി.

തേമാസം പാനീയം ഉപട്ഠാപേത്വാ വിഹാരമഗ്ഗചേതിയങ്ഗണബോധിയങ്ഗണാനി ജഗ്ഗിത്വാ ബോധിരുക്ഖേ ഉദകം സിഞ്ചിത്വാ പക്കന്തോപി വിബ്ഭന്തോപി വസ്സാവാസികം ലഭതിയേവ. ഭതിനിവിട്ഠഞ്ഹി തേന കതം. സങ്ഘികം പന അപലോകനകമ്മം കത്വാ ഗാഹിതം അന്തോവസ്സേ വിബ്ഭന്തോപി ലഭതേവ. പച്ചയവസേന ഗാഹിതം പന ന ലഭതീതി വദന്തി.

സചേ വുത്ഥവസ്സോ ദിസംഗമികോ ഭിക്ഖു ആവാസികസ്സ ഹത്ഥതോ കിഞ്ചിദേവ കപ്പിയഭണ്ഡം ഗഹേത്വാ “അസുകകുലേ മയ്ഹം വസ്സാവാസികം പത്തം, തം ഗണ്ഹഥാ”തി വത്വാ ഗതട്ഠാനേ വിബ്ഭമതി, വസ്സാവാസികം സങ്ഘികം ഹോതി. സചേ പന മനുസ്സേ സമ്മുഖാ സമ്പടിച്ഛാപേത്വാ ഗച്ഛതി, ലഭതി. “ഇദം വസ്സാവാസികം അമ്ഹാകം സേനാസനേ വുത്ഥഭിക്ഖുനോ ദേമാ”തി വുത്തേ, യസ്സ ഗാഹിതം തസ്സേവ ഹോതി. സചേ പന സേനാസനസാമികസ്സ പിയകമ്യതായ പുത്തധീതാദയോ ബഹൂനി വത്ഥാനി ആഹരിത്വാ “അമ്ഹാകം സേനാസനേ ദേമാ”തി ദേന്തി, തത്ഥ വസ്സൂപഗതസ്സ ഏകമേവ വത്ഥം ദാതബ്ബം, സേസാനി സങ്ഘികാനി ഹോന്തി, വസ്സാവാസികട്ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബാനി. ഠിതികായ അസതി ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബാനി. സേനാസനേ വസ്സൂപഗതം ഭിക്ഖും നിസ്സായ ഉപ്പന്നേന ചിത്തപ്പസാദേന ബഹൂനി വത്ഥാനി ആഹരിത്വാ “സേനാസനസ്സ ദേമാ”തി ദിന്നേസുപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന പാദമൂലേ ഠപേത്വാ “ഏതസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദേമാ”തി വദന്തി, തസ്സേവ ഹോന്തി.

ഏകസ്സ ഗേഹേ ദ്വേ വസ്സാവാസികാനി - പഠമഭാഗോ സാമണേരസ്സ ഗാഹിതോ ഹോതി, ദുതിയോ ഥേരാസനേ. സോ ഏകം ദസഹത്ഥം, ഏകം അട്ഠഹത്ഥം സാടകം പേസേതി “വസ്സാവാസികം പത്തഭിക്ഖൂനം ദേഥാ”തി വിചിനിത്വാ വരഭാഗം സാമണേരസ്സ ദത്വാ അനുഭാഗോ ഥേരാസനേ ദാതബ്ബോ. സചേ പന ഉഭോപി ഘരം നേത്വാ ഭോജേത്വാ സയമേവ പാദമൂലേ ഠപേതി, യം യസ്സ ദിന്നം, തദേവ തസ്സ ഹോതി.

ഇതോ പരം മഹാപച്ചരിയം ആഗതനയോ ഹോതി - “ഏകസ്സ ഘരേ ദഹരസാമണേരസ്സ വസ്സാവാസികം പാപുണാതി, സോ ചേ പുച്ഛതി - ‘അമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം കസ്സ പത്ത’ന്തി, ‘സാമണേരസ്സാ’തി അവത്വാ ‘ദാനകാലേ ജാനിസ്സസീ’തി വത്വാ ദാനദിവസേ ഏകം മഹാഥേരം പേസേത്വാ നീഹരാപേതബ്ബം. സചേ യസ്സ വസ്സാവാസികം പത്തം, സോ വിബ്ഭമതി വാ കാലം വാ കരോതി, മനുസ്സാ ചേ പുച്ഛന്തി - ‘കസ്സ അമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം പത്ത’ന്തി, തേസം യഥാഭൂതം ആചിക്ഖിതബ്ബം. സചേ തേ വദന്തി - ‘തുമ്ഹാകം ദേമാ’തി, തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പാപുണാതി. അഥ സങ്ഘസ്സ വാ ഗണസ്സ വാ ദേന്തി, സങ്ഘസ്സ വാ ഗണസ്സ വാ പാപുണാതി. സചേ വസ്സൂപഗതാ സുദ്ധപംസുകൂലികായേവ ഹോന്തി, ആനേത്വാ ദിന്നം വസ്സാവാസികം സേനാസനപരിക്ഖാരം വാ കത്വാ ഠപേതബ്ബം, ബിമ്ബോഹനാദീനി വാ കാതബ്ബാനീ”തി. ഇദം നേവാസികവത്തം.

സേനാസനഗ്ഗാഹകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഉപനന്ദവത്ഥുകഥാ

൩൧൮. ഉപനന്ദവത്ഥുസ്മിം - **തത്ഥ തയാ മോഘപുരിസ ഗഹിതം ഇധ മുത്തം, ഇധ തയാ ഗഹിതം തത്ര മുത്തന്തി** ഏത്ഥ അയമത്ഥോ - യം തയാ തത്ഥ സേനാസനം ഗഹിതം, തം തേ ഗണ്ഹന്തേനേവ ഇധ മുത്തം ഹോതി. “ഇധ ദാനാഹം, ആവുസോ, മുഞ്ചാമീ”തി വദന്തേന പന തം തത്രാപി മുത്തം. ഏവം ത്വം ഉഭയത്ഥ പരിബാഹിരോതി.

അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയോ - ഗഹണേന ഗഹണം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, ഗഹണേന ആലയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, ആലയേന ഗഹണം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, ആലയേന ആലയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. കഥം? ഇധേകച്ചോ വസ്സൂപനായികദിവസേ ഏകസ്മിം വിഹാരേ സേനാസനം ഗഹേത്വാ സാമന്തവിഹാരം ഗന്ത്വാ തത്രാപി ഗണ്ഹാതി, തസ്സ ഇമിനാ ഗഹണേന പുരിമം ഗഹണം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. അപരോ “ഇധ വസിസ്സാമീ”തി ആലയമത്തം കത്വാ സാമന്തവിഹാരം ഗന്ത്വാ തത്ഥ സേനാസനം ഗണ്ഹാതി, തസ്സ ഇമിനാ ഗഹണേന പുരിമോ ആലയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ഏകോ “ഇധ വസിസ്സാമീ”തി സേനാസനം വാ ഗഹേത്വാ ആലയം വാ കത്വാ സാമന്തവിഹാരം ഗന്ത്വാ “ഇധേവ ദാനി വസിസ്സാമീ”തി ആലയം കരോതി, ഇച്ചസ്സ ആലയേന വാ ഗഹണം ആലയേന വാ ആലയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, സബ്ബത്ഥ പച്ഛിമേ ഗഹണേ വാ ആലയേ വാ തിട്ഠതി. യോ പന “ഏകസ്മിം വിഹാരേ സേനാസനം ഗഹേത്വാ അഞ്ഞസ്മിം വിഹാരേ വസിസ്സാമീ”തി ഗച്ഛതി, തസ്സ ഉപചാരസീമാതിക്കമേ സേനാസനഗ്ഗാഹോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. യദി പന “തത്ഥ ഫാസു ഭവിസ്സതി, വസിസ്സാമി; നോ ചേ, ആഗമിസ്സാമീ”തി ഗന്ത്വാ അഫാസുഭാവം ഞത്വാ പച്ചാഗച്ഛതി, വട്ടതി.

൩൧൯. തിവസ്സന്തരേനാതി ഏത്ഥ **തിവസ്സന്തരോ** നാമ യോ ദ്വീഹി വസ്സേഹി മഹന്തതരോ വാ ദഹരതരോ വാ ഹോതി. യോ പന ഏകേന വസ്സേന മഹന്തതരോ വാ ദഹരതരോ വാ ഹോതി, യോ വാ സമാനവസ്സോ, തത്ഥ വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി. ഇമേ സബ്ബേ ഏകസ്മിം മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ ദ്വേ ദ്വേ ഹുത്വാ നിസീദിതും ലഭന്തി. യം

തിണ്ണം പഹോതി, തം സംഹാരിമം വാ ഹോതു അസംഹാരിമം വാ, തഥാരൂപേ അപി ഫലകഖണ്ഡേ അനുപസമ്പന്നേനാപി സദ്ധിം നിസീദിതും വട്ടതി.

ഹത്ഥിനഖകന്തി ഹത്ഥികുമ്ഭേ പതിട്ഠിതം; ഏവം കതസ്സ കിരേതം നാമം. **സബ്ബം പാസാദപരിഭോഗ**ന്തി സുവണ്ണരജതാദിവിചിത്രാനി കവാടാനി മഞ്ചപീഠാനി താലവണ്ടാനി സുവണ്ണരജതമയപാനീയഘടപാനീയസരാവാനി യംകിഞ്ചി ചിത്തകമ്മകതം, സബ്ബം വട്ടതി. "പാസാദസ്സ ദാസിദാസം ഖേത്തവത്ഥും ഗോമഹിംസം ദേമാ"തി വദന്തി, പാടേക്കം ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി, പാസാദേ പടിഗ്ഗഹിതേ പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി. ഗോനകാദീനി സങ്ഘികവിഹാരേ വാ പുഗ്ഗലികവിഹാരേ വാ മഞ്ചപീഠകേസു അത്ഥരിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടന്തി. ധമ്മാസനേ പന ഗിഹിവികടനിഹാരേന ലബ്ഭന്തി, തത്രാപി നിപജ്ജിതും ന വട്ടതി.

ഉപനന്ദവത്ഥുകഥാ നിട്ഠിതാ.

അവിസ്സജ്ജിയവത്ഥുകഥാ

൩൨൧. **പഞ്ചിമാനീ**തി രാസിവസേന പഞ്ച, സരൂപവസേന പനേതാനി ബഹൂനി ഹോന്തി. തത്ഥ **ആരാമോ** നാമ പുപ്ഫാരാമോ വാ ഫലാരാമോ വാ. **ആരാമവത്ഥു** നാമ തേസംയേവ ആരാമാനം അത്ഥായ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ഠപിതോകാസോ; തേസു വാ ആരാമേസു വിനട്ഠേസു തേസം പോരാണകഭൂമിഭാഗോ. **വിഹാരോ** നാമ യംകിഞ്ചി പാസാദാദിസേനാസനം. **വിഹാരവത്ഥു** നാമ തസ്സ പതിട്ഠാനോകാസോ. **മഞ്ചോ** നാമ - മസാരകോ, ബുന്ദികാബദ്ധോ, കുളീരപാദകോ ആഹച്ചപാദകോതി ഇമേസം പുബ്ബേ വുത്താനം ചതുന്നം മഞ്ചാനം അഞ്ഞതരോ . **പീഠം** നാമ മസാരകാദീനംയേവ ചതുന്നം പീഠാനം അഞ്ഞതരം. **ഭിസി** നാമ ഉണ്ണഭിസിആദീനം പഞ്ചന്നം അഞ്ഞതരാ. **ബിമ്ബോഹനം** നാമ വുത്തപ്പകാരാനം ബിമ്ബോഹനാനം അഞ്ഞതരം. **ലോഹകുമ്ഭീ** നാമ കാളലോഹേന വാ തമ്ബലോഹേന വാ യേന കേനചി ലോഹേന കതാ കുമ്ഭീ. **ലോഹഭാണകാദീ**സുപി ഏസേവ നയോ. ഏത്ഥ പന **ഭാണക**ന്തി അരഞ്ജരോ വുച്ചതി. **വാരകോ**തി ഘടോ. **കടാഹം** കടാഹമേവ. **വാസി**ആദീസു **വല്ലി**ആദീസു ച ദുവിഞ്ഞേയ്യം നാമ നത്ഥി. ഏവം -

ദ്വിസങ്ഗഹാനി ദ്വേ ഹോന്തി, തതിയം ചതുസങ്ഗഹം;
ചതുത്ഥം നവകോട്ഠാസം, പഞ്ചമം അട്ഠഭേദനം.

ഇതി പഞ്ചഹി രാസീഹി, പഞ്ചനിമ്മലലോചനോ;
പഞ്ചവീസവിധം നാഥോ, ഗരുഭണ്ഡം പകാസയി.

തത്രായം വിനിച്ഛയകഥാ - ഇദഞ്ഹി സബ്ബമ്പി ഗരുഭണ്ഡം ഇധ അവിസ്സജ്ജിയം, കീടാഗിരിവത്ഥുസ്മിം "അവേഭങ്ഗിയ"ന്തി വുത്തം. പരിവാരേ പന -

"അവിസ്സജ്ജിയം അവേഭങ്ഗിയം, പഞ്ച വുത്താ മഹേസിനാ;
വിസ്സജ്ജേന്തസ്സ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ അനാപത്തി,
പഞ്ഹാ മേസാ കുസലേഹി ചിന്തിതാ"തി. (പരി॰ ൪൭൯) -

ആഗതം. തസ്മാ മൂലച്ഛേജ്ജവസേന അവിസ്സജ്ജിയം അവേഭങ്ഗിയഞ്ച പരിവത്തനവസേന പന വിസ്സജ്ജേന്തസ്സ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ച അനാപത്തീതി ഏവമേത്ഥ അധിപ്പായോ വേദിതബ്ബോ.

തത്രായം അനുപുബ്ബികഥാ - ഇദം താവ പഞ്ചവിധമ്പി ചീവരപിണ്ഡപാതഭേസജ്ജത്ഥായ ഉപനേതും ന വട്ടതി. ഥാവരേന ച ഥാവരം ഗരുഭണ്ഡേന ച ഗരുഭണ്ഡം പരിവത്തേതും വട്ടതി. ഥാവരേ പന ഖേത്തം വത്ഥു തളാകം മാതികാതി ഏവരൂപം ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ വിചാരേതും വാ സമ്പടിച്ഛിതും വാ അധിവാസേതും വാ ന വട്ടതി, കപ്പിയകാരകേഹേവ വിചാരിതതോ കപ്പിയഭണ്ഡം വട്ടതി. ആരാമേന പന ആരാമം ആരാമവത്ഥും വിഹാരം വിഹാരവത്ഥുന്തി ഇമാനി ചത്താരി പരിവത്തേതും വട്ടതി.

തത്രായം പരിവത്തനനയോ - സങ്ഘസ്സ നാളികേരാരാമോ ദൂരേ ഹോതി, കപ്പിയകാരകാ വാ ബഹുതരം ഖാദന്തി. യമ്പി ന ഖാദന്തി, തതോ സകടവേതനം ദത്വാ അപ്പമേവ ഹരന്തി. അഞ്ഞേസം പന തസ്സ ആരാമസ്സ അവിദൂരഗാമവാസീനം മനുസ്സാനം വിഹാരസ്സ സമീപേ ആരാമോ ഹോതി, തേ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ സകേന ആരാമേന തം ആരാമം യാചന്തി, സങ്ഘേന "രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ"തി അപലോകേത്വാ സമ്പടിച്ഛിതബ്ബോ. സചേപി ഭിക്ഖൂനം രുക്ഖസഹസ്സം ഹോതി, മനുസ്സാനം പഞ്ച സതാനി, "തുമ്ഹാകം ആരാമോ ഖുദ്ദകോ"തി ന വത്തബ്ബം. കിഞ്ചാപി ഹി അയം ഖുദ്ദകോ, അഥ ഖോ ഇതരതോ ബഹുതരം ആയം ദേതി. സചേപി സമകമേവ ദേതി; ഏവമ്പി ഇച്ഛിതിച്ഛിതക്ഖണേ പരിഭുഞ്ജിതും സക്കാതി ഗഹേതബ്ബമേവ. സചേ പന മനുസ്സാനം ബഹുതരാ രുക്ഖാ ഹോന്തി, "നനു തുമ്ഹാകം ബഹുതരാ രുക്ഖാ"തി വത്തബ്ബം. സചേ "അതിരേകം അമ്ഹാകം പുഞ്ഞം ഹോതു, സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി വദന്തി, ജാനാപേത്വാ സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. ഭിക്ഖൂനം രുക്ഖാ ഫലധാരിനോ, മനുസ്സാനം രുക്ഖാ ന താവ ഫലം ഗണ്ഹന്തി, കിഞ്ചാപി ന ഗണ്ഹന്തി, ന ചിരേന ഗണ്ഹിസ്സന്തീതി സമ്പടിച്ഛിതബ്ബമേവ. മനുസ്സാനം രുക്ഖാ ഫലധാരിനോ, ഭിക്ഖൂനം ന താവ ഫലം ഗണ്ഹന്തി, "നനു തുമ്ഹാകം രുക്ഖാ ഫലധാരിനോ"തി വത്തബ്ബം. സചേ "ഗണ്ഹഥ, ഭന്തേ, അമ്ഹാകം പുഞ്ഞം ഭവിസ്സതീ"തി ദേന്തി, ജാനാപേത്വാ സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി; ഏവം ആരാമേന ആരാമോ പരിവത്തേതബ്ബോ. ഏതേനേവ നയേന ആരാമവത്ഥുപി വിഹാരോപി വിഹാരവത്ഥുപി ആരാമേന പരിവത്തേതബ്ബം. ആരാമവത്ഥുനാ ച മഹന്തേന വാ ഖുദ്ദകേന വാ ആരാമആരാമവത്ഥു വിഹാരവിഹാരവത്ഥൂനി .

കഥം വിഹാരേന വിഹാരോ പരിവത്തേതബ്ബോ? സങ്ഘസ്സ അന്തോഗാമേ ഗേഹം ഹോതി, മനുസ്സാനം വിഹാരമജ്ഝേ പാസാദോ, ഉഭോപി അഗ്ഘേന സമകാ, സചേ മനുസ്സാ തേന പാസാദേന തം ഗേഹം യാചന്തി, സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. ഭിക്ഖൂനം ചേ മഹഗ്ഘതരം ഗേഹം ഹോതി, "മഹഗ്ഘതരം അമ്ഹാകം ഗേഹ"ന്തി വുത്തേ "കിഞ്ചാപി മഹഗ്ഘതരം, പബ്ബജിതാനം അസാരുപ്പം, ന സക്കാ തത്ഥ പബ്ബജിതേഹി വസിതും, ഇദം പന സാരുപ്പം

ഗണ്ഹഥാ”തി വദന്തി; ഏവമ്പി സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. സചേ പന മനുസ്സാനം മഹഗ്ഘം ഹോതി, “നനു തുമ്ഹാകം ഗേഹം മഹഗ്ഘ”ന്തി വത്തബ്ബം. “ഹോതു, ഭന്തേ, അമ്ഹാകം പുഞ്ഞം ഭവിസ്സതി, ഗണ്ഹഥാ”തി വുത്തേ പന സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. ഏവം വിഹാരേന വിഹാരോ പരിവത്തേതബ്ബോ. ഏതേനേവ നയേന വിഹാരവത്ഥുപി ആരാമോപി ആരാമവത്ഥുപി വിഹാരേന പരിവത്തേതബ്ബം. വിഹാരവത്ഥുനാ ച മഹഗ്ഘേന വാ അപ്പഗ്ഘേന വാ വിഹാരവിഹാരവത്ഥുആരാമആരാമവത്ഥൂനി. ഏവം താവ ഥാവരേന ഥാവരപരിവത്തനം വേദിതബ്ബം.

ഗരുഭണ്ഡേന ഗരുഭണ്ഡപരിവത്തനേ പന മഞ്ചപീഠം മഹന്തം വാ ഹോതു ഖുദ്ദകം വാ, അന്തമസോ ചതുരങ്ഗുലപാദകം വാ ഗാമദാരകേഹി പംസ്വാഗാരകേസു കീളന്തേഹി കതമ്പി സങ്ഘസ്സ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി. സചേപി രാജരാജമഹാമത്താദയോ ഏകപ്പഹാരേനേവ മഞ്ചസതം വാ മഞ്ചസഹസ്സം വാ ദേന്തി, സബ്ബേ കപ്പിയമഞ്ചാ സമ്പടിച്ഛിതബ്ബാ, സമ്പടിച്ഛിത്വാ വുഡ്ഢപടിപാടിയാ “സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജഥാ”തി ദാതബ്ബാ, പുഗ്ഗലികവസേന ന ദാതബ്ബാ. അതിരേകമഞ്ചേ ഭണ്ഡാഗാരാദീസു പഞ്ഞപേത്വാ പത്തചീവരം നിക്ഖിപിതുമ്പി വട്ടതി. ബഹിസീമായ “സങ്ഘസ്സ ദേമാ”തി ദിന്നമഞ്ചോ സങ്ഘത്ഥേരസ്സ വസനട്ഠാനേ ദാതബ്ബോ. തത്ഥ ചേ ബഹൂ മഞ്ചാ ഹോന്തി, മഞ്ചേന കമ്മം നത്ഥി; യസ്സ വസനട്ഠാനേ കമ്മം അത്ഥി, തത്ഥ “സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജഥാ”തി ദാതബ്ബോ. മഹഗ്ഘേന സതഗ്ഘനകേന വാ സഹസ്സഗ്ഘനകേന വാ സതസഹസ്സഗ്ഘനകേന വാ മഞ്ചേന അഞ്ഞം മഞ്ചസതം ലഭതി, പരിവത്തേത്വാ ഗഹേതബ്ബം. ന കേവലം മഞ്ചേന മഞ്ചോയേവ, ആരാമആരാമവത്ഥുവിഹാരവിഹാരവത്ഥുപീഠഭിസിബിമ്ബോഹനാനിപി പരിവത്തേതും വട്ടന്തി. ഏസ നയോ പീഠഭിസിബിമ്ബോഹനേസുപി. ഏതേസു ഹി കപ്പിയാകപ്പിയം വുത്തനയമേവ. തത്ഥ അകപ്പിയം ന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, കപ്പിയം സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. അകപ്പിയം വാ മഹഗ്ഘം കപ്പിയം വാ പരിവത്തേത്വാ വുത്തവത്ഥൂനി ഗഹേതബ്ബാനി. അഗരുഭണ്ഡുപഗം പന ഭിസിബിമ്ബോഹനം നാമ നത്ഥി.

ലോഹകുമ്ഭീ ലോഹഭാണകം ലോഹകടാഹന്തി ഇമാനി തീണി മഹന്താനി വാ ഹോന്തു ഖുദ്ദകാനി വാ അന്തമസോ പസതമത്തഉദകഗണ്ഹനകാനിപി ഗരുഭണ്ഡാനിയേവ. ലോഹവാരകോ പന കാളലോഹതമ്ബലോഹവട്ടലോഹകംസലോഹാനം യേന കേനചി കതോ സീഹളദീപേ പാദഗണ്ഹനകോ ഭാജേതബ്ബോ. പാദോ ച നാമ മഗധനാളിയാ പഞ്ചനാളിമത്തം ഗണ്ഹാതി, തതോ അധികഗണ്ഹനകോ ഗരുഭണ്ഡം. ഇമാനി താവ പാളിയം ആഗതാനി ലോഹഭാജനാനി.

പാളിയം പന അനാഗതാനിപി ഭിങ്ഗാരപടിഗ്ഗഹഉളുങ്കദബ്ബികടച്ഛുപാതിതട്ടകസരകസമുഗ്ഗഅങ്ഗാരകപല്ലധൂമകടച്ഛുആദീനി ഖുദ്ദകാനി വാ മഹന്താനി വാ സബ്ബാനി ഗരുഭണ്ഡാനി. പത്തോ, അയഥാലകം, തമ്ബലോഹഥാലകന്തി ഇമാനി പന ഭാജനീയാനി. കംസലോഹവട്ടലോഹഭാജനവികതി സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ ഗിഹിവികടാ വാ വട്ടതി, പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന ന വട്ടതി. കംസലോഹാദിഭാജനം സങ്ഘസ്സ ദിന്നമ്പി ഹി പാരിഹാരിയം ന വട്ടതി. “ഗിഹിവികടനിഹാരേനേവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബ”ന്തി മഹാപച്ചരിയം വുത്തം.

ഠപേത്വാ പന ഭാജനവികതിം അഞ്ഞസ്മിമ്പി കപ്പിയലോഹഭണ്ഡേ - അഞ്ജനീ, അഞ്ജനിസലാകാ, കണ്ണമലഹരണീ, സൂചി, പണ്ണസൂചി, ഖുദ്ദകോ, പിപ്ഫലകോ, ഖുദ്ദകം, ആരകണ്ടകം, കുഞ്ചികാ, താളം, കത്തരയട്ഠി വേധകോ, നത്ഥുദാനം, ഭിന്ദിവാലോ, ലോഹകൂടോ, ലോഹകുട്ടി, ലോഹഗുളോ, ലോഹപിണ്ഡി, ലോഹചക്കലികം, അഞ്ഞമ്പി വിപ്പകതലോഹഭണ്ഡം ഭാജനീയം. ധൂമനേത്തഫാലദീപരുക്ഖദീപകപല്ലകഓലമ്ബകദീപഇത്ഥിപുരിസതിരച്ഛാനഗതരൂപകാനി പന അഞ്ഞാനി വാ ഭിത്തിച്ഛദനകവാടാദീസു ഉപനേതബ്ബാനി, അന്തമസോ ലോഹഖിലകം ഉപാദായ സബ്ബാനി ലോഹഭണ്ഡാനി ഗരുഭണ്ഡാനിയേവ ഹോന്തി, അത്തനാ ലദ്ധാനിപി പരിഹരിത്വാ പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന ന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി, സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ ഗിഹിവികടാനി വാ വട്ടന്തി. തിപുഭണ്ഡേപി ഏസേവ നയോ. ഖീരപാസാണമയാനി തട്ടകസരകാദീനി ഗരുഭണ്ഡാനിയേവ.

ഘടകോ പന തേലഭാജനം വാ പാദഗണ്ഹനകതോ അതിരേകമേവ ഗരുഭണ്ഡം. സുവണ്ണരജതഹാരകൂടജാതിഫലികഭാജനാനി ഗിഹിവികടാനിപി ന വട്ടന്തി, പഗേവ സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന വാ. സേനാസനപരിഭോഗേ പന ആമാസമ്പി അനാമാസമ്പി സബ്ബം വട്ടതി.

വാസിആദീസു യായ വാസിയാ ഠപേത്വാ ദണ്ഡകട്ഠച്ഛേദനം വാ ഉച്ഛുതച്ഛനം വാ അഞ്ഞം മഹാകമ്മം കാതും ന സക്കാ, അയം ഭാജനീയാ. തതോ മഹത്തരീ യേന കേനചി ആകാരേന കതാ വാസി ഗരുഭണ്ഡമേവ. ഫരസു പന അന്തമസോ വേജ്ജാനം സിരാവേധനഫരസുപി ഗരുഭണ്ഡമേവ. കുഠാരിയം ഫരസുസദിസോ ഏവ വിനിച്ഛയോ. യാ പന ആവുധസങ്ഖേപേന കതാ, അയം അനാമാസാ. കുദാലോ അന്തമസോ ചതുരങ്ഗുലമത്തോപി ഗരുഭണ്ഡമേവ. നിഖാദനം ചതുരസ്സമുഖം വാ ഹോതു ദോണിമുഖം വാ വങ്കം വാ ഉജുകം വാ, അന്തമസോ സമ്മുഞ്ജനിദണ്ഡകവേധനമ്പി ദണ്ഡബദ്ധം ചേ, ഗരുഭണ്ഡമേവ. സമ്മുഞ്ജനിദണ്ഡഖണനകം പന അദണ്ഡകം ഫലമത്തമേവ, യം സക്കാ സിപാടികായ പക്ഖിപിത്വാ പരിഹരിതും, തം ഭാജനീയം. സിഖരമ്പി നിഖാദനേനേവ സങ്ഗഹിതം. യേഹി മനുസ്സേഹി വിഹാരേ വാസിആദീനി ദിന്നാനി ഹോന്തി, തേ ച ഘരേ ഡഡ്ഢേ വാ ചോരേഹി വാ വിലുത്തേ “ദേഥ നോ, ഭന്തേ, ഉപകരണേ, പുന പാകതികേ കരിസ്സാമാ”തി വദന്തി, ദാതബ്ബാ. സചേ ആഹരന്തി , ന വാരേതബ്ബാ; അനാഹരന്താപി ന ചോദേതബ്ബാ.

കമ്മാരതട്ടകാരചുന്ദകാരനളകാരമണികാരപത്തബന്ധകാനം അധികരണിമുട്ഠികസണ്ഡാസതുലാദീനി സബ്ബാനി ലോഹമയഉപകരണാനി സങ്ഘേ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡാനി. തിപുകോട്ടകസുവണ്ണകാരചമ്മകാരഉപകരണേസുപി ഏസേവ നയോ. അയം പന വിസേസോ - തിപുകോട്ടകഉപകരണേസുപി തിപുച്ഛേദനസത്ഥകം, സുവണ്ണകാരഉപകരണേസു സുവണ്ണച്ഛേദനസത്ഥകം, ചമ്മകാരഉപകരണേസു കതപരികമ്മചമ്മഛിദ്ദനകം ഖുദ്ദകസത്ഥകന്തി ഇമാനി ഭാജനീയഭണ്ഡാനി. നഹാപിതതുന്നകാരഉപകരണേസുപി ഠപേത്വാ മഹാകത്തരിം മഹാസണ്ഡാസം മഹാപിപ്ഫലകഞ്ച സബ്ബം ഭാജനീയം. മഹാകത്തരിആദീനി ഗരുഭണ്ഡാനി.

വല്ലിആദീസു വേത്തവല്ലിആദികാ യാ കാചി അഡ്ഢബാഹുപ്പമാണാ വല്ലി സങ്ഘസ്സ ദിന്നാ വാ തത്ഥജാതകാ വാ രക്ഖിതഗോപിതാ ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, സാ സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ സചേ അതിരേകാ ഹോതി, പുഗ്ഗലികകമ്മേപി ഉപനേതും വട്ടതി; അരക്ഖിതാ പന ഗരുഭണ്ഡമേവ ന ഹോതി. സുത്തമകചിവാകനാളികേരഹീരചമ്മമയാ രജ്ജുകാ വാ യോത്താനി വാ വാകേ ച നാളികേരഹീരേ ച വട്ടേത്വാ കതാ ഏകവട്ടാ വാ ദ്വിവട്ടാ വാ സങ്ഘസ്സ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡം. സുത്തം പന അവട്ടേത്വാ ദിന്നം മകചിവാകനാളികേരഹീരാ ച ഭാജനീയാ. യേഹി പനേതാനി രജ്ജുകയോത്താദീനി ദിന്നാനി ഹോന്തി, തേ അത്തനോ കരണീയേന ഹരന്താ ന വാരേതബ്ബാ.

യോ കോചി അന്തമസോ അട്ഠങ്ഗുലസൂചിദണ്ഡമത്തോപി വേളു സങ്ഘസ്സ ദിന്നോ വാ തത്ഥജാതകോ വാ രക്ഖിതഗോപിതോ ഗരുഭണ്ഡം, സോപി സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ അതിരേകോ പുഗ്ഗലികകമ്മേ ദാതും വട്ടതി. പാദഗണ്ഹനകതേലനാളി പന കത്തരയട്ഠി, ഉപാഹനദണ്ഡകോ, ഛത്തദണ്ഡോ, ഛത്തസലാകാതി ഇദമേത്ഥ ഭാജനീയഭണ്ഡം. ദഡ്ഢഗേഹമനുസ്സാ ഗണ്ഹിത്വാ ഗച്ഛന്താ ന വാരേതബ്ബാ. രക്ഖിതഗോപിതം വേളും ഗണ്ഹന്തേന സമകം വാ അതിരേകം വാ ഥാവരം അന്തമസോ തംഅഗ്ഘനകമ്പി ഫാതികമ്മം കത്വാ ഗഹേതബ്ബോ . ഫാതികമ്മം അകത്വാ ഗണ്ഹന്തേന തത്ഥേവ വളഞ്ജേതബ്ബോ , ഗമനകാലേ സങ്ഘികാവാസേ ഠപേത്വാ ഗന്തബ്ബം. അസതിയാ ഗഹേത്വാ ഗതേന പഹിണിത്വാ ദാതബ്ബോ. ദേസന്തരം ഗതേന സമ്പത്തവിഹാരേ സങ്ഘികാവാസേ ഠപേതബ്ബോ.

തിണന്തി മുഞ്ജം പബ്ബജഞ്ച ഠപേത്വാ അവസേസം യംകിഞ്ചി തിണം. യത്ഥ പന തിണം നത്ഥി, തത്ഥ പണ്ണേഹി ഛാദേന്തി; തസ്മാ പണ്ണമ്പി തിണേനേവ സങ്ഗഹിതം. ഇതി മുഞ്ജാദീസു യംകിഞ്ചി മുട്ഠിപ്പമാണമ്പി തിണം താലപണ്ണാദീസു ച ഏകം പണ്ണമ്പി സങ്ഘസ്സ ദിന്നം വാ തത്ഥജാതകം വാ ബഹാരാമേ സങ്ഘസ്സ തിണവത്ഥുതോ ജാതതിണം വാ രക്ഖിതഗോപിതം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, തമ്പി സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ അതിരേകം പുഗ്ഗലികകമ്മേ ദാതും വട്ടതി. ദഡ്ഢഗേഹമനുസ്സാ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്താ ന വാരേതബ്ബാ. അട്ഠങ്ഗുലപ്പമാണോപി രിത്തപോത്ഥകോ ഗരുഭണ്ഡമേവ.

മത്തികാ പകതിമത്തികാ വാ ഹോതു പഞ്ചവണ്ണാ വാ സുധാ വാ സജ്ജുരസകങ്ഗുട്ഠസിലേസാദീസു വാ യംകിഞ്ചി, ദുല്ലഭട്ഠാനേ ആനേത്വാ വാ ദിന്നം തത്ഥജാതകം വാ രക്ഖിതഗോപിതം താലഫലപക്കമത്തം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി. തമ്പി സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച നിട്ഠിതേ അതിരേകം പുഗ്ഗലികകമ്മേ ദാതും വട്ടതി. ഹിങ്ഗുഹിങ്ഗുലകഹരിതാലമനോസിലഞ്ജനാനി പന ഭാജനീയഭണ്ഡാനി.

ദാരുഭണ്ഡേ യോ കോചി അട്ഠങ്ഗുലസൂചിദണ്ഡമത്തോപി ദാരുഭണ്ഡകോ ദാരുദുല്ലഭട്ഠാനേ സങ്ഘസ്സ ദിന്നോ വാ തത്ഥജാതകോ വാ രക്ഖിതഗോപിതോ, അയം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതീതി കുരുന്ദിയം വുത്തം. മഹാഅട്ഠകഥായം പന സബ്ബമ്പി ദാരുവേളുചമ്മപാസാണാദിവികതിം ദാരുഭണ്ഡേന സങ്ഗണ്ഹിത്വാ "തേന ഖോ പന സമയേന സങ്ഘസ്സ ആസന്ദികോ ഉപ്പന്നോ ഹോതീ"തി ഇതോ പട്ഠായ ദാരുഭണ്ഡവിനിച്ഛയോ വുത്തോ.

തത്രായം അത്ഥുദ്ധാരോ, ആസന്ദികോ, സത്തങ്ഗോ, ഭദ്ദപീഠം, പീഠികാ, ഏളകപാദകപീഠം, ആമലകവട്ടകപീഠം, ഫലകം, കോച്ഛം, പലാലപീഠകന്തി ഇമേസു താവ യംകിഞ്ചി ഖുദ്ദകം വാ ഹോതു മഹന്തം വാ, സങ്ഘസ്സ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി. പലാലപീഠേന ചേത്ഥ കദലിപത്താദിപീഠാനിപി സങ്ഗഹിതാനി. ബ്യഗ്ഘചമ്മഓനദ്ധമ്പി വാളരൂപപരിക്ഖിത്തം, രതനപരിസിബ്ബിതം, കോച്ഛകം ഗരുഭണ്ഡമേവ.

വങ്കഫലകം, ദീഘഫലകം, ചീവരധോവനഫലകം, ഘട്ടനഫലകം, ഘട്ടനമുഗ്ഗരോ, ദന്തകട്ഠച്ഛേദനഗണ്ഠികാ, ദണ്ഡമുഗ്ഗരോ, അമ്ബണം, രജനദോണി, ഉദകപടിച്ഛകോ, ദാരുമയോ വാ ദന്തമയോ വാ വേളുമയോ വാ സപാദകോപി അപാദകോപി സമുഗ്ഗോ, മഞ്ജൂസാ, പാദഗണ്ഹനകതോ അതിരേകപ്പമാണോ കരണ്ഡോ, ഉദകദോണി, ഉദകകടാഹം, ഉളുങ്കോ, കടച്ഛു, പാനീയസരാവം, പാനീയസങ്ഖോതി ഏതേസുപി യംകിഞ്ചി സങ്ഘേ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം. സങ്ഖഥാലകം പന ഭാജനീയം, തഥാ ദാരുമയോ ഉദകതുമ്ബോ.

പാദകഥലികമണ്ഡലം ദാരുമയം വാ ഹോതു ചോളപണ്ണാദിമയം വാ സബ്ബം ഗരുഭണ്ഡം. ആധാരകോ പത്തപിധാനം, താലവണ്ടം, ബീജനീ, ചങ്കോടകം, പച്ഛി, യട്ഠിസമ്മുഞ്ജനീ മുട്ഠിസമ്മുഞ്ജനീതി ഏതേസുപി യംകിഞ്ചി ഖുദ്ദകം വാ മഹന്തം വാ ദാരുവേളുപണ്ണചമ്മാദീസു യേന കേനചി കതം ഗരുഭണ്ഡമേവ.

ഥമ്ഭതുലാസോപാനഫലകാദീസു ദാരുമയം വാ പാസാണമയം വാ യംകിഞ്ചി ഗേഹസമ്ഭാരരൂപം, യോ കോചി കടസാരകോ, യംകിഞ്ചി ഭൂമത്ഥരണം, യംകിഞ്ചി അകപ്പിയചമ്മം, സബ്ബം സങ്ഘേ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം, ഭൂമത്ഥരണം കാതും വട്ടതി. ഏളകചമ്മം പന പച്ചത്ഥരണഗതികം ഹോതി, തമ്പി ഗരുഭണ്ഡമേവ. കപ്പിയചമ്മാനി ഭാജനീയാനി. കുരുന്ദിയം പന "സബ്ബം മഞ്ചപ്പമാണം ചമ്മം ഗരുഭണ്ഡ"ന്തി വുത്തം.

ഉദുക്ഖലം, മുസലം, സുപ്പം, നിസദം, നിസദപോതോ, പാസാണദോണി, പാസാണകടാഹം, തുരിവേമഭസ്താദി സബ്ബം പേസകാരാദിഭണ്ഡം, സബ്ബം കസിഭണ്ഡം, സബ്ബം ചക്കയുത്തകയാനം ഗരുഭണ്ഡമേവ. മഞ്ചപാദോ , മഞ്ചഅടനീ, പീഠപാദോ, പീഠഅടനീ, വാസിഫരസുആദീനം ദണ്ഡാതി ഏതേസു യംകിഞ്ചി വിപ്പകതതച്ഛനകമ്മം അനിട്ഠിതമേവ ഭാജനീയം, തച്ഛിതമട്ഠം പന ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി. അനുഞ്ഞാതവാസിയാ പന ദണ്ഡോ ഛത്തമുട്ഠിപണ്ണം കത്തരയട്ഠി ഉപാഹനാ അരണിസഹിതം ധമ്മകരണോ പാദഗണ്ഹനകതോ അനതിരിത്തം ആമലകതുമ്ബം ആമലകഘടോ ലാബുകതുമ്ബം ലാബുഘടോ വിസാണകതുമ്ബന്തി സബ്ബമേതം ഭാജനീയം, തതോ മഹന്തതരം ഗരുഭണ്ഡം.

ഹത്ഥിദന്തോ വാ യംകിഞ്ചി വിസാണം വാ അതച്ഛിതം യഥാജാതമേവ ഭാജനീയം, തേഹി കതമഞ്ചപാദാദീസു പുരിമസദിസോയേവ വിനിച്ഛയോ. തച്ഛിതനിട്ഠിതോപി ഹിങ്ഗുകരണ്ഡകോ അഞ്ജനകരണ്ഡകോ ഗണ്ഠികാ വിധോ അഞ്ജനീ അഞ്ജനിസലാകാ ഉദകപുഞ്ഛനീതി ഇദം സബ്ബം ഭാജനീയമേവ.

മത്തികാഭണ്ഡേ സബ്ബം മനുസ്സാനം ഉപഭോഗപരിഭോഗം ഘടപിഠരാദികുലാലഭാജനം പത്തകടാഹം അങ്ഗാരകടാഹം ധൂമദാനകം ദീപരുക്ഖകോ ദീപകപല്ലികാ ചയനിട്ഠകാ ഛദനിട്ഠകാ ഥൂപികാതി സങ്ഘസ്സ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡം, പാദഗണ്ഹനകതോ അനതിരിത്തപ്പമാണോ പന ഘടകോ പത്തം ഥാലകം കഞ്ചനകോ കുണ്ഡികാതി ഇദമേത്ഥ ഭാജനീയഭണ്ഡം. യഥാ ച മത്തികാഭണ്ഡേ; ഏവം ലോഹഭണ്ഡേപി കുണ്ഡികാ ഭാജനീയകോട്ഠാസമേവ ഭജതീതി അയമേത്ഥ അനുപുബ്ബികഥാ.

അവിസ്സജ്ജിയവത്ഥുകഥാ നിട്ഠിതാ.

നവകമ്മദാനകഥാ

ന.വ.ന. ഭണ്ഡികാട്ഠപനമത്തേനാതി ദ്വാരബാഹാനം ഉപരി കപോതഭണ്ഡികയോജനമത്തേന. **പരിഭണ്ഡകരണമത്തേനാ**തി ഗോമയപരിഭണ്ഡകസാവപരിഭണ്ഡകരണമത്തേന. **ധൂമകാലിക**ന്തി ഇദം യാവസ്സ ചിതകധൂമോ ന പഞ്ഞായതി, താവ അയം വിഹാരോ ഏതസ്സേവാതി ഏവം ധൂമകാലേ അപലോകേത്വാ കതപരിയോസിതം വിഹാരം ദേന്തി. **വിപ്പകത**ന്തി ഏത്ഥ വിപ്പകതോ നാമ യാവ ഗോപാനസിയോ ന ആരോഹന്തി. ഗോപാനസീസു പന ആരുള്ഹാസു ബഹുകതോ നാമ ഹോതി, തസ്മാ തതോ പട്ഠായ ന ദാതബ്ബോ, കിഞ്ചിദേവ സമാദപേത്വാ കാരേസ്സതി. **ഖുദ്ദകേ വിഹാരേ കമ്മം ഓലോകേത്വാ ഛപ്പഞ്ചവസ്സിക**ന്തി കമ്മം ഓലോകേത്വാ ചതുഹത്ഥവിഹാരേ ചതുവസ്സികം, പഞ്ചഹത്ഥേ പഞ്ചവസ്സികം, ഛഹത്ഥേ ഛവസ്സികം ദാതബ്ബം. അഡ്ഢയോഗോ പന യസ്മാ സത്തട്ഠഹത്ഥോ ഹോതി, തസ്മാ ഏത്ഥ "സത്തട്ഠവസ്സിക"ന്തി വുത്തം. സചേ പന സോ നവഹത്ഥോ ഹോതി നവവസ്സികമ്പി ദാതബ്ബം. മഹല്ലകേ പന ദസഹത്ഥേ ഏകാദസഹത്ഥേ വിഹാരേ വാ പാസാദേ വാ ദസവസ്സികം വാ ഏകാദസവസ്സികം വാ ദാതബ്ബം. ദ്വാദസഹത്ഥേ പന തതോ അധികേ വാ ലോഹപാസാദസദിസേപി ദ്വാദസവസ്സികമേവ ദാതബ്ബം, ന തതോ ഉത്തരി.

നവകമ്മികോ ഭിക്ഖു അന്തോവസ്സേ തം ആവാസം ലഭതി, ഉതുകാലേ പടിബാഹിതും ന ലഭതി. സചേ സോ ആവാസോ ജീരതി, ആവാസസാമികസ്സ വാ തസ്സ വംസേ ഉപ്പന്നസ്സ വാ കസ്സചി കഥേതബ്ബം - "ആവാസോ തേ നസ്സതി, ജഗ്ഗഥ ഏതം ആവാസ"ന്തി. സചേ സോ ന സക്കോതി, ഭിക്ഖൂഹി ഞാതീ വാ ഉപട്ഠാകേ വാ സമാദപേത്വാ ജഗ്ഗിതബ്ബോ. സചേ തേപി ന സക്കോന്തി, സങ്ഘികേന പച്ചയേന ജഗ്ഗിതബ്ബോ. തസ്മിമ്പി അസതി ഏകം ആവാസം വിസ്സജ്ജേത്വാ അവസേസാ ജഗ്ഗിതബ്ബാ. ബഹൂ വിസ്സജ്ജേത്വാ ഏകം സണ്ഠാപേതുമ്പി വട്ടതിയേവ.

ദുബ്ഭിക്ഖേ ഭിക്ഖൂസു പക്കന്തേസു സബ്ബേ ആവാസാ നസ്സന്തി, തസ്മാ ഏകം വാ ദ്വേ വാ തയോ വാ ആവാസേ വിസ്സജ്ജേത്വാ തതോ യാഗുഭത്തചീവരാദീനി പരിഭുഞ്ജന്തേഹി സേസാവാസാ ജഗ്ഗിതബ്ബായേവ. കുരുന്ദിയം പന വുത്തം "സങ്ഘികേ പച്ചയേ അസതി ഏകോ ഭിക്ഖു 'തുയ്ഹം ഏകം മഞ്ചട്ഠാനം ഗഹേത്വാ ജഗ്ഗാഹീ'തി വത്തബ്ബോ. സചേ ബഹുതരം ഇച്ഛതി, തിഭാഗം വാ ഉപഡ്ഢഭാഗം വാ ദത്വാപി ജഗ്ഗാപേതബ്ബം. അഥ 'ഥമ്ഭമത്തമേവേത്ഥ അവസിട്ഠം, ബഹുകമ്മം കാതബ്ബ'ന്തി ന ഇച്ഛതി, 'തുയ്ഹം പുഗ്ഗലികമേവ കത്വാ ജഗ്ഗ; ഏവമ്പി ഹി സങ്ഘസ്സ ഭണ്ഡകട്ഠപനട്ഠാനം നവകാനഞ്ച വസനട്ഠാനം ലഭിസ്സതീ'തി ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ. ഏവം ജഗ്ഗിതോ പന തസ്മിം ജീവന്തേ പുഗ്ഗലികോ ഹോതി, മതേ സങ്ഘികോയേവ . സചേ സദ്ധിവിഹാരികാനം ദാതുകാമോ ഹോതി, കമ്മം ഓലോകേത്വാ തിഭാഗം വാ ഉപഡ്ഢം വാ പുഗ്ഗലികം കത്വാ ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ. ഏവഞ്ഹി സദ്ധിവിഹാരികാനം ദാതും ലഭതി. ഏവം ജഗ്ഗനകേ പന അസതി 'ഏകം ആവാസം വിസ്സജ്ജേത്വാ'തിആദിനാ നയേന ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ"തി.

ഇദമ്പി ച അഞ്ഞം തത്ഥേവ വുത്തം - ദ്വേ ഭിക്ഖൂ സങ്ഘികം ഭൂമിം ഗഹേത്വാ സോധേത്വാ സങ്ഘികം സേനാസനം കരോന്തി. യേന സാ ഭൂമി പഠമം ഗഹിതാ, സോ സാമീ. ഉഭോപി പുഗ്ഗലികം കരോന്തി, സോയേവ സാമീ. സോ സങ്ഘികം കരോതി, ഇതരോ പുഗ്ഗലികം കരോതി, അഞ്ഞം ചേ ബഹും സേനാസനട്ഠാനം അത്ഥി , പുഗ്ഗലികം കരോന്തോപി ന വാരേതബ്ബോ. അഞ്ഞസ്മിം പന താദിസേ പടിരൂപേ ഠാനേ അസതി തം പടിബാഹിത്വാ സങ്ഘികം കരോന്തേനേവ കാതബ്ബം. യം പന തസ്സ തത്ഥ വയകമ്മം കതം, തം ദാതബ്ബം. സചേ പന കതാവാസേ വാ ആവാസകരണട്ഠാനേ വാ ഛായൂപഗഫലൂപഗരുക്ഖാ ഹോന്തി, അപലോകേത്വാ ഹാരേതബ്ബാ. പുഗ്ഗലികാ ചേ ഹോന്തി, സാമികാ ആപുച്ഛിതബ്ബാ; നോ ചേ ദേന്തി, യാവതതിയം ആപുച്ഛിത്വാ "രുക്ഖഅഗ്ഘനകമൂലം ദസ്സാമാ"തി ഹാരേതബ്ബാ.

യോ പന സങ്ഘികവല്ലിമത്തമ്പി അഗ്ഗഹേത്വാ ആഹരിമേന ഉപകരണേന സങ്ഘികായ ഭൂമിയാ പുഗ്ഗലികവിഹാരം കാരേതി, ഉപഡ്ഢം സങ്ഘികം ഹോതി; ഉപഡ്ഢം പുഗ്ഗലികം. പാസാദോ ചേ ഹോതി, ഹേട്ഠാപാസാദോ സങ്ഘികോ; ഉപരി പുഗ്ഗലികോ. സചേ സോ ഹേട്ഠാപാസാദം ഇച്ഛതി, തസ്സ ഹോതി. അഥ ഹേട്ഠാ ച ഉപരി ച ഇച്ഛതി, ഉഭയത്ഥ ഉപഡ്ഢം ലഭതി. ദ്വേ സേനാസനാനി കാരേതി - ഏകം സങ്ഘികം, ഏകം പുഗ്ഗലികം. സചേ വിഹാരേ ഉട്ഠിതേന ദബ്ബസമ്ഭാരേന കാരേതി, തതിയഭാഗം ലഭതി. സചേ അകതട്ഠാനേ ചയം വാ പമുഖം വാ കരോതി, ബഹികുട്ടേ ഉപഡ്ഢം സങ്ഘസ്സ, ഉപഡ്ഢം തസ്സ. അഥ മഹന്തം വിസമം പൂരേത്വാ അപദേ പദം ദസ്സേത്വാ കതം ഹോതി, അനിസ്സരോ തത്ഥ സങ്ഘോ.

ഏകം വരസേയ്യന്തി ഏത്ഥ നവകമ്മദാനട്ഠാനേ വാ വസ്സഗ്ഗേന പത്തട്ഠാനേ വാ യം ഇച്ഛതി, തം ഏകം വരസേയ്യം അനുജാനാമീതി അത്ഥോ.

പരിയോസിതേ പക്കമതി തസ്സേവേതന്തി പുന ആഗന്ത്വാ വസന്തസ്സ അന്തോവസ്സം തസ്സേവ തം; അനാഗച്ഛന്തസ്സ പന സദ്ധിവിഹാരികാദയോ ഗഹേതും ന ലഭന്തി.

നവകമ്മദാനകഥാ നിട്ഠിതാ.

അഞ്ഞത്രപടിഭോഗപടിക്ഖേപാദികഥാ

൩൨൪. നാതിഹരന്തീതി അഞ്ഞത്ര ഹരിത്വാ ന പരിഭുഞ്ജന്തി. ***ഗുത്തത്ഥായാ***തി യം തത്ഥ മഞ്ചപീഠാദി, തസ്സ ഗുത്തത്ഥായ, തം അഞ്ഞത്ര ഹരിതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ. തസ്മാ തം അഞ്ഞത്ര ഹരിത്വാ സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ നട്ഠം സുനട്ഠം, ജിണ്ണം സുജിണ്ണം. സചേ അരോഗം തസ്മിം വിഹാരേ പടിസങ്ഖതേ പുന പാകതികം കാതബ്ബം. പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജതോ നട്ഠം വാ ജിണ്ണം വാ ഗീവാ ഹോതി, തസ്മിം പടിസങ്ഖതേ ദാതബ്ബമേവ. സചേ തതോ ഗോപാനസിആദീനി ഗഹേത്വാ അഞ്ഞസ്മിം സങ്ഘികാവാസേ യോജേന്തി, സുയോജിതാനി. പുഗ്ഗലികാവാസേ യോജേന്തേഹി പന മൂലം വാ ദാതബ്ബം, പടിപാകതികം വാ കാതബ്ബം ഛഡ്ഡിതവിഹാരതോ മഞ്ചപീഠാദീനി ഥേയ്യചിത്തേന ഗണ്ഹന്തോ ഉദ്ധാരേയേവ ഭണ്ഡഗ്ഘേന കാരേതബ്ബോ. പുന ആവാസികകാലേ ദസ്സാമീതി ഗഹേത്വാ സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ നട്ഠം സുനട്ഠം, ജിണ്ണം സുജിണ്ണം. അരോഗഞ്ചേ പാകതികം കാതബ്ബം . പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ നട്ഠം ഗീവാ ഹോതി. തതോ ദ്വാരവാതപാനാദീനി സങ്ഘികാവാസേ വാ പുഗ്ഗലികാവാസേ വാ യോജിതാനി പടിദാതബ്ബാനിയേവ.

ഫാതികമ്മത്ഥായാതി വഡ്ഢികമ്മത്ഥായ. ഫാതികമ്മഞ്ചേത്ഥ സമകം വാ അതിരേകം വാ അഗ്ഘനകം മഞ്ചപീഠാദിസേനാസനമേവ വട്ടതി.

ചക്കലികന്തി കമ്ബലാദീഹി വേഠേത്വാ കതചക്കലികം. **അല്ലേഹി പാദേഹീ**തി യേഹി അക്കന്തട്ഠാനേ ഉദകം പഞ്ഞായതി, ഏവരൂപേഹി പാദേഹി പരിഭണ്ഡകതഭൂമി വാ സേനാസനം വാ ന അക്കമിതബ്ബം . സചേ പന ഉദകസിനേഹമത്തമേവ പഞ്ഞായതി, ന ഉദകം, വട്ടതി. പാദപുഞ്ഛനിം പന അല്ലപാദേഹിപി അക്കമിതും വട്ടതിയേവ. സഉപാഹനേന ധോതപാദേഹി അക്കമിതബ്ബട്ഠാനേയേവ ന വട്ടതി.

ചോളകേന പലിവേഠേതുന്തി സുധാഭൂമിയം വാ പരിഭണ്ഡഭൂമിയം വാ സചേ തട്ടികാ വാ കടസാരകോ വാ നത്ഥി, ചോളകേന പാദാ വേഠേതബ്ബാ, തസ്മിം അസതി പണ്ണമ്പി അത്ഥരിതും വട്ടതി. കിഞ്ചി അനത്ഥരിത്വാ ഠപേന്തസ്സ പന ദുക്കടം. യദി പന തത്ഥ നേവാസികാ അനത്ഥതായപി ഭൂമിയാ ഠപേന്തി, അധോതപാദേഹിപി വളഞ്ജേന്തി, തഥേവ വളഞ്ജേതും വട്ടതി.

ന ഭിക്ഖവേ പരികമ്മകതാ ഭിത്തീതി സേതഭിത്തി വാ ചിത്തകമ്മകതാ വാ. ന കേവലഞ്ച ഭിത്തിമേവ, ദ്വാരമ്പി വാതപാനമ്പി അപസ്സേനഫലകമ്പി പാസാണത്ഥമ്ഭമ്പി രുക്ഖത്ഥമ്ഭമ്പി ചീവരേന വാ കേനചി വാ അപ്പടിച്ഛാദേത്വാ അപസ്സയിതും ന ലബ്ഭതിയേവ.

ധോതപാദകാതി ധോതപാദകാ ഹുത്വാ ധോതേഹി പാദേഹി അക്കമിതബ്ബട്ഠാനേ നിപജ്ജിതും കുക്കുച്ചായന്തി. "ധോതപാദകേ"തിപി പാഠോ. ധോതേഹി പാദേഹി അക്കമിതബ്ബട്ഠാനസ്സേതം അധിവചനം . **പച്ചത്ഥരിത്വാ**തി പരിഭണ്ഡകതം ഭൂമിം വാ ഭൂമത്ഥരണസേനാസനം വാ സങ്ഘികമഞ്ചപീഠം വാ അത്തനോ സന്തകേന പച്ചത്ഥരണേന പച്ചത്ഥരിത്വാവ നിപജ്ജിതബ്ബം. സചേ നിദ്ദായതോപി പച്ചത്ഥരണേ സങ്കുടിതേ കോചി സരീരാവയവോ മഞ്ചം വാ പീഠം വാ ഫുസതി, ആപത്തിയേവ. ലോമേസു പന ലോമഗണനായ ആപത്തിയേവ. പരിഭോഗസീസേന അപസ്സയന്തസ്സാപി ഏസേവ നയോ. ഹത്ഥതലപാദതലേഹി പന ഫുസിതും വാ അക്കമിതും വാ വട്ടതി. മഞ്ചപീഠം നീഹരന്തസ്സ കായേ പടിഹഞ്ഞതി, അനാപത്തി.

അഞ്ഞത്രപരിഭോഗപടിക്ഖേപാദികഥാ നിട്ഠിതാ.

സങ്ഘഭത്താദിഅനുജാനനകഥാ

൩൨൫. ന സക്കോന്തി സങ്ഘഭത്തം കാതുന്തി സകലസ്സ സങ്ഘസ്സ ഭത്തം കാതും ന സക്കോന്തി. **ഉദ്ദേസഭത്ത**ന്തിആദീസു "ഏകം വാ ദ്വേ വാ…പേ… ദസ വാ ഭിക്ഖൂ സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ ദേഥാ"തി ഏവം ഉദ്ദേസേന ലദ്ധഭിക്ഖൂനം ഭത്തം കാതും ഇച്ഛന്തി. അപരേ തഥേവ ഭിക്ഖൂ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ നിമന്തേത്വാ തേസം ഭത്തം കാതും ഇച്ഛന്തി. അപരേ സലാകായോ ഛിന്ദിത്വാ, അപരേ പക്ഖികം ഉപോസഥികം പാടിപദികന്തി ഏവം നിയാമേത്വാ, ഏകസ്സ വാ ദ്വിന്നം വാ…പേ… ദസന്നം വാ ഭിക്ഖൂനം ഭത്തം കാതും ഇച്ഛന്തി. ഇതി ഏതാനി ഭത്താനി ഉദ്ദേസഭത്തം നിമന്തനന്തി ഇമം വോഹാരം പത്താനി. യസ്മാ പന തേ സചേപി ദുബ്ഭിക്ഖേ ന സക്കോന്തി, സുഭിക്ഖേ ജാതേ പന പുന സങ്ഘഭത്തം കാതും സക്ഖിസ്സന്തി, തസ്മാ ഭഗവാ തമ്പി അന്തോ കത്വാ **"അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘഭത്തം ഉദ്ദേസഭത്ത"**ന്തിആദിമാഹ.

തത്ഥ **സങ്ഘഭത്തേ** ഠിതികാ നാമ നത്ഥി, തസ്മാ "അമ്ഹാകം അജ്ജ ദസ ദ്വാദസ ദിവസാ ഭുഞ്ജന്താനം ഇദാനി അഞ്ഞതോ ഭിക്ഖൂ ആനേഥാ"തി ന ഏവം തത്ഥ വത്തബ്ബം. "പുരിമദിവസേസു അമ്ഹേഹി ന ലദ്ധം, ഇദാനി തം അമ്ഹാകം ഗാഹേഥാ"തി ഏവമ്പി വത്തും ന ലബ്ഭതി. തഞ്ഹി ആഗതാഗതാനം പാപുണാതിയേവ.

സങ്ഘഭത്താദിഅനുജാനനകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഉദ്ദേസഭത്തകഥാ

ഉദ്ദേസഭത്താദീസു പന അയം നയോ - രഞ്ഞാ വാ രാജമഹാമത്തേന വാ സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ "ഏത്തകേ ഭിക്ഖൂ ആനേഥാ"തി പഹിതേ കാലം ഘോസേത്വാ ഠിതികാ പുച്ഛിതബ്ബാ. സചേ അത്ഥി, തതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബം; നോ ചേ, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബം. ഉദ്ദേസകേന പിണ്ഡപാതികാനമ്പി ന അതിക്കാമേതബ്ബം. തേ പന ധുതങ്ഗം രക്ഖന്താ സയമേവ അതിക്കമിസ്സന്തി; ഏവം ഗാഹിയമാനേ അലസജാതികാ മഹാഥേരാ പച്ഛാ ആഗച്ഛന്തി, "ഭന്തേ, വീസതിവസ്സാനം ഗാഹിയതി, തുമ്ഹാകം ഠിതികാ അതിക്കന്താ"തി ന വത്തബ്ബാ, ഠിതികം ഠപേത്വാ തേസം ഗാഹേത്വാ പച്ഛാ ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. "അസുകവിഹാരേ ബഹും ഉദ്ദേസഭത്തം ഉപ്പന്ന"ന്തി സുത്വാ യോജനന്തരികവിഹാരതോപി ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തി, സമ്പത്തസമ്പത്താനം ഠിതട്ഠാനതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബം. അസമ്പത്താനമ്പി ഉപചാരസീമം പവിട്ഠാനം അന്തേവാസികാദീസു ഗണ്ഹന്തേസു ഗാഹേതബ്ബമേവ. ബഹിഉപചാരസീമായ ഠിതാനം ഗാഹേഥാതി വദന്തി, ന ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന ഉപചാരസീമം ഓക്കന്തേഹി

ഏകാബദ്ധാ ഹുത്വാ അത്തനോ വിഹാരദ്വാരേ വാ അഞ്ഞോവിഹാരേയേവ വാ ഹോന്തി, പരിസാവസേന വഡ്ഢിതാ നാമ സീമാ ഹോതി, തസ്മാ ഗാഹേതബ്ബം. സങ്ഘനവകസ്സ ദിന്നേപി പച്ഛാ ആഗതാനം ഗാഹേതബ്ബമേവ . ദുതിയഭാഗേ പന ഥേരാസനം ആരുള്ഹേ പുന ആഗതാനം പഠമഭാഗോ ന പാപുണാതി, ദുതിയഭാഗതോ വസ്സഗ്ഗേന ഗാഹേതബ്ബം.

ഏകസ്മിം വിഹാരേ ഏകം ഭത്തുദ്ദേസട്ഠാനം പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ഗാവുതപ്പമാണായപി ഉപചാരസീമായ യത്ഥ കത്ഥചി ആരോചിതം ഉദ്ദേസഭത്തം, തസ്മിംയേവ ഭത്തുദ്ദേസട്ഠാനേ ഗാഹേതബ്ബം. ഏകോ ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ പഹിണാതി "സ്വേപി സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ ദസ ഭിക്ഖൂ പഹിണഥാ"തി, തേന സോ അത്ഥോ ഭത്തുദ്ദേസകസ്സ ആരോചേതബ്ബോ. സചേ തം ദിവസം പമുസ്സതി, ദുതിയദിവസേ പാതോവ ആരോചേതബ്ബോ. അഥ പമുസ്സിത്വാവ പിണ്ഡായ പവിസന്തോ സരതി, യാവ ഉപചാരസീമം നാതിക്കമതി, താവ യാ ഭോജനസാലായ പകതിട്ഠിതികാ, തസ്സായേവ വസേന ഗാഹേതബ്ബം. സചേപി ഉപചാരസീമം അതിക്കന്താ ഭിക്ഖൂ ച ഉപചാരസീമട്ഠകേഹി ഏകാബദ്ധാ ഹോന്തി, അഞ്ഞമഞ്ഞം ദ്വാദസഹത്ഥന്തരം അവിജഹിത്വാ ഗച്ഛന്തി, പകതിട്ഠിതികായ വസേന ഗാഹേതബ്ബം. ഭിക്ഖൂനം പന താദിസേ ഏകാബദ്ധേ അസതി ബഹിഉപചാരസീമായ യസ്മിം ഠാനേ സരതി, തത്ഥ നവം ഠിതികം കത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. അന്തോഗാമേ ആസനസാലായ സരന്തേന ആസനസാലായ ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. യത്ഥ കത്ഥചി സരിത്വാ ഗാഹേതബ്ബമേവ, അഗാഹേതും ന വട്ടതി. ന ഹി ഏതം ദുതിയദിവസേ ലബ്ഭതീതി.

സചേ സകവിഹാരതോ അഞ്ഞം വിഹാരം ഗച്ഛന്തേ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ കോചി ഉദ്ദേസഭത്തം ഉദ്ദിസാപേതി, യാവ അന്തോഉപചാരേ വാ ഉപചാരസീമട്ഠകേഹി സദ്ധിം വുത്തനയേന ഏകാബദ്ധാ വാ ഹോന്തി, താവ സകവിഹാരേ ഠിതികാവസേനേവ ഗാഹേതബ്ബം. ബഹിഉപചാരേ ഠിതാനം ദിന്നം പന "സങ്ഘതോ ഭന്തേ ഏത്തകേ നാമ ഭിക്ഖൂ ഉദ്ദിസഥാ"തി വുത്തേ സമ്പത്താനം ഗാഹേതബ്ബം. തത്ഥ ദ്വാദസഹത്ഥന്തരം അവിജഹിത്വാ ഏകാബദ്ധനയേന ദൂരേ ഠിതാപി സമ്പത്തായേവാതി വേദിതബ്ബം. സചേ യം വിഹാരം ഗച്ഛന്തി, തത്ഥ പവിട്ഠാനം ആരോചേന്തി, തസ്സ വിഹാരസ്സ ഠിതികാവസേന ഗാഹേതബ്ബം. സചേപി ഗാമദ്വാരേ വാ വീഥിയം വാ ചതുക്കേ വാ അന്തരഘരേ വാ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ കോചി സങ്ഘുദ്ദേസം ആരോചേതി, തസ്മിം തസ്മിം ഠാനേ അന്തോഉപചാരഗതാനം ഗാഹേതബ്ബം.

ഘരൂപചാരോ ചേത്ഥ "ഏകം ഘരം ഏകൂപചാരം, ഏകം ഘരം നാനൂപചാരം, നാനാഘരം ഏകൂപചാരം, നാനാഘരം നാനൂപചാര"ന്തി ഇമേസം വസേന വേദിതബ്ബോ. തത്ഥ യം ഏകകുലസ്സ ഘരം ഏകവളഞ്ജം ഹോതി, തം സുപ്പപാതപരിച്ഛേദസ്സ അന്തോ ഏകൂപചാരം നാമ. തത്ഥുപ്പന്നോ ഉദ്ദേസലാഭോ തസ്മിം ഉപചാരേ ഭിക്ഖാചാരവത്തേനപി ഠിതാനം സബ്ബേസം പാപുണാതി, ഏതം **"ഏകം ഘരം ഏകൂപചാരം"** നാമ.

യം പന ഏകം ഘരം ദ്വിന്നം ഭരിയാനം സുഖവിഹാരത്ഥായ മജ്ഝേ ഭിത്തിം ഉട്ഠാപേത്വാ നാനാദ്വാരവളഞ്ജം കതം, തത്ഥുപ്പന്നോ ഉദ്ദേസലാഭോ ഭിത്തിഅന്തരികസ്സ ന പാപുണാതി, തസ്മിം തസ്മിം ഠാനേ നിസിന്നസ്സേവ പാപുണാതി, ഏതം **"ഏകം ഘരം നാനൂപചാരം"** നാമ.

യസ്മിം പന ഘരേ ബഹൂ ഭിക്ഖൂ നിമന്തേത്വാ അന്തോഗേഹതോ പട്ഠായ ഏകാബദ്ധേ കത്വാ പടിവിസ്സകഘരാനിപി പൂരേത്വാ നിസീദാപേന്തി, തത്ഥുപ്പന്നോ ഉദ്ദേസലാഭോ സബ്ബേസം പാപുണാതി. യമ്പി നാനാകുലസ്സ നിവേസനം മജ്ഝേ ഭിത്തിം അകത്വാ ഏകദ്വാരേനേവ വളഞ്ജന്തി, തത്രാപി ഏസേവ നയോ. ഏതം **"നാനാഘരം ഏകൂപചാരം"** നാമ.

യോ പന നാനാനിവേസനേസു നിസിന്നാനം ഭിക്ഖൂനം ഉദ്ദേസലാഭോ ഉപ്പജ്ജതി, കിഞ്ചാപി ഭിത്തിച്ഛിദ്ദേന ഭിക്ഖൂ ദിസ്സന്തി, തസ്മിം തസ്മിം നിവേസനേ നിസിന്നാനംയേവ പാപുണാതി, ഏതം **"നാനാഘരം നാനൂപചാരം"** നാമ.

യോ പന ഗാമദ്വാരവീഥിചതുക്കേസു അഞ്ഞതരസ്മിം ഠാനേ ഉദ്ദേസഭത്തം ലഭിത്വാ അഞ്ഞസ്മിം ഭിക്ഖുസ്മിം അസതി അത്തനോവ പാപുണാപേത്വാ ദുതിയദിവസേപി തസ്മിംയേവ ഠാനേ അഞ്ഞം ലഭതി, തേന യം അഞ്ഞം നവകം വാ വുഡ്ഢം വാ ഭിക്ഖും പസ്സതി, തസ്സ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ കോചി നത്ഥി, അത്തനോവ പാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

സചേ ആസനസാലായ നിസീദിത്വാ കാലം പടിമാനേന്തേസു ഭിക്ഖൂസു കോചി ആഗന്ത്വാ "സങ്ഘുദ്ദേസപത്തം ദേഥ, ഉദ്ദേസപത്തം ദേഥ, സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ പത്തം ദേഥ, സങ്ഘികം പത്തം ദേഥാ"തി വാ വദതി, ഉദ്ദേസപത്തം ഠിതികായ ഗാഹേത്വാ ദാതബ്ബം. "സങ്ഘുദ്ദേസഭിക്ഖും ദേഥ, സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ ഭിക്ഖും ദേഥ, സങ്ഘികം ഭിക്ഖും ദേഥാ"തി വുത്തേപി ഏസേവ നയോ.

ഉദ്ദേസകോ പനേത്ഥ പേസലോ ലജ്ജീ മേധാവീ ഇച്ഛിതബ്ബോ, തേന തിക്ഖത്തും ഠിതികം പുച്ഛിത്വാ സചേ കോചി ഠിതികം ജാനന്തോ നത്ഥി, ഥേരാസനതോ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന "അഹം ജാനാമി, ദസവസ്സേന ലദ്ധ"ന്തി കോചി ഭണതി, "അത്ഥാവുസോ, ദസവസ്സാ ഭിക്ഖൂ"തി പുച്ഛിതബ്ബം. സചേ തസ്സ സുത്വാ "ദസവസ്സമ്ഹ ദസവസ്സമ്ഹാ"തി ബഹൂ ആഗച്ഛന്തി, "തുയ്ഹം പാപുണാതി, തുയ്ഹം പാപുണാതീ"തി അവത്വാ "സബ്ബേ അപ്പസദ്ദാ ഹോഥാ"തി വത്വാ പടിപാടിയാ ഠപേതബ്ബാ. ഠപേത്വാ "കതി ഇച്ഛഥാ"തി ഉപാസകോ പുച്ഛിതബ്ബോ. "ഏത്തകേ നാമ, ഭന്തേ, ഭിക്ഖൂ"തി വുത്തേ "തുയ്ഹം പാപുണാതി, തുയ്ഹം പാപുണാതീ"തി അവത്വാ സബ്ബനവകസ്സ വസ്സഗ്ഗഞ്ച ഉതു ച ദിവസഭാഗോ ച ഛായാ ച പുച്ഛിതബ്ബാ. സചേ ഛായായപി പുച്ഛിയമാനായ അഞ്ഞോ വുഡ്ഢതരോ ആഗച്ഛതി, തസ്സ ദാതബ്ബം. അഥ ഛായം പുച്ഛിത്വാ "തുയ്ഹം പാപുണാതീ"തി വുത്തേ വുഡ്ഢതരോ ആഗച്ഛതി, ന ലഭതി. കഥാപപഞ്ചേന ഹി നിസിന്നസ്സാപി നിദ്ദായന്തസ്സാപി ഗാഹിതം സുഗ്ഗാഹിതം, അതിക്കന്തം സുഅതിക്കന്തം, ഭാജനീയഭണ്ഡഞ്ഹി നാമേതം സമ്പത്തസ്സേവ പാപുണാതി, തത്ഥ സമ്പത്തഭാവോ ഉപചാരേന പരിച്ഛിന്ദിതബ്ബോ. ആസനസാലായ ച അന്തോപരിക്ഖേപോ ഉപചാരോ, തസ്മിം ഠിതസ്സ ലാഭോ പാപുണാതീതി.

കോചി ആസനസാലതോ അട്ഠ ഉദ്ദേസപത്തേ ആഹരാപേത്വാ സത്ത പത്തേ പണീതഭോജനാനം ഏകം ഉദകസ്സ പൂരേത്വാ ആസനസാലായം പഹിണാതി, ഗഹേത്വാ ആഗതാ കിഞ്ചി അവത്വാ ഭിക്ഖൂനം ഹത്ഥേസു പതിട്ഠാപേത്വാ പക്കമന്തി. യേന യം ലദ്ധം, തസ്സേവ തം ഹോതി. യേന പന ഉദകം ലദ്ധം, തസ്സ അതിക്കന്തമ്പി ഠിതികം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം ഉദ്ദേസഭത്തം ഗാഹേതബ്ബം. തഞ്ച ലൂഖം വാ ലഭതു പണീതം വാ തിചീവരപരിവാരം വാ, തസ്സേവേതം. ഈദിസോ ഹിസ്സ പുഞ്ഞവിസേസോ. ഉദകം പന യസ്മാ ആമിസം ന ഹോതി, തസ്മാ അഞ്ഞം ഉദ്ദേസഭത്തം ലബ്ഭതി.

സചേ പന തേ ഗഹേത്വാ ആഗതാ "ഇദം കിര ഭന്തേ സബ്ബം ഭാജേത്വാ ഭുഞ്ജഥാ"തി വത്വാ ഗച്ഛന്തി, സബ്ബേഹി ഭാജേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബാ ഉദകം പാതബ്ബം. സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ "അട്ഠ മഹാഥേരേ ദേഥ, മജ്ഝിമേ ദേഥ, നവകേ ദേഥ, പരിപുണ്ണവസ്സസാമണേരേ ദേഥ, മജ്ഝിമഭാണകാദയോ ദേഥ, മയ്ഹം ഞാതിഭിക്ഖൂ ദേഥാ"തി വദന്തസ്സ പന "ഉപാസക, ത്വം ഏവം വദസി, ഠിതികായ പന തേസം ന പാപുണാതീ"തി വത്വാ ഠിതികാവസേനേവ ദാതബ്ബാ. ദഹരസാമണേരേഹി പന ഉദ്ദേസഭത്തേസു ലദ്ധേസു സചേ ദായകാനം ഘരേ മങ്ഗലം ഹോതി, "തുമ്ഹാകം ആചരിയുപജ്ഝായേ പേസേഥാ"തി വത്തബ്ബം.

യസ്മിം പന ഉദ്ദേസഭത്തേ പഠമഭാഗോ സാമണേരാനം പാപുണാതി, അനുഭാഗോ മഹാഥേരാനം, ന തത്ഥ സാമണേരാ "മയം പഠമഭാഗം ലഭിമ്ഹാ"തി പുരതോ ഗന്തും ലഭന്തി, യഥാപടിപാടിയാ ഏവ ഗന്തബ്ബം. "സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ 'തുമ്ഹേ ഏഥാ'തി വുത്തേ 'മയ്ഹം അഞ്ഞദാപി ജാനിസ്സസി, ഠിതികാ പന ഏവം ഗച്ഛതീ'"തി ഠിതികാവസേനേവ ഗാഹേതബ്ബം. അഥ "സങ്ഘുദ്ദേസപത്തം ദേഥാ"തി വത്വാ അഗാഹിതേയേവ പത്തേ യസ്സ കസ്സചി പത്തം ഗഹേത്വാ പൂരേത്വാ ആഹരതി, ആഹടമ്പി ഠിതികായ ഏവ ഗാഹേതബ്ബം.

ഏകോ "സങ്ഘുദ്ദേസപത്തം ആഹരാ"തി പേസിതോ "ഭന്തേ, ഏകം പത്തം ദേഥ, നിമന്തനഭത്തം ആഹരിസ്സാമീ"തി വദതി, സോ ചേ ഉദ്ദേസഭത്തഘരതോ അയം ആഗതോതി ഞത്വാ ഭിക്ഖൂഹി "നനു ത്വം അസുകഘരതോ ആഗതോ"തി വുത്തോ "ആമ, ഭന്തേ, ന നിമന്തനഭത്തം, ഉദ്ദേസഭത്ത"ന്തി ഭണതി, ഠിതികായ ഗഹേതബ്ബം. യോ പന "ഏകം പത്തം ആഹരാ"തി വുത്തോ ""കി'ന്തി വത്വാ ആഹരാമീ"തി വത്വാ "യഥാ തേ രുച്ചതീ"തി വുത്തോ ആഗച്ഛതി, അയം വിസ്സട്ഠദൂതോ നാമ. ഉദ്ദേസപത്തം വാ പടിപാടിപത്തം വാ പുഗ്ഗലികപത്തം വാ യം ഇച്ഛതി, തം തസ്സ ദാതബ്ബം. ഏകോ ബാലോ അബ്യത്തോ "ഉദ്ദേസപത്തം ആഹരാ"തി പേസിതോ വത്തും ന ജാനാതി, തുണ്ഹീഭൂതോ തിട്ഠതി, സോ "കസ്സ സന്തികം ആഗതോസീ"തി വാ "കസ്സ പത്തം ഹരിസ്സസീ"തി വാ ന വത്തബ്ബോ. ഏവഞ്ഹി വുത്തോ പുച്ഛാസഭാഗേന "തുമ്ഹാകം സന്തികം ആഗതോമ്ഹീ"തി "തുമ്ഹാകം പത്തം ഹരിസ്സാമീ"തി വാ വദേയ്യ, തതോ തം ഭിക്ഖും അഞ്ഞേ ഭിക്ഖൂ ജിഗുച്ഛന്താ ന ഓലോകേയ്യും. "കുഹിം ഗച്ഛസി, കിം കരോന്തോ ആഹിണ്ഡസീ"തി പന വത്തബ്ബോ. തസ്സ "ഉദ്ദേസപത്തത്ഥായ ആഗതോമ്ഹീ"തി വദന്തസ്സ ഗാഹേത്വാ പത്തോ ദാതബ്ബോ.

ഏകാ **കൂടട്ഠിതികാ** നാമ ഹോതി. രഞ്ഞോ വാ ഹി രാജമഹാമത്തസ്സ വാ ഗേഹേ അതിപണീതാനി അട്ഠ ഉദ്ദേസഭത്താനി നിച്ചം ദിയ്യന്തി, താനി ഏകചാരികഭത്താനി കത്വാ ഭിക്ഖൂ വിസും ഠിതികായ പരിഭുഞ്ജന്തി. ഏകച്ചേ ഭിക്ഖൂ "സ്വേ ദാനി അമ്ഹാകം പാപുണിസ്സന്തീ"തി അത്തനോ ഠിതികം സല്ലക്ഖേത്വാ ഗതാ, തേസു അനാഗതേസുയേവ അഞ്ഞേ ആഗന്തുകാ ഭിക്ഖൂ ആഗന്ത്വാ ആസനസാലായ നിസീദന്തി; തങ്ഖണഞ്ഞേവ രാജപുരിസാ ആഗന്ത്വാ "പണീതഭത്തപത്തേ ദേഥാ"തി വദന്തി. ആഗന്തുകാ ഠിതികം അജാനന്താ ഗാഹേന്തി. തങ്ഖണഞ്ഞേവ ച ഠിതികം ജാനനകഭിക്ഖൂ ആഗന്ത്വാ "കിം ഗാഹേഥാ"തി വദന്തി. "രാജഗേഹേ പണീതഭത്ത"ന്തി. "കതിവസ്സതോ പട്ഠായാ"തി? "ഏത്തകവസ്സതോ നാമാ"തി. "മാ ഗാഹേഥാ"തി നിവാരേത്വാ ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. ഗാഹിതേ ആഗതേഹിപി പത്തദാനകാലേ ആഗതേഹിപി ദിന്നകാലേ ആഗതേഹിപി രാജഗേഹതോ പത്തേ പൂരേത്വാ ആഹടകാലേ ആഗതേഹിപി രാജാ "അജ്ജ ഭിക്ഖൂയേവ ആഗച്ഛന്തൂ"തി പേസേത്വാ ഭിക്ഖൂനംയേവ ഹത്ഥേ പിണ്ഡപാതം ദേതി; ഏവം ദിന്നപിണ്ഡപാതം ഗഹേത്വാ ആഗതകാലേ ആഗതേഹിപി ഠിതികം ജാനനകഭിക്ഖൂഹി "മാ ഭുഞ്ജിത്ഥാ"തി വാരേത്വാ ഠിതികായമേവ ഗാഹേതബ്ബം.

അഥ നേ രാജാ ഭോജേത്വാ പത്തേപി നേസം പൂരേത്വാ ദേതി, യം ആഹടം തം ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന "മാ തുച്ഛഹത്ഥാ ഗച്ഛന്തൂ"തി ഥോകമേവ പത്തേസു പക്ഖിത്തം ഹോതി, തം ന ഗാഹേതബ്ബം. അഥ ഭുഞ്ജിത്വാ തുച്ഛപത്താവ ആഗച്ഛന്തി, യം തേഹി ഭുത്തം, തം നേസം ഗീവാ ഹോതീതി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ - "ഗീവാകിച്ചം ഏത്ഥ നത്ഥി, ഠിതികം പന അജാനന്തേഹി യാവ ജാനനകാ ആഗച്ഛന്തി, താവ നിസീദിതബ്ബം സിയാ; ഏവം സന്തേപി ഭുത്തം സുഭുത്തം, ഇദാനി പത്തട്ഠാനേന ഗാഹേതബ്ബ"ന്തി.

ഏകോ തിചീവരപരിവാരോ സതഗ്ഘനകോ പിണ്ഡപാതോ അവസ്സികസ്സ ഭിക്ഖുനോ പത്തോ, വിഹാരേ ച "ഏവരൂപോ പിണ്ഡപാതോ അവസ്സികസ്സ പത്തോ"തി ലിഖിത്വാ ഠപേസും. അഥ സട്ഠിവസ്സച്ചയേന അഞ്ഞോ തഥാരൂപോ പിണ്ഡപാതോ ഉപ്പന്നോ, അയം കിം അവസ്സികട്ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബോ, ഉദാഹു സട്ഠിവസ്സികട്ഠിതികായാതി. സട്ഠിവസ്സികട്ഠിതികായാതി വുത്തം, അയഞ്ഹി ഭിക്ഖു ഠിതികം ഗഹേത്വായേവ വഡ്ഢിതോതി.

ഏകോ ഉദ്ദേസഭത്തം ഭുഞ്ജിത്വാ സാമണേരോ ജാതോ, പുന തം ഭത്തം സാമണേരട്ഠിതികായ പത്തം ഗണ്ഹിതും ലഭതി. അയം കിര **അന്തരാഭട്ഠകോ** നാമ. യോ പന പരിപുണ്ണവസ്സോ സാമണേരോ "സ്വേ ഉദ്ദേസഭത്തം ലഭിസ്സതീ"തി അജ്ജേവ ഉപസമ്പജ്ജതി, അതിക്കന്താ തസ്സ ഠിതികാ. ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഉദ്ദേസഭത്തം പത്തം, പത്തോ ചസ്സ ന തുച്ഛോ ഹോതി, സോ അഞ്ഞസ്സ സമീപേ നിസിന്നസ്സ പത്തം ദാപേതി, തഞ്ചേ ഥേയ്യായ ഹരന്തി, ഗീവാ ഹോതി . സചേ പന സോ ഭിക്ഖു "മയ്ഹം പത്തം ദമ്മീ"തി സയമേവ ദേതി, അസ്സ ഗീവാ ന ഹോതി. അഥാപി തേന ഭത്തേന അനത്ഥികോ ഹുത്വാ "അലം മയ്ഹം, തവേതം ഭത്തം ദമ്മി, പത്തം പേസേത്വാ ആഹരാപേഹീ"തി അഞ്ഞം വദതി, യം തതോ ആഹരീയതി സബ്ബം പത്തസാമികസ്സ ഹോതി. പത്തഞ്ചേ ഥേയ്യായ ഹരന്തി, സുഹടോ; ഭത്തസ്സ ദിന്നത്താ ഗീവാ ന ഹോതി.

വിഹാരേ ദസ ഭിക്ഖൂ ഹോന്തി, തേസു നവ പിണ്ഡപാതികാ, ഏകോ സാദിയനകോ. "ദസ ഉദ്ദേസപത്തേ ദേഥാ"തി വുത്തേ പിണ്ഡപാതികാ ഗഹേതും ന ഇച്ഛന്തി. ഇതരോ ഭിക്ഖു "സബ്ബാനി മയ്ഹം പാപുണന്തീ"തി ഗണ്ഹാതി, ഠിതികാ ന ഹോതി. ഏകേകം ചേ പാപേത്വാ ഗണ്ഹാതി, ഠിതികാ തിട്ഠതി. ഏവം ഗാഹേത്വാ ദസഹിപി പത്തേഹി ആഹരാപേത്വാ "ഭന്തേ, മയ്ഹം സങ്ഗഹം കരോഥാ"തി നവ പത്തേ പിണ്ഡപാതികാനം ദേതി, ഭിക്ഖുദത്തിയം നാമേതം, ഗണ്ഹിതും വട്ടതി.

സചേ സോ ഉപാസകോ "ഭന്തേ, ഘരം ആഗന്തബ്ബ"ന്തി വദതി, സോ ച ഭിക്ഖു തേ ഭിക്ഖൂ "ഏഥ, ഭന്തേ, മയ്ഹം സഹായാ ഹോഥാ"തി തസ്സ ഘരം ഗച്ഛതി. യം തത്ഥ ലഭതി, സബ്ബം തസ്സേവ ഹോതി. ഇതരേ തേന ദിന്നം ലഭന്തി. അഥ നേസം ഘരേയേവ നിസീദാപേത്വാ ദക്ഖിണോദകം ദത്വാ യാഗുഖജ്ജകാദീനി ദേന്തി, "ഭന്തേ, യം മനുസ്സാ ദേന്തി, തം ഗണ്ഹഥാ"തി തസ്സ ഭിക്ഖുനോ വചനേനേവ ഇതരേസം വട്ടതി. ഭുത്താവീനം പത്തേ പൂരേത്വാ ഗണ്ഹിത്വാ ഗമനത്ഥായ ദേന്തി, സബ്ബം തസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ ഹോതി, തേന ദിന്നം ഇതരേസം വട്ടതി.

യദി പന തേ വിഹാരേയേവ തേന ഭിക്ഖുനാ "ഭന്തേ, മയ്ഹം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥ, മനുസ്സാനഞ്ച വചനം കാതും വട്ടതീ"തി വുത്താ ഗച്ഛന്തി, യം തത്ഥ ഭുഞ്ജന്തി ചേവ നീഹരന്തി ച, സബ്ബം തം തസ്സേവ സന്തകം. അഥാപി "മയ്ഹം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ"തി അവുത്താ "മനുസ്സാനം വചനം കാതും വട്ടതീ"തി ഗച്ഛന്തി, തത്ര ചേ ഏകസ്സ മധുരേന സരേന അനുമോദനം കരോന്തസ്സ സുത്വാ ഥേരാനഞ്ച ഉപസമേ പസീദിത്വാ ബഹും സമണപരിക്ഖാരം ദേന്തി, അയം ഥേരേസു പസാദേന ഉപ്പന്നോ "അകതഭാഗോ" നാമ, തസ്മാ സബ്ബേസം പാപുണാതി.

ഏകോ സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസാപേത്വാ ഠിതികായ ഗാഹിതം പത്തം ഹരിത്വാ പണീതസ്സ ഖാദനീയഭോജനീയസ്സ പൂരേത്വാ ആഹരിത്വാ "ഇമം, ഭന്തേ, സബ്ബോ സങ്ഘോ പരിഭുഞ്ജതൂ"തി ദേതി, സബ്ബേഹി ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. പത്തസാമികസ്സ പന അതിക്കന്തമ്പി ഠിതികം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം ഉദ്ദേസഭത്തം ദാതബ്ബം. അഥ "പഠമംയേവ സബ്ബം സങ്ഘികം പത്തം ദേഥാ"തി വദതി, ഏകസ്സ ലജ്ജിഭിക്ഖുനോ സന്തകോ പത്തോ ദാതബ്ബോ. ആഹരിത്വാ ച "സബ്ബോ സങ്ഘോ പരിഭുഞ്ജതൂ"തി വുത്തേ ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം.

ഏകോ പാതിയാ ഭത്തം ആഹരിത്വാ "സങ്ഘുദ്ദേസം ദമ്മീ"തി വദതി, ഏകേകം ആലോപം അദത്വാ ഠിതികായ ഏകസ്സ യാപനമത്തം കത്വാ ദാതബ്ബം. അഥ സോ ഭത്തം ആഹരിത്വാ കിഞ്ചി വത്തും അജാനന്തോ തുണ്ഹീഭൂതോ അച്ഛതി, "കസ്സ തേ ആനീതം, കസ്സ ദാതുകാമോസീ"തി ന വത്തബ്ബം. പുച്ഛാസഭാഗേന ഹി "തുമ്ഹാകം ആനീതം, തുമ്ഹാകം ദാതുകാമോമ്ഹീ"തി വദേയ്യ, തതോ തം ഭിക്ഖും അഞ്ഞേ ഭിക്ഖൂ ജിഗുച്ഛന്താ ഗീവം പരിവത്തേത്വാ ഓലോകേതബ്ബമ്പി ന മഞ്ഞേയ്യും. സചേ പന "കുഹിം യാസി, കിം കരോന്തോ ആഹിണ്ഡസീ"തി വുത്തേ "ഉദ്ദേസഭത്തം ഗഹേത്വാ ആഗതോമ്ഹീ"തി വദതി, ഏകേന ലജ്ജിഭിക്ഖുനാ ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ ആഭതം ബഹു ഹോതി, സബ്ബേസം പഹോതി, ഠിതികാകിച്ചം നത്ഥി, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ പത്തം പൂരേത്വാ ദാതബ്ബം.

"സങ്ഘുദ്ദേസപത്തം ദേഥാ"തി വുത്തേ "കിം ആഹരിസ്സസീ"തി അവത്വാ പകതിട്ഠിതികായ ഏവ ഗാഹേതബ്ബം. യോ പന പായാസോ വാ രസപിണ്ഡപാതോ വാ നിച്ചം ലബ്ഭതി; ഏവരൂപാനം പണീതഭോജനാനം ആവേണികാ ഠിതികാ കാതബ്ബാ, തഥാ സപരിവാരായ യാഗുയാ മഹഗ്ഘാനം ഫലാനം പണീതാനഞ്ച ഖജ്ജകാനം. പകതിഭത്തയാഗുഫലഖജ്ജകാനം പന ഏകാവ ഠിതികാ കാതബ്ബാ. "സപ്പിം ആഹരിസ്സാമീ"തി വുത്തേ സബ്ബസപ്പീനം ഏകാവ ഠിതികാ വട്ടതി, തഥാ സബ്ബതേലാനം. "മധും ആഹരിസ്സാമീ"തി വുത്തേ പന മധുനോ ഏകാവ ഠിതികാ വട്ടതി, തഥാ ഫാണിതസ്സ ലട്ഠിമധുകാദീനഞ്ച ഭേസജ്ജാനം. സചേ പന ഗന്ധമാലം സങ്ഘുദ്ദേസം ദേന്തി, പിണ്ഡപാതികസ്സ വട്ടതി, ന വട്ടതീതി. ആമിസസ്സേവ പടിക്ഖിത്തത്താ വട്ടതി, സങ്ഘം ഉദ്ദിസ്സ ദിന്നത്താ പന ന ഗഹേതബ്ബന്തി വദന്തി.

ഉദ്ദേസഭത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

നിമന്തനഭത്തകഥാ

നിമന്തനം പുഗ്ഗലികഞ്ചേ, സയമേവ ഇസ്സരോ. സങ്ഘികം പന ഉദ്ദേസഭത്തേ വുത്തനയേനേവ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പനേത്ഥ ദൂതോ ബ്യത്തോ ഹോതി, "ഭന്തേ , രാജഗേഹേ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി അവത്വാ "ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. അഥ ദൂതോ അബ്യത്തോ "ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, ഭത്തുദ്ദേസകോ ബ്യത്തോ "ഭത്ത"ന്തി അവത്വാ "ഭന്തേ, തുമ്ഹേ യാഥാ"തി വദതി; ഏവമ്പി പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. തുമ്ഹാകം പടിപാടിയാ "ഭത്തം പാപുണാതീ"തി വുത്തേ പന ന വട്ടതി. സചേ നിമന്തേതും ആഗതമനുസ്സോ ആസനസാലം പവിസിത്വാ "അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ദേഥാ"തി വാ "അട്ഠ പത്തേ ദേഥാ"തി വാ വദതി; ഏവമ്പി പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി, "തുമ്ഹേ ച തുമ്ഹേ ച ഗച്ഛഥാ"തി വത്തബ്ബം. സചേ പന "അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ദേഥ; ഭത്തം ഗണ്ഹഥ, അട്ഠ പത്തേ ദേഥ; ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, പടിപാടിയാ ഗാഹേതബ്ബം. ഗാഹേന്തേന പന വിച്ഛിന്ദിത്വാ "ഭത്ത"ന്തി അവദന്തേന "തുമ്ഹേ ച തുമ്ഹേ ച ഗച്ഛഥാ"തി വുത്തേ പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി. "ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം പത്തം ദേഥ, തുമ്ഹേ ഏഥാ"തി വുത്തേ പന "സാധു, ഉപാസകാ"തി ഗന്തബ്ബം. സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ "തുമ്ഹേ ഏഥാ"തി വുത്തേപി യഥാഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം.

നിമന്തനഭത്തഘരതോ പന പത്തത്ഥായ ആഗതസ്സ ഉദ്ദേസഭത്തേ വുത്തനയേനേവ ഠിതികായ പത്തോ ദാതബ്ബോ. ഏകോ "സങ്ഘതോ പടിപാടിയാ പത്ത"ന്തി അവത്വാ കേവലം "ഏകം പത്തം ദേഥാ"തി വത്വാ അഗാഹിതേയേവ പത്തേ യസ്സ കസ്സചി പത്തം ഗഹേത്വാ പൂരേത്വാ ആഹരതി, തം പത്തസാമികസ്സേവ ഹോതി, ഉദ്ദേസഭത്തേ വിയ ഠിതികായ ന ഗാഹേതബ്ബം. ഇധാപി യോ ആഗന്ത്വാ തുണ്ഹീഭൂതോ തിട്ഠതി, സോ "കസ്സ സന്തികം ആഗതോസീ"തി വാ "കസ്സ പത്തം ഹരിസ്സസീ"തി വാ ന വത്തബ്ബോ.

പുച്ഛാസഭാഗേന ഹി "തുമ്ഹാകം സന്തികം ആഗതോ, തുമ്ഹാകം പത്തം ഹരിസ്സാമീ"തി വദേയ്യ, തതോ സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി ജിഗുച്ഛനീയോ അസ്സ. "കുഹിം ഗച്ഛസി, കിം കരോന്തോ ആഹിണ്ഡസീ"തി പന വുത്തേ "തസ്സ പത്തത്ഥായ ആഗതോമ്ഹീ"തി വദന്തസ്സ പടിപാടിയാ ഭത്തട്ഠിതികായ ഗാഹേത്വാ പത്തോ ദാതബ്ബോ.

“ഭത്താഹരണകപത്തം ദേഥാ”തി വുത്തേപി പടിപാടിയാ ഭത്തട്ഠിതികായ ഏവ ദാതബ്ബോ. സചേ ആഹരിത്വാ “സബ്ബോ സങ്ഘോ ഭുഞ്ജതൂ”തി വദതി, ഭാജേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. പത്തസാമികസ്സ അതിക്കന്തമ്പി ഠിതികം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം പടിപാടിഭത്തം ഗാഹേതബ്ബം.

ഏകോ പാതിയാ ഭത്തം ആഹരിത്വാ “സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ”തി വദതി, ആലോപഭത്തട്ഠിതികതോ പട്ഠായ ആലോപസങ്ഖേപേന ഭാജേതബ്ബം. സചേ പന തുണ്ഹീഭൂതോ അച്ഛതി, “കസ്സ തേ ആഭതം, കസ്സ ദാതുകാമോസീ”തി ന വത്തബ്ബോ. സചേ പന “കുഹിം ഗച്ഛസി, കിം കരോന്തോ ആഹിണ്ഡസീ”തി വുത്തേ “സങ്ഘസ്സ മേ ഭത്തം ആഭതം, ഥേരാനം മേ ഭത്തം ആഭത”ന്തി വദതി, ഗഹേത്വാ ആലോപഭത്തട്ഠിതികായ ഭാജേതബ്ബം. സചേ പന ഏവം ആഭതം ബഹും ഹോതി, സകലസ്സ സങ്ഘസ്സ ബഹു ഹോതി, അഭിഹടഭിക്ഖാ നാമ പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി, ഠിതികാപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ പത്തം പൂരേത്വാ ദാതബ്ബം.

ഉപാസകോ സങ്ഘത്ഥേരസ്സ വാ ഗന്ഥധുതങ്ഗവസേന അഭിഞ്ഞാതസ്സ വാ ഭത്തുദ്ദേസകസ്സ വാ പഹിണാതി “അമ്ഹാകം ഭത്തഗഹണത്ഥായ അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ഗഹേത്വാ ആഗച്ഛഥാ”തി, സചേപി ഞാതിഉപട്ഠാകേഹി പേസിതം ഹോതി, ഇമേ തയോ ജനാ പുച്ഛിതും ന ലഭന്തി, ആരുള്ഹായേവ മാതികം, സങ്ഘതോ അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ഉദ്ദിസാപേത്വാ അത്തനവമേഹി ഗന്തബ്ബം. കസ്മാ? ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ഹി ഏതേ ഭിക്ഖൂ നിസ്സായ ലാഭോ ഉപ്പജ്ജതീതി. ഗന്ഥധുതങ്ഗാദീഹി പന അനഭിഞ്ഞാതോ ആവാസികഭിക്ഖു പുച്ഛിതും ലഭതി, തസ്മാ തേന “കിം സങ്ഘതോ ഗണ്ഹാമി, ഉദാഹു യേ ജാനാമി, തേഹി സദ്ധിം ആഗച്ഛാമീ”തി മാതികം ആരോപേത്വാ യഥാ ദായകാ വദന്തി, തഥാ പടിപജ്ജിതബ്ബം. “തുമ്ഹാകം നിസ്സിതകേ വാ യേ വാ ജാനാഥ, തേ ഗഹേത്വാ ഏഥാ”തി വുത്തേ പന യേ ഇച്ഛന്തി, തേഹി സദ്ധിം ഗന്തും ലഭതി. സചേ “അട്ഠ ഭിക്ഖൂ പഹിണഥാ”തി പേസേന്തി, സങ്ഘതോവ പേസേതബ്ബാ. അത്തനാ സചേ അഞ്ഞസ്മിം ഗാമേ സക്കാ ഹോതി ഭിക്ഖാ ലഭിതും, അഞ്ഞോ ഗാമോ ഗന്തബ്ബോ. ന സക്കാ ചേ ഹോതി ലഭിതും, സോയേവ ഗാമോ പിണ്ഡായ പവിസിതബ്ബോ.

നിമന്തിതഭിക്ഖൂ ആസനസാലായ നിസിന്നാ ഹോന്തി, തത്ര ചേ മനുസ്സാ “പത്തേ ദേഥാ”തി ആഗച്ഛന്തി, അനിമന്തിതേഹി ന ദാതബ്ബാ. “ഏതേ നിമന്തിതഭിക്ഖൂ”തി വത്തബ്ബം. “തുമ്ഹേപി ദേഥാ”തി വുത്തേ പന ദാതും വട്ടതി. ഉസ്സവാദീസു മനുസ്സാ സയമേവ പരിവേണാനി ച പധാനഘരാനി ച ഗന്ത്വാ തിപിടകേ ച ധമ്മകഥികേ ച ഭിക്ഖുസതേനപി സദ്ധിം നിമന്തേന്തി. തദാ യേപി ജാനന്തി, തേ ഗഹേത്വാ ഗന്തും വട്ടതി. കസ്മാ? ന ഹി മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘേന അത്ഥികാ മനുസ്സാ പരിവേണാനി ച പധാനഘരാനി ഗച്ഛന്തി, സന്നിപാതട്ഠാനതോവ യഥാസത്തി യഥാബലം ഭിക്ഖൂ ഗണ്ഹിത്വാ ഗച്ഛന്തീതി.

സചേ പന സങ്ഘത്ഥേരോ വാ ഗന്ഥധുതങ്ഗവസേന അഭിഞ്ഞാതകോ വാ ഭത്തുദ്ദേസകോ വാ അഞ്ഞത്ര വാ വസ്സം വസിത്വാ കത്ഥചി വാ ഗന്ത്വാ പുന സകട്ഠാനം ആഗച്ഛന്തി, മനുസ്സാ ച ആഗന്തുകസ്സ സക്കാരം കരോന്തി, ഏകവാരം യേ ജാനന്തി, തേ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം. പടിബദ്ധകാലതോ പന പട്ഠായ ദുതിയവാരേ ആരദ്ധേ സങ്ഘതോയേവ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം. അഭിനവആഗന്തുകാവ ഹുത്വാ ഞാതീ വാ ഉപട്ഠാകേ വാ പസ്സിസ്സാമാതി ഗച്ഛന്തി, തത്ര തേസം ഞാതീ ച ഉപട്ഠാകാ ച സക്കാരം കരോന്തി. ഏത്ഥ പന യേ ജാനന്തി, തേ ഗഹേത്വാ ഗന്തും വട്ടതി.

യോ പന അതിലാഭീ ഹോതി, സകട്ഠാനഞ്ച ആഗന്തുകട്ഠാനഞ്ച ഏകസദിസം, സബ്ബത്ഥ മനുസ്സാ സങ്ഘഭത്തം സജ്ജേത്വാവ നിസീദന്തി, തേന സങ്ഘതോവ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബന്തി അയം നിമന്തനേ വിസേസോ. അവസേസോ സബ്ബപഞ്ഹോ ഉദ്ദേസഭത്തേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ. കുരുന്ദിയം പന “അട്ഠ മഹാഥേരേ ദേഥാ”തി വുത്തേ “അട്ഠ മഹാഥേരാവ ദാതബ്ബാ”തി വുത്തം. ഏസ നയോ മജ്ഝിമാദീസു. സചേ പന അവിസേസേത്വാ “അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ദേഥാ”തി വദതി, സങ്ഘതോ ദാതബ്ബാ.

നിമന്തനഭത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

സലാകഭത്തകഥാ

സലാകഭത്തേ പന “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സലാകായ വാ പട്ടികായ വാ ഉപനിബന്ധിത്വാ ഓപുഞ്ജിത്വാ ഉദ്ദിസിതു”ന്തി വചനതോ രുക്ഖസാരമയായ സലാകായ വാ വേളുവിലീവതാലപണ്ണാദിമയായ പട്ടികായ വാ “അസുകസ്സ നാമ സലാകഭത്ത”ന്തി ഏവം അക്ഖരാനി ഉപനിബന്ധിത്വാ പച്ഛിയം വാ ചീവരഭോഗേ വാ കത്വാ സബ്ബാ സലാകായോ ഓപുഞ്ജിത്വാ പുനപ്പുനം ഹേട്ഠുപരിവസേനേവ ആലോളേത്വാ പഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതേന ഭത്തുദ്ദേസകേന സചേ ഠിതികാ അത്ഥി, ഠിതികതോ പട്ഠായ; നോ ചേ അത്ഥി, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ സലാകാ ദാതബ്ബാ. പച്ഛാ ആഗതാനമ്പി ഏകാബദ്ധവസേന ദൂരേ ഠിതാനമ്പി ഉദ്ദേസഭത്തേ വുത്തനയേനേവ ദാതബ്ബാ.

സചേ വിഹാരസ്സ സമന്തതോ ബഹൂ ഗോചരഗാമാ, ഭിക്ഖൂ പന ന ബഹുകാ, ഗാമവസേനപി സലാകായോ പാപുണന്തി, “തുമ്ഹാകം അസുകഗാമേ സലാകഭത്തം പാപുണാതീ”തി ഗാമവസേനേവ ഗാഹേതബ്ബാ. ഏവം ഗാഹേന്തേന സചേപി ഏകേകസ്മിം ഗാമേ നാനപ്പകാരാനി സട്ഠിസലാകഭത്താനി, സബ്ബാനി ഗാഹിതാനേവ ഹോന്തി, തസ്സ പത്തഗാമസമീപേ അഞ്ഞാനിപി ദ്വേ തീണി സലാകഭത്താനി ഹോന്തി, താനിപി തസ്സേവ ദാതബ്ബാനി. ന ഹി സക്കാ തേസം കാരണാ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും പഹിണിതുന്തി.

സചേ ഏകച്ചേസു ഗാമേസു ബഹൂനി സലാകഭത്താനി സല്ലക്ഖേത്വാ സത്തന്നമ്പി അട്ഠന്നമ്പി ഭിക്ഖൂനം ദാതബ്ബാനി. ദദന്തേന പന ചതുന്നം പഞ്ചന്നം ഭത്താനം സലാകായോ ഏകതോ ബന്ധിത്വാ ദാതബ്ബാ. സചേ തം ഗാമം അതിക്കമിത്വാ അഞ്ഞോ ഗാമോ ഹോതി, തസ്മിഞ്ച ഏകമേവ സലാകഭത്തം, തം പന പാതോവ ദേന്തി, തമ്പി ഏതേസു ഭിക്ഖൂസു ഏകസ്സ നിഗ്ഗഹേന ദത്വാ “പാതോവ തം ഗഹേത്വാ പച്ഛാ ഓരിമഗാമേ ഇതരാനി ഭത്താനി ഗണ്ഹാഹീ”തി വത്തബ്ബോ. സചേ ഓരിമഗാമേ സലാകഭത്തേസു അഗാഹിതേസ്വേവ ഗാഹിതസഞ്ഞായ ഗച്ഛതി, പരഭാഗഗാമേ സലാകഭത്തം ഗാഹേത്വാ പുന വിഹാരം ആഗന്ത്വാ ഇതരാനി ഗാഹേത്വാ ഓരിമഗാമോ ഗന്തബ്ബോ. “ന ഹി ബഹിസീമായ സങ്ഘലാഭോ ഗാഹേതും ലബ്ഭതീ”തി അയം നയോ കുരുന്ദിയം വുത്തോ.

സചേ പന ഭിക്ഖൂ ബഹൂ ഹോന്തി, ഗാമവസേന സലാകാ ന പാപുണന്തി, വീഥിവസേന വാ വീഥിയം ഏകഗേഹവസേന വാ കുലവസേന വാ ഗാഹേതബ്ബാ. വീഥിആദീസു ച യഥ ബഹൂനി ഭത്താനി, തഥ ഗാമേ വുത്തനയേനേവ ബഹൂനം ഭിക്ഖൂനം ഗാഹേതബ്ബാനി. സലാകാസു അസതി ഉദ്ദിസിത്വാപി ഗാഹേതബ്ബാനി.

സലാകദായകേന പന വത്തം ജാനിതബ്ബം. തേന ഹി കാലസ്സേവ വുട്ഠായ പത്തചീവരം ഗഹേത്വാ ഭോജനസാലം ഗന്ത്വാ അസമ്മട്ഠട്ഠാനം സമ്മജ്ജിത്വാ പാനീയം പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേത്വാ "ഇദാനി ഭിക്ഖൂഹി വത്തം കതം ഭവിസ്സതീ"തി കാലം സല്ലക്ഖേത്വാ ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഭിക്ഖൂസു സന്നിപതിതേസു പഠമമേവ വാരഗാമേ സലാകഭത്തം ഗാഹേതബ്ബം. "തുയ്ഹം അസുകസ്മിം നാമ വാരഗാമേ സലാകാ പാപുണാതി തത്ര ഗച്ഛാ"തി വത്തബ്ബം.

സചേ അതിരേകഗാവുതേ ഗാമോ ഹോതി, തം ദിവസം ഗച്ഛന്താ കിലമന്തി, "സ്വേ തുയ്ഹം വാരഗാമേ പാപുണാതീ"തി അജ്ജേവ ഗാഹേതബ്ബം. യോ വാരഗാമം പേസിയമാനോ ന ഗച്ഛതി, അഞ്ഞം സലാകം മഗ്ഗതി, ന ദാതബ്ബാ. സദ്ധാനഞ്ഹി മനുസ്സാനം പുഞ്ഞഹാനി സങ്ഘസ്സ ച ലാഭച്ഛേദോ ഹോതി, തസ്മാ തസ്സ ദുതിയേപി തതിയേപി ദിവസേ അഞ്ഞാ സലാകാ ന ദാതബ്ബാ, "അത്തനോ പത്തട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ഭുഞ്ജാഹീ"തി വത്തബ്ബോ, തീണി പന ദിവസാനി അഗച്ഛന്തസ്സ വാരഗാമതോ ഓരിമവാരഗാമേ സലാകാ ഗാഹേതബ്ബാ. തഞ്ചേ ന ഗണ്ഹാതി, തതോ പട്ഠായ തസ്സ അഞ്ഞം സലാകം ദാതും ന വട്ടതി, ദണ്ഡകമ്മം പന ഗാള്ഹം കാതബ്ബം, സട്ഠിതോ വാ പണ്ണാസതോ വാ ന പരിഹാപേതബ്ബം. വാരഗാമേ ഗാഹേത്വാ വിഹാരവാരോ ഗാഹേതബ്ബോ, "തുയ്ഹം വിഹാരവാരോ പാപുണാതീ"തി വത്തബ്ബം. വിഹാരവാരികസ്സ ദ്വേ തിസ്സോ യാഗുസലാകായോ തിസ്സോ ചതസ്സോ വാ ഭത്തസലാകായോ ച ദാതബ്ബാ, നിബദ്ധം കത്വാ പന ന ദാതബ്ബാ. യാഗുഭത്തദായകാ ഹി "അമ്ഹാകം യാഗുഭത്തം വിഹാരഗോപകാവ ഭുഞ്ജന്തീ"തി അഞ്ഞഥത്തം ആപജ്ജേയ്യും, തസ്മാ അഞ്ഞേസു കുലേസു ദാതബ്ബാ.

സചേ വിഹാരവാരികാനം സഭാഗാ ആഹരിത്വാ ദേന്തി, ഇച്ചേതം കുസലം; നോ ചേ, വാരം ഗാഹേത്വാ തേസം യാഗുഭത്തം ആഹരാപേതബ്ബം. താവ നേസം സലാകാ ഫാതികമ്മമേവ ഭവന്തി, വസ്സഗ്ഗേന പത്തട്ഠാനേ പന അഞ്ഞമ്പി പണീതഭത്തസലാകം ഗണ്ഹിതും ലഭന്തിയേവ. അതിരേകഉത്തരിഭങ്ഗസ്സ ഏകചാരികഭത്തസ്സ വിസും ഠിതികം കത്വാ സലാകാ ദാതബ്ബാ.

സചേ യേന സലാകാ ലദ്ധാ, സോ തംദിവസം തം ഭത്തം ന ലഭതി, പുനദിവസേ ഗാഹേതബ്ബം. ഭത്തമേവ ലഭതി, ന ഉത്തരിഭങ്ഗം; ഏവമ്പി പുന ഗാഹേതബ്ബം. ഖീരഭത്തസ്സ സലാകായപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന ഖീരമേവ ലഭതി, ന ഭത്തം; ഖീരലാഭതോ പട്ഠായ പുന ന ഗാഹേതബ്ബം. ദ്വേ തീണി ഏകചാരികഭത്താനി ഏകസ്സേവ പാപുണന്തി, ദുബ്ഭിക്ഖസമയേ സങ്ഘനവകേന ലദ്ധകാലേ വിജടേത്വാ വിസും ഗാഹേതബ്ബാനി, പാകതികസലാകഭത്തം അലദ്ധസ്സാപി പുനദിവസേ ഗാഹേതബ്ബം.

സചേ ഖുദ്ദകോ വിഹാരോ ഹോതി, സബ്ബേ ഭിക്ഖൂ ഏകസമ്ഭോഗാ, ഉച്ഛുസലാകം ഗാഹേന്തേന യസ്സ കസ്സചി സമ്മുഖീഭൂതസ്സ പാപേത്വാ മഹാഥേരാദീനം ദിവാ തച്ഛേത്വാ ദാതും വട്ടതി. രസസലാകം പാപേത്വാ പച്ഛാഭത്തം പരിസ്സാവേത്വാ വാ ഫാണിതം വാ കാരേത്വാ പിണ്ഡപാതികാദീനമ്പി ദാതബ്ബം . ആഗന്തുകാനം ആഗതാനാഗതഭാവം ഞത്വാ ഗാഹേതബ്ബാ, മഹാആവാസേ ഠിതികം കത്വാ ഗാഹേതബ്ബാ.

തക്കസലാകമ്പി സഭാഗട്ഠാനേ പാപേത്വാ വാ പചാപേത്വാ വാ ധൂമാപേത്വാ വാ ഥേരാനം ദാതും വട്ടതി. മഹാആവാസേ വുത്തനയേനേവ പടിപജ്ജിതബ്ബം ഫലസലാകപൂവസലാകഭേസജ്ജഗന്ധമാലസലാകായോപി വിസും ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബാ. ഭേസജ്ജാദിസലാകായോ ചേത്ഥ കിഞ്ചാപി പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടന്തി, സലാകവസേന ഗാഹിതത്താ പന ന സാദിതബ്ബാ. അഗ്ഗഭിക്ഖാമത്തം സലാകഭത്തം ദേന്തി, ഠിതികം പുച്ഛിത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. അസതിയാ ഠിതികായ ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ താദിസാനി ഭത്താനി ബഹൂനി ഹോന്തി, ഏകേകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദ്വേ തീണി ദാതബ്ബാനി; നോ ചേ, ഏകേകമേവ ദത്വാ പടിപാടിയാ ഗതായ പുന ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ദാതബ്ബം. സചേ അന്തരാവ ഉപച്ഛിജ്ജതി, ഠിതികാ സല്ലക്ഖേതബ്ബാ. യദി പന താദിസം ഭത്തം നിബദ്ധമേവ ഹോതി, യസ്സ പാപുണാതി, സോ വത്തബ്ബോ "ലദ്ധാ വാ അലദ്ധാ വാ സ്വേപി ഗണ്ഹേയ്യാസീ"തി. ഏകം അനിബദ്ധം ഹോതി, ലഭനദിവസേ പന യാവദത്ഥം ലഭതി, അലഭനദിവസാ ബഹുതരാ ഹോന്തി, തം യസ്സ പാപുണാതി, സോ അലഭിത്വാ "സ്വേ ഗണ്ഹേയ്യാസീ"തി വത്തബ്ബോ.

യോ സലാകാസു ഗാഹിതാസു പച്ഛാ ആഗച്ഛതി, തസ്സ അതിക്കന്താവ സലാകാ ന ഉപട്ഠാപേത്വാ ദാതബ്ബാ. സലാകം നാമ ഘണ്ടിപ്പഹരണതോ പട്ഠായ ആഗന്ത്വാ ഹത്ഥം പസാരേന്തോവ ലഭതി. അഞ്ഞസ്സ ആഗന്ത്വാ സമീപേ ഠിതസ്സാപി അതിക്കന്താ അതിക്കന്താവ ഹോതി. സചേ പനസ്സ അഞ്ഞോ ഗണ്ഹന്തോ അത്ഥി, സയം അനാഗതോപി ലഭതി. സഭാഗട്ഠാനേ അസുകോ അനാഗതോതി ഞത്വാ "അയം തസ്സ സലാകാ"തി ഠപേതും വട്ടതി. സചേ "അനാഗതസ്സ ന ദാതബ്ബാ"തി കതികം കരോന്തി, അധമ്മികാ ഹോതി. അന്തോഉപചാരേ ഠിതസ്സ ഹി ഭാജനീയഭണ്ഡം പാപുണാതി. സചേ പന "അനാഗതസ്സ ദേഥാ"തി മഹാസദ്ദം കരോന്തി, ദണ്ഡകമ്മം ഠപേതബ്ബം, "ആഗന്ത്വാ ഗണ്ഹന്തൂ"തി വത്തബ്ബം.

ഛപ്പഞ്ചസലാകാ നട്ഠാ ഹോന്തി, ഭത്തുദ്ദേസകോ ദായകാനം നാമം നസ്സരതി, സോ ചേ നട്ഠസലാകാ മഹാഥേരസ്സ വാ അത്തനോ വാ പാപേത്വാ ഭിക്ഖൂ വദേയ്യ, "മയാ അസുകഗാമേ സലാകഭത്തം മയ്ഹം പാപിതം, തുമ്ഹേ തത്ഥ ലദ്ധം സലാകഭത്തം ഭുഞ്ജേയ്യാഥാ"തി, വട്ടതി. വിഹാരേ അപാപിതം പന ആസനസാലായ തം ഭത്തം ലഭിത്വാ തത്ഥേവ പാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതും ന വട്ടതി. "അജ്ജ പട്ഠായ മയ്ഹം സലാകഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വുത്തേ തത്ര ആസനസാലായ ഗാഹേതും ന വട്ടതി, വിഹാരം ആനേത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. "സ്വേ പട്ഠായാ"തി വുത്തേ പന ഭത്തുദ്ദേസകസ്സ ആചിക്ഖിതബ്ബം "സ്വേ പട്ഠായ അസുകകുലം നാമ സലാകഭത്തം ദേതി, സലാകഗ്ഗാഹണകാലേ സരേയ്യാസീ"തി. ദുബ്ഭിക്ഖേ സലാകഭത്തം പച്ഛിന്ദിത്വാ സുഭിക്ഖേ ജാതേ കിഞ്ചി ദിസ്വാ "അജ്ജ പട്ഠായ അമ്ഹാകം സലാകഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി പുന പട്ഠപേന്തി, അന്തോഗാമേ അഗാഹേത്വാ വിഹാരം ആനേത്വാവ ഗാഹേതബ്ബം. ഇദഞ്ഹി "സലാകഭത്തം" നാമ. ഉദ്ദേസഭത്തസദിസം ന ഹോതി, വിഹാരമേവ സന്ധായ ദിയ്യതി, തസ്മാ ബഹിഉപചാരേ ഗാഹേതും ന വട്ടതി. "സ്വേ പട്ഠായാ"തി വുത്തേ പന വിഹാരേ ഗാഹേതബ്ബമേവ.

ഗമികോ ഭിക്ഖു യം ദിസാഭാഗം ഗന്തുകാമോ, തത്ഥ അഞ്ഞേന വാരഗാമസലാകാ ലദ്ധാ ഹോതി, തം ഗഹേത്വാ ഇതരം ഭിക്ഖും "മയ്ഹം പത്തസലാകം ത്വം ഗണ്ഹാഹീ"തി വത്വാ ഗന്തും വട്ടതി. തേന പന ഉപചാരസീമം അനതിക്കന്തേയേവ തസ്മിം തസ്സ സലാകാ ഗാഹേതബ്ബാ.

ഛഡ്ഡിതവിഹാരേ മനുസ്സാ ബോധിചേതിയാദീനി ജഗ്ഗിത്വാ ഭുഞ്ജന്തൂതി സലാകഭത്തം പട്ഠപേന്തി, ഭിക്ഖൂ സകട്ഠാനേസു വസിത്വാ കാലസ്സേവ ഗന്ത്വാ തത്ഥ വത്തം കരിത്വാ തം ഭത്തം ഭുഞ്ജന്തി, വട്ടതി. സചേ തേസു ന്ഹാതനായ അത്തനോ പാപേത്വാ ഗതേസു ആഗന്തുകോ ഭിക്ഖു ഛഡ്ഡിതവിഹാരേ വസിത്വാ കാലസ്സേവ വത്തം കത്വാ ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ സലാകഭത്തം അത്തനോ പാപേത്വാ ആസനസാലം ഗച്ഛതി, സോവ തസ്സ ഭത്തസ്സ ഇസ്സരോ. യോ പന ഭിക്ഖൂസു വത്തം കരോന്തേസുയേവ ഭൂമിയം ദ്വേ തയോ സമ്മുഞ്ജനിപ്പഹാരേ ദത്വാ ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ "ധുരഗാമേ സലാകഭത്തം മയ്ഹം പാപുണാതീ"തി ഗച്ഛതി, തസ്സ തം ചോരികായ ഗഹിതത്താ ന പാപുണാതി, വത്തം കത്വാ പാപേത്വാ പച്ഛാ ഗതഭിക്ഖൂനംയേവ ഹോതി.

ഏകോ ഗാമോ അതിദൂരേ ഹോതി, ഭിക്ഖൂ നിച്ചം ഗന്തും ന ഇച്ഛന്തി, മനുസ്സാ "മയം പുഞ്ഞേന പരിബാഹിരാ ഹോമാ"തി വദന്തി, യേ തസ്സ ഗാമസ്സ ആസന്നവിഹാരേ സഭാഗഭിക്ഖൂ, തേ വത്തബ്ബാ "ഇമേസം ഭിക്ഖൂനം അനാഗതദിവസേ തുമ്ഹേ ഭുഞ്ജഥാ"തി. സലാകാ പന ദേവസികം പാപേതബ്ബാ, താ ച ഖോ പന ഘണ്ടിപ്പഹരണമത്തേന വാ പച്ഛിചാലനമത്തേന വാ പാപിതാ ന ഹോന്തി, പച്ഛിം പന ഗഹേത്വാ സലാകാ പീഠകേ ആകിരിതബ്ബാ, പച്ഛി പന മുഖവട്ടിയം ന ഗഹേതബ്ബാ. സചേ ഹി തത്ഥ അഹി വാ വിച്ഛികോ വാ ഭവേയ്യ, ദുക്ഖം ഉപ്പാദേയ്യ; തസ്മാ ഹേട്ഠാ ഗഹേത്വാ പച്ഛിം പരമ്മുഖം കത്വാ സലാകാ ആകിരിതബ്ബാ "സചേപി സപ്പോ ഭവിസ്സതി, ഏത്തോവ പലായിസ്സതീ"തി. ഏവം സലാകാ ആകിരിത്വാ ഗാമാദിവസേന പുബ്ബേ വുത്തനയേനേവ ഗാഹേതബ്ബാ. അപിച ഏകം മഹാഥേരസ്സ പാപേത്വാ "അവസേസാ മയ്ഹം പാപുണന്തീ"തി അത്തനോ പാപേത്വാ വത്തം കത്വാ ചേതിയം വന്ദിത്വാ വിതക്കമാളകേ ഠിതേഹി ഭിക്ഖൂഹി "പാപിതാ, ആവുസോ, സലാകാ"തി വുത്തേ "ആമ, ഭന്തേ, തുമ്ഹേ ഗതഗതഗാമേ സലാകഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വത്തബ്ബം; ഏവം പാപിതാപി ഹി സുപാപിതാവ ഹോന്തി.

ഭിക്ഖൂ സബ്ബരത്തിം ധമ്മസവനത്ഥം അഞ്ഞം വിഹാരം ഗച്ഛന്താ "മയം തത്ഥ ദാനം അഗ്ഗഹേത്വാവ അമ്ഹാകം ഗോചരഗാമേവ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ആഗമിസ്സാമാ"തി സലാകാ അഗ്ഗഹേത്വാവ ഗതാ, വിഹാരേ ഥേരസ്സ പത്തസലാകഭത്തം ഭുഞ്ജിതും ആഗച്ഛന്തി, വട്ടതി. അഥ മഹാഥേരോപി "അഹം ഇധ കിം കരോമീ"തി തേഹിയേവ സദ്ധിം ഗച്ഛതി, തേഹി ഗതവിഹാരേ അഭുഞ്ജിത്വാവ ഗോചരഗാമം അനുപ്പത്തേഹി "ദേഥ, ഭന്തേ, പത്തേ സലാകയാഗുആദീനി ആഹരിസ്സാമാ"തി വുത്തേ പത്താ ന ദാതബ്ബാ. "കസ്മാ, ഭന്തേ, ന ദേഥാ"തി "വിഹാരട്ഠകം ഭത്തം വിഹാരേ വുത്ഥാനം പാപുണാതി, മയം അഞ്ഞസ്മിം വിഹാരേ വുത്ഥാ"തി. "ദേഥ, ഭന്തേ, ന മയം വിഹാരേ പാലികായ ദേമ, തുമ്ഹാകം ദേമ, ഗണ്ഹഥ അമ്ഹാകം ഭിക്ഖ"ന്തി വുത്തേ പന വട്ടതി.

സലാകഭത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

പക്ഖികഭത്താദികഥാ

പക്ഖികാദീസു പന യം അഭിലക്ഖിതേസു ചാതുദ്ദസീ പഞ്ചദസീ പഞ്ചമീ അട്ഠമീതി ഇമേസു പക്ഖേസു കമ്മപ്പസുതേഹി ഉപോസഥം കാതും സതികരണത്ഥായ ദിയ്യതി, തം **പക്ഖികം** നാമ. തം സലാകഭത്തഗതികമേവ ഹോതി, ഗാഹേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ സലാകഭത്തമ്പി പക്ഖികഭത്തമ്പി ബഹു സബ്ബേസം വിനിവിജ്ഝിത്വാ ഗച്ഛതി, ദ്വേപി ഭത്താനി വിസും വിസും ഗാഹേതബ്ബാനി. സചേ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ മഹാ, പക്ഖികം ഗാഹേത്വാ തസ്സ ഠിതികായ സലാകഭത്തം ഗാഹേതബ്ബം , സലാകഭത്തം വാ ഗാഹാപേത്വാ തസ്സ ഠിതികായ പക്ഖികം ഗാഹേതബ്ബം. യേസം ന പാപുണാതി, തേ പിണ്ഡായ ചരിസ്സന്തി. സചേ ദ്വേപി ഭത്താനി ബഹൂനി, ഭിക്ഖൂ മന്ദാ; സലാകഭത്തം നാമ ദേവസികം ലബ്ഭതി, തസ്മാ തം ഠപേത്വാ "പക്ഖികം ആവുസോ ഭുഞ്ജഥാ"തി പക്ഖികമേവ ഗാഹേതബ്ബം. പക്ഖികം പണീതം ദേന്തി, വിസും ഠിതികാ കാതബ്ബാ. "സ്വേ പക്ഖോ"തി അജ്ജ പക്ഖികം ന ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന ദായകാ വദന്തി "സ്വേ അമ്ഹാകം ഘരേ ലൂഖഭത്തം ഭവിസ്സതി, അജ്ജേവ പക്ഖികഭത്തം ഉദ്ദിസഥാ"തി, ഏവം വട്ടതി.

ഉപോസഥികം നാമ അന്വഡ്ഢമാസേ ഉപോസഥങ്ഗാനി സമാദിയിത്വാ യം അത്തനാ ഭുഞ്ജതി, തദേവ ദിയ്യതി. **പാടിപദികം** നാമ "ഉപോസഥേ ബഹൂ സദ്ധാ പസന്നാ ഭിക്ഖൂനം സക്കാരം കരോന്തി, പാടിപദേ പന ഭിക്ഖൂ കിലമന്തി, പാടിപദേ ദിന്നം ദുബ്ഭിക്ഖദാനസദിസം മഹപ്ഫലം ഹോതി, ഉപോസഥകമ്മേന വാ പരിസുദ്ധസീലാനം ദുതിയദിവസേ ദിന്നം മഹപ്ഫലം ഹോതീ"തി സല്ലക്ഖേത്വാ പാടിപദേ ദിയ്യനകദാനം, തമ്പി ഉഭയം സലാകഭത്തഗതികമേവ. ഇതി ഇമാനി സത്തപി ഭത്താനി പിണ്ഡപാതികാനം ന വട്ടന്തി, ധുതങ്ഗഭേദം കരോന്തിയേവ.

അപരാനിപി ചീവരക്ഖന്ധകേ വിസാഖായ വരം യാചിത്വാ ദിന്നാനി ആഗന്തുകഭത്തം ഗമിയഭത്തം ഗിലാനഭത്തം ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തന്തി ചത്താരി ഭത്താനി പാളിയം ആഗതാനേവ, തത്ഥ ആഗന്തുകാനം ദിന്നം ഭത്തം **"ആഗന്തുകഭത്തം"**. ഏസ നയോ സേസേസു. സചേ പനേത്ഥ ആഗന്തുകഭത്താനിപി ആഗന്തുകാപി ബഹൂ ഹോന്തി, സബ്ബേസം ഏകേകം ഗാഹേതബ്ബം, ഭത്തേസു അപ്പഹോന്തേസു ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. ഏകോ ആഗന്തുകോ പഠമമേവ ആഗന്ത്വാ സബ്ബം ആഗന്തുകഭത്തം അത്തനോ ഗാഹേത്വാ നിസീദതി, സബ്ബം തസ്സേവ ഹോതി, പച്ഛാ ആഗതേഹി ആഗന്തുകേഹി തേന ദിന്നാനി പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി. തേനപി ഏകം അത്തനോ ഗഹേത്വാ സേസാനി ദാതബ്ബാനി. അയം ഉളാരോ.

സചേ പന യോ പഠമം ആഗന്ത്വാപി അത്തനോ അഗ്ഗഹേത്വാ തുണ്ഹീഭൂതോ നിസീദതി, പച്ഛാ ആഗതേഹി സദ്ധിം പടിപാടിയാ ഗണ്ഹിതബ്ബം. സചേ നിച്ചം ആഗന്തുകാ ആഗച്ഛന്തി, ആഗതദിവസേയേവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, അന്തരന്തരാ ചേ ആഗച്ഛന്തി, ദ്വേ തീണി ദിവസാനി ഭുഞ്ജിതബ്ബം. മഹാപച്ചരിയം പന "സത്ത ദിവസാനി ഭുഞ്ജിതും വട്ടതീ"തി വുത്തം.

ആവാസികോ കത്ഥചി ഗന്ത്വാ ആഗതോ, തേനാപി ആഗന്തുകഭത്തം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ പന തം വിഹാരേ നിബന്ധാപിതം ഹോതി, വിഹാരേ ഗാഹേതബ്ബം. അഥ വിഹാരോ ദൂരേ ഹോതി, ആസനസാലായ നിബന്ധാപിതം ആസനസാലായ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന ദായകാ "ആഗന്തുകേസു അസതി ആവാസികാപി പരിഭുഞ്ജന്തൂ"തി വദന്തി, വട്ടതി.

ഗമിയഭത്തേപി അയമേവ കഥാമഗ്ഗോ. അയം പന വിസേസോ - ആഗന്തുകോ ആഗന്തുകഭത്തമേവ ലഭതി, ഗമികോ ആഗന്തുകഭത്തമ്പി ഗമിയഭത്തമ്പി. ആവാസികോപി പക്കമിതുകാമോ ഗമികോ ഹോതി; ഗമിയഭത്തം ലഭതി. യഥാ പന ആഗന്തുകഭത്തം; ഏവമിദം ദ്വേ വാ തീണി വാ സത്ത വാ ദിവസാനി ന ലബ്ഭതി. "ഗമിസ്സാമീ"തി ഭുത്തോ തംദിവസം കേനചിദേവ കാരണേന ന ഗതോ, പുനദിവസേപി ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, സഉസ്സാഹത്താ. "ഗമിസ്സാമീ"തി ഭുത്തസ്സ ചോരാ വാ പന്ഥം രുന്ധന്തി ഉദകം വാ, ദേവോ വാ വസ്സതി, സത്ഥോ വാ ന ഗച്ഛതി, സഉസ്സാഹേന ഭുഞ്ജിതബ്ബം. ഏതേ ഉപദ്ദവേ ഓലോകേന്തേന "ദ്വേ തയോ ദിവസേ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതീ"തി മഹാപച്ചരിയം വുത്തം. "ഗമിസ്സാമീ"തി പന ലേസം ഓഡ്ഡേത്വാ ഭുഞ്ജിതും ന ലഭതി.

ഗിലാനഭത്തമ്പി സചേ സബ്ബേസം ഗിലാനാനം പഹോതി, സബ്ബേസം ദാതബ്ബം; നോ ചേ, ഠിതികം കത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. ഏകോ ഗിലാനോ അരോഗരൂപോ സക്കോതി അന്തോഗാമം ഗന്തും, ഏകോ ന സക്കോതി, അയം **"മഹാഗിലാനോ"** നാമ. ഏതസ്സ ഗിലാനഭത്തം ദാതബ്ബം. ദ്വേ മഹാഗിലാനാ - ഏകോ ലാഭീ അഭിഞ്ഞാതോ ബഹും ഖാദനീയം ഭോജനീയം ലഭതി, ഏകോ അനാഥോ അപ്പലാഭതായ അന്തോഗാമം പവിസതി - ഏതസ്സ ഗിലാനഭത്തം ദാതബ്ബം. ഗിലാനഭത്തേ പന ദിവസപരിച്ഛേദോ നത്ഥി. യാവ രോഗോ ന വൂപസമ്മതി, സപ്പായഭോജനം അഭുഞ്ജന്തോ ന യാപേതി, താവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. യദാ പന മിസ്സകയാഗും വാ മിസ്സകഭത്തം വാ ഭുത്തസ്സാപി രോഗോ ന കുപ്പതി, തതോ പട്ഠായ ന ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തമ്പി യം സബ്ബേസം പഹോതി, തം സബ്ബേസം ദാതബ്ബം; നോ ചേ പഹോതി, ഠിതികം കത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. ഇദമ്പി ദ്വീസു ഗിലാനേസു മഹാഗിലാനുപട്ഠാകസ്സ ഗാഹേതബ്ബം, ദ്വീസു മഹാഗിലാനേസു അനാഥഗിലാനുപട്ഠാകസ്സ. യം കുലം ഗിലാനഭത്തമ്പി ദേതി ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തമ്പി, തത്ഥ യസ്സ ഗിലാനസ്സ ഭത്തം പാപുണാതി തദുപട്ഠാകസ്സാപി തത്ഥേവ ഗാഹേതബ്ബം. ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തേപി ദിവസപരിച്ഛേദോ നത്ഥി, യാവ ഗിലാനോ ലഭതി, താവസ്സ ഉപട്ഠാകോപി ലഭതീതി. ഇമാനി ചത്താരി ഭത്താനി സചേ ഏവം ദിന്നാനി ഹോന്തി "ആഗന്തുകഗമികഗിലാനുപട്ഠാകാ മമ ഭിക്ഖം ഗണ്ഹന്തൂ"തി, പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. സചേ പന ആഗന്തുകാദീനം ഭത്തം നിബന്ധാപേമി, "മമ ഭത്തം ഗണ്ഹന്തൂ"തി ഏവം ദിന്നാനി ഹോന്തി, പിണ്ഡപാതികാനം ന വട്ടതി.

അപരാനിപി "ധുരഭത്തം, കുടിഭത്തം, വാരഭത്ത"ന്തി തീണി ഭത്താനി. തത്ഥ **ധുരഭത്ത**ന്തി നിച്ചഭത്തം വുച്ചതി, തം ദുവിധം - സങ്ഘികം പുഗ്ഗലികഞ്ച. തത്ഥ യം "സങ്ഘസ്സ ധുരഭത്തം ദേമാ"തി നിബന്ധാപിതം, തം സലാകഭത്തഗതികം. "മമ നിബദ്ധം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹന്തൂ"തി വത്വാ ദിന്നം പന പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. പുഗ്ഗലികേപി "തുമ്ഹാകം ധുരഭത്തം ദമ്മീ"തി വുത്തേ പിണ്ഡപാതികോ ചേ, ന വട്ടതി. "മമ നിബദ്ധം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ"തി വുത്തേ പന വട്ടതി, സാദിതബ്ബം. സചേപി പച്ഛാ കതിപാഹേ വീതിവത്തേ "ധുരഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, മൂലേ സുട്ഠു സമ്പടിച്ഛിതത്താ വട്ടതി.

കുടിഭത്തം നാമ യം സങ്ഘസ്സ ആവാസം കാരേത്വാ "അമ്ഹാകം സേനാസനവാസിനോ അമ്ഹാകംയേവ ഭത്തം ഗണ്ഹന്തൂ"തി ഏവം നിബന്ധാപിതം, തം സലാകഭത്തഗതികമേവ ഹോതി, ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. "അമ്ഹാകം സേനാസനവാസിനോ അമ്ഹാകംയേവ ഭിക്ഖം ഗണ്ഹന്തൂ"തി വുത്തേ പന പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി . യം പന പുഗ്ഗലേ പസീദിത്വാ തസ്സ വാ ആവാസം കത്വാ "തുമ്ഹാകം ദേമാ"തി ദിന്നം, തം തസ്സേവ ഹോതി, തസ്മിം കത്ഥചി ഗതേ നിസ്സിതകേഹി ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

വാരഭത്തം നാമ ദുബ്ഭിക്ഖസമയേ "വാരേന ഭിക്ഖൂ ജഗ്ഗിസ്സാമാ"തി ധുരഗേഹതോ പട്ഠായ ദിന്നം, തമ്പി ഭിക്ഖാവചനേന ദിന്നം പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി. "വാരഭത്ത"ന്തി വുത്തേ പന സലാകഭത്തഗതികം ഹോതി. സചേ തണ്ഡുലാദീനി പേസേന്തി, "സാമണേരാ പചിത്വാ ദേന്തൂ"തി, പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി. ഇതി ഇമാനി ച തീണി ആഗന്തുകഭത്താദീനി ച ചത്താരീതി സത്ത, താനി സങ്ഘഭത്താദീഹി സഹ ചുദ്ദസ ഭത്താനി ഹോന്തി.

അട്ഠകഥായം പന വിഹാരഭത്തം, അട്ഠകഭത്തം, ചതുക്കഭത്തം, ഗുള്ഹകഭത്തന്തി അഞ്ഞാനിപി ചത്താരി ഭത്താനി വുത്താനി. തത്ഥ **വിഹാരഭത്തം** നാമ വിഹാരേ തത്രുപ്പാദഭത്തം, തം സങ്ഘഭത്തേന ഗഹിതം. തം പന തിസ്സമഹാവിഹാരചിത്തലപബ്ബതാദീസു പടിസമ്ഭിദാപത്തേഹി ഖീണാസവേഹി യഥാ പിണ്ഡപാതികാനമ്പി സക്കാ ഹോതി പരിഭുഞ്ജിതും, തഥാ പടിഗ്ഗഹിതത്താ താദിസേസു ഠാനേസു പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. "അട്ഠന്നം ഭിക്ഖൂനം ദേമ, ചതുന്നം ദേമാ"തി ഏവം ദിന്നം പന **അട്ഠകഭത്തഞ്ചേവ ചതുക്കഭത്തഞ്ച;** തമ്പി ഭിക്ഖാവചനേന ദിന്നം പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി. മഹാഭിസങ്ഖാരികേന അതിരസകപൂവേന പത്തം പൂരേത്വാ ഥകേത്വാ ദിന്നം **ഗുള്ഹകഭത്തം** നാമ. ഇമാനി തീണി സലാകഭത്തഗതികാനേവ.

അപരമ്പി **ഗുളകഭത്തം** നാമ അത്ഥി, ഇധേകച്ചേ മനുസ്സാ മഹാധമ്മസവനഞ്ച വിഹാരപൂജഞ്ച കാരേത്വാ സകലസങ്ഘസ്സ ദാതും ന സക്കോമാതി, "ദ്വേ തീണി ഭിക്ഖുസതാനി അമ്ഹാകം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹന്തൂ"തി ഭിക്ഖുപരിച്ഛേദജാനനത്ഥം ഗുളകേ ദേന്തി, ഇദം പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. ഇതി ചീവരക്ഖന്ധകേ ചീവരഭാജനീയം, ഇമസ്മിം പന സേനാസനക്ഖന്ധകേ സേനാസനഭാജനീയഞ്ചേവ പിണ്ഡപാതഭാജനീയഞ്ച വുത്തം.

ഗിലാനപച്ചയഭാജനീയം പന ഏവം വേദിതബ്ബം - സപ്പിആദീസു ഭേസജ്ജേസു രാജരാജമഹാമത്താ സപ്പിസ്സ താവ കുമ്ഭസതമ്പി കുമ്ഭസഹസ്സമ്പി വിഹാരം പേസേന്തി, ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ഗഹിതഭാജനം പൂരേത്വാ ദാതബ്ബം , പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. സചേ അലസജാതികാ മഹാഥേരാ പച്ഛാ ആഗച്ഛന്തി, "ഭന്തേ, വീസതിവസ്സാനം ദിയ്യതി, തുമ്ഹാകം ഠിതികാ അതിക്കന്താ"തി ന വത്തബ്ബാ, ഠിതികം ഠപേത്വാ തേസം ദത്വാ പച്ഛാ ഠിതികായ ദാതബ്ബം.

“അസുകവിഹാരേ ബഹു സപ്പി ഉപ്പന്ന”ന്തി സുത്വാ യോജനന്തരവിഹാരതോപി ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തി, സമ്പത്തസമ്പത്താനം ഠിതട്ഠാനതോ പട്ഠായ ദാതബ്ബം. അസമ്പത്താനമ്പി ഉപചാരസീമം പവിട്ഠാനം അന്തേവാസികാദീസു ഗണ്ഹന്തേസു ദാതബ്ബമേവ. “ബഹിഉപചാരസീമായ ഠിതാനം ദേഥാ”തി വദന്തി, ന ദാതബ്ബം. സചേ പന ഉപചാരസീമം ഓക്കന്തേഹി ഏകാബദ്ധാ ഹുത്വാ അത്തനോ വിഹാരദ്വാരേ വാ അന്തോവിഹാരേയേവ വാ ഹോന്തി, പരിസാവസേന വഡ്ഢിതാ നാമ സീമാ ഹോതി, തസ്മാ ദാതബ്ബം. സങ്ഘനവകസ്സ ദിന്നേപി പച്ഛാ ആഗതാനം ദാതബ്ബമേവ. ദുതിയഭാഗേ പന ഥേരാസനം ആരുള്ഹേ പച്ഛാ ആഗതാനം പഠമഭാഗോ ന പാപുണാതി, ദുതിയഭാഗതോ വസ്സഗ്ഗേന ദാതബ്ബം. ഉപചാരസീമം പവിസിത്വാ യത്ഥ കത്ഥചി ദിന്നം ഹോതി, സബ്ബസന്നിപാതട്ഠാനേയേവ ഭാജേതബ്ബം.

യസ്മിം വിഹാരേ ദസ ഭിക്ഖൂ, ദസേവ ച സപ്പികുമ്ഭാ ദിയ്യന്തി, ഏകേകകുമ്ഭവസേനേവ ഭാജേതബ്ബം. ഏകോ സപ്പികുമ്ഭോ ഹോതി, ദസ ഭിക്ഖൂഹി ഭാജേത്വാ ഗഹേതബ്ബം. സചേ യഥാഠിതംയേവ “അമ്ഹാകം പാപുണാതീ”തി ഗണ്ഹന്തി, ദുഗ്ഗഹിതം; ഗതഗതട്ഠാനേ സങ്ഘികമേവ ഹോതി. കുമ്ഭം പന ആവജ്ജേത്വാ ഥാലകേ ഥോകം സപ്പിം കത്വാ “ഇദം മഹാഥേരസ്സ പാപുണാതി, അവസേസം അമ്ഹാകം പാപുണാതീ”തി വത്വാ തമ്പി കുമ്ഭേയേവ ആകിരിത്വാ യഥിച്ഛിതം ഗഹേത്വാ ഗന്തും വട്ടതി. സചേ ഥിനം സപ്പി ഹോതി, ലേഖം കത്വാ “ലേഖതോ പരഭാഗോ മഹാഥേരസ്സ പാപുണാതി, അവസേസം അമ്ഹാക”ന്തി ഗഹിതമ്പി സുഗ്ഗഹിതം, വുത്തപരിച്ഛേദതോ ഊനാധികേസുപി ഭിക്ഖൂസു ച സപ്പികുമ്ഭേസു ച ഏതേനേവുപായേന ഭാജേതബ്ബം.

സചേ പനേകോ ഭിക്ഖു, ഏകോപി കുമ്ഭോ ഹോതി, ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ “അയം മയ്ഹം പാപുണാതീ”തിപി ഗഹേതും വട്ടതി. “അയം പഠമഭാഗോ മയ്ഹം പാപുണാതി, അയം ദുതിയഭാഗോ”തി ഏവം ഥോകം ഥോകമ്പി പാപേതും വട്ടതി. ഏസ നയോ നവനീതാദീസുപി. യസ്മിം പന വിപ്പസന്നേ തിലതേലാദിമ്ഹി ലേഖാ ന സന്തിട്ഠതി, തം ഉദ്ധരിത്വാ ഭാജേതബ്ബം. സിങ്ഗിവേരമരിചാദിഭേസജ്ജമ്പി അവസേസപത്തഥാലകാദിസമണപരിക്ഖാരോപി സബ്ബോ വുത്താനുരൂപേനേവ നയേന സുട്ഠു സല്ലക്ഖേത്വാ ഭാജേതബ്ബോതി.

പാളിം അട്ഠകഥഞ്ചേവ, ഓലോകേത്വാ വിചക്ഖണോ;
സങ്ഘികേ പച്ചയേ ഏവം, അപ്പമത്തോവ ഭാജയേതി.

ഇതി സബ്ബാകാരേന പച്ചയഭാജനീയകഥാ നിട്ഠിതാ.

സമ്മന്നിത്വാ ഠപിതയാഗുഭാജകാദീഹി ഭാജനീയട്ഠാനം ആഗതമനുസ്സാനം അനാപുച്ഛിത്വാവ ഉപഡ്ഢഭാഗോ ദാതബ്ബോ, അസമ്മതേഹി പന അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബോ. സമ്മതേന അപ്പമത്തകവിസ്സജ്ജനകേന ഭിക്ഖുനാ ചീവരകമ്മം കരോന്തസ്സ “സൂചിം ദേഹീ”തി വദതോ ഏകാ ദീഘാ, ഏകാ രസ്സാതി ദ്വേ സൂചിയോ ദാതബ്ബാ. “അവിഭത്തം സങ്ഘികം ഭണ്ഡ”ന്തി പുച്ഛിതബ്ബകിച്ചം നത്ഥി. പിപ്ഫലകത്ഥികസ്സ ഏകോ പിപ്ഫലകോ, അദ്ധാനകന്താരം പടിപജ്ജിതുകാമസ്സ ഉപാഹനയുഗളം, കായബന്ധനത്ഥികസ്സ കായബന്ധനം, “അംസബദ്ധകോ മേ ജിണ്ണോ”തി ആഗതസ്സ അംസബദ്ധകോ, പരിസ്സാവനത്ഥികസ്സ പരിസ്സാവനം ദാതബ്ബം. ധമ്മകരണത്ഥികസ്സ ധമ്മകരണോ. സചേ പടകോ ന ഹോതി, ധമ്മകരണോ പടകേന സദ്ധിം ദാതബ്ബോ. “ആഗന്തുകപട്ടം ആരോപേസ്സാമീ”തി യാചന്തസ്സ കുസിയാ ച അഡ്ഢകുസിയാ ച പഹോനകം ദാതബ്ബം. “മണ്ഡലം നപ്പഹോതീ”തി ആഗതസ്സ മണ്ഡലം ഏകം ദാതബ്ബം, അഡ്ഢമണ്ഡലാനി ദ്വേ ദാതബ്ബാനി. ദ്വേ മണ്ഡലാനി യാചന്തസ്സ ന ദാതബ്ബാനി. അനുവാതപരിഭണ്ഡത്ഥികസ്സ ഏകസ്സ ചീവരസ്സ പഹോനകം ദാതബ്ബം. സപ്പിനവനീതാദിഅത്ഥികസ്സ ഗിലാനസ്സ ഏകം ഭേസജ്ജം നാളിമത്തം കത്വാ തതോ തതിയകോട്ഠാസോ ദാതബ്ബോ. ഏവം തീണി ദിവസാനി ദത്വാ നാളിയാ പരിപുണ്ണായ ചതുത്ഥദിവസതോ പട്ഠായ സങ്ഘം പുച്ഛിത്വാ ദാതബ്ബം. ഗുളപിണ്ഡേപി ഏകദിവസം തതിയഭാഗോ ദാതബ്ബോ. ഏവം തീഹി ദിവസേഹി നിട്ഠിതേ പിണ്ഡേ തതോ പരം സങ്ഘം പുച്ഛിത്വാ ദാതബ്ബം. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

പക്ഖികഭത്താദികഥാ നിട്ഠിതാ.

സേനാസനക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. സങ്ഘഭേദകക്ഖന്ധകം

ഛസക്യപബ്ബജ്ജാകഥാ

൩൩൦. സങ്ഘഭേദകക്ഖന്ധകേ **അഭിഞ്ഞാതാ അഭിഞ്ഞാതാ**തി പാകടാ പാകടാ. **സക്യകുമാരാ** നാമ കാളുദായിപ്പഭുതയോ ദസ ദൂതാ സദ്ധിം പരിവാരേഹി അഞ്ഞേ ച ബഹൂ ജനാ. **അമ്ഹാകന്തി** അമ്ഹേസു; അമ്ഹാകം കുലതോതി വാ വുത്തം ഹോതി. **ഘരാവാസത്ഥം അനുസാസിസ്സാമീ**തി ഘരാവാസേ യം കത്തബ്ബം, തം ജാനാപേസ്സാമി. **ഉദകം നിന്നേതബ്ബന്തി** യഥാ ഉദകം സബ്ബട്ഠാനേ സമം ഹോതി, ഏവം കാതബ്ബം. **നിദ്ധാപേതബ്ബന്തി** തിണാനി ഉദ്ധരിതബ്ബാനി. **ഭുസികാ ഉദ്ധരാപേതബ്ബാ**തി സുഖുമപലാലമിസ്സധഞ്ഞാ പലാലികാ പലാപേതബ്ബാ. **ഓപുനാപേതബ്ബന്തി** സുഖുമപലാലം അപനേതബ്ബം. **ത്വഞ്ഞേവ ഘരാവാസത്ഥേന ഉപജാനാഹീ**തി ത്വഞ്ഞേവ ഘരാവാസത്ഥം ജാനാഹി. **അഹം തയാ യഥാസുഖം പബ്ബജാഹീ**തി ഏത്ഥ അഹം തയാ സദ്ധിം പബ്ബജിസ്സാമീതി സഹായസിനേഹേന സഹസാ വത്തുകാമോ ഹുത്വാ പുന രജ്ജസിരിലോഭേന പരികഡ്ഢിയമാനഹദയോ ''അഹം തയാ''തി ഏത്തകമേവ വത്വാ സേസം വത്തും നാസക്ഖീതി ഏവമത്ഥോ വേദിതബ്ബോ .

൩൩൧. നിപ്പാതിതാതി നിക്ഖമിതാ. **മാനസ്സിനോ**തി മാനസ്സയിനോ; മാനനിസ്സിതാതി വുത്തം ഹോതി.

൩൩൨. യസ്സന്തരതോ ന സന്തി കോപാതി തതിയമഗ്ഗേന സമൂഹതത്താ യസ്സ ചിത്തേ കോപാ ന സന്തി. യസ്മാ പന **ഭവോ**തി സമ്പത്തി, **വിഭവോ**തി വിപത്തി; തഥാ ഭവോതി വുഡ്ഢി, വിഭവോതി ഹാനി; ഭവോതി സസ്സതം, വിഭവോതി ഉച്ഛേദോ; ഭവോതി പുഞ്ഞം, വിഭവോതി പാപം; വിഭവോതി ച അഭവോതി ച അത്ഥതോ ഏകമേവ, തസ്മാ **ഇതിഭവാഭവതഞ്ച വീതിവത്തോ**തി ഏത്ഥ യാ ഏസാ സമ്പത്തിവിപത്തിവുഡ്ഢിഹാനിസസ്സതുച്ഛേദപുഞ്ഞപാപവസേന ഇതി അനേകപ്പകാരാ ഭവാഭവതാ വുച്ചതി; ചതൂഹിപി മഗ്ഗേഹി യഥാസമ്ഭവം തേന തേന നയേന തം ഇതിഭവാഭവതഞ്ച വീതിവത്തോതി ഏവമത്ഥോ ദട്ഠബ്ബോ. **നാനുഭവന്തീ**തി ന സമ്പാപുണന്തി; തസ്സ ദസ്സനം ദേവാനമ്പി ദുല്ലഭന്തി അധിപ്പായോ.

൩൩൩. അഹിമേഖലികാതി അഹിം കടിയം ബന്ധിത്വാ. **ഉച്ഛങ്ഗേ**തി അങ്കേ.

൩൩൪. സമ്മന്നതീതി സമ്മാനേതി. **യം തുമോ കരിസ്സതീ**തി യം സോ കരിസ്സതി.

ഛസക്യപബ്ബജ്ജാകഥാ നിട്ഠിതാ.

പകാസനീയകമ്മാദികഥാ

൩൩൫. ഖേളാസകസ്സാതി ഏത്ഥ മിച്ഛാജീവേന ഉപ്പന്നപച്ചയാ അരിയേഹി വന്തബ്ബാ ഖേളസദിസാ, തഥാരൂപേ പച്ചയേ അയം അജ്ഝോഹരതീതി കത്വാ ഖേളാസകോതി ഭഗവതാ വുത്തോ.

൱൪൦. പത്ഥദ്ധേന കായേനാതി പോത്ഥകരൂപസദിസേന നിച്ചലേന കായേന.

൱൪൨. മയം ഖോ ഭണേ രാജഞാതകാ നാമാതി രാജാ അമ്ഹേ ജാനാതീതി രാജഞാതകസ്സ ഭാവേന അത്താനം ഉക്കംസേന്തോ ആഹ. **പഹട്ഠകണ്ണവാലോ**തി ബന്ധനേ നിച്ചലേ കത്വാ.

ദുക്ഖഞ്ഹി കുഞ്ജര നാഗമാസദോതി ഭോ കുഞ്ജര ബുദ്ധനാഗം ആസാദനം വധകചിത്തേന ഉപഗമനം നാമ ദുക്ഖം. **നാഗഹതസ്സാ**തി ബുദ്ധനാഗം ഘാതകസ്സ.

പടികുടിയോവ ഓസക്കീതി തഥാഗതാഭിമുഖോയേവ പിട്ഠിമേഹി പാദേഹി അവസക്കി. **അലക്ഖികോ**തി എത്ഥ ന ലക്ഖേതീതി അലക്ഖികോ; ന ജാനാതീതി അത്ഥോ , അഹം പാപകമ്മം കരോമീതി ന ജാനാതി. ന ലക്ഖിതബ്ബോതി വാ അലക്ഖികോ; ന പസ്സിതബ്ബോതി അത്ഥോ.

൱൪൩. തികഭോജനന്തി എത്ഥ തീഹി ജനേഹി ഭുഞ്ജിതബ്ബഭോജനം. **തം പഞ്ഞാപേസ്സാമീ**തി തം അനുജാനിസ്സാമി . ഗണഭോജനേ പന യഥാധമ്മോ കാരേതബ്ബോതി. **പഞ്ചവത്ഥുയാചനകഥാ** സങ്ഘാദിസേസവണ്ണനായം വുത്താ. **കപ്പ**ന്തി ആയുകപ്പം. **ബ്രഹ്മം പുഞ്ഞ**ന്തി സേട്ഠം പുഞ്ഞം. **കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹീ**തി ആയുകപ്പമേവ.

പകാസനീയകമ്മാദികഥാ നിട്ഠിതാ.

സങ്ഘഭേദകകഥാ

൱൪൪. അഥ ഖോ ദേവദത്തോ സങ്ഘം ഭിന്ദിത്വാതി സോ കിര എവം സലാകം ഗാഹേത്വാ തത്ഥേവ ആവേണികം ഉപോസഥം കത്വാ ഗതോ, തേനേതം വുത്തം.

൱൪൫. പിട്ഠി മേ ആഗിലായതീതി ചിരനിസജ്ജായ വേദനാഭിഭൂതാ ബാധതി. **തമഹം ആയമിസ്സാമീ**തി തം അഹം പസാരേസ്സാമി. **ആദേസനാപാടിഹാരിയാനുസാസനീ** നാമ ''എവമ്പി തേ മനോ, തഥാപി തേ മനോ''തി എവം പരസ്സ ചിത്തം ജാനിത്വാ തദനുരൂപാ ധമ്മദേസനാ.

൱൪൬. മമാനുകുബ്ബന്തി മമാനുകിരിയം കുരുമാനോ. **കപണോ**തി ദുക്ഖിതോ. **മഹാവരാഹസ്സാ**തി മഹാനാഗസ്സ. **മഹിം വികുബ്ബതോ**തി പഥവിം പദാലേന്തസ്സ. **ഭിസം ഘസമാനസ്സാ**തി ഭിസം ഖാദന്തസ്സ. **നദീസു ജഗ്ഗതോ**തി എത്ഥ സോ കിര ഹത്ഥിനാഗോ സായന്ഹസമയം തം നദിനാമകം പോക്ഖരണിം ഓഗാഹേത്വാ കിലന്തോ സബ്ബരത്തിം വീതിനാമേസി, ജാലികം കരോതി, തേന വുത്തം ''നദീസു ജഗ്ഗതോ''തി.

൱൪൭. സുതാതി സോതാ. **അസന്ദിദ്ധോ ച അക്ഖാതീ**തി നിസ്സന്ദേഹോ ഹുത്വാ അക്ഖാതി അനുസന്ധിവസേന യോജേത്വാ യോജേത്വാ.

൱൫൦. അപായേ നിബ്ബത്തിസ്സതീതി **ആപായികോ**. എവം **നേരയികോ**. കപ്പം ഠസ്സതീതി **കപ്പട്ഠോ**. ഇദാനി ബുദ്ധസഹസ്സേനാപി തികിച്ഛിതും ന സക്കാതി **അതേകിച്ഛോ**.

മാ ജാതു കോചി ലോകസ്മിന്തി മാ കദാചിപി കോചി സത്തോ ലോകസ്മിം. **ഉദപജ്ജഥാ**തി ഉപപജ്ജഥ . **ജലംവ യസസാ അട്ഠാ**തി യസസാ ജലന്തോ വിയ ഠിതോ. **ദേവദത്തോതി മേ സുത**ന്തി "ഈദിസോ ദേവദത്തോ"തി ഭഗവതാ സുതമ്പി അത്ഥി, തദേവ ഗഹേത്വാ ഇദം വുത്തം. **സോ പമാദമനുചിണ്ണോ**തി ഏത്ഥ പമാദം അനുചിനാതീതി അനുചിണ്ണോ, പമാദോ അപ്പഹീനോതി അത്ഥോ. **ആസജ്ജ ന**ന്തി പാപകേന ചിത്തേന പത്വാ, വിസോസേത്വാതി വാ അത്ഥോ. **അവീചിനിരയം പത്തോ**തി ഇദം പന ആസീസായം അതീതവചനം. **ഭേസ്മാ**തി ഭയാനകോ.

സങ്ഘഭേദകകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഉപാലിപഞ്ഹാകഥാ

൩൫൧. **ഏകതോ ഉപാലി ഏകോ**തി ധമ്മവാദിപക്ഖേ ഏകോ. **ഏകതോ ദ്വേ**തി അധമ്മവാദിപക്ഖേ ദ്വേ. **ചതുത്ഥോ അനുസ്സാവേ**തീതി സങ്ഘം ഭിന്ദിസ്സാമീതി അധമ്മവാദിചതുത്ഥോ ഹുത്വാ അനുസ്സാവേതി; അനുനയന്തോ സാവേതി "ന തുമ്ഹാകംയേവ നരകഭയം അത്ഥി, അമ്ഹാകമ്പി അത്ഥി, ന അമ്ഹാകം അവീചിമഗ്ഗോ പിഹിതോ, ന മയം അകുസലാ ന ഭായാമ. യദി ഹി അയം അധമ്മോ അവിനയോ അസത്ഥുസാസനം വാ ഭവേയ്യ, ന മയം ഗണ്ഹേയ്യാമാ"തിആദിനാ നയേന "അധമ്മം ധമ്മോ"തി ഏവം അട്ഠാരസ ഭേദകരവത്ഥൂനി ബോധേതീതി അത്ഥോ. **സലാകം ഗാഹേ**തീതി ഏവം അനുസ്സാവേത്വാ പന "ഇദം ഗണ്ഹഥ, ഇദം രോചേഥാ"തി വദന്തോ സലാകം ഗാഹേതി.

ഏകതോ ഉപാലി ദ്വേ ഹോന്തീതിആദീസുപി ഏസേവ നയോ. **ഏവം ഖോ ഉപാലി സങ്ഘരാജി ചേവ ഹോതി സങ്ഘഭേദോ ചാ**തി ഏവം ഹോതി; ന പന ഏത്താവതാ സങ്ഘോ ഭിന്നോ ഹോതി.

ഭിക്ഖു ഖോ ഉപാലി പകതത്തോ സമാനസംവാസകോ സമാനസീമായം ഠിതോ സങ്ഘം ഭിന്ദതീതി ഏത്ഥ സിയാ ഏവം "ദേവദത്തോ കഥം പകതത്തോ"തി. കഥം താവ ന പകതത്തോ, രഞ്ഞോ ഘാതാപിതത്താ രുഹിരുപ്പാദസ്സ ച കതത്താതി? തത്ഥ വദാമ - ആണത്തിയാ താവ വിരദ്ധത്താ രഞ്ഞോ ഘാതാപനം നത്ഥി. "തേന ഹി ത്വം, കുമാര, പിതരം ഹന്ത്വാ രാജാ ഹോഹി, അഹം ഭഗവന്തം ഹന്ത്വാ ബുദ്ധോ ഭവിസ്സാമീ"തി ഏവഞ്ഹി തസ്സ ആണത്തി. കുമാരോ പന രാജാ ഹുത്വാ പച്ഛാ പിതരം മാരേസി; ഏവം താവ ആണത്തിയാ വിരദ്ധത്താ രഞ്ഞോ ഘാതാപനം നത്ഥി. രുഹിരുപ്പാദേ പന കതമത്തേയേവ രുഹിരുപ്പാദപച്ചയാ ഭഗവതാ അഭബ്ബതാ ന വുത്താ, ന ച സക്കാ ഭഗവതോ വചനം വിനായേവ തസ്സ അഭബ്ബതാ ആരോപേതും.

> "രുഹിരുപ്പാദകോ, ഭിക്ഖവേ, അനുപസമ്പന്നോ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ, ഉപസമ്പന്നോ നാസേതബ്ബോ"തി -

ഇദം പന ഭഗവതാ സങ്ഘഭേദതോ പച്ഛാ വുത്തം, തസ്മാ പകതത്തേനേവ തേന സങ്ഘോ ഭിന്നോതി.

അധമ്മം ധമ്മോതി ദീപേന്തീതിആദീസു അട്ഠാരസസു ഭേദകരവത്ഥൂസു സുത്തന്തപരിയായേന താവ ദസ കുസലകമ്മപഥാ ധമ്മോ, ദസ അകുസലകമ്മപഥാ അധമ്മോ. തഥാ ചത്താരോ സതിപട്ഠാനാ, ചത്താരോ സമ്മപ്പധാനാ, ചത്താരോ ഇദ്ധിപാദാ, പഞ്ചിന്ദ്രിയാനി, പഞ്ച ബലാനി, സത്ത ബോജ്ഝങ്ഗാ, അരിയോ അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി സത്തതിംസ ബോധിപക്ഖിയധമ്മാ ധമ്മോ നാമ; തയോ സതിപട്ഠാനാ , തയോ സമ്മപ്പധാനാ, തയോ ഇദ്ധിപാദാ, ഛ ഇന്ദ്രിയാനി, ഛ ബലാനി, അട്ഠ ബോജ്ഝങ്ഗാ, നവങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി ച ചത്താരോ ഉപാദാനാ, പഞ്ച നീവരണാ, സത്ത അനുസയാ, അട്ഠ മിച്ഛത്താതി ച അയം അധമ്മോ.

തത്ഥ യംകിഞ്ചി ഏകം അധമ്മകോട്ഠാസം ഗഹേത്വാ "ഇമം അധമ്മം ധമ്മോതി കരിസ്സാമ; ഏവം അമ്ഹാകം ആചരിയകുലം നിസ്സായ നിയ്യാനികം ഭവിസ്സതി, മയഞ്ച ലോകേ പാകടാ ഭവിസ്സാമാ"തി തം അധമ്മം "ധമ്മോ അയ"ന്തി കഥയന്താ അധമ്മം ധമ്മോതി ദീപേന്തി നാമ. തഥേവ ധമ്മകോട്ഠാസേസു ച ഏകം ഗഹേത്വാ അയം അധമ്മോതി കഥേന്താ ധമ്മം അധമ്മോതി ദീപേന്തി നാമ. വിനയപരിയായേന പന ഭൂതേന വത്ഥുനാ ചോദേത്വാ സാരേത്വാ യഥാപടിഞ്ഞായ കാതബ്ബം കമ്മം ധമ്മോ നാമ, അഭൂതേന വത്ഥുനാ അചോദേത്വാ അസാരേത്വാ അപടിഞ്ഞായ കാതബ്ബം കമ്മം അധമ്മോ നാമ.

സുത്തന്തപരിയായേന രാഗവിനയോ ദോസവിനയോ മോഹവിനയോ സംവരോ പഹാനം പടിസങ്ഖാതി അയം വിനയോ നാമ, രാഗാദീനം അവിനയോ അസംവരോ അപ്പഹാനം അപ്പടിസങ്ഖാതി അയം അവിനയോ നാമ. വിനയപരിയായേന വത്ഥുസമ്പത്തി ഞത്തിസമ്പത്തി അനുസ്സാവനസമ്പത്തി സീമാസമ്പത്തി പരിസാസമ്പത്തീതി അയം വിനയോ നാമ, വത്ഥുവിപത്തി...പേ॰... പരിസാവിപത്തീതി അയം അവിനയോ നാമ.

സുത്തന്തപരിയായേന ചത്താരോ സതിപട്ഠാനാ... അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി ഇദം ഭാസിതം ലപിതം തഥാഗതേന ; തയോ സതിപട്ഠാനാ, തയോ സമ്മപ്പധാനാ, തയോ ഇദ്ധിപാദാ, ഛ ഇന്ദ്രിയാനി, ഛ ബലാനി, അട്ഠ ബോജ്ഝങ്ഗാ, നവങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി ഇദം അഭാസിതം അലപിതം തഥാഗതേന. വിനയപരിയായേന ചത്താരോ പാരാജികാ, തേരസ സങ്ഘാദിസേസാ, ദ്വേ അനിയതാ, തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാതി ഇദം ഭാസിതം ലപിതം തഥാഗതേന; തയോ പാരാജികാ, ചുദ്ദസ സങ്ഘാദിസേസാ, തയോ അനിയതാ, ഏകത്തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാതി ഇദം അഭാസിതം അലപിതം തഥാഗതേന.

സുത്തന്തപരിയായേന ദേവസികം ഫലസമാപത്തിസമാപജ്ജനം, മഹാകരുണാസമാപത്തിസമാപജ്ജനം, ബുദ്ധചക്ഖുനാ ലോകവോലോകനം, അട്ഠുപ്പത്തിവസേന സുത്തന്തദേസനാ, ജാതകകഥാതി ഇദം ആചിണ്ണം; ന ദേവസികം ഫലസമാപത്തിസമാപജ്ജനം...പേ॰... ന ജാതകകഥാതി ഇദം അനാചിണ്ണം. വിനയപരിയായേന നിമന്തിതസ്സ വസ്സാവാസം വസിത്വാ അപലോകേത്വാ ചാരികപക്കമനം, പവാരേത്വാ ചാരികപക്കമനം, ആഗന്തുകേഹി സദ്ധിം പഠമം പടിസന്ഥാരകരണന്തി ഇദം ആചിണ്ണം; തസ്സേവ ആചിണ്ണസ്സ അകരണം അനാചിണ്ണം നാമ.

സുത്തന്തപരിയായേന ചത്താരോ സതിപട്ഠാനാ…പേ॰… അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി ഇദം പഞ്ഞത്തം നാമ; തയോ സതിപട്ഠാനാ…പേ॰… നവങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി ഇദം അപഞ്ഞത്തം നാമ. വിനയപരിയായേന ചത്താരോ പാരാജികാ…പേ॰… തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാതി ഇദം പഞ്ഞത്തം നാമ; തയോ പാരാജികാ…പേ॰… ഏകത്തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാതി ഇദം അപഞ്ഞത്തം നാമ.

''അനാപത്തി അജാനന്തസ്സ, അഥേയ്യചിത്തസ്സ, ന മരണാധിപ്പായസ്സ, അനുല്ലപനാധിപ്പായസ്സ, ന മോചനാധിപ്പായസ്സാ''തി തത്ഥ തത്ഥ വുത്താ അനാപത്തി അനാപത്തി നാമ. ''ജാനന്തസ്സ, ഥേയ്യചിത്തസ്സാ''തിആദിനാ നയേന വുത്താ ആപത്തി ആപത്തി നാമ. പഞ്ചാപത്തിക്ഖന്ധാ ലഹുകാപത്തി നാമ, ദ്വേ ആപത്തിക്ഖന്ധാ ഗരുകാപത്തി നാമ. ഛ ആപത്തിക്ഖന്ധാ സാവസേസാപത്തി നാമ, ഏകോ പാരാജികാപത്തിക്ഖന്ധോ അനവസേസാപത്തി നാമ. ദ്വേ ആപത്തിക്ഖന്ധാ ദുട്ഠുല്ലാപത്തി നാമ, പഞ്ചാപത്തിക്ഖന്ധാ അദുട്ഠുല്ലാപത്തി നാമ.

പുരിമനയേനേവ പനേത്ഥ വുത്തപ്പകാരം ധമ്മം ''അധമ്മോ അയ''ന്തി കഥയന്താ ''ധമ്മം അധമ്മോ''തി ദീപേന്തി നാമ. അവിനയം ''വിനയോ അയ''ന്തി…പേ॰… അദുട്ഠുല്ലാപത്തിം ''ദുട്ഠുല്ലാപത്തി അയ''ന്തി കഥയന്താ ''അദുട്ഠുല്ലാപത്തിം ദുട്ഠുല്ലാപത്തീ''തി ദീപേന്തി നാമ. ഏവം ''അധമ്മം ധമ്മോ''തി വാ…പേ॰… ''അദുട്ഠുല്ലാപത്തിം ദുട്ഠുല്ലാപത്തീ''തി വാ ദീപേത്വാ പക്ഖം ലഭിത്വാ ചതുന്നം സങ്ഘകമ്മാനം അഞ്ഞതരം സങ്ഘകമ്മം ഏകസീമായം വിസും കരോന്തേഹി സങ്ഘോ ഭിന്നോ നാമ ഹോതി. തേന വുത്തം - ''തേ ഇമേഹി അട്ഠാരസഹി വത്ഥൂഹി **അപകസ്സന്തീ''**തിആദി.

തത്ഥ **അപകസ്സന്തീ**തി പരിസം ആകഡ്ഢന്തി, വിജടേന്തി, ഏകമന്തം ഉസ്സാരേന്തി ച. **അവപകാസന്തീ**തി അതി വിയ പകാസേന്തി യഥാ വിസംസട്ഠാവ ഹോന്തി, ഏവം കരോന്തി. **ആവേനി**ന്തി വിസും. **ഏത്താവതാ ഖോ ഉപാലി സങ്ഘോ ഭിന്നോ ഹോതീ**തി ഏവം അട്ഠാരസസു ഭേദകരവത്ഥൂസു യംകിഞ്ചി ഏകമ്പി വത്ഥും ദീപേത്വാ തേന തേന കാരണേന ''ഇമം ഗണ്ഹഥ, ഇമം രോചേഥാ''തി സഞ്ഞാപേത്വാ സലാകം ഗാഹാപേത്വാ വിസും സങ്ഘകമ്മേ കതേ സങ്ഘോ ഭിന്നോ ഹോതി. പരിവാരേ പന ''പഞ്ചഹി ഉപാലി ആകാരേഹി സങ്ഘോ ഭിജ്ജതീ''തിആദി വുത്തം, തസ്സ ഇമിനാ ഇധ വുത്തേന സങ്ഘഭേദലക്ഖണേന അത്ഥതോ നാനാകരണം നത്ഥി. തം പനസ്സ നാനാകരണാഭാവം തത്ഥേവ പകാസയിസ്സാമ. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

ഉപാലിപഞ്ഹാകഥാ നിട്ഠിതാ.

സങ്ഘഭേദകക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. വത്തക്ഖന്ധകം

ആഗന്തുകവത്തകഥാ

൩൫൭. വത്തക്ഖന്ധകേ **ഇദാനി ആരാമം പവിസിസ്സാമീ**തി ഇമിനാ ഉപചാരസീമസമീപം ദസ്സേതി; തസ്മാ ഉപചാരസീമം പത്വാ ഉപാഹനാഓമുഞ്ചനാദി സബ്ബം കാതബ്ബം. **ഗഹേത്വാ**തി ഉപാഹനദണ്ഡകേന ഗഹേത്വാ. **പടിക്കമന്തീ**തി സന്നിപതന്തി. **വിസ്സജ്ജേതബ്ബ**ന്തി പത്ഥരിതബ്ബം. **ഗോചരോ പുച്ഛിതബ്ബോ**തി "ഗോചരഗാമോ ആസന്നേ ഉദാഹു ദൂരേ, കാലസ്സേവ പിണ്ഡായ ചരിതബ്ബം ഉദാഹു ദിവാ"തി ഏവം ഭിക്ഖാചാരോ പുച്ഛിതബ്ബോ. **അഗോചരോ** നാമ മിച്ഛാദിട്ഠികാനം വാ ഗാമോ പരിച്ഛിന്നഭിക്ഖോ വാ ഗാമോ; യത്ഥ ഏകസ്സ വാ ദ്വിന്നം വാ ഭിക്ഖാ ദിയ്യതി, സോപി പുച്ഛിതബ്ബോ. **പാനീയം പുച്ഛിതബ്ബ**ന്തി "കിം ഇമിസ്സാ പോക്ഖരണിയാ പാനീയംയേവ പിവന്തി, നഹാനാദിപരിഭോഗമ്പി കരോന്തീ"തി ഏവം പാനീയഞ്ചേവ പരിഭോജനീയഞ്ച പുച്ഛിതബ്ബം. കേസുചി ഠാനേസു വാളമിഗാ വാ അമനുസ്സാ വാ ഹോന്തി, തസ്മാ "കം കാലം പവിസിതബ്ബം, കം കാലം നിക്ഖമിതബ്ബ"ന്തി പുച്ഛിതബ്ബം.

ബഹി ഠിതേനാതി ബഹി നിക്ഖമന്തസ്സ അഹിനോ വാ അമനുസ്സസ്സ വാ മഗ്ഗം ദത്വാ ഠിതേന നില്ലോകേതബ്ബോ. **സചേ ഉസ്സഹതി സോധേതബ്ബോ**തി യദി സക്കോതി, സബ്ബോ വിഹാരോ സോധേതബ്ബോ. അസക്കോന്തേന അത്തനോ വസനോകാസോ ജഗ്ഗിതബ്ബോ. സബ്ബം സോധേതും സക്കോന്തസ്സ പന ദസ്സിതേ വിഹാരസോധനവത്തേ വിനിച്ഛയോ മഹാഖന്ധകേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ.

ആഗന്തുകവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

ആവാസികവത്തകഥാ

൩൫൯. ആവാസികവത്തേ - **ആസനം പഞ്ഞപേതബ്ബ**ന്തി ഏവമാദി സബ്ബം വുഡ്ഢതരേ ആഗതേ ചീവരകമ്മം വാ നവകമ്മം വാ ഠപേത്വാപി കാതബ്ബം. ചേതിയങ്ഗണം സമ്മജ്ജന്തേന സമ്മജ്ജനിം നിക്ഖിപിത്വാ തസ്സ വത്തം കാതും ആരഭിതബ്ബം. പണ്ഡിതോ ഹി ആഗന്തുകോ "സമ്മജ്ജാഹി താവ ചേതിയങ്ഗണ"ന്തി വക്ഖതി. ഗിലാനഭേസജ്ജം കരോന്തേന പന സചേ നാതിആതുരോ ഗിലാനോ ഹോതി, ഭേസജ്ജം അകത്വാ വത്തമേവ കാതബ്ബം. മഹാഗിലാനസ്സ പന ഭേസജ്ജമേവ കാതബ്ബം. പണ്ഡിതോ ഹി ആഗന്തുകോ "കരോഹി താവ ഭേസജ്ജ"ന്തി വക്ഖതി. പാനീയേന പുച്ഛന്തേന സചേ സകിം ആനീതം പാനീയം സബ്ബം പിവതി , "പുന ആനേമീ"തി പുച്ഛിതബ്ബോയേവ. അപിച ബീജനേനപി ബീജിതബ്ബോ, ബീജന്തേന സകിം പാദപിട്ഠിയം ബീജിത്വാ സകിം മജ്ഝേ സകിം സീസേ ബീജിതബ്ബം, "അലം ഹോതൂ"തി വുത്തേന തതോ മന്ദതരം ബീജിതബ്ബം. പുന "അല"ന്തി വുത്തേന തതോ മന്ദതരം ബീജിതബ്ബം. തതിയവാരം വുത്തേന ബീജനീ ഠപേതബ്ബാ. പാദാപിസ്സ ധോവിതബ്ബാ, ധോവിത്വാ സചേ അത്തനോ തേലം അത്ഥി, തേന മക്ഖേതബ്ബാ. നോ ചേ അത്ഥി, തസ്സ സന്തകേന മക്ഖേതബ്ബാ. ഉപാഹനാപുഞ്ഛനം പന അത്തനോ രുചിവസേന കാതബ്ബം. തേനേവ ഹേത്ഥ "സചേ ഉസ്സഹതീ"തി വുത്തം. തസ്മാ

ഉപാഹനാ അപുഞ്ഛന്തസ്സാപി അനാപത്തി. ‘‘കഥ മയ്ഹം സേനാസനം പാപുണാതീ’’തി പുച്ഛിതേന സേനാസനം പഞ്ഞപേതബ്ബം, ‘‘ഏതം തുമ്ഹാകം സേനാസനം പാപുണാതീ’’തി ഏവം ആചിക്ഖിതബ്ബന്തി അത്ഥോ. പപ്ഫോടേത്വാ ഹി പത്ഥരിതും പന വട്ടതിയേവ.

നവകസ്സ വത്തേ - **പാനീയം ആചിക്ഖിതബ്ബ**ന്തി ‘‘ഏതം പാനീയം ഗഹേത്വാ പിവാഹീ’’തി ആചിക്ഖിതബ്ബം. പരിഭോജനീയേപി ഏസേവ നയോ. സേസം പുരിമസദിസമേവ. മഹാആവാസേപി അത്തനോ സന്തികം സമ്പത്തസ്സ ആഗന്തുകസ്സ വത്തം അകാതും ന ലഭതി.

ആവാസികവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഗമികവത്തകഥാ

൩൬൧. ഗമികവത്തേസു **ദാരുഭണ്ഡ**ന്തി സേനാസനക്ഖന്ധകേ വുത്തം മഞ്ചപീഠാദി. **മത്തികാഭണ്ഡമ്പി** രജനഭാജനാദി സബ്ബം തത്ഥ വുത്തപ്പഭേദമേവ. തം സബ്ബം അഗ്ഗിസാലായ വാ അഞ്ഞതരസ്മിം വാ ഗുത്തട്ഠാനേ പടിസാമേത്വാ ഗന്തബ്ബം. അനോവസ്സകേ പബ്ഭാരേപി ഠപേതും വട്ടതി. **സേനാസനം ആപുച്ഛിതബ്ബ**ന്തി ഏത്ഥ യം പാസാണപിട്ഠിയം വാ പാസാണത്ഥമ്ഭേസു വാ കതസേനാസനം, യത്ഥ ഉപചികാ നാരോഹന്തി, തം അനാപുച്ഛന്തസ്സാപി അനാപത്തി. **ചതൂസു പാസാണകേസൂ**തിആദി ഉപചികാനം ഉപ്പത്തിട്ഠാനേ പണ്ണസാലാദിസേനാസനേ കത്തബ്ബാകാരദസ്സനത്ഥം വുത്തം. **അപ്പേവ നാമ അങ്ഗാനിപി സേസേയ്യു**ന്തി അയം അജ്ഝോകാസേ ഠപിതമ്ഹി ആനിസംസോ. ഓവസ്സകഗേഹേ പന തിണേസു ച മത്തികാപിണ്ഡേസു ച ഉപരി പതന്തേസു മഞ്ചപീഠാനം അങ്ഗാനിപി വിനസ്സന്തി.

ഗമികവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

അനുമോദനവത്തകഥാ

൩൬൨. അനുമോദനവത്ഥുസ്മിം **ഇദ്ധം അഹോസീ**തി സമ്പന്നം അഹോസി. **ചതൂഹി പഞ്ചഹീ**തി സങ്ഘത്ഥേരേന അനുമോദനത്ഥായ നിസിന്നേ ഹേട്ഠാ പടിപാടിയാ ചതൂഹി നിസീദിതബ്ബം. അനുഥേരേ നിസിന്നേ മഹാഥേരേന ച ഹേട്ഠാ ച തീഹി നിസീദിതബ്ബം. പഞ്ചമേ നിസിന്നേ ഉപരി ചതൂഹി നിസീദിതബ്ബം. സങ്ഘത്ഥേരേന ഹേട്ഠാ ദഹരഭിക്ഖുസ്മിം അജ്ഝിട്ഠേപി സങ്ഘത്ഥേരതോ പട്ഠായ ചതൂഹി നിസീദിതബ്ബമേവ. സചേ പന അനുമോദകോ ഭിക്ഖു ‘‘ഗച്ഛഥ ഭന്തേ, ആഗമേതബ്ബകിച്ചം നത്ഥീ’’തി വദതി, ഗന്തും വട്ടതി. മഹാഥേരേന ‘‘ഗച്ഛാമ ആവുസോ’’തി വുത്തേ ‘‘ഗച്ഛഥാ’’തി വദതി, ഏവമ്പി വട്ടതി. ‘‘ബഹിഗാമേ ആഗമേസ്സാമാ’’തി ആഭോഗം കത്വാപി ബഹിഗാമം ഗന്ത്വാ അത്തനോ നിസ്സിതകേ ‘‘തുമ്ഹേ തസ്സ ആഗമനം ആഗമേഥാ’’തി വത്വാപി ഗന്തും വട്ടതിയേവ. സചേ പന മനുസ്സാ അത്തനോ രുചികേന ഏകേന അനുമോദനം കാരേന്തി, നേവ തസ്സ അനുമോദതോ ആപത്തി, ന മഹാഥേരസ്സ ഭാരോ ഹോതി. ഉപനിസിന്നകഥായമേവ ഹി മനുസ്സേസു കഥാപേന്തേസു മഹാഥേരോ ആപുച്ഛിതബ്ബോ, മഹാഥേരേന ച അനുമോദനായ അജ്ഝിട്ഠോവ ആഗമേതബ്ബോതി ഇദമേത്ഥ ലക്ഖണം. **വച്ചിതോ**തി സഞ്ജാതവച്ചോ; വച്ചപീളിതോതി അധിപ്പായോ.

അനുമോദനവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഭത്തഗ്ഗവത്തകഥാ

൩൬൪. ഭത്തഗ്ഗവത്തേ "അന്തോഗാമോ വാ ഹോതു വിഹാരോ വാ, മനുസ്സാനം പരിവേസനട്ഠാനം ഗച്ഛന്തേന ചീവരം പാരുപിത്വാ കായബന്ധനം ബന്ധനമേവ വട്ടതീ"തി അട്ഠകഥാസു വുത്തം. **ന ഥേരേ ഭിക്ഖൂ അനുപഖജ്ജാ**തി ഥേരേ ഭിക്ഖൂ അതിഅല്ലീയിത്വാ ന നിസീദിതബ്ബം. സചേ മഹാഥേരസ്സ നിസിന്നാസനേന സമകം ആസനം ഹോതി, ബഹൂസു ആസനേസു സതി ഏകം ദ്വേ ആസനാനി ഠപേത്വാ നിസീദിതബ്ബം. ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ പഞ്ഞത്താസനേസു അനിസീദിത്വാ മഹാഥേരേന നിസീദാതി വുത്തേന നിസീദിതബ്ബം. നോ ചേ മഹാഥേരോ വദതി, "ഇദം, ഭന്തേ, ആസനം ഉച്ച"ന്തി വത്തബ്ബം. "നിസീദാ"തി വുത്തേ നിസീദിതബ്ബം. സചേ പന ഏവം ആപുച്ഛിതേപി ന വദതി, നിസീദന്തസ്സ അനാപത്തി; മഹാഥേരസ്സേവ ആപത്തി. നവകോ ഹി ഏവരൂപേ ആസനേ അനാപുച്ഛാ നിസീദന്തോ ആപജ്ജതി, ഥേരോ ആപുച്ഛിതേ അനനുജാനന്തോ. **ന സങ്ഘാടിം ഓത്ഥരിത്വാ**തി ന സങ്ഘാടിം അവത്ഥരിത്വാ നിസീദിതബ്ബം.

ഉഭോഹി ഹത്ഥേഹീതി പത്തധോവനഉദകം സന്ധായ വുത്തം. ദക്ഖിണോദകം പന പുരതോ ആധാരകേ പത്തം ഠപേത്വാ ഗഹേതബ്ബം. **സാധുക**ന്തി ഉദകസദ്ദം അകരോന്തേന.

സൂപസ്സ ഓകാസോതി യഥാ സൂപസ്സ ഓകാസോ ഹോതി; ഏവം മത്തായ ഓദനോ ഗണ്ഹിതബ്ബോതി അത്ഥോ. **സമകം സമ്പാദേഹീ**തി ഇദം ന കേവലം സപ്പിആദീസുയേവ ഓദനേപി വത്തബ്ബം. സപ്പിആദീസു പന യം അപ്പം ഹോതി ഏകസ്സ വാ ദ്വിന്നം വാ അനുരൂപകം, തം സബ്ബേസം സമകം സമ്പാദേഹീതി വുത്തേ മനുസ്സാനം വിഹസാ ഹോതി, തസ്മാ താദിസം സകിം വാ ദ്വിക്ഖത്തും വാ ഗഹേത്വാ സേസം ന ഗഹേതബ്ബം.

ന താവ ഥേരേന ഭുഞ്ജിതബ്ബന്തി ഇദം യം പരിച്ഛിന്നഭിക്ഖുകം ഭത്തഗ്ഗം, യത്ഥ മനുസ്സാ സബ്ബേസം പാപേത്വാ ദാതുകാമാ ഹോന്തി, തം സന്ധായ വുത്തം. യം പന മഹാഭത്തഗ്ഗം ഹോതി, യത്ഥ ഏകസ്മിം പദേസേ ഭുഞ്ജന്തി, ഏകസ്മിം പദേസേ ഉദകം ദിയ്യതി, തത്ഥ യഥാസുഖം ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

ന താവ ഉദകന്തി ഇദം ഹത്ഥധോവനഉദകം സന്ധായ വുത്തം. അന്തരാ പിപാസിതേന പന ഗലേ വിലഗ്ഗാമിസേന വാ പാനീയം പിവിത്വാ ഹത്ഥാ ന ധോവിതബ്ബാ. സചേ മനുസ്സാ "ധോവഥ ഭന്തേ പത്തഞ്ച ഹത്ഥേ ചാ"തി വദന്തി, ഭിക്ഖൂ വാ "തുമ്ഹേ ഉദകം ഗണ്ഹഥാ"തി വദന്തി, വട്ടതി.

നിവത്തന്തേനാതി ഭത്തഗ്ഗതോ ഉട്ഠായ നിവത്തന്തേന സങ്ഘേന ഏവം നിവത്തിതബ്ബന്തി ദസ്സേതി. കഥം? **"നവകേഹീ"**തി സബ്ബം ദട്ഠബ്ബം. സമ്ബാധേസു ഹി ഘരേസു മഹാഥേരാനം നിക്ഖമനോകാസോ ന ഹോതി, തസ്മാ ഏവം വുത്തം. ഏവം നിവത്തന്തേഹി പന നവകേഹി ഗേഹദ്വാരേ ഠത്വാ ഥേരേസു നിക്ഖന്തേസു പടിപാടിയാ ഗന്തബ്ബം. സചേ പന മഹാഥേരാ ധുരേ നിസിന്നാ ഹോന്തി, നവകാ അന്തോഗേഹേ , ഥേരാസനതോ പട്ഠായ പടിപാടിയാ ഏവ

നിക്ഖമിതബ്ബം. കായേന കായം അഘട്ടേന്തേന യഥാ അന്തരേന മനുസ്സാ ഗന്തും സക്കോന്തി, ഏവം വിരളായ പടിപാടിയാ ഗന്തബ്ബം.

ഭത്തഗ്ഗവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

പിണ്ഡചാരികവത്തകഥാ

൩൬൬. പിണ്ഡചാരികവത്തേ - **കമ്മം വാ നിക്ഖിപതീ**തി കപ്പാസം വാ സുപ്പം വാ മുസലം വാ യം ഗഹേത്വാ കമ്മം കരോന്തി, ഠിതാ വാ നിസിന്നാ വാ ഹോന്തി, തം നിക്ഖിപതി . **ന ച ഭിക്ഖാദായികായാ**തി ഇത്ഥീ വാ ഹോതു പുരിസോ വാ, ഭിക്ഖാദാനസമയേ മുഖം ന ഉല്ലോകേതബ്ബം.

പിണ്ഡചാരികവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

ആരഞ്ഞികവത്തകഥാ

൩൬൭. ആരഞ്ഞികവത്തേ - **സേനാസനാ ഓതരിതബ്ബ**ന്തി വസനട്ഠാനതോ നിക്ഖമിതബ്ബം.

പത്തം ഥവികായ പക്ഖിപിത്വാതി ഏത്ഥ സചേ ബഹിഗാമേ ഉദകം നത്ഥി, അന്തോഗാമേയേവ ഭത്തകിച്ചം കത്വാ അഥ ബഹിഗാമേ അത്ഥി, ബഹിഗാമേ ഭത്തകിച്ചം കത്വാ പത്തോ ധോവിത്വാ വോദകോ കത്വാ ഥവികായ പക്ഖിപിതബ്ബോ.

പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേതബ്ബന്തി സചേ ഭാജനാനി നപ്പഹോന്തി, പാനീയമേവ പരിഭോജനീയമ്പി കത്വാ ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. ഭാജനം അലഭന്തേന വേളുനാളികായപി ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. തമ്പി അലഭന്തസ്സ യഥാ സമീപേ ഉദകആവാടോ ഹോതി, ഏവം കാതബ്ബം. അരണിസഹിതേ സതി അഗ്ഗിം അകാതുമ്പി വട്ടതി . യഥാ ച ആരഞ്ഞികസ്സ, ഏവം കന്താരപ്പടിപന്നസ്സാപി അരണിസഹിതം ഇച്ഛിതബ്ബം. ഗണവാസിനോ പന തേന വിനാപി വട്ടതി. നക്ഖത്താനേവ **നക്ഖത്തപദാനി**.

ആരഞ്ഞികവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

സേനാസനവത്തകഥാ

൩൬൮. സേനാസനവത്തേ - **ദ്വാരം** നാമ യസ്മാ മഹാവളഞ്ജം, തസ്മാ തത്ഥ ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി, സേസാനി പന ഉദ്ദേസദാനാദീനി ആപുച്ഛിത്വാവ കാതബ്ബാനി. ദേവസികമ്പി ആപുച്ഛിതും വട്ടതി. അഥാപി ''ഭന്തേ ആപുച്ഛിതമേവ ഹോതൂ''തി വുത്തേ വുഡ്ഢതരോ ''സാധൂ''തി സമ്പടിച്ഛതി, സയമേവ വാ ''ത്വം യഥാസുഖം വിഹരാഹീ''തി വദതി; ഏവമ്പി വട്ടതി. സഭാഗസ്സ വിസ്സാസേനാപി വട്ടതിയേവ. **യേന വുഡ്ഢോ തേന പരിവത്തിതബ്ബ**ന്തി വുഡ്ഢാഭിമുഖേന പരിവത്തിതബ്ബം. **ഭോജനസാലാദീസു**പി ഏവമേവ പടിപജ്ജിതബ്ബം.

സേനാസനവത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

ജന്താഘരവത്താദികഥാ

൩൭൪. ജന്താഘരവത്തേ - **പരിഭണ്ഡന്തി** ബഹിജഗതി.

൩൭൫. ആചമനവത്ഥുസ്മിം - **സതി ഉദകേ**തി ഏത്ഥ സചേ ഉദകം അത്ഥി, പടിച്ഛന്നട്ഠാനം പന നത്ഥി, ഭാജനേന നീഹരിത്വാ ആചമിതബ്ബം. ഭാജനേ അസതി പത്തേന നീഹരിതബ്ബം. പത്തേപി അസതി അസന്തം നാമ ഹോതി. ''ഇദം അതിവിവടം പുരതോ അഞ്ഞം ഉദകം ഭവിസ്സതീ''തി ഗതസ്സ ഉദകം അലഭന്തസ്സേവ ഭിക്ഖാചാരവേലാ ഹോതി, കട്ഠേന വാ കേനചി വാ പുഞ്ഛിത്വാ ഗന്തബ്ബം, ഭുഞ്ജിതുമ്പി അനുമോദനമ്പി കാതും വട്ടതി. **ആഗതപടിപാടിയാ**തി വച്ചകുടിയം പസ്സാവട്ഠാനേ ന്ഹാനതിത്ഥേതി തീസുപി ആഗതപടിപാടിയേവ പമാണം.

൩൭൮. വച്ചകുടിവത്തേ - **ന ദന്തകട്ഠം ഖാദന്തേനാ**തി അയം വച്ചകുടിയാപി അവച്ചകുടിയാപി സബ്ബത്ഥേവ പടിക്ഖേപോ. **ന ഫരുസേന കട്ഠേനാ**തി ഫാലിതകട്ഠേന വാ ഖരേന വാ ഗണ്ഠികേന വാ കണ്ടകേന വാ സുസിരേന വാ പൂതിനാ വാ ന അവലേഖിതബ്ബം. അവലേഖനകട്ഠം പന അഗ്ഗഹേത്വാ പവിട്ഠസ്സ ആപത്തി നത്ഥി.

ന ആചമനസരാവകേതി സബ്ബസാധാരണട്ഠാനം സന്ധായേതം വുത്തം. തത്ര ഹി അഞ്ഞേ അഞ്ഞേ ആഗച്ഛന്തി, തസ്മാ ഉദകം ന സേസേതബ്ബം. യം പന സങ്ഘികേപി വിഹാരേ ഏകദേസേ നിബദ്ധഗമനത്ഥായ കതം ഠാനം ഹോതി പുഗ്ഗലികട്ഠാനം വാ, തസ്മിം വട്ടതി. വിരേചനം പിവിത്വാ പുനപ്പുനം പവിസന്തസ്സാപി വട്ടതിയേവ.

ഊഹതാതി ഊഹദിതാ; ബഹി വച്ചമക്ഖിതാതി അത്ഥോ. **ധോവിതബ്ബാ**തി ഉദകം ആഹരിത്വാ ധോവിതബ്ബാ. ഉദകം അത്ഥി, ഭാജനം നത്ഥി, അസന്തം നാമ ഹോതി. ഭാജനം അത്ഥി, ഉദകം നത്ഥി, ഏതമ്പി അസന്തം. ഉഭയേ പന അസതി അസന്തമേവ, കട്ഠേന വാ കേനചി വാ പുഞ്ഛിത്വാ ഗന്തബ്ബം. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

ജന്താഘരവത്താദികഥാ നിട്ഠിതാ.

വത്തക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. പാതിമോക്ഖട്ഠപനക്ഖന്ധകം

പാതിമോക്ഖുദ്ദേസയാചനകഥാ

൩൮൩. പാതിമോക്ഖട്ഠപനക്ഖന്ധകേ - **(നന്ദിമുഖിയാ രത്തിയാ**തി അരുണുട്ഠിതകാലേപി ഹി നന്ദിമുഖാ വിയ രത്തി ഖായതി. തേനാഹ "നന്ദിമുഖിയാ രത്തിയാ"തി. **അന്തോപൂതി**ന്തി അത്തചിത്തസന്താനേ കിലേസപൂതിഭാവേന അന്തോപൂതിം. **അവസ്സുത**ന്തി കിലേസവസ്സനവസേന അവസ്സുതം. **കസമ്ബുകജാത**ന്തി ആകിണ്ണദോസതായ സംകിലിട്ഠജാതം.) **യാവ ബാഹാഗഹണാപി നാമാ**തി "അപരിസുദ്ധാ ആനന്ദ പരിസാ"തി വചനം സുത്വായേവ ഹി തേന പക്കമിതബ്ബം സിയാ, ഏവം അപക്കമിത്വാ യാവ ബാഹാഗഹണാപി നാമ സോ മോഘപുരിസോ ആഗമേസ്സതി, അച്ഛരിയമിദന്തി ദസ്സേതി.

൩൮൪. **ന ആയതകേനേവ പപാതോ**തി ന പഠമമേവ ഗമ്ഭീരോ; അനുപുബ്ബേന ഗമ്ഭീരോതി അത്ഥോ. **ഠിതധമ്മോ വേലം നാതിവത്തതീ**തി വീചീനം ഓസക്കനകന്ദരം മരിയാദവേലം നാതിക്കമതി. **തീരം വാഹേതീ**തി തീരതോ അപ്പേതി; ഉസ്സാരേതീതി അത്ഥോ. **അഞ്ഞാപടിവേധോ**തി അരഹത്തപ്പത്തി.

൩൮൫. **ഛന്നമതിവസ്സതീ**തി ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ പടിച്ഛാദേന്തോ അഞ്ഞം നവം ആപത്തിം ആപജ്ജതി ഇദമേതം സന്ധായ വുത്തം. **വിവടം നാതിവസ്സതീ**തി ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ വിവരന്തോ അഞ്ഞം നാപജ്ജതി ഇദമേതം സന്ധായ വുത്തം.

പാതിമോക്ഖുദ്ദേസയാചനകഥാ നിട്ഠിതാ.

പാതിമോക്ഖസവനാരഹകഥാ

൩൮൬. **ഠപിതം ഹോതി പാതിമോക്ഖ**ന്തി ഏത്ഥ പുരേ വാ പച്ഛാ വാ ഠപിതമ്പി അട്ഠപിതം ഹോതി, ഖേത്തേ ഠപിതമേവ പന ഠപിതം നാമ ഹോതി. തസ്മാ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ സങ്ഘോ, അജ്ജുപോസഥോ പന്നരസോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യാ"തി ഏത്ഥ യാവ രേ-കാരം ഭണതി, താവ ഠപേതബ്ബം, ഇദഞ്ഹി ഖേത്തം. യ്യ-കാരേ പന വുത്തേ ഠപേന്തേന പച്ഛാ ഠപിതം നാമ ഹോതി. "സുണാതു മേ"തി അനാരദ്ധേയേവ ഠപേന്തേന പുരേ ഠപിതം ഹോതി.

പാതിമോക്ഖസവനാരഹകഥാ നിട്ഠിതാ.

ധമ്മികാധമ്മികപാതിമോക്ഖട്ഠപനകഥാ

൩൮൭. **അമൂലികായ സീലവിപത്തിയാ പാതിമോക്ഖം ഠപേതി അകതായാ**തി തേന പുഗ്ഗലേന സാ വിപത്തി കതാ വാ ഹോതു അകതാ വാ, പാതിമോക്ഖട്ഠപനകസ്സ സഞ്ഞാഅമൂലികവസേന അമൂലികാ ഹോതി. **കതാകതായാ**തി കതഞ്ച അകതഞ്ച ഉഭയം ഗഹേത്വാ വുത്തം.

ധമ്മികം സാമഗ്ഗിം ന ഉപേതീതി കമ്മം കോപേതുകാമതായ സങ്ഘസ്സ കമ്മേ കരീയമാനേ നേവ ആഗച്ഛതി, ന ഛന്ദം ദേതി, സമ്മുഖീഭൂതോവ പടിക്കോസതി, തേന ദുക്കടം ആപജ്ജതി. ഇച്ചസ്സാപി സാപത്തികസ്സേവ പാതിമോക്ഖം ഠപിതം ഹോതി. **പച്ചാദിയതീ**തി "പുന കാതബ്ബം കമ്മ"ന്തി പച്ചാദിയതി, തേന ഉക്കോടനകേന പാചിത്തിയം ആപജ്ജതി. ഇച്ചസ്സാപി സാപത്തികസ്സേവ പാതിമോക്ഖം ഠപിതം ഹോതി.

ധമ്മികാധമ്മികപാതിമോക്ഖട്ഠപനകഥാ നിട്ഠിതാ.

ധമ്മികപാതിമോക്ഖട്ഠപനകഥാ

൩൮൭. **യേഹി ആകാരേഹി യേഹി ലിങ്ഗേഹി യേഹി നിമിത്തേഹീ**തി എത്ഥ മഗ്ഗേനമഗ്ഗപടിപാദനാദീസു ആകാരാദിസഞ്ഞാ വേദിതബ്ബാ. **തേന ദിട്ഠേന തേന സുതേന തായ പരിസങ്കായാ**തി എത്ഥ ദിട്ഠഞ്ച സുതഞ്ച പാളിയം ആഗതമേവ. സചേ പന തേഹി ദിട്ഠസുതേഹി പരിസങ്കം ഉപ്പാദേയ്യ, തം സന്ധായ വുത്തം ''തായ പരിസങ്കായാ''തി.

ധമ്മികപാതിമോക്ഖട്ഠപനകഥാ നിട്ഠിതാ.

അത്താദാനഅങ്ഗകഥാ

൩൯൮. **അത്താദാനം ആദാതുകാമേനാ**തി എത്ഥ സാസനം സോധേതുകാമോ ഭിക്ഖു യം അധികരണം അത്തനാ ആദിയതി, തം അത്താദാനന്തി വുച്ചതി. **അകാലോ ഇമം അത്താദാനം ആദാതു**ന്തി എത്ഥ രാജഭയം ചോരഭയം ദുബ്ഭിക്ഖഭയം വസ്സാരത്തോതി അയം അകാലോ, വിപരീതോ കാലോ.

അഭൂതം ഇദം അത്താദാനന്തി അസന്തമിദം, മയാ അധമ്മോ വാ ധമ്മോതി, ധമ്മോ വാ അധമ്മോതി, അവിനയോ വാ വിനയോതി, വിനയോ വാ അവിനയോതി, ദുസ്സീലോ വാ പുഗ്ഗലോ സീലവാതി, സീലവാ വാ ദുസ്സീലോതി ഗഹിതോതി അത്ഥോ; വിപരിയായേന ഭൂതം വേദിതബ്ബം. **അനത്ഥസംഹിതം ഇദം അത്താദാന**ന്തി എത്ഥ യം ജീവിതന്തരായായ വാ ബ്രഹ്മചരിയന്തരായായ വാ സംവത്തതി, ഇദം അനത്ഥസംഹിതം, വിപരീതം അത്ഥസംഹിതം നാമ.

ന ലഭിസ്സാമി സന്ദിട്ഠേ സമ്ഭത്തേ ഭിക്ഖൂതി അപ്പേകദാ ഹി രാജഭയാദീസു ഏവരൂപാ അത്തനോ പക്ഖസ്സ ഉപത്ഥമ്ഭകാ ഭിക്ഖൂ ലദ്ധും ന സക്കാ ഹോന്തി, തം സന്ധായ വുത്തം ''ന ലഭിസ്സാമീ''തി . അപ്പേകദാ പന ഖേമസുഭിക്ഖാദീസു ലദ്ധും സക്കാ ഹോന്തി, തം സന്ധായ ''ലഭിസ്സാമീ''തി വുത്തം.

ഭവിസ്സതി സങ്ഘസ്സ തതോനിദാനം ഭണ്ഡനന്തി കോസമ്ബകാനം വിയ ഭണ്ഡനം കലഹോ വിഗ്ഗഹോ വിവാദോ സങ്ഘഭേദോ ച ഭവിസ്സതീതി. **പച്ഛാപി അവിപ്പടിസാരകരം ഭവിസ്സതീ**തി സുഭദ്ദം വുഡ്ഢപബ്ബജിതം നിഗ്ഗഹേത്വാ പഞ്ചസതികസങ്ഗീതിം കരോന്തസ്സ മഹാകസ്സപത്ഥേരസ്സേവ, ദസവത്ഥുകേ അധികരണേ ദസഭിക്ഖുസഹസ്സാനി നിഗ്ഗഹേത്വാ സത്തസതികസങ്ഗീതിം കരോന്തസ്സ ആയസ്മതോ യസസ്സേവ, സട്ഠിഭിക്ഖുസഹസ്സാനി നിഗ്ഗഹേത്വാ സഹസ്സികസങ്ഗീതിം കരോന്തസ്സ മോഗ്ഗലിപുത്തതിസ്സത്ഥേരസ്സേവ ച പച്ഛാ സമനുസ്സരണകരണം ഹോതി, സാസനസ്സ ച വിഗതുപക്കിലേസചന്ദിമസൂരിയസസ്സിരികതായ സംവത്തതി.

അത്താദാനഅങ്ഗകഥാ നിട്ഠിതാ.

ചോദകേനപച്ചവേക്ഖിതബ്ബധമ്മകഥാ

൩൯൯. **അച്ഛിദ്ദേന അപ്പടിമംസേനാ**തിആദീസു യേന ഗഹട്ഠപബ്ബജിതേസു യോ കോചി പഹടോ വാ ഹോതി, ഗിഹീനം ഗണ്ഡഫാലനാദീനി വേജ്ജകമ്മാനി വാ കതാനി, തസ്സ കായസമാചാരോ ഉപചികാഹി ഖായിതതാലപണ്ണമിവ ഛിദ്ദോ ച പടിമാസിതും യത്ഥ കത്ഥചി ഗഹേത്വാ ആകഡ്ഢിതും സക്കുണേയ്യതായ സപ്പടിമംസോ ച ഹോതി, വിപരീതോ അച്ഛിദ്ദോ അപ്പടിമംസോതി വേദിതബ്ബോതി. വചീസമാചാരോ പന മുസാവാദഓമസവാദപേസുഞ്ഞഅമൂലകാനുദ്ധംസനാദീഹി ഛിദ്ദോ ച സപ്പടിമംസോ ച ഹോതി, വിപരീതോ അച്ഛിദ്ദോ അപ്പടിമംസോ.

മേത്തം നു ഖോ മേ ചിത്തന്തി പലിബോധേ ഛിന്ദിത്വാ കമ്മട്ഠാനഭാവനാനുയോഗേന അധിഗതം മേത്തചിത്തം. **അനാഘാത**ന്തി ആഘാതവിരഹിതം, വിക്ഖമ്ഭനവസേന വിഹതാഘാതന്തി അത്ഥോ. **ഇദം പനാവുസോ കത്ഥ വുത്തം ഭഗവതാ**തി ഇദം സിക്ഖാപദം കതരസ്മിം നഗരേ വുത്തന്തി അത്ഥോ.

ചോദകേനപച്ചവേക്ഖിതബ്ബധമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

ചോദകേനഉപട്ഠാപേതബ്ബകഥാ

൪൦൦. കാലേന വക്ഖാമീതിആദീസു ഏകോ ഏകം ഓകാസം കാരേത്വാ ചോദേന്തോ **കാലേന വദതി** നാമ. സങ്ഘമജ്ഝഗണമജ്ഝസലാകഗ്ഗയാഗുഅഗ്ഗവിതക്കമാളകഭിക്ഖാചാരമഗ്ഗആസനസാലാദീസു ഉപട്ഠാകേഹി പരിവാരിതക്ഖണേ വാ ചോദേന്തോ **അകാലേന വദതി** നാമ. തച്ഛേന വദന്തോ **ഭൂതേന വദതി** നാമ. ‘‘അമ്ഭോ മഹല്ലക, പരിസാവചര, പംസുകൂലിക, ധമ്മകഥിക, പതിരൂപം തവ ഇദ’’ന്തി വദന്തോ **ഫരുസേന വദതി** നാമ. കാരണനിസ്സിതം പന കത്വാ ‘‘ഭന്തേ മഹല്ലകത്ഥ, പരിസാവചരാ, പംസുകൂലികാ, ധമ്മകഥികത്ഥ, പതിരൂപം തുമ്ഹാകം ഇദ’’ന്തി വദന്തോ **സണ്ഹേന വദതി** നാമ. കാരണനിസ്സിതം കത്വാ വദന്തോ **അത്ഥസംഹിതേന വദതി** നാമ. **മേത്തചിത്തോ വക്ഖാമി നോ ദോസന്തരോ**തി മേത്തചിത്തം ഉപട്ഠപേത്വാ വക്ഖാമി, ന ദുട്ഠചിത്തോ ഹുത്വാ.

ചോദകേനഉപട്ഠാപേതബ്ബകഥാ നിട്ഠിതാ.

ചോദകചുദിതകപടിസംയുത്തകഥാ

൪൦൧. അജ്ഝത്തം മനസികരിത്വാതി അത്തനോ ചിത്തേ ഉപ്പാദേത്വാ. **കാരുഞ്ഞതാ**തി കരുണാഭാവോ. ഇമിനാ കരുണഞ്ച കരുണാപുബ്ബഭാഗഞ്ച ദസ്സേതി. **ഹിതേസിതാ**തി ഹിതഗവേസനതാ. **അനുകമ്പിതാ**തി തേന ഹിതേന സംയോജനതാ. ദ്വീഹിപി മേത്തഞ്ച മേത്താപുബ്ബഭാഗഞ്ച ദസ്സേതി. **ആപത്തിവുട്ഠാനതാ**തി ആപത്തിതോ വുട്ഠാപേത്വാ സുദ്ധന്തേ പതിട്ഠാപനാ. വത്ഥും ചോദേത്വാ സാരേത്വാ പടിഞ്ഞം ആരോപേത്വാ യഥാപടിഞ്ഞായ കമ്മകരണം **വിനയപുരേക്ഖാരതാ** നാമ. **ഇമേ പഞ്ച ധമ്മേ**തി യേ ഏതേ കാരുഞ്ഞതാതിആദിനാ നയേന വുത്താ, ഇമേ പഞ്ച ധമ്മേ അജ്ഝത്തം മനസി കരിത്വാ പരോ ചോദേതബ്ബോതി.

സച്ചേ ച അകുപ്പേ ചാതി വചീസച്ചേ ച അകുപ്പനതായ ച. ചുദിതകേന ഹി സച്ചഞ്ച വത്തബ്ബം, കോപോ ച ന കാതബ്ബോ. നേവ അത്തനാ കുജ്ഝിതബ്ബോ, ന പരോ ഘട്ടേതബ്ബോതി അത്ഥോ. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

ചോദകചുദിതകപടിസംയുത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

പാതിമോക്ഖട്ഠപനക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൰. ഭിക്ഖുനിക്ഖന്ധകം

മഹാപജാപതിഗോതമീവത്ഥുകഥാ

൪൦൨. ഭിക്ഖുനിക്ഖന്ധകേ - **അലം ഗോതമി മാ തേ രുച്ചീ**തി കസ്മാ പടിക്ഖിപതി, നനു സബ്ബേസമ്പി ബുദ്ധാനം ചതസ്സോ പരിസാ ഹോന്തീതി? കാമം ഹോന്തി, കിലമേത്വാ പന അനേകക്ഖത്തും യാചിതേന അനുഞ്ഞാതം പബ്ബജ്ജം "ദുക്ഖേന ലദ്ധാ അയം അമ്ഹേഹീ"തി സമ്മാ പരിപാലേസ്സന്തീതി ഭദ്ദകം കത്വാ അനുജാനിതുകാമോ പടിക്ഖിപതി. **അട്ഠഗരുധമ്മകഥാ** മഹാവിഭങ്ഗേയേവ കഥിതാ.

൪൦൩. **കുമ്ഭഥേനകേഹീ**തി കുമ്ഭേ ദീപം ജാലേത്വാ തേന ആലോകേന പരഘരേ ഭണ്ഡം വിചിനിത്വാ ഥേനകചോരേഹി.

സേതട്ഠികാ നാമ രോഗജാതീതി ഏകോ പാണകോ നാളിമജ്ഝഗതം കണ്ഡം വിജ്ഝതി, യേന വിദ്ധത്താ നിക്ഖന്തമ്പി സാലിസീസം ഖീരം ഗഹേതും ന സക്കോതി.

മഞ്ജിട്ഠികാ നാമ രോഗജാതീതി ഉച്ഛൂനം അന്തോരത്തഭാവോ. **മഹതോ തളാകസ്സ പടികച്ചേവ ആളി**ന്തി ഇമിനാ പന ഏതമത്ഥം ദസ്സേതി - യഥാ മഹതോ തളാകസ്സ ആളിയാ അബദ്ധായപി കിഞ്ചി ഉദകം തിട്ഠേയ്യ, പഠമമേവ ബദ്ധായ പന യം അബദ്ധപച്ചയാ ന തിട്ഠേയ്യ, തമ്പി തിട്ഠേയ്യ; ഏവമേവ യേ ഇമേ അനുപ്പന്നേ വത്ഥുസ്മിം പടികച്ചേവ അവീതിക്കമനത്ഥായ ഗരുധമ്മാ പഞ്ഞത്താ. തേസു അപഞ്ഞത്തേസുപി മാതുഗാമസ്സ പബ്ബജിതത്താ പഞ്ചേവ വസ്സസതാനി സദ്ധമ്മോ തിട്ഠേയ്യ. പടികച്ചേവ പഞ്ഞത്തത്താ പന അപരാനിപി പഞ്ചവസ്സസതാനി ഠസ്സതീതി ഏവം പഠമം വുത്തം വസ്സസഹസ്സമേവ ഠസ്സതീതി. **വസ്സസഹസ്സ**ന്തി ചേതം പടിസമ്ഭിദാപഭേദപ്പത്തഖീണാസവവസേനേവ വുത്തം. തതോ പന ഉത്തരിമ്പി സുക്ഖവിപസ്സകഖീണാസവവസേന വസ്സസഹസ്സം, അനാഗാമിവസേന വസ്സസഹസ്സം, സകദാഗാമിവസേന വസ്സസഹസ്സം, സോതാപന്നവസേന വസ്സസഹസ്സന്തി ഏവം പഞ്ചവസ്സസഹസ്സാനി പടിവേധസദ്ധമ്മോ ഠസ്സതി. പരിയത്തിധമ്മോപി താനിയേവ. ന ഹി പരിയത്തിയാ അസതി പടിവേധോ അത്ഥി, നാപി പരിയത്തിയാ സതി പടിവേധോ ന ഹോതി; ലിങ്ഗം പന പരിയത്തിയാ അന്തരഹിതായപി ചിരം പവത്തിസ്സതീതി.

മഹാപജാപതിഗോതമീവത്ഥുകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഭിക്ഖുനീഉപസമ്പദാനുജാനനകഥാ

൪൦൪. **അനുജാനാമി ഭിക്ഖവേ ഭിക്ഖൂഹി ഭിക്ഖുനിയോ ഉപസമ്പാദേതു**ന്തി ഇമായ അനുപഞ്ഞത്തിയാ ഭിക്ഖൂ പഞ്ചസതാ സാകിയാനിയോ മഹാപജാപതിയാ സദ്ധിവിഹാരിനിയോ കത്വാ ഉപസമ്പാദേസും. ഇതി താ സബ്ബാപി ഏകതോഉപസമ്പന്നാ നാമ അഹേസും. യേ ഖോ ത്വം ഗോതമീതി ഇമിനാ ഓവാദേന ഗോതമീ അരഹത്തം പത്താ.

൪൦൯. കമ്മം ന കരീയതീതി തജ്ജനീയാദി സത്തവിധമ്പി കമ്മം ന കരീയതി. **ഖമാപേന്തീ**തി ന പുന ഏവം കരിസ്സാമീതി ഖമാപേന്തി.

൪൧൦. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂഹി ഭിക്ഖുനീനം കമ്മം രോപേത്വാ നിയ്യാദേതുന്തി ഏത്ഥ തജ്ജനീയാദീസു "ഇദം നാമ കമ്മം ഏതിസ്സാ കാതബ്ബ"ന്തി ഏവം രോപേത്വാ "തം ദാനി തുമ്ഹേവ കരോഥാ"തി നിയ്യാദേതബ്ബം. സചേ പന അഞ്ഞസ്മിം രോപിതേ അഞ്ഞം കരോന്തി, "തജ്ജനീയകമ്മാരഹസ്സ നിയസ്സകമ്മം കരോതീ"തി ഏത്ഥ വുത്തനയേന കാരേതബ്ബതം ആപജ്ജന്തി.

൪൧൧. കദ്ദമോദകേനാതി ഏത്ഥ ന കേവലം കദ്ദമോദകേന, വിപ്പസന്നഉദകരജനകദ്ദമാദീസുപി യേന കേനചി ഓസിഞ്ചന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. **അവന്ദിയോ സോ ഭിക്ഖവേ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേന കാതബ്ബോ**തി ഭിക്ഖുനുപസ്സയേ സന്നിപതിത്വാ "അസുകോ നാമ അയ്യോ ഭിക്ഖുനീനം അപസാദനീയം ദസ്സേതി, ഏതസ്സ അയ്യസ്സ അവന്ദിയകരണം രുച്ചതീ"തി ഏവം തിക്ഖത്തും സാവേതബ്ബം. ഏത്താവതാ അവന്ദിയോ കതോ ഹോതി. തതോ പട്ഠായ യഥാ സാമണേരേ ദിസ്വാ ന വന്ദന്തി; ഏവമേവ ദിസ്വാപി ന വന്ദിതബ്ബോ. തേന ഭിക്ഖുനാ സമ്മാ വത്തന്തേന ഭിക്ഖുനുപസ്സയം ആഗന്ത്വാ വിഹാരേയേവ സങ്ഘം വാ ഗണം വാ ഏകപുഗ്ഗലം വാ ഉപസങ്കമിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ "ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ മയ്ഹം ഖമതൂ"തി ഖമാപേതബ്ബം. തേന ഭിക്ഖുനാ ഭിക്ഖുനീനം സന്തികം ആഗന്ത്വാ "ഏസോ ഭിക്ഖു തുമ്ഹേ ഖമാപേതീ"തി വത്തബ്ബം. തതോ പട്ഠായ സോ വന്ദിതബ്ബോ. അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ, വിത്ഥാരം പന കമ്മവിഭങ്ഗേ വക്ഖാമ.

ഓഭാസേന്തീതി അസദ്ധമ്മേന ഓഭാസേന്തി. **ഭിക്ഖുനീഹി സദ്ധിം സമ്പയോജേന്തീ**തി ഭിക്ഖുനീഹി സദ്ധിം പുരിസേ അസദ്ധമ്മേന സമ്പയോജേന്തി. അവന്ദിയകരണം വുത്തനയമേവ. **ആവരണ**ന്തി വിഹാരപ്പവേസനേ നിവാരണം . **ഓവാദം ഠപേതു**ന്തി ഏത്ഥ ന ഭിക്ഖുനുപസ്സയം ഗന്ത്വാ ഠപേതബ്ബോ. ഓവാദത്ഥായ പന ആഗതാ ഭിക്ഖുനിയോ വത്തബ്ബാ "അസുകാ നാമ ഭിക്ഖുനീ സാപത്തികാ, തസ്സാ ഓവാദം ഠപേമി, മാ തായ സദ്ധിം ഉപോസഥം കരിത്ഥാ"തി. കായവിവരണാദീസുപി ദണ്ഡകമ്മം വുത്തനയമേവ.

൪൧൩. ന ഭിക്ഖവേ ഭിക്ഖുനിയാ ഓവാദോ ന ഗന്തബ്ബോതിആദി ഭിക്ഖുനിവിഭങ്ഗവണ്ണനായം വുത്തമേവ.

൪൧൬. ഫാസുകാ നമേന്തീതി ഗിഹിദാരികായോ വിയ ഘനപട്ടകേന കായബന്ധനേന ഫാസുകാ നമനത്ഥായ ബന്ധന്തി. **ഏകപരിയാകത**ന്തി ഏകവാരം പരിക്ഖിപനകം.

വിലീവേന പട്ടേനാതി സണ്ഹേഹി വേളുവിലീവേഹി കതപട്ടേന. **ദുസ്സപട്ടേനാ**തി സേതവത്ഥപട്ടേന. **ദുസ്സവേണിയാ**തി ദുസ്സേന കതവേണിയാ. **ദുസ്സവട്ടിയാ**തി ദുസ്സേന കതവട്ടിയാ. **ചോളപട്ടാ**ദീസു ചോളകാസാവം ചോളന്തി വേദിതബ്ബം.

അട്ഠില്ലേനാതി ഗോജങ്ഘട്ഠികേന. **ജഘന**ന്തി കടിപ്പദേസോ വുച്ചതി. **ഹത്ഥം കോട്ടാപേന്തീ**തി അഗ്ഗബാഹം കോട്ടാപേത്വാ മോരപത്താദീഹി ചിത്താലങ്കാരം

കരോന്തി. **ഹത്ഥകോച്ഛന്തി** പിട്ഠിഹത്ഥം. **പാദന്തി** ജങ്ഘം. **പാദകോച്ഛന്തി** പിട്ഠിപാദം.

൪൧൭. മുഖലിമ്പനാദീനി വുത്തനയാനേവ. **അവങ്ഗം കരോന്തീ**തി അക്ഖീ അഞ്ജന്തിയോ അവങ്ഗദേസേ അധോമുഖം ലേഖം കരോന്തി. **വിസേസകന്തി** ഗണ്ഡപ്പദേസേ വിചിത്രസണ്ഠാനം വിസേസകം കരോന്തി. **ഓലോകേന്തീ**തി വാതപാനം വിവരിത്വാ വീഥിം ഓലോകേന്തി. **സാലോകേ തിട്ഠന്തീ**തി ദ്വാരം വിവരിത്വാ ഉപഡ്ഢകായം ദസ്സേന്തിയോ തിട്ഠന്തി. **നച്ചന്തി** നടസമജ്ജം കാരേന്തി. **വേസിം വുട്ഠാപേന്തീ**തി ഗണികം വുട്ഠാപേന്തി. **പാനാഗാരം ഠപേന്തീ**തി സുരം വിക്കിണന്തി. **സൂനം ഠപേന്തീ**തി മംസം വിക്കിണന്തി. **ആപണന്തി** നാനാഭണ്ഡാനം അനേകവിധം ആപണം പസാരേന്തി. **ദാസം ഉപട്ഠാപേന്തീ**തി ദാസം ഗഹേത്വാ തേന അത്തനോ വേയ്യാവച്ചം കാരേന്തി. ദാസീആദീസുപി ഏസേവ നയോ. **ഹരിതകപക്കികം പകിണന്തീ**തി ഹരിതകഞ്ചേവ പക്കഞ്ച പകിണന്തി; പകിണ്ണകാപണം പസാരേന്തീതി വുത്തം ഹോതി.

൪൧൮. സബ്ബനീലകാദികഥാ കഥിതായേവ.

൪൧൯. ഭിക്ഖുനീ ചേ, ഭിക്ഖവേ, കാലം കരോന്തീതിആദീസു അയം പാളിമുത്തകവിനിച്ഛയോ - സചേ ഹി പഞ്ചസു സഹധമ്മികേസു യോ കോചി കാലം കരോന്തോ "മമച്ചയേന മയ്ഹം പരിക്ഖാരോ ഉപജ്ഝായസ്സ ഹോതു, ആചരിയസ്സ ഹോതു, സദ്ധിവിഹാരികസ്സ ഹോതു, അന്തേവാസികസ്സ ഹോതു, മാതു ഹോതു, പിതു ഹോതു, അഞ്ഞസ്സ വാ യസ്സ കസ്സചി ഹോതൂ"തി വദതി തേസം ന ഹോതി, സങ്ഘസ്സേവ ഹോതി. ന ഹി പഞ്ചന്നം സഹധമ്മികാനം അച്ചയദാനം രുഹതി, ഗിഹീനം പന രുഹതി. ഭിക്ഖു ഹി ഭിക്ഖുനിവിഹാരേ കാലം കരോതി, തസ്സ പരിക്ഖാരോ ഭിക്ഖൂനംയേവ ഹോതി. ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുവിഹാരേ കാലം കരോതി, തസ്സാ പരിക്ഖാരോ ഭിക്ഖുനീനംയേവ ഹോതി.

൪൨൦. പുരാണമല്ലീതി പുരാണേ ഗിഹികാലേ മല്ലകസ്സ ഭരിയാ. **പുരിസബ്യഞ്ജനന്തി** പുരിസനിമിത്തം, ഛിന്നം വാ ഹോതു അച്ഛിന്നം വാ, പടിച്ഛന്നം വാ അപ്പടിച്ഛന്നം വാ. സചേ ഏതസ്മിം ഠാനേ പുരിസബ്യഞ്ജനന്തി ചിത്തം ഉപ്പാദേത്വാ ഉപനിജ്ഝായതി, ദുക്കടം.

൪൨൧. അത്തനോ പരിഭോഗത്ഥായ ദിന്നം നാമ യം "തുമ്ഹേയേവ പരിഭുഞ്ജഥാ"തി വത്വാ ദിന്നം, തം അഞ്ഞസ്സ ദദതോ ദുക്കടം. അഗ്ഗം ഗഹേത്വാ പന ദാതും വട്ടതി. സചേ അസപ്പായം, സബ്ബം അപനേതും വട്ടതി. ചീവരം ഏകാഹം വാ ദ്വീഹം വാ പരിഭുഞ്ജിത്വാ ദാതും വട്ടതി. പത്താദീസുപി ഏസേവ നയോ.

ഭിക്ഖൂനം സന്നിധിം ഭിക്ഖുനീഹി പടിഗ്ഗാഹാപേത്വാതി ഹിയ്യോ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതമംസം അജ്ജ അഞ്ഞസ്മിം അനുപസമ്പന്നേ അസതി ഭിക്ഖൂഹി പടിഗ്ഗാഹാപേത്വാ ഭിക്ഖുനീഹി പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. ഭിക്ഖൂഹി പടിഗ്ഗഹിതഞ്ഹി ഭിക്ഖുനീനം അപ്പടിഗ്ഗഹിതകട്ഠാനേ തിട്ഠതി, ഭിക്ഖുനീനം പടിഗ്ഗഹിതമ്പി ഭിക്ഖൂസു ഏസേവ നയോ.

൪൨൭. ആസനം സംകസായന്തിയോ കാലം വീതിനാമേസുന്തി അഞ്ഞം വുട്ഠാപേത്വാ അഞ്ഞം നിസീദാപേന്തിയോ ഭോജനകാലം അതിക്കാമേസും.

അട്ഠന്നം ഭിക്ഖുനീനം യഥാവുഡ്ഢന്തി ഏത്ഥ സചേ പുരേ അട്ഠസു നിസിന്നാസു താസം അബ്ഭന്തരിമാ അഞ്ഞാ ആഗച്ഛതി, സാ അത്തനോ നവകം ഉട്ഠാപേത്വാ നിസീദിതും ലഭതി. യാ പന അട്ഠഹിപി നവകതരാ, സാ സചേപി സട്ഠിവസ്സാ ഹോതി, ആഗതപടിപാടിയാവ നിസീദിതും ലഭതി. **അഞ്ഞത്ഥ സബ്ബത്ഥ യഥാവുഡ്ഢം ന പടിബാഹിതബ്ബ**ന്തി ഠപേത്വാ ഭത്തഗ്ഗം അഞ്ഞസ്മിം ചതുപച്ചയഭാജനീയട്ഠാനേ "അഹം പുബ്ബേ ആഗതാ"തി വുഡ്ഢം പടിബാഹിത്വാ കിഞ്ചി ന ഗഹേതബ്ബം; യഥാവുഡ്ഢമേവ വട്ടതി. **പവാരണാകഥാ** കഥിതായേവ.

൪൨൯. ഇത്ഥിയുത്തന്തിആദീഹി സബ്ബയാനാനി അനുഞ്ഞാതാനി. **പാടങ്കി**ന്തി പടപോട്ടലികം.

൪൩൦. ദൂതേന ഉപസമ്പദാ ദസന്നം അന്തരായാനം യേന കേനചി വട്ടതി. കമ്മവാചാപരിയോസാനേ സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനുപസ്സയേ ഠിതാ വാ ഹോതു നിപന്നാ വാ ജാഗരാ വാ നിദ്ദം ഓക്കന്താ വാ, ഉപസമ്പന്നാവ ഹോതി. താവദേവ ഛായാദീനി ആഗതായ ദൂതഭിക്ഖുനിയാ ആചിക്ഖിതബ്ബാനി.

൪൩൧. ഉദ്ദോസിതോതി ഭണ്ഡസാലാ. **ന സമ്മതീ**തി നപ്പഹോതി. **ഉപസ്സയ**ന്തി ഘരം. **നവകമ്മ**ന്തി സങ്ഘസ്സത്ഥായ ഭിക്ഖുനിയാ നവകമ്മമ്പി കാതും അനുജാനാമീതി അത്ഥോ.

൪൩൨. തസ്സാ പബ്ബജിതായാതി തസ്സാ പബ്ബജിതകാലേ. **യാവ സോ ദാരകോ വിഞ്ഞുതം പാപുണാതീ**തി യാവ ഖാദിതും ഭുഞ്ജിതും നഹായിതുഞ്ച മണ്ഡിതുഞ്ച അത്തനോ ധമ്മതായ സക്കോതീതി അത്ഥോ.

ഠപേത്വാ സാഗാരന്തി സഹഗാരസേയ്യമത്തം ഠപേത്വാ. യഥാ അഞ്ഞസ്മിം പുരിസേ; ഏവം ദുതിയികായ ഭിക്ഖുനിയാ തസ്മിം ദാരകേ പടിപജ്ജിതബ്ബന്തി ദസ്സേതി. മാതാ പന നഹാപേതും പായേതും ഭോജേതും മണ്ഡേതും ഉരേ കത്വാ സയിതുഞ്ച ലഭതി.

൪൩൪. യദേവ സാ വിബ്ഭന്താതി യസ്മാ സാ വിബ്ഭന്താ അത്തനോ രുചിയാ ഖന്തിയാ ഓദാതാനി വത്ഥാനി നിവത്ഥാ, തസ്മായേവ സാ അഭിക്ഖുനീ, ന സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനേനാതി ദസ്സേതി. സാ പുന ഉപസമ്പദം ന ലഭതി.

സാ ആഗതാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബാതി ന കേവലം ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബാ, പബ്ബജ്ജമ്പി ന ലഭതി. ഓദാതാനി ഗഹേത്വാ വിബ്ഭന്താ പന പബ്ബജ്ജാമത്തം ലഭതി.

അഭിവാദനന്തിആദീസു പുരിസാ പാദേ സമ്ബാഹന്താ വന്ദന്തി, കേസേ ഛിന്ദന്തി, നഖേ ഛിന്ദന്തി, വണപടികമ്മം കരോന്തി, തം സബ്ബം കുക്കുച്ചായന്താ ന സാദിയന്തീതി അത്ഥോ. തത്രേകേ ആചരിയാ "സചേ ഏകതോ വാ ഉഭതോ വാ അവസ്സുതാ ഹോന്തി സാരത്താ, യഥാവത്ഥുകമേവ". ഏകേ ആചരിയാ "നത്ഥി ഏത്ഥ ആപത്തീ"തി വദന്തി. ഏവം ആചരിയവാദം ദസ്സേത്വാ ഇദം

ഓദിസ്സ അനുഞ്ഞാതം വട്ടതീതി അട്ഠകഥാസു വുത്തം. തം പമാണം. ‘‘അനുജാനാമി ഭിക്ഖവേ സാദിതു’’ന്തി ഹി വചനേനേവ തം കപ്പിയം.

൪൩൭. **പല്ലങ്കേന നിസീദന്തീ**തി പല്ലങ്കം ആഭുജിത്വാ നിസീദന്തി. **അഡ്ഢപല്ലങ്ക**ന്തി ഏകം പാദം ആഭുജിത്വാ കതപല്ലങ്കം. **ഹേട്ഠാ വിവടേ ഉപരി പടിച്ഛന്നേ**തി ഏത്ഥ സചേ കൂപോ ഖതോ ഹോതി, ഉപരി പന പദരമത്തമേവ സബ്ബദിസാസു പഞ്ഞായതി, ഏവരൂപേപി വട്ടതി.

൪൩൮. **കുക്കുസം മത്തിക**ന്തി കുണ്ഡകഞ്ചേവ മത്തികഞ്ച. സേസമേത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

ഭിക്ഖുനീഉപസമ്പദാനുജാനനകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഭിക്ഖുനിക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. പഞ്ചസതികക്ഖന്ധകം

ഖുദ്ദാനുഖുദ്ദകസിക്ഖാപദകഥാ

൪൪൧. പഞ്ചസതികക്ഖന്ധകേ - **ചത്താരി പാരാജികാനി ഠപേത്വാ അവസേസാനി ഖുദ്ദാനുഖുദ്ദകാനീ**തി ഏവമാദി ഏകസിക്ഖാപദമ്പി അപരിച്ചജിത്വാ സബ്ബേസം സങ്ഗഹേതബ്ബഭാവദസ്സനത്ഥം പരിയായേന വുത്തം. **ഇദം വോ സമണാനന്തി** ഇദം സമണാനം. പദപൂരണമത്തേ വോകാരോ.

൪൪൩. **ഇദമ്പി തേ ആവുസോ ആനന്ദ ദുക്കടന്തി** ''ഇദം തയാ ദുട്ഠു കത''ന്തി കേവലം ഗരഹന്തേഹി ഥേരേഹി വുത്തം , ന ആപത്തിം സന്ധായ വുത്തം. ന ഹി തേ ആപത്താനാപത്തിം ന ജാനന്തി. ഇദാനേവ ചേതം അനുസ്സാവിതം - ''സങ്ഘോ അപഞ്ഞത്തം ന പഞ്ഞപേതി, പഞ്ഞത്തം ന സമുച്ഛിന്ദതീ''തി. **ദേസേഹി തം ദുക്കട**ന്തി ഇദമ്പി ച ''ആമ, ഭന്തേ, ദുട്ഠു മയാ കത''ന്തി ഏവം പടിജാനാഹി, തം ദുക്കടന്തി ഇദം സന്ധായ വുത്തം, ന ആപത്തിദേസനം. ഥേരോ പന യസ്മാ അസതിയാ ന പുച്ഛി ന അനാദരേന, തസ്മാ തത്ഥ ദുട്ഠുകതഭാവമ്പി അസല്ലക്ഖേന്തോ ''നാഹം തം ദുക്കടം പസ്സാമീ''തി വത്വാ ഥേരേസു ഗാരവം ദസ്സേന്തോ ''അപിചായസ്മന്താനം സന്ധായ ദേസേമി തം ദുക്കട''ന്തി ആഹ. യഥാ തുമ്ഹേ വദഥ, തഥാ പടിജാനാമീതി വുത്തം ഹോതി. ഏസേവ നയോ അവസേസേസു ചതൂസു ഠാനേസു. സേസമേത്ഥ യം വത്തബ്ബം സിയാ, തം നിദാനവണ്ണനായമേവ വുത്തം.

ഖുദ്ദാനുഖുദ്ദകസിക്ഖാപദകഥാ നിട്ഠിതാ.

പഞ്ചസതികക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൮. സത്തസതികക്ഖന്ധകം

ദസവത്ഥുകഥാ

൪൪൬. സത്തസതികക്ഖന്ധകേ - **ഭിക്ഖഗ്ഗേനാ**തി ഭിക്ഖുഅഗ്ഗേന, ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ തത്തകേ പടിവീസേ ഠപേസുന്തി അത്ഥോ. **മഹിയാ**തി ഹിമപാതസമയേ ഹിമവലാഹകാ.

൪൪൭. **അവിജ്ജാനിവുടാ**തി അവിജ്ജാപടിച്ഛന്നാ . **പോസാ**തി പുരിസാ. പിയരൂപം അഭിനന്ദന്തി പത്ഥേന്തീതി **പിയരൂപാഭിനന്ദിനോ**. **അവിദ്ദസൂ**തി അവിജാനന്താ. രാഗരജേഹി **സരജാ**. മഗസദിസാതി **മഗാ**. സഹ നേത്തിയാതി **സനേത്തികാ**. **വഡ്ഢേന്തി കടസി**ന്തി പുനപ്പുനം കളേവരം നിക്ഖിപമാനാ ഭൂമിം വഡ്ഢേന്തി. ഏവം വഡ്ഢേന്താവ ഘോരം ആദിയന്തി പുനബ്ഭവം.

൪൪൮. **പാപകം നോ ആവുസോ കത**ന്തി ആവുസോ അമ്ഹേഹി പാപകം കതന്തി അത്ഥോ.

൪൪൯. **കതമേന ത്വം ഭൂമി വിഹാരേനാ**തി ഏത്ഥ **ഭൂമീ**തി പിയവചനമേതം. പിയം വത്തുകാമോ കിര ആയസ്മാ സബ്ബകാമീ നവകേ ഭിക്ഖൂ ഏവം ആമന്തേതി. **കുല്ലകവിഹാരേനാ**തി ഉത്താനവിഹാരേന.

൪൫൭. **സാവത്ഥിയാ സുത്തവിഭങ്ഗേ**തി കഥം സുത്തവിഭങ്ഗേ പടിക്ഖിത്തം ഹോതി? തത്ര ഹി ''സന്നിധി നാമ അജ്ജ പടിഗ്ഗഹിതം അപരജ്ജൂ''തി വത്വാ പുന ''സന്നിധികാരകേ അസന്നിധികാരകസഞ്ഞീ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദതി വാ ഭുഞ്ജതി വാ ആപത്തി പാചിത്തിയസ്സാ''തി ആപത്തിം വദന്തേന പടിക്ഖിത്തം ഹോതി. തത്രേകേ മഞ്ഞന്തി ''യോ പന ഭിക്ഖു സന്നിധികാരകം ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ''തി ഹി വുത്തം, ഇദഞ്ച ലോണം നാമ യാവജീവികത്താ സന്നിധിഭാവം നാപജ്ജതി. യമ്പി അലോണകം ആമിസം പടിഗ്ഗഹേത്വാ തേന സദ്ധിം പരിഭുഞ്ജതി, തം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതമേവ, തസ്മാ '''യാവകാലികേന, ഭിക്ഖവേ, യാവജീവികം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം കാലേ കപ്പതി, വികാലേ ന കപ്പതീ'തി വചനതോ ദുക്കടേനേത്ഥ ഭവിതബ്ബ''ന്തി. തേ വത്തബ്ബാ - ''തുമ്ഹാകം മതേന ദുക്കടേനപി ന ഭവിതബ്ബം, ന ഹി ഏത്ഥ യാവജീവികം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം, യാവകാലികമേവ തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം , ന ച തം വികാലേ പരിഭുത്തം. യദി വാ ''വികാലേ ന കപ്പതീ''തി വചനേന തുമ്ഹേ ദുക്കടം മഞ്ഞേഥ, യാവജീവികമിസ്സം യാവകാലികം വികാലേ ഭുഞ്ജന്തസ്സ വികാലഭോജനപാചിത്തിയം ന ഭവേയ്യ. തസ്മാ ന ബ്യഞ്ജനമത്തം ഗഹേതബ്ബം, അത്ഥോ ഉപപരിക്ഖിതബ്ബോ.

അയഞ്ഹേത്ഥ അത്ഥോ - യാവകാലികേന യാവജീവികം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം യദി സമ്ഭിന്നരസം ഹോതി, യാവകാലികഗതികമേവ ഹോതി. തസ്മാ ''യോ പന ഭിക്ഖു വികാലേ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ''തി ഇമിനാ സിക്ഖാപദേന കാലേ കപ്പതി, വികാലേ ന കപ്പതി. ന ഇധ ''ന കപ്പതീ''തി വചനമത്തേനേത്ഥ ദുക്കടം ഹോതി. യഥേവ യാവജീവികം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം യാവകാലികേന സമ്ഭിന്നരസം വികാലേ ന കപ്പതി, വികാലഭോജനപാചിത്തിയാവഹം ഹോതി. ഏവം അജ്ജ പടിഗ്ഗഹിതമ്പി

അപരജ്ജു യാവകാലികേന സമ്ഭിന്നരസം ന കപ്പതി, സന്നിധിഭോജനപാചിത്തിയാവഹം ഹോതി. തം ‘‘സന്നിധികതം ഇദ’’ന്തി അജാനന്തോപി ന മുച്ചതി. വുത്തഞ്ഹേതം - ‘‘സന്നിധികാരകേ അസന്നിധികാരകസഞ്ഞീ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദതി വാ ഭുഞ്ജതി വാ ആപത്തി പാചിത്തിയസ്സാ’’തി. തസ്മാ ‘‘കഥ പടിക്ഖിത്താ’’ന്തി ഇമിസ്സാ പുച്ഛായ ‘‘പരിസുദ്ധമിദം ബ്യാകരണം സാവത്ഥിയാ സുത്തവിഭങ്ഗേ’’തി.

രാജഗഹേ ഉപോസഥസംയുത്തേതി ഇദം ‘‘ന ഭിക്ഖവേ ഏകസ്മിം ആവാസേ ദ്വേ ഉപോസഥാഗാരാനി സമ്മന്നിതബ്ബാനി; യോ സമ്മന്നേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ’’തി ഏതം സന്ധായ വുത്തം. **വിനയാതിസാരേ ദുക്കട**ന്തി ‘‘ന ഭിക്ഖവേ ഏകസ്മിം ആവാസേ ദ്വേ ഉപോസഥാഗാരാനി സമ്മന്നിതബ്ബാനീ’’തി ഏതസ്സ വിനയസ്സ അതിസാരേ ദുക്കടം. **ചമ്പേയ്യകേ വിനയവത്ഥുസ്മി**ന്തി ഇദം ‘‘അധമ്മേന ചേ ഭിക്ഖവേ വഗ്ഗകമ്മം, അകമ്മം ന ച കരണീയ’’ന്തി ഏവമാദിം കത്വാ ചമ്പേയ്യക്ഖന്ധകേ ആഗതം വിനയവത്ഥും സന്ധായ വുത്തം.

ഏകച്ചോ കപ്പതീതി ഇദം ധമ്മികം ആചിണ്ണം സന്ധായ വുത്തം. **ഛേദനകേ പാചിത്തിയ**ന്തി സുത്തവിഭങ്ഗേ ഹി ‘‘നിസീദനം നാമ സദസം വുച്ചതീ’’തി ആഗതം, തസ്മാ ദ്വിന്നം സുഗതവിദത്ഥീനം ഉപരി ദസായേവ വിദത്ഥിമത്താ ലബ്ഭതി. ദസായ വിനാ തം പമാണം കരോന്തസ്സ ഇദം ആഗതമേവ ഹോതി - ‘‘തം അതിക്കാമയതോ ഛേദനകം പാചിത്തിയ’’ന്തി. തസ്മാ ‘‘കിം ആപജ്ജതീ’’തി പുട്ഠോ ‘‘ഛേദനകേ പാചിത്തിയ’’ന്തി ആഹ. ഛേദനകസിക്ഖാപദേ വുത്തപാചിത്തിയം ആപജ്ജതീതി അത്ഥോ. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

ദസവത്ഥുകഥാ നിട്ഠിതാ.

സമന്തപാസാദികായ വിനയസംവണ്ണനായ

സത്തസതികക്ഖന്ധകവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ദ്വിവഗ്ഗസങ്ഗഹാ വുത്താ, ദ്വാവീസതിപഭേദനാ;
ഖന്ധകാ സാസനേ പഞ്ചക്ഖന്ധദുക്ഖപ്പഹായിനോ.

യാ തേസം വണ്ണനാ ഏസാ, അന്തരായം വിനാ യഥാ;
സിദ്ധാ സിജ്ഝന്തു കല്യാണാ, ഏവം ആസാപി പാണിനന്തി.

ചൂളവഗ്ഗ-അട്ഠകഥാ നിട്ഠിതാ.